

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\H\Harrison
Harry\Harrison_Harry-3-Hvezdy_a_pruhy_vitezi.PDB

PDB Name: Harrison_Harry-3-Hvezdy_a_pruhy
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 27.2.2005
Modification Date: 27.2.2005
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Harry Harrison

Hvězdy a pruhy vítězí

Velkolepý závěr úžasného alternativně-historického eposu

V knihách Ať žijí hvězdy a pruhy... a Hvězdy a pruhy v ohrožení Harry Harrison rozvíjí poutavý příběh o válce, která nikdy nebyla, ale ke které mohlo docela dobře dojít: k válce mezi Spojenými státy americkými a Britským impériem v 60. letech 19. století.

Byla to válka, jež začala takřka náhodou - neuvážený dopis vedl k nevydařenému pokusu o invazi a sérii brilantních vojenských rozhodnutí, k nimž dospěli rozzlobení Američané, kteří zanechali občanské války mezi sebou, aby se sjednotili proti společnému nepříteli.

Smělý pokus Britů o opětovné zahájení války na novém bojišti, v Mexiku, přinutil Američany vytáhnout až za Atlantský oceán. Po porážce v Irsku - na vlastním území - musí britská vláda pomýšlet na nemyslitelné. Británie samotná, největší námořní mocnost na světě, nyní čelí hrozbě ze strany námořnictva své bývalé kolonie.

Jedině zázrak - nebo velké vítězství - může zabránit konečnému pokoření...

Harrisonovo krajně věrohodné líčení alternativní první světové války, války s ocelovými loděmi, automatickými zbraněmi a zákopy, je mrazivě vzrušující a nesmírně čtivé.

Prolog:

Abraham Lincoln,
prezident Spojených států

Hrozba války, a válka jako taková, těžce doléhala na mé působení ve funkci prezidenta těchto Spojených států amerických po celou dobu od mé inaugurace. Místo pokojného převzetí prezidentských pravomocí, místo pokračování vlády zákona, kterým je tahle země požehnána, se ukázalo být funkčním obdobím ve znamení sváru. K rozbrojům došlo ještě před mým nástupem do Bílého domu, kdy se jižanské státy pokusily přetrnout své pouto s federální Unií a zorganizovaly Konfederaci. Jakmile vojska této nové aliance vypálila po federálních jednotkách ve Fort Sumteru, kostky byly vrženy. Válka byla nevyhnutelná. Neexistoval žádný způsob, kterak se vrátit na cestu míru. A tak v Americe začala občanská válka, v níž povstal bratr proti bratru ve vražedném boji. Bojím se pomyslet na to, jaký by byl výsledek, kdyby tento konflikt mohl pokračovat v započatém kursu; jistě by to vyústilo v rozštěpení národa a smrt statečných mužů po tisících. Přinejmenším k tomuhle by bylo došlo. A přinejhorším by to znamenalo národní katastrofu, zánik této země, jak ji známe.

Zasáhl však osud. Co začalo jako nepatrný incident, při kterém americká válečná loď San Jacinto zadržela britský poštovní parník Trent, to britská vláda nafoukla, zcela nepřiměřeně rozněmýchala. Jako prezident bych byl rád propustil ony dva konfederáční vyslance, které jsme odvedli z Trentu, kdyby britská vláda, konkrétně lord Palmerston a královna Viktorie, projevila sebemenší pochopení pro naši situaci. Navzdory všem našim snahám o zachování míru setrvali ve své neústupnosti. Moje vláda se nemohla podvolit a nepodvolila by se výhrůžkám a osočování na nejvyšší úrovni ze strany zahraniční mocnosti. Zatímco my v Americe jsme usilovali o mírové řešení našich národních různic, vypadalo to, že jim nejde o nic jiného než o bezhlavou konfrontaci. Zatímco moje vláda byla zabředlá v boji s jižanskými secesionisty, museli jsme se ještě potýkat s touto militantní zahraniční mocností.

Bohužel, cesta k mezinárodnímu míru se uzavřela. Jindy obyčejná záležitost byla nepřiměřeně rozněmýchána, až navzdory vši logice vojska mocného Britského impéria vtrhla do této suverénní země.

Svět ví, co se dělo vzápětí. Když byl náš národ ohrožen zvenčí, občanská válka, bitva mezi naší vládou a odštěpenými státy, byla ukončena. Výsledkem bylo, že znovusjednocené Spojené státy se před těmito vetřelci,

společným nepřítelem, ubránily. Nebyla to snadná válka, to ostatně není žádná, ale naše společná věc nakonec získala takovou sílu, že vetřelci byli odraženi a odmrštěni od našich břehů nazpět. Pod vlivem našich vítězství byl nepřítel vypuzen i z Kanady, když tento národ vyhlásil svobodu zpod koloniální nadvlády.

Během této války jsem se naučil spoléhat na generála Williama Tecumseha Shermana, jemuž jsem věřil, že nám vybojuje vítězství. Našimi severanskými vojáky byl respektován a obdivován a bylo svrchovaně důležité, že i důstojníci jižanské armády ho chovali ve vysoké úctě. Oceňovali jeho znalosti a postoje ve vztahu k Jihu jakož i jeho vojenské schopnosti. Respektovali je natolik, že byli ochotni sloužit pod ním v boji proti našemu společnému nepříteli.

Nakonec byly invaze a válka ukončeny a mezi námi nastal mír. Nebo ne? Bohužel, tohle neměl být konec našeho zápasu. Lev Britského impéria prohrával bitvy už předtím - ale nikdy neprohrál válku. Ačkoliv dělali co mohli, zdálo se, že Britové prostě nejsou schopni tuto porážku spolknout. Navzdory tomu, že jsme se jim všemožně snažili domluvit, oni nebyli s to slevit ze svých agresivních postojů, až se nakonec pokusili o další invazi do naší země, tentokrát přes válkou souženou Mexiko.

Moji generálové, nyní zkušenější a rozumnější ve vedení války, vymysleli protiplán, jak této hrozbě čelit. Místo aby naše armády uvízly v opotřebovací válce na našich hranicích, bylo rozhodnuto přenést válku blíže k nepřátelským břehům. A tak začala americká invaze do Irska. Chystaná nepřátelská invaze z území Mexika byla pohotově ukončena, když si Britové uvědomili, že jejich vojska jsou zapotřebí blíže od jejich domova.

S hrdostí říkám, že naše vojska nepříteli v Irsku nejen přemohla, ale ve skutečnosti tento těžce postižený národ osvobodila.

Modlím se, aby tato národní rivalita mezi našimi zeměmi nyní skončila. V těchto posledních měsících jsem se v mysli zabíral domácími záležitostmi, nikoli mezinárodními problémy. Během loňského srpna, roku 1864, jmenoval Demokratický národní kongres jako svého prezidentského kandidáta Judaha P. Benjamina. Výtečného muže, bez jehož velkorysé pomoci by na Jihu nebylo dosaženo míru a usmíření. Potěšilo mne, že jsem byl republikánskou stranou nominován na druhé funkční období, spolu s Andrewem Johnstonem z Tennessee jako viceprezidentem po mém boku.

Byly to tvrdě vybojované volby. S lítostí konstatuji, že mé jméno je v některých částech Jihu stále nenáviděné a že tamní voliči hlasovali spíše proti mně než pro demokratického prezidentského kandidáta. Avšak vojáci, ti nedávno propuštění i ti, kteří jsou pořád ve službě, na mě pohlíželi jako na svého vrchního velitele a jejich hlasy rozhodly.

Jenže to už je minulost. Své druhé funkční období jsem zahájil v březnu tohoto roku, 1865. Nyní je květen a město Washington nebylo nikdy krásnější, všude pučí zelené listy a květy. Amerika si přeje ve světě jedině mír, ale možná si během uplynulých čtyř let příliš zvykla na válku. Abychom zajistili našim armádám zbraně a našim flotilám ocelové lodě, rozvinulo se silicí a zdárně produkující hospodářství, jaké jsme v době míru nikdy předtím nepoznali.

Byl bych ten nejšťastnější člověk na světě, kdybych mohl této prosperující zemi prezidentovat v míru, dohlížet na překonání našich válečných kanonů v radlice míru. Tam, kde náš výrobní génius uspěl v čase války, dokázal by jistě uspět i v době míru.

Vydrží však mír? Naši britští bratránci jsou i nadále bojechtiví. Stále berou jako urážku, že byli vypuzeni z Irska, po všech těch stoletích nadvlády. Odmítají přijmout fakt, že jsou z tohoto zeleného ostrova pryč, a to nadobro. Jejich politici stále vedou bojovné řeči a řinčí v pochvách svými šavlemi. Aby čelili těmto britským projevům nepřátelství, naši politici se nyní činí na evropském kontinentě, usilují o obchodní dohody a pokoušejí se utužit naše mírové vazby.

Zvítězí mír a zdravý rozum? Lze odvrátit další katastrofickou válku?

Mohu se jen ze všech sil modlit, aby se tak stalo.

KNIHA PRVNÍ

NEPOKOJNÝ SVĚT

Brusel, Belgie
Červen 1865

Okna sahající od podlahy po strop byla otevřená vstříc hřejivému slunečnímu svitu, vpouštějící dovnitř i vzdálený ruch belgického hlavního města. Vcházely jimi i výpary z koňského hnoje, pach, který nebere na vědomí nikdo, kdo je zvyklý bydlet ve velkém městě. Prezident Abraham Lincoln seděl na divanu ve stylu Ludvíka XV. a pročetl si dokument, který mu právě předal ambasador Pierce. Když uslyšel zaklepání na dveře sálu, vzhlédl.

„Podívám se, kdo to je, pane prezidente,“ řekl Pierce. Když vykročil ke dveřím, trochu se naparoval; byla to jeho první politická funkce a on byl na ni nesmírně hrdý. Předtím býval bankéřem na Wall Street; byl to Lincolnův starý obchodní partner, z těžké právnícké firmy, než ho prezident jmenoval na tenhle post. V skrytu věděl, že byl vybrán spíše pro svoji znalost francouzštiny a obeznámenost s mezinárodním obchodem než pro nějaké politické schopnosti. Přesto to pro něj byla náramná pocta. Podržel dveře doširoka otevřené, aby dva generálové mohli vejít. Lincoln pohlédl přes obroučky svých brýlí, které měl na čtení, a akceptoval jejich vojenské pozdravy.

„Šerpy, meče a stuhy, pánové, a taky zlaté lemování. Dneska nám to panečku sluší.“

„Zdálo se nám to příhodné na dopolední prezentaci u dvora,“ řekl generál Sherman. „Právě nás o ni informovali.“

„Stejně jako mne,“ odpověděl Lincoln. „Řekli mi také, že je to svrchovaně důležitá událost, a kromě toho mi sdělili, že si zvláště žádají přítomnost generála Shermana a generála Granta.“

„Řekli proč, sire?“ zeptal se Grant.

„Přímou ne. Avšak tady Pierce, který od svého jmenování navázal mnoho důležitých kontaktů, si vzal stranou jednoho

vyššího belgického státního úředníka a podařilo se mu z něho vymámit fakt, že to bude obnášet i udílení nějakých poct."

„Bude to jistě pěkná podívaná," pravil Pierce. „Mám dojem, že čím menší země, tím větší medaile. A tentýž činitel mě ujistil, že na poslední válku mezi naší zemí a Brity se toto udílení nebude vztahovat. Zdá se, že královna Viktorie je na to téma hodně háklivá a že král Leopold, který je koneckonců její oblíbený strýc a stálý korespondent, nemá v úmyslu ji v této věci urážet. Vyznamenání se budou udílet za hrdinské činy, které jste, pánové, vykonali během naší poslední občanské války."

Grant se usmál, zatímco sklopil zrak k hrudi a světle modré látce své pěchotní uniformy. „Určitě by neškodilo trochu ji zkrášlit."

Všichni muži vzhledli, když se postranními dveřmi vnesl do místnosti Gustavus Fox, náměstek ministra námořnictva. Byl to muž, který se na veřejnosti držel hodně zpátky; pouze na těch nejvyšších vládních místech se vědělo, že je šéfem americké tajné služby. Kývl hlavou na pozdrav a pozvedl svazek papírů.

„Doufám, že neruším, ale nebyl by čas na krátkou poradu, pane prezidente?" zeptal se. „Právě mi byly sděleny jisté nové a urgentní informace."

Ambasador Pierce mírně zabručel a vytáhl ze své pěkně zakulacené vesty hodinky na řetízku. „Myslím, že času je víc než dost. Drožky sem mají přijet až v poledne."

„Při troše štěstí doufám, že mi přinášíte nějaké dobré zprávy, Gusi," řekl prezident s nadějí v hlase. „Zdá se, že těch není vždycky dost."

„Inu, jsem nucen připustit, že je to taková směsice, sire. Za prvé - jsou to jen dvě noci, co Britové podnikli nájezd na kotviště v přístavu Kingstown v Irsku. Je to přívoz, který se nachází dost blízko od Dublinu. Vysadili tam vojska a útočníci zapálili městskou radnici a taky pár přístavních objektů, pak své dílo zakončili tím, že ukořistili a zapálili některé z lodí, jež tam byly uvázané. Irové věří, že to byla pouhopouhá zastrážovací razie, protože nepřinesla nic než jenom svévolně napáchané škody. Šlo očividně o to, připomenout Irům, že Britové jsou stále zde. Když odplovali, vyměnili si pár výstřelů s irským celním člunem, ale stáhli se zpátky na moře, ještě než stačily dorazit jednotky z Dublinu."

Lincoln velmi smutně potřásl hlavou. „Mám dojem, že načasování této akce je záměrné, že to není žádná shoda náhod - neboť k tomu vpádu došlo zrovna v době, kdy naše delegace přijela do Belgie."

„Souhlasím, pane prezidente. Je to zjevně prostý vzkaz určený pro nás," řekl Sherman s ledovým výrazem tváře a smrtelně vážným pohledem ve světlých očích. „Říkají nám tím, že mohou udeřit na Irsko, kdykoliv a kdekoliv se jim zlíbí. A nemůže jim v tom zabránit žádná mezinárodní konference. Vypadá to, že ze svých ztrát a porážek v Americe a Irsku se ani v nejmenším nepoučili."

„Obávám se, že vaše interpretace je ze všech nepřesvědčivější," řekl velmi ztěžka Lincoln. „Ale řekl jste nám, že je to směsice zpráv, Gusi. Copak tam nemáte žádné dobré zprávy? Nemůžete ze své torny vytáhnout nic, co by rozveselilo starého znaveného muže?"

Gus se usmál a zalistoval v papírech, vytáhl jeden list a podal ho prezidentovi.

„Tohle přivezla poštovní loď námořnictva, která dnes ráno zakotvila v Ostende. Je to osobní zpráva, již pro váš kabinet vypracoval pan John Stuart Mill. Tuhle kopii poslali vám. Podíváte-li se semhle, uvidíte, že na první stránce je připojená poznámka od ministra financí, určená pro vás osobně."

Lincoln přikývl a jal se číst úvod nahlas: „Ano, tohle vás, jak jste tady, bude jistě všechny zajímat. Pane prezidente. Zajisté se budete chtít seznámit s obsahem této vysoce cenné ekonomické analýzy osobně. Ale dovolte mi, abych vám ji v úplnosti shrnul. Věřím, že závěry pana Milla jsou nejen velmi přesné, ale i nepopíratelné. Americká ekonomie je na vzestupu jako nikdy předtím v minulosti. Naše továrny pracují na plný výkon, a to jak na industrializovaném Severu, tak v nových továrnách, které byly postaveny na Jihu. Nyní je evidentní, že každý, kdo chce práci, se má co ohánět. Rekonstrukce a modernizace železnic je skoro kompletní. Je jasné, k čemu došlo. Díky nálehavým požadavkům války byla tato země nedobrovolně přeměněna z principiálně zemědělské ekonomie na ekonomii, která je bohatá na průmysl. Export stoupá, železnice se modernizují a prodlužují, zatímco produkce loďstva dosahuje rekordní výše. Suma sumárum, pan Mill je velmi nadšen ekonomickou budoucností této země. Stejně jako já. Váš věrný Salmon P. Chase."

Lincoln přeskočil na jiné místo ve zprávě. „Tohle je nejzajímavější, pánové. Jak se zdá, pan Mill porovnává výrobní statistiky z celého světa. Velká Británie, od dob průmyslové revoluce neustále hnací síla průmyslu, vždycky vedla před ostatními zeměmi v síle a výkonu. Teď už však ne! Je přesvědčen, že když se na konci roku porovnájí finální cifry, Amerika předčí Británii na všech frontách."

Ozvalo se souhlasné mumlání, a když umlklo, Fox znovu promluvil.

„S přihlédnutím k těmto inspirujícím zprávám, pane prezidente, myslíte, že byste mohl vyšetřit pár okamžiků na setkání s jednou delegací?"

„S jakou delegací? Já jsem si přece žádné schůzky nesjednával."

„Dorazili dnes ráno za rozbřesku. Měl jsem to potěšení, že jsem v jejich společnosti mohl posnídat: prezident Jeremiah O'Donovan Rossa z Irsku a jeho viceprezident Isaac Butt - doprovází je generál Thomas Meagher. Říkají, že je to dost urgentní záležitost, a doufají, že jim dopřejete pár okamžiků ze svého času. Byli, jak to mám říci, velmi rozčilení. Myslím, že by bylo moudré, kdybyste si mohl udělat čas a přijal je ihned."

„Ale vy jste říkal, že je tu Tom Meagher? Naposled jsem slyšel, že je posádkou ve Fort Braggu."

„Teď už ne. Před pár měsíci obdržel dovolenku na neurčito, aby mohl odjet do Irsku, kde dělá poradce u irské armády."

„Tlačí nás čas, pane prezidente..." řekl Pierce a znovu pohlédl na hodinky.

Shermanův hlas byl ledově chladný. „Netlačí nás tolik, jak upřímně doufám, abychom nemohli přijmout zvoleného prezidenta Irsku - a spolu s ním jednoho starého kamaráda, který se, vedle svých vítězství v Irsku, bil dlouho a tvrdě i

za naši zem."

„Ovšem, samozřejmě, musíme je přijmout," řekl Lincoln, „Rozhodně je uveďte dovnitř."

„Máme odejít?" zeptal se Grant.

„Ne - když je tu Meagher, tahle záležitost určitě musí být nějak důležitá pro armádu."

Když ti tři muži vešli dovnitř, Lincoln předstoupil a stiskl Rossovi ruku. „Neviděli jsme se od vaší inaugurace v Dublinu," řekl vřele. „Musím říci, že to byla vydařená událost, na kterou nikdy nezapomenu."

„Ani já ne, pane prezidento - neboť máte svatou pravdu - až do své smrti si budu neustále s velkou vroucností připomínat události onoho úžasného dne. Byl to první jarní den, pokud si vzpomínáte, který skýtal takový příslib pro naši budoucnost. Ten příslib se vskutku naplňuje. Jak ovšem víte, vyskytly se i mnohé problémy. Od té požehnané události bylo pod mostem tolik vody. Ale omluvte mne, sire, já se odchyluji. Pamatujete si na viceprezidenta Butta?"

„Samozřejmě. Říkám jen pravdu, když povím, pane Butte, že vy, a tady prezident, jste odvedli nanejvýš významnou a důležitou práci," řekl Lincoln, zatímco bral viceprezidenta za ruku. „Každý den žasnu nad oblažujícími zprávami, které čtu o vašem sjednocujícím se a modernizujícím se Irsku."

„Je to vskutku ohromný úkol - ale stojí za jakoukoliv námahu," odvětil Rossa. Když pokračoval, jeho výraz potměl. „Úkol, který je mnohem komplikovanější díky neustálému obtěžování nepřítelem zvenčí. Bůh ví, že já, a lid Irska, máme dost temných vzpomínek. Naše historie byla vskutku dlouhá a temná ode dne, kdy anglická vojska poprvé stanula nohou na půdě naší chudé země. Nyní jsem si naprosto jistý, že hovořím za každého člověka v té zemi, když řeknu, nechme být minulost minulostí. Dost už bylo bolestných vzpomínek a dávných zločinů. My Irové máme sklony žít příliš mnoho v minulosti, a je nejvyšší čas, abychom s tím skoncovali. Minulost je pryč a už se nevrátí. Musíme se k ní otočit zády a místo toho nastavit tváře vstříc zářivému slunci budoucnosti..."

„Ale oni nám to nedovolí!" přerušil ho Isaac Butt a sevřel pěst, až mu klouby hlasitě zapraštěly, jak byl zmítán svými emocemi. „Nedávný nájezd na Kingstown byl jenom jedním bodnutím z řady mnohem větších útrap. Každý den - každou hodinu - je to pořád totéž. Ve vzdálených irských přístavech dochází neustále k vyloděním, při nichž jsou zabíjeni nevinní Irové a jejich malé čluny, jejich jediné majetky, jsou zapalovány. Jsou zastavovány i lodě na moři, zastavovány a prohledávány, a jejich náklad bývá často zkonfiskován. Jako bychom měli v zádech démona, kterého se nelze zbavit, kletbu z pekel, již není možné sejmut. Válku jsme jasně vyhráli - a přesto nechce skončit. Britové jsou opravdu naším démonickým majitelem!"

Klidný hlas generála Meaghera velmi kontrastoval s Buttovým vášnivým svoláním, a byl o to více usvědčující.

„A je to ještě horší. Chodí k nám nyní zprávy o únosech a věznění našich lidí ve městě Liverpool. Podrobnosti neznáme - kromě toho, že se tam děje něco hrozného. Jak určitě víte, v Midlandsu žije mnoho Irů, těžce pracujících lidí, kteří tam bydlí už spoustu let. Nyní to však vypadá, že Britové zpochybňují jejich loajalitu. Ve jménu bezpečnosti byly celé rodiny při zátažích odvedeny ozbrojenými strážemi. A nejhorší na tom je, že nemůžeme zjistit, co se s nimi děje. Jako kdyby zmizeli do noci. Slyšeli jsme zvěsti o nějakých táborech, ale nejsme s to zjistit nic konkrétního. Nepopírám, že jsme měli mezi liverpoolskými Iry svoje agenty - to však jistě nemůže ospravedlnit zatýkání a zadržování nevinných lidí. Toto je záležitost kolektivní viny. A ženy a děti jsou vinny také? Tak s nimi aspoň zacházejí. A máme nepotvrzené zprávy, že po celé Anglii jsou zřizovány další tábory. Jsou také ony určeny pro Iry? Mohu jen říci, pane prezidente, že je to kolosální zločin proti lidskosti."

„Je-li to, co říkáte, pravda - a já nemám sebemenší důvod o vás pochybovat - pak s vámi musím souhlasit," řekl ztěžka Lincoln, když znovu nalezl divan a dosedl na něj. „Ale pánové - co s tím můžeme dělat? Americká vláda může proti těmto zločinům vehementně protestovat - jako jsme to dělali už v minulosti a jako to uděláme v budoucnu. Ale kromě toho - co se dá dělat? Obávám se, že již mohu předem číst britskou odpověď. Tohle je pouze občanská záležitost, interního charakteru, která se ostatních zemí netýká." V ponurém tichu, jež následovalo, se Lincoln obrátil na Meaghera. „Vy, jako vojenský důstojník, musíte vědět, že to ani není situace, která by se dala řešit vojensky. Máme svázané ruce; není nic, co by se s tím dalo dělat."

„Nic?" Meaghera ta poznámka nepotěšila a měl co dělat, aby zakryl své ohromení.

„Nic," řekl Sherman pevně. „Nemluvím sám za sebe, ale jako velitel armád. Válka skončila a ve světě je mír. Britové se nás teď snaží všemožně provokovat a jistě se jim podařilo podnítit náš hněv. Vědí, že po nedávné válce si děláme o Irsko starosti a máme nezadatelný zájem o irskou svobodu. Znamená to však, že se zde nabízí postačující příčina, abychom znovu vytáhli do války? To si, upřímně řečeno, nemyslím. Britové si dávají dobrý pozor, aby to vypadalo jako interní záležitost - do níž samozřejmě nemáme právo zasahovat. Musíte mít na paměti, že dnešního dne jsme zahájili nanejvýš důležitou civilní misi spočívající v mírovém jednání. Velké světové národy se shromažďují tady v Bruselu a člověk jim jen může přát maximální úspěch. O válce můžeme znovu mluvit, až když naše mise selže. To si tady nikdo nepřeje. Ale s vaším svolením, pane prezidente, mohu těmto pánům věnovat pár okamžiků, abychom si pohovořili o tom, jakou materiální pomoc jim můžeme poskytnout. Co se týče věznění irských obyvatel v táborech v Anglii - já si upřímně myslím, že oficiální cestou se pro ně nic udělat nedá. Ale v ostatních otázkách - jako jsou nájezdy, stavění plavidel na moři - mohu zjistit, kde by americká účast mohla některé problémy zmírnit."

„Za půl hodiny musíme jít," řekl znaveně Pierce při pohledu na hodinky.

„Lituji, že jsme vás připravili o čas," řekl generál Meagher. „Díky, že jste nás přijal, pane prezidente."

„Já vám musím poděkovat za to, že jste se namáhali vážit cestu sem a seznámit nás s podrobnostmi současných nešťastných irských problémů. Buďte si jisti, že uděláme vše, co bude v naší moci, abychom je zmírnili."

Gustavus Fox uvedl generála Shermana a návštěvníky do sousední místnosti a zůstal s nimi, aby provedl zápis z jednání. Když odešli, Lincoln znaveně potřásl hlavou. „Začínám si připadat jako ten chlápek, který se pokoušel polapit duhu, a čím rychleji běžel, tím rychleji mu mizela před očima. Mám už po krk války, ale přesto si dělám velké starosti o mír. Pokud jsou v Británii muži s tak silnou vůlí a odhodláním, otázka míru se tím opravdu dostává na druhé místo."

„Právě proto jsme se shromáždili zde v Bruselu, pane prezidento," řekl Pierce. „Jak postupně přijížděli ostatní delegáti, našel jsem si čas na mnoho důvěrných rozhovorů. Jsem upřímně přesvědčen, že všichni jsou sjednoceni ve své touze po míru a prosperitě. Evropa v nedávných letech zažila tolik politického neklidu, nemluvě o válkách, které tento kontinent vždycky sužovaly. Celkově, zdá se, panuje dojem, že se musíme všichni společně zasloužit o to, abychom nastolili nějaký trvalejší mír."

Lincoln přikývl a obrátil se k zamlklému Grantovi, který toporně seděl na předním okraji židle, ruce položené na rukojeti svého meče, který měl kolmo před sebou. „Je to i stanovisko armády, generále?" zeptal se Lincoln.

„Já mohu mluvit pouze za sebe, sire. Věřím ve svět žijící v míru - ale obávám se, že ne všichni lidé tuhle víru sdílejí. Krvavá historie tohoto kontinentu je němým svědkem ambicí a odvčkých nenávistí zdejších zemí. Proto musíme pečlivě uvážit situaci - a musíme být vždy připraveni na válku, jakkoli málo po ní toužíme."

„A Amerika je připravena?"

„To tedy je - v současném okamžiku víc než kdy předtím v historii. Přečetl jste nám dopis od pana Milla. Je jisté, že výrobci, kteří zásobují a podporují naše vojenské síly, fungují naplno. Ale měli bychom rovněž uvážit náš vojenský lidský potenciál. S nastolením míru mnozí vojáci zjistí, že lhůta jejich vojenské služby vypršela. To se již začíná dít. Je zřejmé, že pro ně myšlenka na návrat k rodině bude velice lákavá. Pokud se nic neudělá, budeme svědky odlivu našich fyzických zdrojů."

„Což nebyla pravidelná armáda rozšířena?"

„To vskutku byla: díky přímím za nástup k vojsku a lepšímu platu a podmínkám se naše profesionální síly mohutně rozrostly a zvětšily. Ale v současné době musím před vámi, pánové, v soukromí připustit, že opravdu nemáme dost stávajících divizí, abychom se mohli zapojit do nějakého většího konfliktu."

Pierce, který se zajímal spíš o protokol než o světovou politiku, se strchoval, že budou mít zpoždění. Zatímco Lincoln zmateně seděl, pokoušeje se pochopit důsledky Grantovy analýzy vojenské situace, Pierce pořád pokukoval po hodinkách a nervózně se ošíval. Uvolnil se až v okamžiku, kdy se k nim znovu připojil generál Sherman.

„Obávám se, že teď už musíme jít, pánové," pravil Pierce, otevřel dveře vedoucí ze sálu a několikrát k nim nepatrně pokynul. Když ho míjeli, ustoupil stranou a pak vykročil za nimi. Fox zůstal stát vzadu a chvíli se za nimi díval, načež dveře zase zavřel.

Americká mise, se všemi svými činiteli, úředníky a funkcionáři, obývala celé druhé podlaží bruselského hotelu Grand Mercure. Poté co Abraham Lincoln a jeho skupina opustili pokoje, spatřili před sebou honosné mramorové schodiště svažující se do vestibulu. Jakmile se Lincoln s doprovodem objevil na vrcholu schodů, zezdola začalo silit mumlání hlasů.

„Jsme vskutku očekávám," řekl, shlížeje dolů do hotelového vestibulu.

Na úpatí schodů, po obou stranách rudého koberce, táhnoucího se až ke vstupním dveřím, stály ve strnulém pozoru dvě řady vojáků. Byla to čestná stráž ve stříbrných kyrysech a skvostných uniformách, samí důstojníci z belgických královských pluků. A za nimi, za skleněnými dveřmi, právě přijížděl nádherný kočár. Vojáci samotní, stojící v pozoru, meče přiložené k ramenům, byli zticha, ne však dav, který naplňoval vestibul za nimi. Elegantně oblečení muži a ženy se tlačili dopředu, jak všichni dychtili vidět prezidenta Spojených států, muže, který vedl svoji zemi k tak pronikavým vítězstvím. Když se Lincolnova skupina objevila, zazněly tlumené ovace.

Prezident se na chvíli zastavil, aby uvítání opětoval, a nadzvedl svůj vysoký cylindr. Pak si ho posadil zpátky a cvrknul do krempe, aby si klobouk na hlavě urovnal - načež začal v čele svých lidí sestupovat ze schodů. Těsně za ním kráčeli generálové Sherman a Grant, zatímco ambasador Pierce šel vzadu. Sestupovali po schodech zvolna dolů, pak zamířili přes vestibul vstříc otevřeným dveřím.

Z davu se ozvalo nějaké mumlání a povyk. Zčistajasna, k úleku všech, jeden ze seřazených důstojníků, očividně strčený zezadu, padl s mohutným žuchnutím na podlahu. Jak padal, nějaký muž, oblečený v černém, vtrhl do náhle vzniklé mezery v řadách vojáků.

„Sic semper tyrannis!" zvolal hlasitě.

V tom samém okamžiku pozvedl pistoli, kterou měl u sebe, a vypálil na prezidenta, který byl jen pár kroků od něj.

Pokus o atentát!

Na okamžik se zastavil čas. Dopadnuvší belgický důstojník byl na rukou a na kolenou; ostatní vojáci stáli v pozoru, ještě stále respektující poslední vydaný povel. Lincoln, šokovaný náhlým zjevením střelce v davu, se zastavil a ukročil o půl kroku nazad.

Zrovna když se v cizincově ruce objevila pistole - a vypálila.

Věci nečekané jsou ve válce očekávané. Ačkoli oba generálové doprovázející prezidenta měli války víc než dost, pořád to byli ostřílení veteráni z mnoha konfliktů a všechny je přežili. Zareagovali bezděčně, neváhali ani okamžik.

Generál Grant, který byl k prezidentovi nejbližší, se vrhl mezi svého vrchního velitele a atentátníkovu pistoli. Padl nazad, jak kulka zasáhla cíl.

Druhý výstřel se nekonal.

Generál Sherman, při prvním pohledu na pistoli, uchopil levou rukou pochvu a pravou tasil meč. Jenom co se objevil hrot, rozmáchlý Sherman udělal krok kupředu a bez váhání vrazil blyštící se zbraň útočníkovi do srdce. Když se muž svezl na podlahu, zase ji vytáhl. Stál nad ním, meč namířený a připravený, ale on se už nepohnul. Sherman z jeho ochablých prstů vykopl revolver, který odletěl po mramorové podlaze stranou.

Kdosi pronikavě vykřikl, ještě a ještě, a čas se dal opět do pohybu. Důstojník, který velel čestné stráži, hulákal povely a uniformovaní muži se stáhli do kruhu kolem prezidentovy skupiny, tvářemi ven, meče připravené. Lincoln, otřesený náhlou zběsilostí nečekaného útoku, sklopil zrak k raněnému generálovi nataženému na mramorové podlaze. Otřepal se, jako by se snažil pochopit, co se to stalo, potom si sundal plášť, přeložil ho, shýbl se a položil ho Grantovi pod hlavu. Grant se mračil na krev unikající z jeho poraněné pravé paže a začal se zvedat, aby se posadil, ale vzápětí sebou bolestivě trhl. Přidržel si raněnou paži levou rukou, kolébaje ji, aby utišil bolest.

„Zdá se, že kulka je pořád tam," řekl. „Vypadá to, že kost ji zarazila při průletu masem."

„Sežene někdo doktora?" překřikl Lincoln lomoz zvýšených hlasů.

Sherman stál nad tělem muže, kterého právě zabil, a hleděl na tisíce se dav, jenž se stahoval před kroužkem důstojníků v krysech, kteří civilistům nyní čelili s tasenými meči. Když se ujistil, že atentátník byl sám, otřel si krev z meče o cíp pláště mrtvého muže. Zasučil meč zpátky do pochvy, potom se shýbl a převrátil tělo na záda. Ta bílá kostnatá tvář, ty dlouhé tmavé vlasy mu byly velmi povědomé. Nepřestával na něj zírat, ani když mu jeden z důstojníků podal atentátníkův revolver, jenž byl stále natažený. Sherman opatrně zajistil kohoutek a strčil si zbraň do kapsy.

Bezpečnostní kruh vojáků se rozešel, aby vpustil dovnitř nevelkého buclatého muže s doktorskou taškou. Otevřel ji a vytáhl z ní velké chirurgické nůžky, jimiž začal odstříhovat napřed rukáv Grantovy uniformy a pak krví nasáklou látku jeho košile. Shýbl se a s kovovým hrotem v ruce jemně vyšetřil ránu. Grantovi zbělela tvář a z boku na čelistech mu vystoupily svaly, neřekl však nic. Doktor ránu opatrně ovázal, aby zastavil krvácení, a poté francouzsky zavolal, že potřebuje pomoc, stůl, něco, na čem by raněného muže odnesli. Lincoln ukročil stranou, když si uniformovaní sluhoři razili cestu, aby pomohli doktorovi, a otočil se tváří ke generálu Shermanovi, který na něj zavolal.

„Znám toho muže," pravil Sherman a ukázal na atentátníkovu tělo ležící na podlaze. „Sledoval jsem ho tři hodiny, z přední rady balkonu ve Fordově divadle. Je to herec. Vystupoval v Our American Cousin. Jmenuje se John Wilkes Booth."

„Chystali jsme se na tu hru jít," pravil Lincoln, pojednou velmi unavený. „To však bylo ještě předtím, než Mary onemocněla. Slyšel jste ta slova, která zvolal, než vystřelil? Já tomu nerozuměl."

„To bylo latinsky, pane prezidente. Vykřikl: ‚Sic semper tyrannis!‘ Je to motto státu Virginia. Znamená to něco jako - tohle vždycky tyranům."

„Jižanský sympatizant! Vážít celou tu cestu z Ameriky, přeplavit se za oceán, jen aby se mě pokusil zabít. Je nepochopitelné, že by člověk mohl být naplněn takovou nenávistí."

„Na Jihu jsou stále hluboce zatrpklí, jak víte, pane prezidente. Těžko se to říká, ale existují mnozí, kteří vám nikdy neodpustí, že jste jim jejich secesi překazil." Sherman vzhledl a uviděl, že sluhoři mezitím opatřili dveře a že na ně opatrně nakládají Granta s ovázanou rukou, přichycenou k hrudi. Předstoupil, aby se ujal velení, a přikázal, aby zraněného Granta dopravili do jejich apartmánů na hořejším podlaží.

Věděl, že v doprovodu jejich oficiální delegace je i vojenský chirurg - a Sherman měl v něj větší důvěru než v nějakého cizího felčara, který by se sem mohl nachomýtnout.

Jakmile sluhoři odešli a dav hlučící venku zůstal za zavřenými dveřmi, v ložnici zavládlo ticho. Z postele, kam ho opatrně uložili, Grant pokynul zdravou rukou Shermanovi.

„To byl panečku skvělý výpad. Ale tys byl v šermu na Pointu vždycky třída. To si svůj parádní meč udržuješ pořád tak naostřený?"

„Zbraň je vždycky zbraň."

„Jen co je pravda - a já si tvou radu vezmu k srdci. Avšak Cumphe, dovol, abych ti řekl, že v poslední době jsem nepil, jak dobře víš. Nikdy jsem však nebyl na cestách nepřipravený, takže pokud nemáš nic proti, chystám se nyní jedinkrát udělat výjimku. Doufám, že se mnou budeš souhlasit, že tohle jsou neobvyklé okolnosti."

„Nic neobvyklejšího mě nenapadá."

„Fajn. Takže v nejtajnějším koutku té šatní skříně v mém pokoji najdeš kameninovou čturu..."

„Jako by se stalo."

Když Sherman vstal, ozvalo se rychlé zaklepání na dveře. Vpustil dovnitř doktora, šedovlasého majora s letitými zkušenostmi z boje, a šel se poohlédnout po lánvi. Zatímco byl pryč, chirurg, s obratností nabytou během praxe na bojišti, našel kulku vypálenou z pistole a vyňal ji z rány. I s kouskem látky z kabátu a košile, který kulka vzala s sebou. Právě končil s převazováním rány, když se vrátil Sherman s kameninovým džbánkem a dvěma sklenkami.

„Kost je pohmožděná, ne však zlomená," konstatoval chirurg. „Rána je čistá: mohl jsem ji obvázat ve vlastní krvi. Nemělo by dojít k žádným komplikacím." Jakmile odešel, Sherman z láhve nalil dvě plné sklenice.

Když Grant vyprázdnil sklenku, zhluboka si povzdychl; do šedých tváří se mu rychle vrátila barva.

Prezident a ambasador Pierce vstoupili právě v okamžiku, kdy do sebe obracel druhou; Pierce byl nervózní a mohutně se potil. Lincoln byl, jako obvykle, klidný.

„Doufám, že se cítíte tak, jak vypadáte, generále Grante. Moc jsem se o vás bál," řekl.

„Nijak to nezlehčuji, pane prezidente, ale už jsem to kdysi schytl mnohem hůř. A doktor říká, že se to rychle zahojí. Mrzí mě, že jsem vám překazil oslavu."

„Zachránil jste mi život," řekl Lincoln hluboce pohnutým hlasem. „Za což vám budu navždy vděčný."

„Každý voják by udělal totéž, sire. Je to přece naše povinnost."

Lincoln, pojednou velmi unavený, usedl ztěžka na sedátko vedle postele. „Odeslal jste tu zprávu?" zeptal se a obrátil pohled k Pierceovi.

„Ovšem, sire. Na vašem oficiálním papíře. Vysvětlil jsem králi Leopoldovi, co se právě stalo. Posel to ode mě převzal. Ale přemýšlel jsem, pane prezidente. Nechtěl byste poslat další vzkaz, v němž byste vysvětlil, že se dnes večer nebudete moci zúčastnit recepcí v Palais du Roi?"

„Nesmysl. Generál Grant je možná indisponovaný, ale on - a generál Sherman - se postarali o to, že jsem zdravý jako rybička. Celá tahle nešťastná událost musí mít uspokojivý závěr. Musíme jim ukázat, že Američané jsou z pevnějšího těsta. Nesmíme se nechat tímto pokusem o atentát zastrašit, nesmí nám to zabránit v završení naší zdejší mise."

„Pokud se chystáte na tu recepci, mohu požádat o laskavost, sire?" řekl Sherman. „Jelikož generál Grant se jí nebude moci účastnit, rád bych požádal generála Meaghera, aby šel místo něj. Do Irska se vrací až zítra."

„Skvělý nápad. Jsem si jistý, že v paláci žádní atentátníci číhat nebudou. Ale po dnešním dopoledni musím připustit, že po boku vás důstojníků v modrém se budu cítit mnohem pohodlněji."

Když ostatní odešli, Sherman zůstal s Grantem. Zavdali si ještě trochu kukuřičné kořalky. Grant, který po letech těžké závislosti pití zanechal poté, co se znovu vrátil k vojsku, nebyl na tak silnou lihovinu zvyklý. Brzy se mu zavřely oči a byl v limbu. Sherman vyšel z pokoje a pěší kapitán, postavený do chodby přede dveře, srazil podpatky do pozoru.

„Generál Grant, sire - mohu se zeptat, jak se mu vede?"

„Dobře, opravdu velmi dobře. Byl to čistý zásah do masa a kulka byla odstraněna. Copak nebylo žádné oficiální prohlášení?"

„Samozřejmě, generále. Pan Fox nám ho přečetl - pověřil jsem jednoho ze svých mužů, aby zanesl kopii do paláce. Bylo však dost stručné a stálo v něm pouze to, že došlo k pokusu o zabití prezidenta a že generál Grant byl při atentátu raněn. Útočník byl zabit dříve, než stačil vypálit podruhé. To bylo vše."

„Věřím, že to stačí."

Kapitán se zhluboka nadechl a rozhlédl se kolem, než ztišeným hlasem znovu řekl: „Povídá se, že jste ho skolil mečem, generále. Jediným výpadem do srdce..."

Sherman by už se měl na muže rozzlobit; místo toho se usmál. „Pro jednu je ta zvěst pravdivá, kapitáne."

„Výtečné, sire, výtečné!"

Sherman mužovy srdečné gratulace odbyl mávnutím ruky. Otočil se a zašel do svého pokoje. Po boji mu vždycky vyschlo v ústech. Z karafy na příručním stolku pil jednu sklenici vody za druhou. Bylo to jen o vlasek. Nikdy mu z paměti nezmizí ten pohled na Bootha, jak si razí cestu mezi vojáky a zvedá černý revolver. Jenže teď už bylo po všem. Hrozba byla eliminována; jedinou ztrátu představoval raněný Grant, který zůstal ležet s ošklivě poraněnou rukou. Mohlo to být mnohem horší.

Toho večera byl pro americkou delegaci poslán uzavřený kočár, a jakmile dorazil, hned do něj nastoupila. A ne náhodou byl obklopen jízdním oddílem, zatímco ujížděl přes Grand Place a kolem hotelu de Ville. Zastavili před Palais du Roi. Dva generálové vystoupili jako první a zaujali místa těsně po bocích prezidenta, stoupající nahoru po schodech potažených rudým kobercem. Pierce je vzadu následoval. Jakmile byli uvnitř, Pierce si před vstupem do sálu pospíšil, aby ostatní ze skupiny předešel, a naléhavě něco pošeptal majordomovi, který je měl ohlásit. Zavládl okamžik ticha, když v přeplněném sále zaznělo Lincolnovo jméno, a všechny oči se upřely na něj. Pak se ozval krátký nepravidelný potlesk a znovu se rozproudila bzučící konverzace. Když vkročili do rozlehlé recepci místnosti, přiblížil se k nim číšník se sklenicemi šampaňského na podnose. Zdálo se, že všichni ostatní okázale vyšňoření hosté drží sklenice, a tak Američané následovali jejich příkladu.

„Slabá brečka," zamumlal generál Meagher, vyzunkl svou sklenici a zapátral očima kolem, jestli někde poblíž nestojí číšník s dalším nápojem.

Lincoln se usmál a jenom přiložil sklenici ke rtům, zatímco se rozhlížel po sále. „Koukněte na toho velikého muže v tamté skupině důstojníků. Myslím, že jsem se s ním už někde viděl." A pokynul ve směru impozantního rudolícího muže, oblečeného v parádní růžové uniformě, který už si razil cestu davem směrem k nim. V patách za ním kráčeli tři další uniformovaní důstojníci. „Jsem přesvědčen, že je to nějaký ruský admirál, jehož jméno jsem dočista zapomněl."

„Vy jste prezident. Jednou jsme se potkat ve vašem Washington City," řekl admirál a zastavil se před Lincolnem, zatímco uchopil jeho ruku do své obrovské tlapy. „Jsem admirál Pavlov S. Maximov, vzpomínáte. Vaši lidi, potopit spousty britských lodí, poté zabit britské vojáky... moc dobré! Toto můj štáb."

Tři důstojníci v jeho doprovodu srazili podpatky a jako jeden muž se poklonili. Lincoln se usmál a podařilo se mu vyprostit ruku z admirálova sevření.

„Ale ta válka už skončila, admirále," pravil. „Stejně jako Rusové, i Američané teď žijí se světem v míru."

Mezitím prezident hovořil, jeden z ruských důstojníků předstoupil a napřáhl ruku k Shermanovi, který se jí musel chtít nechtě chopit.

„Musím vám pogratulovat, generále Shermane, za brilantní a vítězné tažení," řekl dokonalou angličtinou, zatímco se formálně uklonil.

„Děkuji - obávám se však, že jsem nezachytil vaše jméno."

„Kapitán Alexander Igorjevič Korženěvskij," řekl důstojník, pustil Shermanovu ruku a znovu se poklonil. Přitom se sklopenou hlavou tiše řekl, aby ho slyšel jen generál Sherman: „Musím se s vámi setkat v soukromí."

Korženěvskij se narovnal a usmál se; na pozadí černých vousů mu vykoukly bílé zuby.

Sherman neměl tušení, co má tohle znamenat - ačkoli by to straně rád zjistil. Rychle se zamyslel, pak si uhladil rukou knír a přitom zpod dlaně tiše řekl:

„Bydlím v pokoji číslo osmnáct, Hotel Grand Mercure. Zítra v osm ráno budou dveře odemčené." Pak už nebylo co dodat a ruský důstojník se odporoučel pryč. Sherman se otočil zpátky ke své skupině a pak už kapitána více neviděl.

Generál Sherman uskrával ze svého šampaňského a přemýšlel o tom kuriózním setkání. Co ho vlastně přimělo, aby tak rychle odpověděl na tu neobvyklou žádost? Snad to byla důstojníková znalost angličtiny. Ale co by to všechno mohlo znamenat? Neměl by být zítra ozbrojený, až odemkne dveře? Ne, to byl nesmysl; po událostech dnešního dne to vypadalo, že mu atentáty už lezou na mozek. Bylo zřejmé, že mu ruský důstojník chce cosi sdělit, má nějakou zprávu, která by nemohla projít normálními cestami, aniž by ostatní zjistili, o co kráčí. Inu, pokud by to bylo tak, znal toho

pravého muže, kterého by se na to měl zeptat.

Recepce a prezentace, klanění a salutování pokračovaly dlouho do noci. Až když byli Američané představeni králi Leopoldovi, mohli pomýšlet na odchod. Naštěstí bylo setkání s králem krátké.

„Pane prezidente Lincolne, jsem velmi potěšen, že se s vámi konečně setkávám.“

„Stejně jako já, Vaše Veličenstvo.“

„A co zdraví - daří se dobře?“ Králi se nepatrně rozšířily oči.

„Nikdy se mi nevedlo lépe. Musí to být tím blahodárným vzduchem ve vaší krásné zemi. Cítím se tu stejně pohodlně, jako bych se cítil doma ve svém salonku.“

Král na to nejasně kývl. Pak kdosi odpoutal jeho pozornost jinam a král se odvrátil.

Jakmile byli propuštěni z Leopoldovy přítomnosti, prezident sehnal svoji skupinku dohromady. Bylo už po půlnoci a všichni byli dost unavení. To však zjevně nebyl případ belgického jízdního důstojníka, který velel oddílu, jenž doprovázel jejich kočár zpátky do hotelu. Kavalériste, pobízení jeho halasnými povely, obezřele obstoupili kočár, šavle tasené a připravené, každým okamžikem ve střehu. Ulice byly prázdné a rozléhalo se v nich řinčení koňských kopyt, zatímco tudy projížděla jízdní stráž; jak podivně uklidňující zvuk. Když zanechal ostatní v hotelu, generál Sherman šel a zaklepal na dveře Gustava Foxe.

„Povinnost volá, Gusi. Měl by ses vzbudit.“

Dveře se ihned otevřely. Gus měl na sobě rukávy od košile; lampy ozařovaly stůl posetý papíry. „Vyspím se až v hrobě,“ řekl. „Pojď a pověz mi, co tě v tuto hodinu přivádí.“

„Mezinárodní záhada - a zdá se, že to spadá přímo do tvé kompetence.“

Gus mlčky naslouchal líčení jeho krátkého setkání; když Sherman skončil, energicky a nadšeně pokýval hlavou.

„Dal jsi tomu důstojníkovi skvělou odpověď, generále. Všechno, co má co do činění s Rusy, je pro nás zrovna teď předmětem svrchovaného zájmu - nebo vlastně kdykoli, pokud jde o to. Už od krymské války nemají Brity vůbec v lásce. Byli napadeni a velmi tvrdě se bili na svou vlastní obranu. Ale není to jen Británie, v kom spatřují nepřítele - nýbrž skoro každý stát na území Evropy. V zájmu vlastní bezpečnosti mají skvělou špiónážní síť, a musím říci, že z ní získávají maximum. Teď už ti mohu říci, že před pár lety doslova ukradli plány na supertajný britský drážkovaný stolibrovy kanon. Vlastně si u amerického zbrojaře Parrotta nechali udělat repliku. A nyní zjišťujeme, že anglicky mluvící důstojník ze štábu ruského admirála se s tebou chce sejít v soukromí. Úžasné!“

„A co s tím mám dělat?“

„Odemkni v osm ráno svoje dveře - pak uvidíš, co se stane. S tvým svolením se k tobě při tomto ranním dobrodružství připojím.“

„Jinak bych to ani nechtěl - protože tohle je tvoje pole působnosti, ne moje.“

„Budu tam v sedm - což je za pouhých pár hodin odedávka. Běž se trochu vyspat.“

„Ty rovněž. A až přijdeš, hled, abys s sebou nesl velkou konvici s kávou. Tohle byl dlouhý den - a já mám pocit, že zítra bude ještě delší.“

Shermana vzbudilo zaklepání na dveře. Okamžitě byl vzhůru; po těch letech táboření v poli byl připraven vyrazit do boje v kteroukoli hodinu. Natáhl si kalhoty a otevřel dveře. Gus vešel dovnitř a mávnutím ruky pustil před sebe hotelového sluhu - který přitlačil stolek na kolečkách naložený kávou, teplými rohlíky, máslem a marmeládami.

„Počkáme si v pohodlí,“ řekl Gus.

„To tedy ano.“ Sherman přikývl a usmál se, když si všiml, že na stolku jsou tři šálky. Když se číšník odporoučel ven, přesvědčili se, že dveře zůstaly nezamčené. Potom si sedli k oknu a popíjeli kávu, zatímco Brusel venku se pomalu probouzel k životu.

Bylo pár minut po osmé, když se dveře z chodby otevřely a rychle zase zavřely. Vysoký muž v tmavém obleku, který vešel, za sebou napřed zamkl dveře a potom se otočil do místnosti. Kývl na generála Shermana, načež se obrátil tváří ke Gusovi.

„Jsem hrabě Alexander Igorjevič Korženěvskij. A vy budete...?“

„Gustavus Fox, náměstek ministra válečného námořnictva.“

„Jak báječné - přesně ten muž, jehož jsem chtěl kontaktovat.“ Korženěvskij si všiml, jak se Gus náhle zamračil, a mávnutím ruky odbyl jeho obavy stranou. „Ujišťuji vás, že jsem jediný, kdo o vaší existenci ví, a nikdy tuto informaci živé duši neprozradím. Jsem ve spojení s ruskou námořní rozvědkou už po mnoho let a máme jistého společného přítele. Fregatního kapitána Schultze.“

Gus se při těch slovech usmál a uchopil hraběte za ruku. „Skutečného přítele.“ Otočil se ke zmatenému Shermanovi. „Byl to fregatní kapitán Schultz, kdo nám dodal plány britského kanonu s nabíjením vzadu, o němž jsem vám vyprávěl.“ Vtom ho něco napadlo a on se otočil zpátky ke Korženěvskému. „Neměl jste s tou záležitostí náhodou něco společného?“

„Společného? Můj drahý pane Foxi - za cenu rizika, že se budu jevit přespříliš troufalý, musím přiznat, že jsem to byl v první řadě já, kdo ty plány dokázal zcizit. Měl byste vědět, že jsem v mládí navštěvoval Královskou námořní akademii v Portsmouthu. Tuto skvělou instituci jsem i absolvoval a získal jsem si tam spoustu dlouholetých přátel. Jsem nucen připustit, že jsem po celém britském námořnictvu velmi dobře znám. A to tak dobře, že staří kamarádi se na mě stále odvolávají jako na hraběte Iggyho. Muže, jenž sice není moc bystrý, ale zato je hodně bohatý a proslulý jako neustále proudící zřídlo šampaňského.“

„Nuže, hrabě Iggy,“ řekl Sherman. „Já vám v současnosti mohu nabídnout pouze kávu. Prosím, posadte se a poslužte si. Pak nám snad objasníte důvod této schůzky sub rosa.“

„S velkým potěšením, generále, věřte mi!“

Hrabě se posadil na židli nejdále od okna a kývnutím hlavy poděkoval, když mu Fox podal šálek kávy. Usrkl si, načež řekl:

„V současné době je mou největší slabostí můj malý člun Aurora. Myslím, že byste ji spíše nazvali jachtou než člunem. Je to parní člun, protože já nikdy nedokázal zvládnout všechna ta lana a provazy a plachty a podobné věci, v nichž si většina námořníků tak libuje. Je to vskutku docela zábava, jen tak se poflakovat po světě. Cestování sem, tam i všude jinde je tak velmi snadné. Lidé obdivují tvary mé lodi, ale jen zřídka se dotazují na důvod její přítomnosti.“

Sherman přikývl. „To je velmi zajímavé, hrabě, ale -“

„Ale proč vám tohle povídám, ptáte se? Mám pro to své důvody - ale nejprve vás musím trochu znudit historií mé rodiny. Historie nám praví, že Korženěvští byli slavná, leč zchudlá polská šlechta, dokud se můj pradědeček nerozhodl vstoupit v roce 1709 do námořnictva Petra Velikého. Předtím přeudatně sloužil ve švédském námořnictvu, ale byl moc rád, že může změnit strany, když byli Švédové poraženi Rusy. Byl stále ve službě, když Petr ruské námořnictvo rozšířil, a při četbě naší rodinné historie jsem odhalil, že jeho kariéra byla velmi závažná. Můj pradědeček, který byl rovněž velký lingvista, se naučil anglicky a už jako velmi mladý muž ve skutečnosti sloužil na několika britských námořních plavidlech. Poněvadž byl velký anglofil, oženil se do rodiny nižší britské šlechty, která ho ve své zchudlosti pokládala za velké terno. Od té doby byla naše rodina, žijící v Sankt-Peterburgu, silně proanglicky orientovaná. Zatímco jsem vyrůstal, hovořil jsem oběma jazyky a jako nejstarší syn každé generace jsem v duchu rodinné tradice, datované již od začátku století, navštěvoval námořní akademii v Portsmouthu. A tak to vidíte - máte před sebou Angličana se vším všudy, jen podle jména ne.“

Jeho úsměv však zmizel a tvář mu potměla, když se předklonil a sotva slyšitelným hlasem promluvil: „Ale tak už to není. Když Britové napadli mou zemi, cítil jsem se zrazený, ukřivděný. Navenek stále bavím a obveseluji své anglické přátele, protože ta role mi svědčí nejlépe. Ale hluboko ve svém nitru, musíte mi rozumět, jsem plný opovržení vůči nim - a udělal bych cokoli, jenom abych přivodil jejich zkázu. Když napadli vaši zemi - a vy jste je porazili -, srdce mi plesalo štěstím. Mohu vás teď nazývat přáteli, protože nás pojí společná věc? A prosím, věřte mi, když říkám, že udělám cokoli, abych tuto věc podpořil.“

Hluboce zadumaný Gus vstal, položil svůj prázdný šálek na stůl, otočil se a vše se usmál.

„To je velmi velkorysá nabídka, sire. Myslíte, že byste mohl uvažovat o menší oceánské plavbě?“

Úsměv hraběte zrcadlil ten jeho. „To bych tedy skutečně mohl. Myslel jsem na to, že bych si vyrazil po Temži do Greenwiche. Můžu vás pozvat, abyste se ke mně připojili? Aurora právě prochází v Hamburku generálkou: za týden si ji hodlám vyzvednout. Pak s ní vypluji do Ostende. Prosím, promyslete si to, a až budete rozhodnutí, zanechte mi prosím v průběhu dneška na pracovním stole vzkaz, protože zítra za úsvitu odjíždím. Stačí ano nebo ne. A já doufám, že řeknete ‚ano‘. A kromě toho - musíte mne omluvit, protiví se mi být osobní - ale musím vám říci, že v Rusku nejsou skoro žádní zrzouni.“

Vstal a postavil šálek na stůl, načež se znovu obrátil ke Gusovi. „Mohu-li vás obtěžovat - prosím, abyste nahlédl do chodby. Je důležité, aby nás neviděli spolu.“

Chodba byla prázdná. Hrabě se s veselým mávnutím vynesl ven a Gus za ním zamkl dveře. Sherman si dolil ještě trochu kávy a zavrtěl hlavou.

„Já jsem prostý válečník, Gusi, a všechny tyhle věci jdou mimo mne. Mohl bys mi laskavě říci, o čem to celé bylo?“

„Bylo to o vojenském zpravodajství!“ Gus byl příliš vzrušený na to, aby dokázal sedět, a při řeči pocházel po místnosti. „Tím, že se odhalil jako důvěrný přítel Schultze, nám dal na srozuměnou, že má zkušenosti a výcvik jako - no, ať to nezní moc nadneseně - jako špion. Rovněž věří, že Británie a Amerika by mohly znovu vytáhnout do války, a nabídl nám pomoc při přípravě na tuto eventualitu.“

„Takže o tomhle byl celý ten podivný rozhovor. Chce po tobě, aby ses k němu připojil při čmouchání kolem britských ostrovů?“

„Já sám ne. Pamatuji - byls to ty, koho kontaktoval. Chce ti dát příležitost, aby ses sám přesvědčil, jaké jsou britské obranné pozice. Pokud by nám byla vnucena další válka, musíme být připraveni na cokoli. Podrobné znalosti o pobřežní obraně a hlavních vodních cestách této země by nám při plánování tažení byly nesmírně ku pomoci.“

„Začínám chápat, co tím myslíš. Ale zní to pěkně zoufale. Nemyslím, že by se mi chtělo vydat se s lodí hraběte na moře. Museli bychom se během denních hodin ukrývat v podpalubí a vycházet až po setmění jako sovy.“

„To nebude nutné! Pokud pojedeme, budou z nás rušit důstojníci. Budeme nasávat šampaňské na palubě a říkat ‚Da! Da!‘. Samozřejmě, budeš si muset obarvit vousy načerno, na tom hrabě velmi pevně trval. Myslíš, že to zvládneš - gospodine?“

Sherman si zamyšleně mnul čelist.

„Takže tohle znamenala ta poznámka o zrzounech.“ Usmál se. „Da,“ řekl. „Myslím, že zvládnou takřka cokoli, pokud to znamená, že si budu moci okouknout britské obranné pozice a válečné přípravy.“

Sherman v návalu nadšení náhle vyskočil na nohy a udeřil pěstí do stolu tak tvrdě, až talířky a podšálky poskočily.

„Pojďme do toho!“

Ultimátum

Děšť se řinul po skle dveří od vestibulu a za nimi, stěží viditelní, byli koně, zapražení do kočáru, hlavy v tom lijáku sklopené. Abraham Lincoln stál na jedné straně vestibulu a rozmlouval s ambasadorem Piercem a generálem Shermanem. Pierce byl rozrušený a velmi kající.

„To je vše, co vím, pane prezidente. Nějaký sluha mi přinesl vzkaz od pana Foxe, ve kterém stálo, že se trochu zdrží a

že nemáme čekat, ale pokračovat bez něj."

„Inu, mám-li říci pravdu, ven do toho deště zrovna nespěchám. Dáme mu ještě pár minut v naději, že se počasí mezitím zlepší. Jsem si jist, že až dorazíme na shromáždění, stále budeme mít spoustu času."

„Támhle už jde," řekl Sherman, pak se otočil a vyhlédl ven na čekající kočár. Ohrnul si límec u pláště uniformy.

„Alespoň to bude, vzhledem k roční době, teplý déšť."

„Pánové, já se omlouvám," řekl Gus a pospíšil si, aby se k nim připojil. „Zdržel jsem se, protože jsem přebíral zprávu od agenta. Vypadá to, že Britové nakonec přece jen přijeli. Byla již zpozorována pěkně početná skupina, jak vchází do paláce - a vedl ji lord Palmerston!"

„Inu, překvapení neberou konce," řekl Lincoln, „jak pravil ten muž, když poprvé spatřil slona. Věřím, že se konečně setkáme."

„Ať už to bude k dobru nebo ne," řekl Pierce a otřel si kapesníkem upocenou tvář.

„To už se brzy uvidí," řekl Lincoln. „A nyní - co takhle postavit se živlům a vyrazit konečně na setkání s lordem Palmerstonem?"

Kočár byl stále doprovázen belgickými kavaleristy, kteří teď vypadali zmokle a ztrápeně, elegantní chocholy na helmách měli mokré a kapala z nich voda. Král Leopold si to musel vzít na vlastní zodpovědnost, že americký prezident byl v jeho zemi napaden, a byl odhodlán, že už se to nebude opakovat. V hotelu byly nenápadně umístěny stráže, většinou zamaskované jako zaměstnanci, a další nyní čekaly podél cesty, kudy měl kočár jet. Král věřil, že v sázce je čest Belgie.

Jízda do paláce trvala krátce, jenže když k němu prezidentova skupina dorazila, museli s kočárem zastavit a čekat, až vystoupí osazenstvo dvou kočárů vpředu, které dorazily před nimi. Muži, kteří vystupovali, museli před vstupem do budovy čelit dešti, zatímco sluhové s deštníky se je snažili před živly ze všech sil chránit. Kavaleristům se to zpoždění nelíbilo a jejich neklid se přenesl i na koně, kteří podupávali a škubali otěžemi. Mužům a koním se všem ulevilo, když ostatní kočáry odjely a oni mohli zaujmout svá místa na úpatí schodů.

Jakmile se ocitli uvnitř, Američané byli uvedeni do velké sálu, kde se měla konat konference. I v tento poměrně temný den proudil dovnitř okny vysokými až po strop dostatek světla. Poslední stopy ponurosti pak odstraňovaly okrasné plynové lampy, které ozařovaly ozdobně malovaný strop, kde se vzpínali kentauri kolem lehce oděných a velmi velkých žen.

Avšak Abrahama Lincolna nic z toho neupoutalo. Na druhé straně místnosti, naproti jejich stolu, na němž bylo úhledně napsáno *Etats-Unis*, se skvěl nápis *Grande Bretagne*. Mezi ostatními členy tmavě oblečené delegace se ostře vyjímal jeden sedící muž. Jednu nohu si opíral o stoličku před sebou, rukama svíral rukojeť své vycházkové hole a mračil se na celé shromáždění.

„Lord Palmerston, předpokládám správně?" řekl tiše Lincoln.

Gus přikývl. „Nikdo jiný. Zdá se, že je ve zlostné náladě."

„Když si vezmu ráz jeho komuniké adresovaných nám, myslím, že musí žít trvale ve stavu nakvašenosti."

Vtom povstal belgický ministr zahraničí baron Surlet de Chokier, a mumlání hlasů umlklo, když francouzsky oslovil shromáždění.

„Právě předčítá formální a všeobecný pozdrav všem zde shromážděným delegacím," sdělil předkloněný Fox šeptem prezidentovi. „A upřímně doufá, že plodným výsledkem těchto velice významných a navýsost důležitých jednání bude prosperita všech zemí."

Lincoln přikývl. „Vy mě nikdy nepřestanete překvapovat, Gusi."

Fox se usmál a velmi galským způsobem pokrčil rameny.

Když baron domluvil, pokynul svému tajemníkovi, který začal předčítat jednací protokol shromáždění. Avšak lord Palmerston nechtěl nic z toho slyšet. Zaburácel jako vzdálený vulkán a vztyčil se na nohy.

„Ještě než bude toto jednání pokračovat, musím vznést silný protest vztahující se k povaze a konkrétní členské účasti na tomto shromáždění -"

„Snažně prosím vaše lordstvo, aby si napřed vyslechlo protokol!" řekl prosebně de Chokier - ale Palmerston se umlčet nenechal.

„Protest, sire, vztahující se k samotné povaze tohoto jednání. Jsme tu shromáždění na kongresu velkých národů Evropy, abychom prodiskutovali záležitosti týkající se převážně zemí, které jsou evropské. Proto se chci nanejdvý důrazně ohradit proti přítomnosti zástupců povýšeneckého národa ze země daleko za Atlantikem. Nemají žádné právo být tady a nikterak se jich netýkají příslušné záležitosti. Pohled na ně probouzí odpor u všech čestných lidí, ať už jakékoli národnosti. Zvláště urážlivá je přítomnost vojenského důstojníka v jejich středu, muže, který byl až donedávna úzce zapojen do masakrování britských vojáků. Působí zde pohoršení, sire, a měli by být okamžitě vypovězeni na ulici."

Abraham Lincoln nebyl v rozhorlené debatě na veřejnosti žádným nováčkem. Pomalu vstal, ležérně se chytil za klopy, ale ti, kteří věděli, o jaké náladě svědčí jeho pokleslá víčka, jež ukrývala mrazivý pohled jeho očí, poznali, že to pro jeho oponenty nevěstí nic dobrého. V okamžiku, kdy se Palmerston nadechoval, se ve zdech sálu rozlehl Lincolnův vysoký, pronikavý hlas:

„Věřím, že britský zástupce je obětí svého vlastního sebeklamu, za což se všem ostatním přítomným delegátům omlouvám. Měl by vědět, že všechny ostatní národy zde shromážděné byly oficiálně pozvány belgickým králem Leopoldem osobně. Jsme zde účastni vysoce vážné a významné události, neboť tohle není evropské provinciální shromáždění, ale naopak kongres zemí, které se společně sešly, aby probraly otázky světové důležitosti. Jako zde Británie reprezentuje rozsáhlé světové impérium, tak my mluvíme za Nový svět a jeho země za Atlantským oceánem..."

„Vaše přirovnání jsou nechutná, sire!" zahřměl Palmerston. „Jak si troufáte srovnávat rozlehlé Britské impérium, moc naší celosvětové unie, s vašimi chatrnými rádoby demokraciemi?"

„Jak si troufáte označit za účelem očernění tohoto statečného vojáka, generála Shermana, když v této místnosti vidím spousty uniformy? A prosím, povězte mi, nesedí tam kousek za vámi taky generál?"

Palmerston, brunátný vzteky, si to nenechal líbit. „Opovazujete se příliš, když se mnou hovoříte takovým způsobem."

„Že se opovazuji, sire? Ani náhodou. Ve skutečnosti krotím svoji netrpělivost, když oslovuji osobu, která byla tak opovázlivá, tak unáhlená, že si troufla vyslat armády do útoku proti naší mírumilovné zemi. Byl to válečný akt, který nezůstal nepotrestán. Je však mou největší nadějí, že národy zde shromážděné se nebudou zabývat minulostí a válkou. Místo toho bychom se měli těšit na mír v pokojné budoucnosti."

Palmerston byl vzteky naprosto bez sebe. Bušil svou holí znovu a znovu do desky stolu, až šokované protestující hlasy zmlkly.

„Zástupci Jejího Veličenstva sem nepřišli proto, aby se nechali urážet. Bylo by nám potěšením připojit se k ostatním zástupcům na kongresu o vzájemné kooperaci někdy jindy. Ne však tady a ne dnes, říkám ne, dokud budou v tomto sále přítomni tito totálně odporní cizí vetřelci. Jsem proto nucen popřát vám všem pěkný den."

A vynesl se z místnosti, zvoliv dramatický odchod, který byl však narušený kulhavou chůzí v důsledku jeho oteklé nohy. Většina ostatních členů britské delegace spěchala za ním. Dveře se zabouchly a Lincoln rozvázně pokýval hlavou, načež znovu zaujal své místo. „Myslím, že teď už tajemník může pokračovat," pravil.

Tajemník začal znovu roztřeseným hlasem číst, dokud ho baron de Chokier nepřerušil. „Myslím, že toto jednání by mělo pokračovat po krátké přestávce. S vaším svolením, pánové, za hodinku."

„Na tak starého muže se pořádně rozběsil," poznamenal Lincoln. „Divím se, že neexplodoval už před léty."

„Muselo to všechno být předem dohodnuto," řekl Fox se znepokojenou tváří. „Král Leopold je oblíbeným strýcem královny Viktorie a ona se k němu často utíká pro radu a doporučení. Při vědomí toho její ministerský předseda nemohl jen tak snadno odmítnout pozvání. Jenže přijet sem byla pro Palmerstona jedna věc, leč zůstat a jednat s Yankeeji o míru, to už bylo něco úplně jiného. Ale teď, když vyvėsili vlajku..."

„A po prvním střetu se zase stáhli," dodal Lincoln. „Můžeme bez jejich přítomnosti pokračovat?"

„Můžeme," odvětil Pierce. „Ale pochybují, že se dostaneme nějak daleko. Britská královská rodina je v příbuzenském poměru s půlkou korunovaných hlav Evropy a požívá značný vliv. Palmerston bude samozřejmě referovat královně a obviní nás ze všeho, co se tady dneska stalo. Je nepředstavitelné, že by tento kongres mohl pokračovat poté, co královna Viktorie vyjádří svou nelibost ostatním korunovaným hlavám. Politikové, kteří mohou konat rozhodnutí, budou odvoláni a vše, co tu zůstane, budou delegace druhořadých a prospěchářů, kteří samozřejmě zablokují jakékoli skutečné dohody a jen se povezu ve vleku. Obávám se, že tento kongres, jenž vypadal tak slibně, se zvrtné v nacvičenou estrádu, z níž vzejdou jen velmi mizivé závěry."

Lincoln přikývl. „Inu, musíme dostát své roli a nestáhnout se při první salvě. Ať už je to estráda nebo ne, my si to tady odsedíme. Britové nás nemohou vinit z toho, že jsme ohrozili mír Evropy - nebo z toho, že bychom se stavěli do cesty nějakým obchodním dohodám."

Pierceovy předpovědi se ukázaly být vysoce přesné. Vedly se sice diskuse o bodech programu, ale jenom mezi bezvýznamnými činiteli, jelikož čelní představitelé delegací se jeden po druhém vytratili. Na konci prvního týdne Lincoln udělal totéž.

„Příliš mnoho řečí, příliš málo činů," řekl. „Ambasadore Pierci, dosazují vás do čela této delegace, zatímco se budu věnovat naléhavým záležitostem ve Washingtonu."

Pierce zachmuřeně přikývl. „Rozumím, pane prezidente. Generále Shermane - mohu počítat s vaší asistencí?"

„Bohužel ne. Budu doprovázet prezidenta do Ostende, kde stále kotví bitevní křižník USS Dictator. Víme, že zde odvedete maximum."

Pierce si povzdychl a pokýval hlavou. Konference, která skýtala tak veliké naděje, teď připomínala jen prázdnou ulitu, kterou udržovali v chodu toliko druhořadí činitelé, jako byl on sám. Když prezidentská delegace odjížděla, zasmušile za nimi hleděl.

„A vy dva, víte jistě, že mi neřeknete, nač se chystáte? Jaké tajemné záležitosti vás nutí jet se mnou do Ostende?" zeptal se Lincoln Foxe a Shermana, jakmile osaměli v uzavřeném kočáře. Jejich neustálé mlčení jenom podněcovalo jeho zájem.

„To si netroufáme," odpověděl Fox. „Kdyby se jen šeptem prosllechlo, co provádíme - inu, obávám se, že by to mohlo mít velmi katastrofální mezinárodní důsledky."

„Teď už mě to opravdu začalo zajímat." Lincoln pozvedl ruku. „Ale víckrát už se ptát nebudu. Jenom mi prosím slibte, že jakmile vaše mise skončí, budete mi podrobně referovat."

„Budete první, kdo se to dozví - to slibuji." Když se generál Sherman vrátil zpátky do hotelového pokoje, vyndal si ze zásuvek prádelníku oblečení a vyskládal je na postel. Pak odemkl svůj kufr. Uvnitř našel list papíru, který tam nebyl, když ho před mnoha dny zavíral. Podržel ho na světle proti oknu a četl:

Jste pozorně sledován britskými agenty. Pokračujte v cestě s prezidentem a nastupte na USS Dictator. Pan Fox obdrží další instrukce.

Zpráva nebyla podepsaná.

Všechno bylo dopředu zorganizováno a pro prezidentskou skupinu byl vyhrazen celý železniční vagon - jakož i pro početné ozbrojené důstojníky z pluku tělesné stráže. Králi Leopoldovi se velmi uleví, až budou Američané v bezpečí na palubě válečné lodi v Ostende - ale prozatím je musel nechat pozorně střežit.

Cesta proběhla rychle, nejprve vlakem a potom kočárem. Sherman sotva stanul nohou na palubě lodi, když ho jeden námořník povolal do důstojnické jídelny. Čekal tam Gus Fox, v doprovodu zmateně se tvářícího námořního důstojníka. Fox je představil.

„Generále Shermane, tohle je fregatní kapitán William Wilson, druhý důstojník této lodi. Fregatní kapitán byl diplomovaný zeměměřič předtím, než nastoupil na Annapolis a zahájil svou kariéru námořníka.“

„Rád vás poznávám, fregatní kapitáne,“ pronesl Sherman, jenž měl silné tušení, kam tím Fox míří. Když Fox promluvil vzápětí, jeho podezření se ukázalo být správné.

„Sdělil jsem fregatnímu kapitánu Wilsonovi pouze holý fakt, že vy a já podnikáme misi velké důležitosti pro naši zemi. Misi, která by mohla být též vysoce nebezpečná. Jako sloužící důstojník by mohl samozřejmě obdržet rozkaz, ať nás doprovází. Avšak s ohledem na utajení - nemluvě o delikátnosti - tohoto úkolu jsem měl dojem, že rozhodnutí musí být ponecháno na něm. Proto jsem ho požádal, jestli by nám nemohl být nápomocen bez obdržení dalších informací, než jaké v současnosti ví. S radostí konstatuji, že se přihlásil dobrovolně.“

„To rád slyším, fregatní kapitáne,“ řekl Sherman. „Je dobré mít vás po mém boku.“

„Nikoli, radost je na mé straně. Budu upřímný, generále. Celá ta záležitost mi připadá velmi tajuplná a za jiných okolností bych mohl svoje rozhodnutí ještě jednou uvážit. Avšak já ze srdce vítám šanci, že mohu sloužit pod vámi. Naše země vděčí za samotnou svou existenci vaší udatnosti v boji, a tak to pokládám za vskutku velkou čest.“

„Děkuji vám, fregatní kapitáne. Mohu vám garantovat, že Gus vám všechno sdělí, jen co to bude možné. Mezitím musíme své instrukce přebírat od něj.“

„Začneme s tímhle,“ řekl Fox, vytáhl zpod stolu skříňku, otevřel ji a vytáhl tři hedvábné klobouky. „Kromě erárních klobouků jsem narychlo lepší nesehnal. Doufám, že jsem koupil ty správné velikosti.“

Podávali si klobouky kolem dokola a s veselým úsměvem si je zkoušeli, až každému padla ta správná velikost.

„Tyhle budou fajn,“ prohlásil Fox s pohledem do zrcadla a cvrnknutím si klobouk posunul frajersky nakřivo. „A teď - mohli byste si prosím každý sbalit nevelký ranec s osobními věcmi? Žádné oděvy, prosím, o to bude postaráno později. Setkáme se tu o půlnoci. A prosím, vezměte si kalhoty bez manžet. Budu pro vás mít i zimní pláště, také s odstraněnými insigniemi. Kapitán řekl, že dá k dispozici dostatek oddílů ozbrojených námořníků, aby - až se setmí a než opustíme tuhle loď - udělali v docích zátah a vyčistili je od všech nežádoucích osob. Tohle je nanejvýš důležité, protože nesmíme být spatřeni, jak odcházíme.“

„A kam máme vlastně namířeno?“ zeptal se Sherman.

Fox se pouze usmál a dotkl se prstem rtů. „Vše se brzy dozvíte.“

Na palubě již nebylo žádné světlo, když se Fox, Sherman a Wilson krátce po půlnoci vynořili do tmy. Ani dole na palubě nebylo nikoho vidět. V bezměsíčné noci sešli po hmatu po lodní lávce, vedeni pouze světlem hvězd. V doku se rýsoval stěží viditelný černý tvar; koňské zaržání jim prozradilo přítomnost kočáru.

„Entrez, s'il vous plaît,“ zašeptal nějaký muž, jenž jim podržel otevřené dveře. Jakmile se posadili, kočár se dal s trhnutím do pohybu. Okna byla zatažená závěsy. Neviděli ven - ani nemohl nikdo vidět dovnitř. Seděli mlčky a házelo to s nimi, jak se kočár kodrcal po dláždění, dokud na rovnější cestě nenabral větší rychlost.

Cesta se zdála trvat celou věčnost, jak hbitě ujížděli temným městem. Zastavili jen jednou a zvenčí se ozvalo mumlání hlasů. Potom koně přešli do rychlého poklusu - až zase znovu zastavili. Tentokrát dveře otevřel muž držící zatemněnou lucernu. Nadzvedl krycí chlopeň akorát tolik, aby viděli na schody kočáru.

„Račte jít prosím se mnou.“

Uslyšeli zvuky šplouchající vody a zjistili, že jsou v dalším doku. Žulové schody vedly z mola dolů k čekajícímu člunu. V něm seděla posádka šesti mlčících námořníků, držících vesla ve vztyčené poloze. Jejich průvodce jim pomohl na záď, pak odhodil úvazné lano a připojil se k nim. Jakmile se posadil, řekl něco cizím, hrdelním jazykem. Námořníci spustili ladvěslo a odveslovali se skupinou mužů do proudu. Na nevelké lodi kotvící opodál svítila světla a na konci lodní lávky čekal uniformovaný důstojník, aby jim pomohl na palubu. Jejich průvodce vystoupil jako první.

„Pánové, buďte tak laskaví a račte mne následovat.“

Odvedl je do podpalubí do rozlehlé kajuty, která zabírala celou šíři této malé lodi. Byla zářivě osvětlená svíčkami a lampami.

„Vítejte na palubě Aurory,“ řekl. „Jsem hrabě Alexander Korženěvskij,“ pokračoval, když se obrátil ke zmatenému námořnímu důstojníkovi a napřáhl ruku. „Ty druhé pány znám, ale vy, sire, jste tu rovněž velmi vítáni. Jsem potěšen, že vás poznávám. A vy jste...?“

„Wilson, sire. Fregatní kapitán William Wilson.“

„Vítejte na palubě, fregatní kapitáne. A teď račte, pánové. Trochu si odložte a zavdejte si se mnou trochu šampaňského.“

V tom okamžiku se objevil námořník v bílém žaketu a nesl na podnose bublající sklenice. Muži se napili a rozhlédli se po luxusně vybavené kajutě. Blyštivé mosazné světlíky byly zakryty těžkými rudými závěsy. Stěny byly zdobeny olejovými obrazy s námořními výjevy; sedačky byly měkké a pohodlné. Otevřely se dveře a připojil se k nim mladý ruský důstojník s kadeřavým blondatým vousem, jenž si vzal sklenku šampaňského, pokynul jim hlavou a usmál se.

„Pánové,“ řekl hrabě. „Dovolte, abych vám představil poručíka Simenova, našeho vrchního strojníka.“

„Zatraceně dobrý!“ řekl Simenov a potřásl Foxovi horlivě rukou.

„Ach - takže vy mluvíte anglicky?“

„Zatraceně dobrý!“

„Obávám se, že toto je celá jeho angličtina,“ vysvětlil Korženěvskij. „Je to však zatraceně dobrý strojník.“

„A teď, dovolíte-li,“ řekl fregatní kapitán Wilson. „Bude tu někdo tak laskav a řekne mi, co se to tu děje? Přiznávám,

že vůbec o ničem nevím."

„Samozřejmě," pravil Fox. „Zdá se, že tady pan hrabě byl natolik laskav, že nám dal k dispozici svoji parní jachtu. Vyplujeme na její palubu a máme v úmyslu navštívit co nejvíce britských pobřežních opevnění. Právě proto jsem vás požádal, zda byste se dobrovolně nepřipojil. Očekávám, že jako zkušený zeměměřič nám tyto pozice zmapujete."

„Dobrý bože! Mají z nás být špioni! Jen co nás uvidí, zatknou nás -"

„To zas ne," odpověděl hrabě. „Jsem v námořních kruzích dobře znám a moje přítomnost je vcelku přijatelná. Zatímco vy, pánové, budete moji hosté jakožto... ruští důstojníci."

Wilsonova tvář, to byla studie ryzího úžasu. Toho rána byl námořním důstojníkem na americké válečné lodi. A teď, o pár hodin později, z něj měl být ruský důstojník potloukající se podél anglických břehů. Všechno to působilo velice nejistě - a velmi nebezpečně. Avšak své pochybnosti nevyslovil, protože ostatní působili dojmem, že ta lest jim není vůbec proti mysli a že do toho vesele půjdou. Místo toho pokrčil rameny, vyprázdnil svou sklenici a podržel ji před sebou, aby mu dolili šampaňské.

„Musíte již být všichni unavení," řekl Korženěvskij. „Ale obávám se, že vás musím požádat, abyste ještě chvíli zůstali vzhůru." Vydal povel v ruštině jednomu z námořníků, který zasalutoval a opustil místnost. Po chvíli se vrátil se dvěma muži, kteří nesli krejčovské metry, křidy a bločky; očividně krejčími. Rychle všechny tři Američany změřili, poklonili se a odešli.

„To bude pro dnešní večer vše, pánové," řekl Korženěvskij. „Kdykoli budete chtít, budete uvedeni do svých kajut. Ale snad byste si se mnou možná rádi napřed zavdali sklenku koňaku, abychom dnešní významné události zpečetili." Nikdo neřekl ne.

Plavba plná nebezpečí

Generála Shermana krátce po rozbřesku probudilo klepání na dveře kajuty. Chvilí nato se dveře otevřely a dovnitř vešel stevard s kouřícím šálkem kávy a položil ho na stůl u postele. Těsně za ním vešel námořník, jenž nesl blyštivou bílou uniformu. Usmál se, řekl něco rusky a položil ji opatrně přes židli. Na ní zanechal velký bílý uniformní baret.

„Jsem si jist, že tohle je to pravé," řekl Sherman, posadil se na posteli a vděčně si usrkl kávy.

„Da, da!" odvětil námořník a odešel.

Byla to hezká uniforma se zdobenými, zlatě lemovanými výložkami a dvěma řadami působivě vyhlížejících metalů na hrudi. A dokonale mu padla. Když se Sherman připojil k ostatním v menze, viděl, že Fox má na sobě stejně impozantní uniformu, jakož i rozpačitě vyhlížející Wilson.

Vešel hrabě a zálibně zatleskal rukama. „Skvělé! Dovolte, abych vás, pánové, přivítal v ruském námořnictvu. Vaše přítomnost tady je pro nás velkou ctí. Později, až se nasnídáme, vám vysvětlím některé nepatrné rozdíly mezi naší námořní službou a vaší. Zjistíte, že salutujeme zcela odlišným způsobem a že až moc srážíme podpatky, na což nebudete zvyklí. Ale napřed, generále Shermane - mohl bych vás požádat, abyste si sundal blůzu? Báječné!" Zatleskal rukama a jeden lodník přivedl dva muže s mísami, sklenicemi a velkou nádobou vody. Sherman nehybně seděl, zatímco ho omotali ručníky, namokřili mu vlasy a vousy, dokonce i obočí, a pak mu do nich včesali uhlové černé barvivo. Jeden z nich, s omluvným zamumláním, mu řasenkou lehce natáčoval i řasy. Netrvalo to dlouho a muži byli hotoví, už když stevardi nesli dovnitř snídani: pak Shermanovi ještě zastříhli vous podle ruského stylu. Obdivoval se v zrcadle, zatímco lazebníci se hluboce klaněli a couvali z kajuty.

„Je z tebe docela frajer," konstatoval Fox, „v očích dam prostě neodolatelný."

Sherman vskutku vypadal mnohem mladší, jak si vzápětí uvědomil, protože barvivo mu nejen obarvilo rúse vlasy, ale odstranilo také šedé proužky, které se mu v nich už začínaly objevovat.

„Lazebníci a krejčí po ruce na zavolání," řekl. „Jaké další překvapení pro nás máte, hrabě Korženěvskij?"

„Jsou tu koňští felčari, kováři, chirurgové, právníci - cokoliv chcete," řekl hrabě. „My v Rusku myslíme daleko dopředu. Na požadavky zítřka se připravujeme už dnes. Někteří by tyto naše lidi nazvali špiony - a možná že jsou. Ale zároveň jsou to spolehliví a vlastenečtí Rusové, kteří dostali dobře zaplacen, aby emigrovali a usadili se v této cizí zemi. Nyní jsou součástí komunity, tady a v ostatních zemích - ale jsou vždy připraveni odpovědět na volání vlasti, když to bude třeba."

„Máte své agenty i v Anglii?" zeptal se Sherman.

„Ale samozřejmě. V každé zemi, kde má naše vlast nějaké zájmy."

„I ve Spojených státech?" otázal se potichu Gus.

„Vážně nechcete, abych na tohle odpovídal, že ne? Stačí říci, že nyní jsou naše dvě velké země spojeny a sjednoceny pod hlavičkou této úžasné mise."

Vešel nějaký námořník a zasalutoval, pak řekl něco hraběti. Ten přikývl a muž odešel.

„Všichni hosté jsou nyní na břehu. Necht' započne naše nadějná plavba." Když to říkal, zahoukala parní píšťala a paluba se rozechvěla, jak motory nabíraly otáčky. „Omluvte mne, když vás požádám, abyste zůstali v podpalubí, dokud nebudeme na moři. Mezitím - si pochutnejte na snídani."

Pochutnali si, jen co je pravda. Gus seznámil Shermana s vynikajícím kaviárem z běluhy. Spláchli ho, navzdory denní hodině, vychlazenou vodkou. Tak začal první den jejich nebezpečné plavby.

Když nakonec vyšli na palubu, ploché belgické pobřeží bylo jen linií na horizontu za nimi. „Poplujeme chvíli na sever," pravil hrabě. „Až se dostaneme blíže k britským ostrovům, bude důležité, abychom se přiblížili od severovýchodu; musí to vypadat, že připlouváme z Ruska. Nejprve si prohlédneme Skotsko, pak poplujeme zvolna podél pobřeží vstříc Anglii. A teď - dovolíte-li, ukážu vám, jak salutovat a chodit tím správným ruským stylem."

Zatímco se promenovali po palubě, hodně se nasmáli, až to konečně zvládli ke Korženěvského spokojenosti. Docela se u toho zapotili, a tak uvítali vychlazené šampaňské, které následovalo vzápětí.

„Jako další krok se naučíme trochu rusky," pravil hrabě. „Což budete používat, když se potkáme s Angličany. ‚Da‘ znamená ‚ano‘, ‚nět‘ je ‚ne‘ a ‚spasibo‘ značí ‚děkuji‘. Naučte se tahle slůvka a já vám velmi brzy vysvětlím, jak řeknete ‚Já nemluvim anglicky‘. Což je ‚Ja nĕgavarju po-anglijski‘. Ale to si necháme až na později. Nicméně, až to zvládnete, budete umět všechnu ruštinu, kterou kdy budete potřebovat během naší zdejší návštěvy. Britové nejsou zrovna proslulí svými lingvistickými schopnostmi, takže se nemusíte obávat, že by vás někdo z nich odhalil.“

Když hrabě odešel, aby se věnoval provozním záležitostem na lodi, Wilson již podruhé vyjádřil své výhrady.

„Tenhle výlet, tohle čmouchání u britského pobřeží, existuje nějaký specifický důvod k naší plavbě? Hledáme něco konkrétního?"

„Nechápu, co tím myslíte," řekl Fox, ačkoliv dobře věděl, co námořního důstojníka trápí.

„Nic ve zlém - ale je třeba připustit, že v současné době je mezi naší zemí a Anglií mír. Nebude to, co se teď chystáme udělat, inu, přinejmenším - provokativní? A pokud nás při tom chytí, určitě to bude mít mezinárodní důsledky."

„Všechno, co říkáte, je pravda. Avšak v širším smyslu nesmí vojenské zpravodajství nikdy ustrnout na mrtvém bodě. O našich potenciálních nepřítelích toho nikdy nevíme dost - ani o našich přátelích. Myslím, že to hrabě řekl dobře, když prohlásil, že oni v Rusku myslí daleko dopředu, pokud jde o budoucí vztahy s ostatními zeměmi. Mají staleté zkušenosti z konfliktů se zeměmi, jež byly jeden den přátelé - a druhý den nepřátelé. Amerika takové zkušenosti s mezinárodními konflikty nemá, takže se máme hodně co učit."

Sherman upil šampaňského, načež postavil poloprázdnou sklenici na stůl. Měl nepřítomný výraz, jako by nahlížel do neviditelné budoucnosti, do dosud neznámého času.

„Dovolte, abych vám pověděl něco o Britech," pravil tiše. „Důstojník z pole musí svého nepřítele znát. Za ty roky, co jsme s nimi bojovali, jsem je poznal dobře. Mohu vás ujistit, že náš úspěch v boji nebyl nikdy snadný. Jejich vojáci jsou zkušení a houževnatí, a zvyklí vítězit. Mají-li nějakou slabost v poli, je to fakt, že o povyšování jejich důstojníků nerozhodují schopnosti, nýbrž peníze. Ti, kdo je mají, si mohou vyšší důstojnickou hodnost koupit. A tak dobří, zkušení důstojníci jsou odsouváni stranou, zatímco ostatní bez zkušeností - neberu-li v potaz zkušenost v utrácení finančních sum - zaujímají jejich místa. Je to stupidní systém a přišel Brity nejednou draho. Ale navzdory tomuto vážnému hendikepu jsou zvyklí vítězit, protože i když prohráli mnoho bitev, nikdy neprohráli válku. Pokud to zplodilo jistou aroganci, je to pochopitelné. Mají mapy světa - já jsem je viděl -, kde jsou všechny země, které jsou součástí jejich impéria, vyznačeny rudě. Říkají, že nad Britským impériem slunce nikdy nezapadá, a je to vskutku pravda. Jsou zvyklí vítězit. Jelikož je to ostrovní národ, válka o jejich břehy po velmi dlouhou dobu nezavadila. Pravda, občas docházelo k menším nájezdům - jako když se jednou vyloďili Holanďané a dočasně obsadili město v Cornwallu. Stejně jako náš John Paul Jones, který během války roku 1812 vyplenil Whitehaven. To byly výjimky. Ale jinak úspěšnou invazi v podstatě nezažili od roku 1066. Očekávají jedině vítězství - a historie jim dávala za pravdu. Až doposud."

„Nemohu než souhlasit," řekl Gus. „Naše americká vítězství v poli a na moři je velmi rozdráždila. Občas byl výsledek bitvy těsný. Mnohokrát to byla jen naše převaha v moderních vojenských strojích a zbraních, která rozhodla. A nesmíme zapomínat, že až do nedávného konfliktu ovládali světové oceány. To už není pravda. Po staletí rovněž vládli v Irsku - a ani to už není pravda. Britové se tomuto stavu věcí vzpírají a odmítají ho akceptovat."

„A právě proto podnikáme tuto průzkumnou plavbu," řekl sveřepě Sherman. „Válka je peklo a já to vím. Ale nemyslím si, že lidé, kterým patří moc v Británii, jsou si toho vědomi."

Vládnu s jistou arogancí, jelikož jsou zvyklí na ustavičný úspěch. Mějte na paměti, Británie není skutečná demokracie. Síly, které jsou tam u moci, vládnu odshora dolů. Vládnoucí třídy a šlechta stále neakceptovaly porážku, kterou jim uštědřila naše drzá republika. My v Americe musíme usilovat o mír - ale musíme být také připraveni na válku."

„Vezměte si to takhle, Williame," řekl tišším tónem Gus. „Zmapováním jejich obranných pozic Velké Británie neublížíme, neboť válku neplánujeme. Ale musíme být připraveni na jakoukoli eventualitu. Právě proto byl domluven tento výlet do Greenwiche. Nejde nám vůbec o jejich námořní lazaret - ale leží hned před Londýnem na řece Temži. Na cestě do samého srdce Anglie, Británie - Impéria. Na invazní trase, kterou poprvé využili Římané před dvěma tisíci roky. Neříkám, že tudy někdy povedeme útok - ale musíme vědět, s čím tam počítat. Dokud je britský buldok v klidu, můžeme spát o to tvrději. Avšak - kdyby se měl vzbudit..." A nechal větu nedokončenou.

Wilson tiše seděl a dumal o tom, co právě slyšel, pak se usmál a naznačil, že chce dolít šampaňské. „Co říkáte, to dává velký smysl. Jde jen o to, že to, co děláme, je tak neobvyklé. Jako námořník jsem zvyklý na jiný druh života, který sestává z disciplíny a nebezpečí..."

„Uvidíte, že budete potřebovat hodně disciplíny a dostatek kuráže k tomu, abyste čelil nebezpečí, máme-li tuto plavbu úspěšně završit," řekl Sherman.

„Máte samozřejmě pravdu, generále. Odvrhnu už všechny pochybnosti stranou a budu konat svoji povinnost. Na což budu potřebovat kreslicí a rýsovací pomůcky."

„Pokud znám našeho přítele," řekl Fox, „jsem si jist, že toho pro vás má v zásobě dost. Ale nesmíte být viděn, jak děláte výkresy."

„To je mi naprosto jasné. Musím pozorovat a pamatovat si a potom své plány kreslit popaměti. Dělal jsem to už předtím, když jsem pracoval jako zeměměřič, a nepředpokládám žádné problémy."

Teplé červnové počasí nadále převládalo, i když opustili Lamanšský průliv a vpluli do Severního moře. Aurora, jež byla malá a rychlá, se dokázala vyhýbat pozornějším pohledům z palub ostatních větších lodí, které brázdily tyto rušné vody. Američané seděli na palubě jen v rukávech od košilí a slunili se, jako kdyby to byla obyčejná prázdninová

plavba, zatímco Wilson si třbil své umělecké schopnosti tím, že kreslil skicy zachycující život na palubě a jeho důstojnické kolegy. Hrabě mu opravdu přichystal velkou spoustu kreslicího materiálu.

Když se ocitli mezi padesátým šestým a padesátým sedmým stupněm severní šířky, Korženěvskij rozhodl, že dopluli již dost daleko na sever, a nasadil západní kurs vstříc Skotsku. Na zádi byl vztyčen ruský prapor a námořníci drhli paluby a dolešťovali mosaz, zatímco důstojníci si pochutnávali na obědě. Když se pak vynořili na palubě, byli všichni kompletně oblečení v uniformách, elegantně jeden druhému salutovali, sráželi podpatky a do toho neustále opakovali da, da.

Odpoledne bylo ve své polovině, když zahlédli skotské pobřeží v blízkosti Dundee. Pak změnili kurs a vypluli lehce na jih, zatímco Korženěvskij si mosazným teleskopem prohlížel pobřeží.

„Támhle vidíte ústí Firth of Forth, s Edinburghem ležícím o kus dále proti proudu. Strávil jsem v tom městě spoustu veselých chvil se svými skotskými přáteli a vypil až příliš mnoho jejich excelentní whisky.“ Zaměřil dalekohled na uskupení bílých plachet uhánějících z Firthu. „Vypadá to jako závod - jak fantastické!“ Vydal v rychlém sledu několik povelů a jachta zamířila blíže ke břehu.

„Kdepak závod,“ prohlásil, když bylo plachetnice lépe vidět. „Jen si užívají v těchto blahodárných vodách - a kdo jim to může mít za zlé?“

Zatímco pomalu dojížděli a poté měli tato menší plavidla, z palub na ně přátelsky mávali a občas se k nim doneslo vzdálené zahalekání. Aurora v odpověď několikrát krátce zatroubila z parní píšťaly. Jedna malá plachetnice se teď odpojila od ostatních a vyrazila na moře jejich směrem. Hrabě na ni zaměřil svůj dalekohled, pak ho spustil a hlasitě se zasmál.

„Propánakrále, máme vážně veliké štěstí. V její posádce je můj starý kamarád z Portsmouthu, ctihodný Richard MacTavish.“

Aurora zpomalila a zastavila, zlehka se kolébajíc na mírně zčeřených vlnách. Jachta se blížila a muž u kormidla nadšeně mával. Pak zvolal:

„Když jsem viděl tvůj prapor s dvouhlavou orlicí, nemohl jsem dlouho uvěřit svým očím. Jsi to ty, nejsi to ty, hrabě Iggy?“

„Osobně, můj drahý Scotty. Pojd' na palubu a dej si sklenku bublinek - dělá to s žaludkem divy!“

Z boku lodi spustili provazový žebřík a přitáhli lano hozené z jachty. Chvilí nato už se MacTavish škrábal přes zábradlí na palubu a plácal hraběte po zádech.

„Moc rád tě vidím, Iggy. Kdepak jsi posledních pár roků byl?“

„Och, jen tak jsem se potloukal... však víš.“ Korženěvskij mluvil trochu znuděně a mírně přihloupě. „Heleď - neměl bys vzít na palubu i svoje přátele?“

„To nejsou žádní přátelé, mám-li říci pravdu,“ odvětil MacTavish. „Jen pár místních, které jsem si vzal do posádky.“

„No dobře, musíš se tedy seznámit s několika ruskými kolegy důstojníky, kteří si se mnou vyrazili na tuhle malou vyjížďku.“

MacTavish si vzal sklenku šampaňského, zatímco tři Američané srazili podpatky, a připil si s nimi na zadní palubě. Hrabě se usmál a i on se napil šampaňského.

„Zleva doprava, poručík Čikačev, poručík Tyrto v fregatní kapitán Makarov, ten s tím tmavým vousem. Bohužel žádný z nich neumí anglicky. Jen se na ně usměj, to stačí. Koukej, jak jsou šťastní.“

MacTavish si nechal nadšeně potřást rukou a vyslechl si nejedno da.

„Jak vidíš, slovo anglicky z nich nedostaneš,“ pronesl lenivě hrabě. „Ale přesto jsou to dobří mládenci. Jen řekni da v odpověď, výborně! Dovol, ať ti doplním sklenici.“

MacTavish měl zrovna v práci druhou sklenku šampaňského, když se na úrovni paluby objevila čísi hlava. „No ne, Dickie,“ zvolal zlostný hlas, „tohle je trochu příliš.“

„Už jdu,“ zvolal a vyzunkl svou sklenici. Za halasného loučení a ujišťování o věčném přátelství MacTavish slezl po žebříku zpátky do své malé jachty. Hrabě jim mával a usmíval se, když jachta vystřelila zpátky k pevnině.

„Dobrý chlapík,“ řekl, „ale ne moc bystrý. Ve třídě vždy poslední, pokud se pamatují. Pánové, vedli jste si velmi znamenitě.“

„Da!“ odvětil Wilson a všichni se zasmáli.

Když motor znovu naskočil, z komínu Aurory se vyvalil oblak dýmu. Nasadili kurs dolů podél pobřeží - vstříc Anglii.

• • •

Bylo to za pobřežní linii, kterou míjeli, a o něco dále na jih, již notný kus ve vnitrozemí; jen dvě a půl míle od středu Birminghamu, na jindy zelených pastvinách v okolí šlechtického sídla Aston Hall vyrostlo stanové město. Tábor pokrýval oblast o rozloze víc než deset akrů rozšlapaného bláta, stále nasáklého v důsledku nedávných dešťů, které nyní jenom zvolna vysychalo na slunci. Mezi stany byly položeny prkenné lávky, ale bláto jimi stejně prosakovalo, až byly takřka nepoužitelné. Pohybovaly se tam apaticky vyhlížející ženy, některé z nich vařily jídlo v hrncích zavěšených nad otevřenými ohni, jiné věšely prádlo na šňůry natažené mezi stany; po prknech pobíhaly děti a povykovaly na sebe. Bylo tam vidět jen velmi málo mužů.

Jedním z nich byl Thomas McGrath, který právě seděl na bedně v otevřeném vchodu stanu, jehož chlopeň byla odhrnutá dozadu, a zvolna bafal ze své dýmky. Byl to velký muž s mohutnými pažemi a mírně prošeďlými vlasy. Než byl zatčen, pracoval jako mistr v birminghamské koželužské dílně. Rozhlížel se hoře kolem po stanech a rozbředlém blátě. Už teď je to dost zlé - ale jaké to bude na podzim, až přijdou pořádné deště? Budou ještě pořád tady? Nikdo mu nic neřekl, ani když ho přišli zatknout a odvedli i jeho rodinu. Je to rozkaz, říkali ti vojáci. Od koho - či z jakého důvodu - to

mu nikdo nikdy nevysvětlil. Až na to, že byli Irové, jako všichni další lidé v tomto koncentračním táboře. Takhle se těm táborům říkalo. Koncentrovaly Iry na místo, kde mohli být pod dozorem. Ohlédl se za zvukem kroků a spatřil Patricka McDermotta, jak jde směrem k němu.

„Jak se vede, Tome?“ zeptal se.

„Pořád stejně, Paddy, pořád stejně,“ odpověděl McGrath. McDermott s ním pracoval v koželužně; dobrý chlap. Nově přichází opatrně usedl na prkennou lávku.

„Mám pro tebe čerstvou zprávu,“ řekl. „Zdá se, že jsem byl u toho, stál jsem u hlavní brány, zrovna když před chvílí přijely vozy s proviantem. V každém z nich dva vojáci, vozká a hlídač, stejně jako vřady. Maj ovšem na sobě úplně jiné uniformy než strážé, který jsou umístěny u brány. Jasně, říkám si, musí být z nového pluku, kterej nás má mít na starost.“

„Je to, co říkáš, pravda?“ McGrath vyndal dýmku z úst, vyklepal o bednu zbytek tabáku a vstal.

„Viděl jsem je na vlastní oči.“

„No fajn, buď teď, nebo nikdy. Jdeme do toho - jak jsme si to naplánovali. Seš připravený?“

„Jako nikdy.“

„Až přijedou, postaráš se o vozku. Já si nejdřív promluví se ženou. Pová to tvé Rose později.“

Každý den či každý druhý přijížděly koňmo tažené povozy, aby rozdělily potraviny. Většinou brambory, jelikož Britové věřili, že Irové nic jiného nejedí. Tito dva Irové čekali, až povoz pojedje mezi řadou stanů. Zastavil v místě, kde čekal na jídlo nevelký hlouček žen. McGrath to místo vybral, protože stany znemožňovaly výhled na vojáky u brány. V dohledu byl pouze tento jediný povoz, s jedním vězněm na zádi, který podával dolů brambory. McGrath toho muže znal z hospody, ale nepamatoval si jeho jméno.

„Dovol, abych ti s tím pomoh,“ řekl a vyšplhal se do vozu.

Strážník s mušketou opřenou mezi nohama seděl vedle vozky, tváří natočený dozadu. McGrath viděl koutkem oka Paddyho, jak stojí vedle koně.

„Ty tam, slez odsud,“ houkl strážník a mávl na něho puškou, ať jde pryč.

„Byl nemocnej, vaše ctihodnosti, je moc slabej. Jenom mu pomůžu.“

McGrath popadl pytel brambor a zahlédl Paddyho, jak vykročil kupředu. Ohnal se pytle a vyrazil vojákovi pušku z ruky. Muž zůstal civět s ústy dokořán, ale dřív než stačil zareagovat, McGrath ho skolil ranou do břicha. Zalapal po dechu a přepadl dopředu; druhá McGrathova pěst mu zasadila mohutný úder do čelisti.

V tom samém okamžiku, kdy se McGrath ohnal pytle, vztáhl Paddy ruku nahoru a strhl překvapeného vozku z kozlíku dolů na zem; když dopadl do bláta, nakopl ho z boku do hlavy.

Odehrálo se to ve zlomku okamžiku. Muž, který vykládal brambory, stál šokovaný s pytle v ruce. Ženy se nehýbaly a jen mlčky přihlížely: nějaké dítě se dalo do pláče, avšak matka ho rukou přitisknutou na ústa umlčela.

„Většinu těch brambor vylož,“ řekl McGrath tomu druhému muži. „Hleď je rozdat všude po táboře. A nic nevíš.“

Paddy zatím na zemi svlékl oblečení z vojáka v bezvědomí a natahoval si ho na sebe. Mužovým kapesníkem si otřel z uniformy tu trochu bláta. „Sežeňte nákej provaz,“ přikázal přihlížejícím ženám. „Chci ho spoutat a dát mu roubík. Toho druhého taky.“

McGrath se namáhavě soukal do strážnickovy uniformy; moc mu nepadla a nebylo možné ji zapnout. Popadl mužovu zbraň a zaujal místo na sedátku na povoz, svoje a Paddyho zmuchlané oblečení mezitím napěchoval pod sedátko vedle sebe. Celá akce trvala ani ne dvě minuty. Ženy přenesly spoutané a bezvládné vojáky do prázdného stanu a zašněrovaly vchod. Ir, který předtím vykládal brambory, byl pryč. Paddy zamlaskal a škulb opratěmi. Kůň vykročil namáhavě kupředu. Ženy a děti vzadu za nimi se zatím rozptýlily. McDermott spokojeně vydechl.

„To bylo dobrý, starej brachu,“ řekl.

„Ježíši, já myslel, žeš mu urval hlavu, jaks mu vrazil.“

„Svému účelu to posloužilo. Teď k bráně - a drž hubu, když s tebou budou chtít mluvit.“

„Jo.“

Kůň s hlavou sklopenou se zvolna vlekl směrem k bráně. Byli tam na stráži čtyři zelenokabátníci, jeden z nich seržant s napěchovaným břichem. Dal znamení a dva vojáci začali otevírat bránu. Zatímco čekal, až se brána doširoka otevře, Paddy přitáhl koni opratě a zastavil ho.

„Jste s tím zatraceně rychle hotoví,“ řekl seržant a nahlédl nedůvěřivě do vozu.

„Vyházeli jsme ty zasraný pytle ven, to proto,“ řekl Paddy přijatelným koknejským přízvukem, neboť pracoval mnoho let v Londýně. „Ty poslední byly shnilý.“

„Uprav si tu blůzu, jinak půjdeš před soud,“ obořil se na něj seržant. McGrath neobratně zápolil s knoflíky. Seržant zabručel, trhl palcem, ať už jedou pryč, a odvrátil se, protože už ho to nezajímalo.

Paddy jel pomalu po cestě až k nejbližší zátočině a stromoví, za nímž zmizeli z dohledu tábora. Pak práskl otěžemi a pobídl koně do klusu.

„Myslel jsem, že zhebnu, když na tebe ten seržant takhle vyjel.“

„Pitomý prasata!“ McGrath měl pojednou zlost. Zlost na život, koncentrační tábor, zlost na lidi, kteří ho zatklí a odvěkli i s rodinou na to zoufalé místo. „Támhle ta skupina stromů. U ní zastavíš a svlíkneme si ty uniformy. Prohledej kapsy, jestli v nich nejsou nějaký prachy. Budeme potřebovat pár babek na vlak, jestli se chceme dostat pár mil odsud, než vyhlásí poplach.“

Do jámy Irové

Nízko položené anglické pobřeží se prostíralo přímo před nimi, když Aurora provedla pomalou obrátku na pravobok. S tíše předoucími motory zamířila k North Forelandu poblíž ústí Temže, kde na shromaždišti lodí mířících do Londýna měl stanoviště kutr lodivodského spolku zvaného Trinity House. Hrabě Korženěvskij na přední palubě měl rozloženou na stole námořní mapu pobřežních vod. Tři Američané dychtivě přihlíželi, zatímco hrabě poklepal prstem na mapu.

„Tady, u North Forelandu,“ řekl, „musíme zastavit, abychom nabrali lodivoda. Každé ráno a každý večer přisunový člun doplňuje počet mužů, takže tam pokaždé čeká asi čtrnáct lodivodů. Až se objevíme v dohledu a dáme signál, jednoho z nich vyšlou k nám. Lodivod zde teď požívá vysokou důležitost, poněvadž zdejší říční ústí je učiněným bludištěm písečných mělčin. Ale ještě předtím, než se k nám lodivod připojí, požádám vás, pánové, abyste se odebrali do hlavní kajuty a zůstali tam, dokud bude na palubě. Jakmile však stane na můstku, bude čas na to, aby fregatní kapitán Wilson vystoupil ve své roli palubního důstojníka a dožíral na odražení od bóje. Posádka dostala instrukce, aby se chovala, jako kdyby poslouchala jeho instrukce. Jakmile vyplujeme, Wilson zůstane na palubě a bude hrát pozorovatele na přidi, až se přiblížíme k tomuto místu - kde se řeka ostře stáčí doprava. Než doplujeme do řečeného ohbí, přesune se na pravobok lodi těsně pod můstek. Jakmile tam zaujme pozici, ocitne se mimo zorné pole lodivoda a může zaměřit svou pozornost na opevnění podél říčních břehů. Veřejně se ví, že ministerský předseda Palmerston před pár lety nařídil zbudovat spoustu pevností - bylo to během poslední vlny obav z francouzské invaze. Tady ve Slough Pointu je nová pevnost a o něco dál proti proudu, v Cliffe Creeku a Shornmeadu, také. Ale tady je místo, které doopravdy prozkoumáte.“ Hrabě znovu poklepal prstem na mapu a Američané se předklonili, aby se podívali na označené místo na břehu řeky. „Na okraji vody je malá defenzivní pozice zvaná Coalhouse Fort. Když jsem tudy naposled proplouval, byla neobsazená a děla byla pryč. To se však mohlo změnit. Ale to nejdůležitější ze všeho se nachází za tímhle ohbím řeky, kde se Temže ostře stáčí doprava. V tomto bodě se řeka zužuje a hned v zátočině stojí nejnebezpečnější ozbrojená pozice Tilbury Fort, kontrolující řeku. Má mnoho dělostřeleckých pozic, jakož i rozsáhlé hradby, vodní příkopy a další opevnění. Na druhém břehu, hned naproti Tilbury Fort, je nová pevnost, plus palebné pozice, tady v Gravesendu. Za těmito pevnostmi se Temže velmi zužuje a je po obou březích zastavěná, a není proto z vojenského hlediska zajímavá. Jakmile tedy budeme za touto pevností, fregatní kapitán by se měl připojit ke svým druhům v kajutě a pečlivě zaznamenat, co z říčních opevnění vyzoroval. Závěsy budou zataženy, protože krátce poté zakotvíme v Greenwichi. Je to všechno jasné?“

„Velká většina ano,“ řekl Sherman. „Jasně mi není jen to, co se bude dít, až dorazíme do Greenwiche.“

„To je v rukou bohů, můj drahý generále. Můj spolužák z Portsmouthu, fregatní kapitán Mark Johnstone, tam působí v učitelském sboru, a než jsme vypluli z Ostende, poslal jsem mu telegram, že v nejbližší době přijedeme. Doufám, že náš pobyt bude krátký, ale budeme si muset počkat a uvidíme. Při předchozí návštěvě byl u mne na palubě na malém banketu, kde padlo pár lahví šampaňského. Prostě se musíme nechat překvapit, jak to dopadne tentokrát. Jisté ale je, že musíme zastavit v Greenwichi. Ostatně naše další přítomnost na řece se odvíjí od návštěvy námořního špitálu a tu musíme vykonat.“

Jak bylo dohodnuto, Sherman a Fox zůstali v podpalubí a z dohledu. Velmi brzy poté Aurora zakotvila u boje a dala signál: od čekajícího kutru odrazil člun a zamířil jejich směrem. Nakrátko zahlédli postavu v lodní kazajce, sedící na zádi - pak už nic neviděli, neboť jak se loď blížila, stevard zatáhl závěsy. Z paluby byly slyšet hlasy a dupání, jak hrabě odvedl lodivoda na můstek a zůstal tam s ním.

Lodivod měl šedé vlasy a nepěstěné vousy; jeho oděv byl silně cítit rybinou. Bohužel, můstek byl moc těsný na to, aby se mohl Korženěvskij držet od muže trochu stranou. Zavřel dveře a opřel se o ně zády. Lodivod si vytáhl z kapsy noviny a nabídl je hraběti. „Právě přišly,“ řekl. „Jen dvě babky a jsou vaše.“

Korženěvskij přikývl a zaplatil mu za předražené noviny dva šilinky; věděl, že je to drobná neškodná krádež, v nichž si lodivodi libují. Námořníci, kteří mají za sebou týdny na moři, se vždy dychtí dozvědět nejnovější zprávy. Lodivod si zastrčil peníze do kapsy, načež vykoul předními okénky ven a otočil se ke kormidelníkovi.

„Nežente tu loď přes pět uzlů,“ řekl. Muž ho ignoroval.

„Ten kormidelník nemluví anglicky?“ zeptal se nedůvěřivě lodivod.

„O nic víc než vy rusky,“ odpověděl hrabě, jenž měl co dělat, aby ignoroval lodivodovu stupiditu. „Já budu překládat.“

„Pomalů vpřed. Maximální rychlost pět uzlů. Tamhle vepředu je bóje East Margate, Držte se vpravo od ní ve směru Princess Channel, jinak skončíme na Margate Sands.“

Hrabě zavolal dolů na lodníky a ti pustili jeden konec lana, jež procházelo okem boje, a vytáhli lano na palubu. Wilson v roli palubního důstojníka ukazoval a snažil se působit, jako by to měl na povel. Aurora nabrala rychlost a pomalu odsupěla od svého kotviště do kanálu, vstříc ústí Temže.

Odliv byl zrovna na minimum a spodní proud byl velmi silný. Pomalu míjeli říční břehy; po obou stranách se rozkládala zelená pole, za nimi občas nějaká vesnice. Když Wilson viděl, že se vepředu objevilo ohbí řeky, vykročil ležerně po palubě, aby se dostal z dohledu můstku.

Hrabě se nýlil; Coalhouse Fort nebyla opuštěná, ale pyšnila se novou baterií velkých děl. Wilson je spočítal a zapsal si to do paměti.

Potom už se blížili k Tilbury Fort a on při pohledu na ni zalapal po dechu. Byla zbudována na pevninském výběžku zrovna v místě, kde se Temže zužovala; pevnost kontrolovala řeku - a mohla si vzít na mušku kteroukoli loď plující vzhůru proti proudu. Měla hvězdovitý tvar, vysoké, chmurně vyhlížející bašty tyčící se nad vodou. Z jejich opevnění trčely dělové hlavně; za těmito řadami palebných pozic, až na kraji řeky, byly vidět další hlavně. Wilson na pevnost zíral, dokud nezmizela vzadu za nimi, pak vešel do hlavní kajuty a otevřel si skicák. Generál Sherman spustil z očí dalekohled a odvrátil se od kruhového okna.

„Impozantní,“ řekl.

„Hrůzostrašné,“ odpověděl Wilson, skicuje rychlými tahy obrysy pevnosti. „Jakákoli loď, nezáleží na tom, jak

ozbrojená, kolem ní nikdy nepronikne nepoškozená. Mohu popravdě říci, že dokud tam ta pevnost bude, je Londýn před jakoukoli invází z moře v bezpečí."

„Snad by v tom případě bylo možné obsadit tu pevnost ze břehu."

„To sotva. Má vnitřní a vnější vodní příkop - a mezi nimi palebné pozice, taky redan, pak cihlové bašty pevnosti jako takové. Patrně můžou zaplavit mokřinu za ní, budou-li muset. Řekl bych, že tahle pevnost je takřka nedobytná - leda snad při dlouhém obléhání -"

„Což samozřejmě nepřipadá v úvahu," řekl Sherman, dívaje se, jak pevnost na papíře nabývá tvar. Ukázal na kresbu a poklepal prstem na západní palebnou linii na říčním břehu. „Je tu dvanáct těžkých děl; spočítal jsem je. Podle velikosti jejich hlavní by to mohly být stolibrovky."

Wilson stále pilně pracoval na svých kresbách, když motor zpomalil a potom se zastavil. Aurora zlehka drcla do odrazníků přistavní hráze, když ji uvazovali. Ozvaly se hlasité povely a zvuk nohou běžících po palubě. Vešel hrabě, následován stevardem nesoucím podnos se sklenicemi šampaňského, a šel hned k Wilsonovi, aby si prohlédl jeho kresby. „Vynikající," řekl. „Tahle plavba začíná nanejvýš slibně. To však, bohužel, pro zbytek světa neplatí."

Vytáhl z kapsy uniformy noviny a rozevřel je na stole. „Lodivod mi prodal tenhle předražený výtisk Timesů. Tenhle článek nás bude všechny zajímat."

DOLNÍ SNĚMOVNA ODSOUDILA AMERICKOU OBCHODNÍ POLITIKU

Vzala v úvahu ohrožení britského obchodu s bavlnou

„O čem to je?" zeptal se Sherman při pohledu na rozsáhlý článek.

„Zatímco jsme pluli po řece vzhůru, velmi pozorně jsem si to přečetl. Zdá se, že ministerský předseda Palmerston obvinil vaše krajany z toho, že prodávají na evropský trh americkou bavlnu za dumpingové ceny, čímž ruinují britský obchod s bavlnou."

„Na tom není nic nového," řekl Fox. „Britové jezdí do zemí Impéria pro bavlnu už od doby, co začala americká občanská válka. Většinou do Egypta a do Indie. Jenomže jejich bavlna je podřadná ve srovnání s rozmanitou americkou nabídkou a její výroba je dražší. Proto američtí obchodníci prodávají bavlnu francouzským a německým tkalcovnám. Britům se to nelíbí. To už jsme tu měli."

„Doufám, že máte pravdu. Ale Palmerston ve své řeči pohrozil americkému obchodu, bude-li si tímto způsobem počínat i nadále."

„Nějaké specifické výhrůžky?" zeptal se Sherman.

„Ani ne. Ale před tím člověkem je třeba mít se na pozoru."

„To tedy ano," řekl Fox, jenž se posadil a pozorněji se do článku začel.

Korženěvskij přešel místnost a vzal ze stolku list dopisního papíru se šlechtickou korunkou v záhlaví. Napsal krátký dopis, který zapečetil voskem.

„Simenov tu se mnou byl už předtím, takže cestu do špitálu najde. Doručí tento dopis Johnstoneovi a počká na odpověď. Zvu ho k nám dnes na večeři. Pokud pozvání přijme, možná už zítra odsud budeme pryč. Jakmile Johnstone odejde, rozhodneme se, co bude dál. Zároveň, v rámci dobrých opatření, posílám se Simenovem jednoho námořníka. Ponese láhev šampaňského. Posel nadcházejících radostí! Smím navrhnout, fregatní kapitáne, abyste ve svých inženýrských aktivitách pokračoval ve své kajutě? Děkuji vám."

Zdalo se, že Foxe zaujaly více noviny než šampaňské, neboť si přečetl nejen článek, který upoutal pozornost hraběte, ale i ostatní zprávy. Sherman měl v očích zadumaný výraz, který nešel pozornosti Korženěvského.

„Něco vás rozrušilo, generále?"

„Něco ano, máte pravdu. Je skutečně potřebné, aby loď při plavbě po Temži navigoval lodivod?"

„Nejenom potřebné - ale přímo životně nutné. Zdejší písky jsou ustavičně v pohybu a je zapotřebí lodivoda, který se vyzná v místních podmínkách, abychom našli ten správný kanál."

„A to potřebuje lodivoda každá loď?"

„Každá nutně ne. Za jasného dne by menší skupina lodí mohla následovat tu první, jež veze lodivoda, seřazena v závěsu za ní." Hrabě se napil šampaňského a s lehkostí na Shermanovy myšlenky navázal. „Máte pravdu, toto je velmi vážná obava. Navrhují, abyste tu věc nechal prozatím být. Jsem si jist, že něco se s tím dělat dá."

Na dveře Wilsonovy kajuty někdo zaklepal; Sherman, stojící za zády Wilsona a Foxe, vzhlédl od výkresů, když uslyšel hlas hraběte.

„Moment," řekl. Šel ke dveřím a odemkl je.

„Pilný jako včelička," řekl Korženěvskij, když pohlédl na rozrůstající se sadu výkresů. „Jsem potěšen, že naše malá vyjížďka tak dobře začala. Avšak nyní - ocenil bych, kdybych si mohl vzít všechny ty plány jakož i kreslicí pomůcky."

„Máte k tomu důvod?" zeptal se zamračeně Sherman.

„Velmi dobrý, můj drahý generále. Jsme teď v samém srdci země, která sice není zemí nepřátelskou, ale přesto by měla silné námitky proti přítomnosti zahraničních pozorovatelů v prostoru jejich vojenských objektů. Jsem si jist, že tady pan Fox se mnou bude souhlasit, když řeknu, že orgány by nepohlížely zrovna vlídně na přítomnost osob, které by zajisté pokládaly za špiony ve svém středu. Fregatní kapitán Johnstone přijde brzy na palubu a naše malá loď musí být skrz naskrz ruská. V mé kajutě jsou anglické jakož i ruské knihy - ale to se dá čekat. Pane Foxi, smím vás požádat, abyste pro mne vykonal jeden delikátní úkol?"

„A to?“

„Mohl byste - netroufám si říci překontrolovat - mohl byste dohlédnout na to, že nikdo z vás u sebe nebude mít žádné dokumenty v angličtině? Nebo cokoli jiného - jako třeba štítky od oblečení - co by vás mohlo identifikovat jako Američany?“

„To je nanejvýš rozumná žádost a já jen souhlasím s tím, že jí musím vyhovět.“

Jeho výraz byl velmi vážný; Sherman kývl zachmuřeně na souhlas. Kdyby je tu objevili, byla by to vážná a dalekosáhlá pohroma.

Během večere všichni trnuli ve velkém napětí. Fregatní kapitán Johnstone nebyl žádný přihlouplý aristokrat jako ctihodný MacTavish. Byl to profesor medicíny, velmi zběhlý v navigaci, astronomii i matematice, a bystře se na tři zamaskované důstojníky zahleděl, když jim byl představen. Šampaňského se napil, až když s hrabětem zabředli do odborné diskuse o ruských a britských námořních zásluhách. Když posléze dojedli a u stolu se podávalo portské, hrabě je k jejich velké úlevě uvolnil.

„Obávám se, že tady Čikačev musí vystřídat Simenova na můstku - a také Tyrtova a Makarov mají své povinnosti.“

„Rád jsem se s vámi setkal, pánové,“ řekl Johnstone; odpovědi mu bylo rázné zařinčení podpatků. Když v řadě za sebou pochodovali ven, Johnstone se obrátil k hraběti: „Musíte mi napsat jejich jména kvůli pozvánkám. Váš příjezd v tuto dobu byl velmi šťastně načasován. Na univerzitě se bude zítra konat oficiální večere na oslavu královských narozenin. Vy - i oni - budete našimi čestnými hosty.“

Zatímco anglický důstojník mluvil, Sherman zavřel dveře a polohlasem pronesl velmi hrubou kletbu. Fox kývl na souhlas, když se spolu ubírali chodbou.

„Nebezpečné. Vskutku velmi nebezpečné,“ řekl temným hlasem Fox.

Jakmile jeho host odešel, hrabě Korženěvskij je zavolal do důstojnické menzy.

„Čeká nás situace, ve které si musíme počínat velmi opatrně,“ řekl.

„Není z toho nějaká cesta ven?“ zeptal se Sherman.

„Obávám se, že není. Ale můžeme své šance zvýšit. Fregatní kapitán Wilson by měl, z rozličných důvodů, zůstat na palubě. Poručík Simenov opustí strojovnu a půjde místo něj. Pan Fox je v těchto záležitostech již nadmíru zběhlý a svoji roli sehraje dobře. A tak to bude na vás, generále Shermane, být hercem ve hře, která se velmi liší od toho, jak si počínáte v poli.“

„Já to nechápu.“

„Dovolte mi to objasnit. Pokud se nemýlím, když jste jako důstojník zapojený v boji, dostáváte zprávy, činíte rozhodnutí a podle nich jednáte. Je to mýtus, že v bitevní vřavě jste ti nejchladnokrevnější, nejodvážnější z mužů. Nyní musíte zmobilizovat všechnu svou inteligenci, abyste obstál v bitvě jiného druhu. Musíte být ruským námořním důstojníkem středního věku - který by jednoho dne klidně mohl stanout v boji proti některým kolegům od stolu. Nemáte je rád, snad tušíte skutečný záměr, proč vás tam chtějí mít. My Rusové umíme být velmi zasmušilí a podezíraví - a tak si musíte připadat i vy. Nikoli dávat tyto emoce po celou dobu najevo, ale cítit je. Už rozumíte?“

„Myslím, že ano. Je to něco jako vystupovat ve hře, hrát nějakou roli.“

„Skvěle řečeno,“ řekl radostně Fox. „Myslím, že zítra si povedeš výborně, Cumphe, vskutku výborně.“

Večere, ačkoliv ji absolvovali ve stavu napětí, měla nad očekávání dobrý průběh. Byli posazeni do společnosti mladších důstojníků, daleko od hlavní tabule, kde měli místo admirálové a jeden generál námořní pěchoty. Zaznívaly připitky na královnu, při kterých měli Američané smíšené pocity. Panoval zde hluk a horko, v němž je velmi snadné zavdat si přes míru, takže bylo třeba mít se při pití na pozoru. Sherman seděl naproti jednoho veteránského námořního kapitána, který měl na uniformě mnoho vyznamenání a zlatého lemování. Po prvním strohém kývnutí na pozdrav kapitán Rusy naprosto ignoroval a věnoval se jídlu a pití. Nyní, když už měl dost v hlavě, začal dávat Shermanovi najevo svůj odpor.

„Mluvíš anglicky, Russki? Víš, co říkám?“

Zvýšil přitom hlas, jako by hlasitost mohla usnadnit pochopení.

„Nět, nět,“ řekl Sherman, načež se odvrátil a upil z vinné číše.

„Vsadím se, že jo. Sedíš tu a odposloucháváš pro své nadřizené.“

Fox viděl, co se děje, a pokusil se situaci zmírnit. „Pardon, monsieur,“ oslovil ho Fox. „Mon companion ne parle pas anglais. Parlez-vous français...?“

„Nechod' na mě ani s tou žabožroutštinou. Nemáte tady co dělat. Na Krymu jsme vás spráskali jako psy a teď jste sem přilezli, abyste špehovali...“

Korženěvskij, sedící o něco dále u stolu, prudce vstal a vyštěkl něco, co znělo jako povel v ruštině. Poručík Simenov odstrčil židli od stolu a vyskočil na nohy; Fox a Sherman viděli, co se stalo, a vstali také.

„Obávám se, že naše přítomnost zde působí rozpaky a že musíme odejít,“ pravil hrabě.

„Odejdete, až se vám sakra řekne, že máte jít,“ houkl kapitán a vystrachal se vrávoravě na nohy.

Vtom se tady znenadání zjevil fregatní kapitán Johnstone a pokusil se situaci zmírnit.

„Tohle není vhodná doba ani místo na takové...“

„Souhlasím, Marku,“ řekl Korženěvskij a ukázal palcem ke dveřím. „Ačkoli by bylo nejmoudřejší, kdybych se svými důstojníky ihned odešel. Děkuji ti za tvou laskavost.“

Zatroubili na rychlý ústup, jenom aby už z té zapeklité situace vyvázli, a ulevilo se jim, když se za nimi zavřely dveře a umlčely kapitánovy opilé výkřiky.

„To nebylo dobré,“ řekl Korženěvskij, jakmile opustili budovu. „Pořád tady v souvislosti s Krymem panují zlé emoce a takové věci jen probouzejí staré nenávisti. Dnes večer si vyplout netroufneme, jakkoli bych rád. Bylo by to příliš“

podezřelé. Ale ráno, jen co se mi podaří sehnat lodivoda, vyrazíme po proudu řeky zpátky."

Té noci nikdo nespál dobře. Za úsvitu se jeden po druhém shromáždili v hlavní kajutě, kde stevard mezitím připravil kouřící konvici čerstvé kávy.

"Jen co to bude možné, vrátím se s lodivodem," řekl hrabě. Postavil šálek na stůl a praštil se přes boční kapsu, kde to mohutně zacinkalo. „Bude-li to nutné, jsem připraven si cestu zpět uplatit. Je to kontinentální zvyk, který do této země ještě nedorazil. Ačkoli lidé se při pohledu na zlaté mince učí velmi rychle. Poručík Simenov má hlídku, což znamená, že vy ostatní můžete zůstat z dohledu."

O necelou hodinku později Fox právě končil s holením a natahoval si blůzu uniformy, když zaslechl z lodní lávky křik. Pospíšil si na palubu, kde se stal svědkem dost vyhrcozeného střetnutí. Po lávce vylezl na palubu nějaký anglický armádní důstojník - s pěti ozbrojenými vojáky v patách. Simenov mu stál v cestě a vztekle na něj rusky křičel.

"Da!" zvolal Fox, což bylo vše, co ho v daném okamžiku napadlo. Simenov se otočil a zavolal ho k sobě. Fox rozvázně kývl a obrátil se k rozlícenému důstojníkovi.

"Excusez-moi - mais nous ne parlons pas anglais. Est-ce que vous comprenez français?"

"Běž s tou žabožroutštinou - i s tou zasranou ruštinou. Jste v Anglii, a když nemluvíte anglicky, nejste vítáni. Tohle je mé oprávnění!" Angličan zamával Foxovi pod nosem listem papíru; Fox ho popadl a pohlédl na něj.

"Jistý anglický důstojník podal stížnost na jisté důstojníky z této lodi. Říká, že jste špioni. Chci, abyste věděli, že tohle je vojenský objekt a že obvinění tohoto druhu jsou brána velmi vážně. Tohle je mé povolení k prohlídce této lodi."

Fox pokrčil rameny, zavrtěl hlavou, předstíraje, že nerozumí, a podal mu povolení nazpět.

"Za mnou," zvolal důstojník a ozbrojení vojáci vydusali na můstek. Simenov jim zahradil cestu.

"Nět!" vykřikl Fox a mávl na ruského důstojníka, ať ustoupí stranou. Simenov chtěl už protestovat, ale pak si uvědomil marnost - a nebezpečnost - svého počínání. Neochotně ukročil zpět.

"Prohleďte loď," rozkázal anglický důstojník, zatímco vedl anglické vojáky dolů. Fox se držel kousek za ním. První dveře na kraji uličky vedly do kajuty generála Shermana. Byly odemčené. Důstojník je prudce otevřel a vpochodoval dovnitř. Sherman vzhlédl z křesla, kde seděl a kouřil doutník.

A četl knihu!

"Tohle si vezmu," pravil anglický důstojník a vzal mu ji z ruky.

Fox se naklonil blíž. Má na toho muže zaútočit? Pomohla by mu posádka vojáky zkrotit? Dalo se vůbec ještě něco dělat?

Důstojník podržel knihu ve výši a na obálce bylo vidět zlatě vytlačenou azbuku. Zalistroval rusky popsanými stránkami, potom podal knihu zpátky Shermanovi, který rozvázně přikývl a mohutně potáhl z doutníku.

"Něco jsme našli, kapitáne," řekl jeden z vojáků, jenž dovnitř nahlédl z uličky. Fox měl neochvějný pocit, že bušící srdce mu co nevidět pukne v hrudi. Vyklopýtal za nimi, zatímco voják zavedl ostatní ke Korženěvského kajutě, načež ukázal na knihovnu u zdi. Důstojník se předklonil a nahlas četl:

"Bowditch o navigaci. Disraeli - Kipling." Otočil se. „Bylo mi řečeno, že hrabě mluví anglicky, takže anglicky musí i číst. Pokračujte v prohlídce."

Prohlídka to byla důkladná, ale Aurora nebyla moc velká loď, a tak netrvala dlouho. Armádní kapitán právě vyváděl vojáky zpátky na palubu, když po lávce vystoupil na palubu Korženěvskij, následován tímž lodivodem, který je předchozího dne přivezl po řece vzhůru. Když stanul tváří v tvář důstojníkovi, hlas se mu zachvíval vzteky. „Co má toto znamenat?" obořil se na něj tak důrazně, že muž ukročil zpátky, podávaje mu povolení k prohlídce.

"Mám své rozkazy. Byla podána stížnost -"

Hrabě mu papír vytrhl z ruky a přejel ho zlostným zrakem - načež jím mrštil o palubu.

"Okamžitě opusťte mou loď. Jsem zde na pozvání důstojníků z námořního lazaretu. Mám přátele u vašeho anglického dvora. Tahle záležitost bude ukončena k mé satisfakci - ne k vaší. Odejděte!"

Anglický důstojník se dal na chvatný ústup a jeho muži šli za ním. Korženěvskij houkl stručný povel na Simenova, který přikývl a zavolal po lodním schodišti dolů. Námořníci se o překot mihali po palubě. Když naskočil motor, Aurora byla odražena od hráze. Hrabě stál spolu s lodivodem na můstku, zatímco se vzdalovali od břehu. S pomocí odlivu nyní svižně pluli po proudu řeky.

Až když lodivod v Gravesendu opustil loď a nebezpečí pominulo, povolal Korženěvskij Američany do důstojnické menzy.

"Bylo to jenom o vlasek," řekl poté, co mu Fox referoval. „Štěstí bylo na naší straně."

"Myslím, že to bylo spíše vaším plánováním než nějakým štěstím," řekl Sherman. „Kdyby našli nějaký důkaz, který by jim potvrdil jejich podezření, teď bychom si nepluli v bezpečí zpátky."

"Děkuji, generále, jste velice laskav."

Hrabě přešel k lodnímu pažení, kde byl na mahagonové desce připevněn barometr a kompas. Zašmátral pod dolním okrajem a něčeho se tam dotkl. Deska se otevřela dokořán a odhalila hluboký skladovací prostor. Hmátl dovnitř, vyndal svazek výkresů a podal je Wilsonovi.

"Budete na nich jistě chtít pracovat, zatímco budeme na moři. Ale až poté, co si se mnou všichni dáte blahodárný koňak. Je brzy, já vím, ale myslím, že nám hodně přijde k duhu."

Pobuřující čin

Byla to rychlá plavba a kapitán James D. Bulloch byl docela spokojen. Nyní, když měl západní vítr v zádech a

všechny plachty dobře napjaté, proplouval podél holandského pobřeží s Friskými ostrovy po pravoboku. Už brzy by měli být v Deutsche Buchtu, což znamenalo, že Parker Cook by mohl před setměním zakotvit ve Wilhelmshavenu. Jeho nákladní prostory byly naplněné mississippskou bavlnou, za kterou měl inkasovat dobrou cenu. Kapitán Bulloch byl skutečně šťastný muž.

Tahle část Atlantiku byla poměrně rušná. O něco dále na severu byly vidět plachty dalších dvou lodí, zatímco blíže ke břehu se vyskytovalo množství malých rybářských člunů. Skoro přímo vepředu byla šmouha dýmu z nějakého parníku. Jak se loď blížila, šmouha se zvětšovala a brzy bylo vidět černé nástavbové partie dotyčné lodi.

„Německá?“ zeptal se kapitán.

„To nemohu popravdě říci,“ odpověděl první důstojník Price. Stál na kraji můstku a díval se soustředěně dalekohledem.

„Počkat - zahlédl jsem prapor na její zádi - není německá, mám dojem, že je britská.“

„Pěkný kus cesty od domu. Co ji přivádí do těchto vod?“

Brzy dostal odpověď. Válečná loď provedla širokou obrátku, až se dostala do blízkosti Parker Cooka, a srovnala s ním kurs a rychlost. Na jejím můstku se objevil nějaký důstojník s megafonem.

„Spusťte kotvu,“ zvolal. „Chceme zkontrolovat vaše papíry.“

„Vem vás čert!“ zaklel kapitán Bulloch. „Podejte mi megafon.“ Přešel k zábradlí a houkl zlostně v odpověď:

„Toto je loď Spojených států Parker Cook, plující na volném moři. Na to tu nemáte žádné právo...“

Odpověď na sebe nenechala dlouho čekat. Ještě když doříkával větu, z příďového kanonu válečné lodi vyšlehl plamen a několik yardů před přídí vytryskl do výše sloupec vody.

„Spusťte kotvu!“

Kapitán neměl na výběr. Jakmile skasali plachty, loď zpomalila, kolébajíc se na vlnách. Z válečné lodi spustili člun, rychle a efektivně. Obě lodi byly dost blízko od sebe, aby si kapitán mohl přečíst jméno té druhé.

„HMS Devastation. Hloupé jméno.“

Američané mohli jen ochromeně přihlížet, jak se člun blíží. Uniformovaný důstojník - následovaný šesti ozbrojenými mariňáky - vylezl na palubu a stanul tvář v tvář rozhněvanému kapitánovi.

„Tohle je pirátství! Nemáte žádné právo -“

„Právo silnějšího,“ přerušil ho pohrdavě důstojník a mávl rukou směrem k ozbrojené bitevní lodi. „Teď si prohlédnu vaše doklady.“

„To tedy ne!“

„Jaký vezete náklad?“ Důstojník při řeči ležérně povytáhl meč z pochvy; to gesto kapitánovi neušlo.

„Bavlnu,“ řekl Bulloch. „Americkou bavlnu určenou pro Německo, což vás nemusí zajímat.“

„Dovoluji si nesouhlasit. Pokud byste znal světové události, věděl byste, že Velká Británie, vzhledem k nečestným obchodním praktikám, zakázala prodej americké bavlny Německu a Francii. Váš náklad je tudíž prohlášen za kontraband a bude zabaven a dopraven do britského přístavu.“

„Musím protestovat -!“

„Bere se na vědomí. A teď nařídte své posádce, ať se přesune na palubu. Tuto loď obsadí posádka britské lodi a odveze ji do přístavu.“

Kapitán Bulloch jen bezmocně zaklel. Už to nebyl šťastný muž.

Jak ujížděli dále na sever, pěkné počasí se vytrácelo; hrabství Midlands se blyštělo pod vytrvalým, bubnujícím deštěm, Skotsko také. Ale Thomas McGrath a Paddy McDermott vyšli do hustého glasgowského deště s pocitem nesmírné úlevy. Cesta vlakem z Birminghamu byla velice dlouhá a pomalá a napětí skoro nesnesitelné. McGrath, používající svůj předstíraný koknejský přízvuk, koupil dva lístky do třetí třídy a nastoupili do vlaku, zrovna když odjížděl. Celou cestu do Skotska seděli mlčky v obavě, že by jejich irská mluva mohla vzbudit podezření. Na Iry se v těchto dnech ve Velké Británii pohlíželo s nedůvěrou.

„Říkáš, žeš tady byl už předtím, Paddy?“ zeptal se McGrath.

„Jo, asi rok, přišel jsem sem z Belfastu.“

„A je tu hodně Irů?“

„Jasně. Ale ne naši sorty.“

„Protestanti?“

„Do jednoho.“

„Dokázal by ses za něj vydávat?“

„Ježíši! Proč bych měl něco takového dělat?“

„No co, působíš tak, to je jistý.“

„Na tebe možná. Ale jakmile by se dozvěděli moje jméno a kde jsem žil, poznali by stejně jistě, že jsem katolík.“

„A co kdybys jim řekl jiný jméno a jinou adresu?“

„No - to by mohlo zabrat. Ale ne nadlouho.“

„To nemusí bejt nadlouho. Musíme najít nějakou irskou bar nedaleko rybářské lodí. Budou vyplouvat na moře, rybařit ve stejných vodách jako Irové. Musíme najít způsob, jak toho kontaktu využít, dostat tebe nebo vzkaz na druhou stranu. Řekni něco o úmrtí v rodině, o pohřbu, kterýho se musíš účastnit, cokoli. Nabídní jim peníze.“

„A kde mám ty prachy sehnat? Jsme úplně švorc. Snad někoho oddělat?“

„Když na to dojde - proč ne?“ řekl zachmuřeně McGrath. „Do Irska se musí dostat zpráva o koncentračních táborech.“

Skrze neutuchající déšť byla vepředu, vedle řeky Clyde, vidět světla nějaké krčmy. Se sklopenými hlavami vykročili směrem k ní. Paddy vzhlédl k vývěsnímu štítu nad vchodem.

„McCutcheon's," řekl. „Už jsem tady byl. Irštější putyka už to bejt nemůže."

„To doufám," odvětil McGrath, jenž byl od přírody podezřívavý. „Ale necháš mě mluvit, dokud nebudeme mít absolutní jistotu."

Jeho podezření bylo opodstatněné. Mlčky usrkávali z korbělů a s rostoucími obavami poslouchali hlasy kolem. Rychle dopili a nechali ve sklenicích trochu na dně, načež vyšli zpátky do deštivé noci.

„Nebyl mezi nimi ani jeden Ir," řekl Paddy. „Všechno samí Skoti."

„To jsou ti Angličani," pronesl temným hlasem McGrath. „Protestant či katolík - neuměj mezi nimi rozlišovat. Paddy je pro ně jenom Paddy."

„Co budeme dělat?"

„Seženeme nějaký prachy a vydáme se dolů na pobřeží. Rybaření je tvrdý život. Budeme jen muset najít nějakýho rybáře, kterej potřebuje pár babek a převezl by jednoho nebo dva pasažéry. Tohle uděláme."

Parlament měl zasedání, a ukazovalo se, že to bude velmi bouřlivé zasedání. Nyní nadešla doba vyhrazená k interpelacím na ministerského předsedu a Benjamin Disraeli, vůdce opozice, spolu s mnoha ostatními soupeřil o pozornost předsedy Dolní sněmovny. Jakmile byl vyzván, povstal, zahleděl se žalostně na lorda Palmerstona a potřásl hlavou.

„Žasne sněmovna stejně nevěřicně jako já nad tím, co tu právě zaznělo z úst ministerského předsedy? To máme skutečně věřit, že zájmům Británie se nejlépe slouží zastavováním lodí na moři, jejich prohledáváním a konfiskováním? Copak vzpomínka na rok 1812 nevyvolává jistě nepříjemné představy? Zbytečná válka začala v době velkého ohrožení naší země. Začala, pokud mi paměť dobře slouží, tím, že britské válečné lodě zastavovaly na moři lodě americké a nutily jejich muže vstupovat do našich služeb. Amerika tehdy tuto praxi nestrpěla a pochybuji, že to udělají teď. Neuvážená politika ministerského předsedy zavedla tuto zemi už do dvou katastrofálních válek. Musíme se nyní těšit na třetí?"

Ze síně se ozvaly souhlasné výkřiky - mísící se s hvízdáním a zlostnými provoláními. Palmerston zvolna vstal, a když posléze povyk utichl, promluvil:

„Míni to ctihodný džentlmen jako otázku - nebo jen jako ukázkou demagogie? Mezinárodní obchod je životodárnou krví Impéria. Dokud proudí, my všichni profitujeme a žijeme v harmonii. Bavlna je životně důležitá jak pro pole v Indii, tak pro tkalcovny v Manchesteru. Byla by chyba, kdybych nepodnikl nějakou akci proti těm, kteří tento obchod ohrožují, a Američané dělají přesně to. Mince ve vašich kapsách a oblečení, které máte na sobě, to jsou výnosy mezinárodního obchodu. Ohrozte ho a ohrozíte Impérium, ohrozíte samotnou svou existenci jako světové mocnosti. Británie bude dnes a v dohledné budoucnosti vládnout mořím - stejně jako jim vládla v minulosti. Námořní trasy světa se nesmí stát cestou pro americký expanzionismus. Nepřítel je za dveřmi a já, pokud jde o mne, ho rozhodně nepustím dovnitř. V nebezpečných časech je zapotřebí pozitivní politiky."

„Jako třeba politiky zatýkání a uvěznování jistých skupin naší společnosti?" řekl Disraeli.

Palmerston kypěl vzteky. „Řekl jsem to už předtím a opakuji to tu znovu - v této sněmovně, na veřejnosti, za přítomnosti tisku, se nebudou probírat záležitosti vojenské politiky. Má-li ctihodný vůdce opozice legitimní otázku ve věcech vládní politiky - tak dveře v čísle 10 jsou mu vždycky otevřené. Co však nemohu strpět, co nestrpím, je jakákoli zmínka o této záležitosti na veřejnosti. Řekl jsem to jasně?"

Disraeli tu záležitost mávnutím ruky odbyl. Palmerston by se kvůli problému Irů nenechal vyprovokovat k nějakým prohlášením. Co se dělo, to bylo známo i tisku, který si na to netroufal poukázat a riskovat tak hněv ministerského předsedy. Avšak on, Disraeli, byl odhodlán i nadále pranýřovat nebezpečnou politiku opozice. Seznámí s ní voliče, poskytne jim důvod ke znepokojení. Předčasné volby by mohly snadno přivodit změnu vlády.

Benjamin Disraeli se s nadějí těšil na ten den.

Pokušení osudu

Generál Sherman vyšel na palubu Aurory krátce poté, co u Dungenessu vysadili lodivoda na kutr a malá jachta se dostatečně vzdálila od mělkých vod v ústí Temže. Dole bylo teplo a těsno a on si nyní s radostí vychutnával čerstvý mořský vzduch. Brzy nato se k němu připojili Fox a Korženěvskij.

„Vývázl jsem z toho jen o vlásek," řekl Fox. „Myslel jsem si, že mám pro strach uděláno, ale jsem nucen připustit, že uvnitř se ještě stále dost třesu. Řekl bych, že to má co do činění s tím pocitem bezbrannosti, když je člověk obklopen nepřáteli. Ted' si až příliš jasně uvědomuji, že jedna věc je vydávat rozkazy agentům v terénu - a úplně něco jiného je dělat tu práci sám. Velmi pokořující zkušenost. Už předtím jsem choval ke svým agentům respekt, ale teď nemám nic než učiněný obdiv pro ty, kdo denně čelí takovému druhu nebezpečí."

Hrabě přikývl na souhlas; Sherman pouze pokrčil rameny. „Co se stalo, to je za námi. Bitvy nelze vést pořád dokola."

Korženěvskij se usmál. „Závidím vám váš klid, generále. Pro válečníka musela být ta záležitost v Greenwichi jen zábavným incidentem."

„Právě naopak. Zjišťuji, že je velmi zneklidňující připadat si tak bezmocný, je-li člověk obklopen nepřáteli. Myslím, že dávám raději přednost bitevnímu poli."

„Upřímně lituji, že jsem vás uvrhl do takového nebezpečí," řekl hrabě. „V budoucnu to naplánuji lépe a vynasnažím se, abych takovým setkáním zabránil."

„Co bychom tedy podle vás měli podniknout vzápětí?" zeptal se Sherman.

„Je na vás, abyste mi to pověděli. Ale měli byste vědět, že v tomto okamžiku se blížíme k velmi citlivé části Británie. Nedaleko odsud, na jižním pobřeží Anglie, se nacházejí hlavní námořní přístavy Southampton a Plymouth. Skoro celá

britská flotila má základnu v jednom nebo ve druhém z nich. Jsem si jist, že jsou tam věci, jež vás budou velmi zajímat."
„Musíme riskovat odhalení tím, že se vypravíme až do vojenských přístavů?" zeptal se znepokojený Fox. „Obávám se, že zneklidňující blízkost našeho nedávného nepřítele mi o minulé noci prozatím stačila víc než dost."

„Mám pokušení s vámi souhlasit, Gusi," pravil Sherman. „Nevidím důvod strkat znovu hlavu do lviho chřtánu."

Hrabě se poklonil a srazil podpatky. „Skláním se před vaší moudrostí a беру zpátky jakýkoliv návrh na návštěvu některého z těchto přístavů. Faktem je, že mám v Anglii i další agenty, lidi, kteří jsou mimo podezření a kteří si je mohou prohlédnout a zaznamenat pohyby jejich lodí, dostanou-li to příkazem. Prosím, pusťte celou tu záležitost z hlavy."

Sherman přikývl na souhlas. „Jakožto námořní důstojníci, pánové, se přirozeně zaobíráte mořem a námořními záležitostmi. Pro mne je nejdůležitější pevnina a terén. Byl bych rád, kdybychom to mohli vzít v úvahu. Chtěl bych se toho trochu víc dozvědět o anglických pevnostech, krajině a železnicích -"

„Ale no jistě!" zvolal hrabě a zatleskal radostně rukama. „Mám dole ruské mapy, jenomže ty začínají pobřežní čarou a z vnitrozemí státu odhalují málo nebo nic. Můj generále - musíme vám sehnat kopii Bradshawa."

„Obávám se, že nerozumím..."

„Ale já ano," řekl Fox. „Mám jednu ve své knihovně ve Washingtonu - což nám tady k ničemu nebude. Bradshaw je anglická publikace, která obsahuje jízdní řady všech vlaků, které jezdí po britských ostrovech."

„Určitě by mě potěšilo, kdybych mohl taky jednu mít."

„A to taky budete," odvětil hrabě. „Naplánoval jsem zastávku v Doveru, abychom tam doplnili zásoby od obchodníků s lodními potřebami. A přitom mohu navštívit místní knihkupectví. Jelikož Dover je hlavní vstupní branou z kontinentu, budou tam mít určitě na prodej tohoto neocenitelného průvodce."

Dobré počasí stále převládalo, a tak Korženěvskij nechal servírovat oběd na palubě. Na Wilsona nečekali, protože se stále pilně věnoval svým mapám a kresbám. Dali si nastudeno polévku z červené řepy, boršč, jak říkal hrabě, a velmi si pochutnali. A k tomu neustále proudící šampaňské. Když dojídali, již kotvili vně doverského přístavu. Hrabě se omluvil a odplul ve člunu na břeh, aby domluvil dodávku zásob. Sherman a Fox zatím pokuřovali na palubě doutníka a čekali na jeho návrat.

„Nechci už žádné další setkání s britskými vojenskými složkami," řekl Sherman. „Riziko je příliš vysoké."

„Nemohu než souhlasit."

„To ale neznamená, že bychom nemohli jít na břeh. Dokud budeme držet jazyk za zuby, mělo by být nebezpečí minimální. Než tahle návštěva skončí, rád bych si prohlédl ještě hodně věcí."

Fox přikývl na souhlas. „Plně se s tebou shoduji. Taková příležitost k průzkumu se nám podruhé už nenaskytne."

Když se člun vrátil a hrabě vylezl na palubu, mával na ně tlustým, rudě vyvázaným svazkem. „Bradshaw!" řekl triumfálně. Nesl i nějakou tlustou obálku. „A taky detailní mapy Británie!"

„Vřelé díky," pravil Sherman, potěškáváje knihu v rukou. „Kdybych mohl dostat i vaše britské mapy, odebral bych se do své kajuty."

Zatímco se stmívalo, Aurora se plavila při anglickém pobřeží Kanálu. Byla to doba, kdy si Rusové, stejně jako Britové, pochutnávají na čaji. Američané na tento příjemný zvyk rádi přistoupili.

„Právě jsem skončil s kresbami," pravil fregatní kapitán Wilson, když si rozmíchal cukr v šálku.

„To je vskutku dobrá zpráva," řekl Fox. „Musíme vám sehnat nějakou další práci."

„Jestli můžete, tak zařídte, aby už nedošlo k žádné další prohlídce lodí. Ještě pořád se třesu následkem toho posledního malého dobrodružství. Raději bych čelil nepřátelské salvě na moři, než abych to prodělal ještě jednou."

Otočili se, aby přivítali generála Shermana, jenž právě vešel dovnitř; po celé odpoledne byl uzavřený ve své kajutě. Roztržitě kývl, pak si vzal od sluhy stojícího u samovaru šálek čaje. Stál a mlčky usrkával, pohled upřený na míle do dálí. Když dopil čaj a postavil šálek na stůl, otočil se tvář k ostatním. Roztržitý výraz byl ten tam a jeho místo zaujal spokojený úsměv.

„Pánové. Kdyby do této části světa zavítala válka, rád bych, abyste věděli, že mám plán. Ještě není kompletní ve všech podrobnostech, ale v obecných rysech už ho mám vyjasněný."

„No povídejte!" pravil vzrušeně Fox.

„Až v pravý čas, pane Foxi. Až v pravý čas."

Jeho hněv nad tou nespravedlností, vězněním žen a dětí, udržoval Thomase McGratha v neustálém varu. Nechtěl od světa nic než možnost vydělávat si poctivě na živobytí. Té se mu dostalo, tvrdě pracoval a vydělal si dost, aby mohl založit rodinu. Jenomže k čemu? Jenom aby je všechny vrazili do nějakého odporného tábora. Za co? Neudělal nikomu nic špatného, aby ho musel potkat tak ohavný osud. Buď poctivý a pracovitý - a hled', kdepak jsi skončil. Nikdy předtím neměl pokušení dopustit se násilí nebo zločinu, protože takové věci byly jeho povaze naprosto cizí. Ale nyní, vzteky celý bez sebe, uvažoval o obojím. Cíl za to stál - bez ohledu na prostředky. Irsko se musí dozvědět o koncentračních táborech.

Sauchiehall Street byla ulice dobře osvětlená lampami, jež lemovaly průčelí elegantních obchodů a restaurací. Jak to provést? Viděl tu už dva policajty - aspoň je spatřil dřív, než zahlédli oni jeho. Děšť mezitím přešel v lehké mrholení, ale on byl přesto prosáklý na kost.

Když světlo najednou ozářilo chodník, stáhl se zpátky do vchodu. Z restaurace vyšel po schodech muž ve smokingu - přistoupil k obrubníku a mávl na jednu z projíždějících drožek. Příležitost? To McGrath nemohl říci. Když muž nastupoval, říká něco kočímu, McGrath prošel kolem drožky. Kočí zamlaskal na koně a škulbl opratěmi. Drožka se pomalu rozjela pryč.

Byly tu kolem i další drožky - a chodci přecházející ulici. Aniž by šel moc rychle, dokázal McGrath držet s drožkou tempo a viděl, jak zatáčí do setmělé ulice vepředu. Když došel na roh, dal se do běhu.

Kůň táhnoucí drožku byl starý a nijak nespěchal; kočí na něj nepoužíval bič. Pak drožka zastavila nedaleko vepředu. McGrath byl jen pár stop od ní, když muž zaplatil kočímu a pak zahrnul směrem ke schodům výstavného domu.

„Prachy," řekl McGrath a popadl muže za paži. „Naval všechny prachy, co máš."

„Dám ti tohle!" vykřikl ten muž a praštil Ira holí z boku do hlavy. Byl mladý a zdatný a úder způsobil krvácení. Ale vyvolal také krutou odvetu. Do hrudi ho zasáhla tvrdá pěst a vyrazila mu dech, až spadl na mokrý chodník.

McGrath povalenému muži rychle prohledal kapsy a v boční kapse u saka našel peněženku. Trvalo to jen pár okamžiků; nikdo ho neviděl. Drožka právě zahýbala za roh a mizela z dohledu. McGrath rychle vykročil opačným směrem.

Na setkání s Paddym McDermottem došel pozdě; ten ho již očekával v zešeřelém vchodu. Když uslyšel, že se McGrath blíží, vykročil ven.

„Už jsem myslel, že nepřijdeš..."

„Jsem tady, všechno v pořádku. Jak to šlo?"

„Ne úplně tak, jak jsi říkal. V barech, který jsem navštívil, žádní Iři nebyli, ale vůbec žádní. Britové je všechny sbalili - protestanty i katolíky."

„Ježíši - to nepoznaj, kdo jsou lojalisti?"

„Vypadá to tak. Ale sešel jsem dolů k přístavu, jak jsi povídal, a skotští rybáři jsou kvůli tomu všemu pěkně namíchnutí. Říkaj si, jestli příště není řada na nich. Když uslyšeli můj přízvuk, ptali se, jestli nejsem na útěku. Řekl jsem jim, že jo, a oni mi uvěřili. Zdá se, že zdejší rybáři i ti z Ulsteru loví u těch samejch břehů. Myslím, že pro sebe i trochu pašujou, ale nechtěl jsem klást moc otázek. Ráno mě vezmou na druhou stranu, včas, abych stihl pohřeb, o kterým jsem jim vyprávěl. Ale přijde nás to draho. Nejdřív pětku za to, že mě převezou, a pak dalších deset liber za to, že mě ti druzí vezmou na břeh. Tolik peněz nemáme."

„No řekněme, že jsou tací, kteří je maj," pravil McGrath a vytáhl z kapsy ruličku bankovek. „Dostaň se tam, Paddy. Dostaň se do Irska a řekni jim, co se tady děje. Dublin se to musí dozvědět."

Pobouřené Irsko

Prezident Abraham Lincoln vzhledl od papírů, které právě podepisoval, když vešel jeho tajemník John Nicolay.

„Nech mě to dokončit, Johne, a pak se ti budu plně věnovat. Zdá se, že jich každý den přibývá."

Když osušil svůj poslední podpis, vložil svazek papírů do přihrádky na stole, zaklonil se na židli a s úlevou vydechl. „A teď - co pro tebe mohu udělat?"

„Je tu ministr války Stanton. Rád by si s vámi promluvil v nějaké naléhavé záležitosti. A je s ním generál Meagher."

„Irsko," řekl Lincoln a potřásl znaveně hlavou. „Ta chudá země po všech těch strádáních stále trpí." Vstal a protáhl se. „V kanceláři už jsem si dneska pobyl až dost. Byl bys tak laskav a řekl jim, že se sejdeme v zasedací místnosti kabinetu?"

Prezident oťel hrot pera a pak zavřel kalamář. Papírování už měl za ten den víc než dost. Prošel chodbou a vstoupil do úřadovny kabinetu. Když vešel, dva muži stojící u okna se k němu otočili tvář v tvář.

„Pánové, prosím, posad'te se."

„Děkujeme, že jste nás přijal," pravil Meagher.

„Už zase Irsko?"

„Bohužel ano, sire. Mám velmi znepokojivou zprávu."

„Stejně jako já," řekl Stanton stejně pochmurným tónem. „Na otevřeném moři bylo zadrženo další plavidlo. Nákladní loď vezoucí bavlnu do Německa. Byla dopravena do Anglie, kde byli její kapitán a důstojníci propuštěni. Jenomže její nešťastná posádka byla nucena vstoupit do britského námořnictva. Důstojníci se museli vrátit cestou přes Francii, a právě proto se o incidentu dozvídáme až teď."

„Takže se nám tu znovu se vším všudy opakuje rok 1812?"

„Přesně tak."

Bude znovu válka - z téhož důvodu? Prezident si ztěžka povzddechl, aniž si to uvědomil, a přitlačil si ruku na bolavé čelo.

„Já mám rovněž zprávy," řekl Meagher. „Už pár měsíců víme, že Angličané provádějí zátahy a odvádějí lidi irského původu, ale neměli jsme ponětí, co se s nimi děje. Nikdo už o nich více neslyšel - jako by dočista zmizeli. Ale teď už to víme. Dostala se k nám zpráva a její hodnověrnost byla prověřena. Orgány zřizují tábory, do kterých je svázejí: koncentrační tábory, jak jim říkají. Z tábora nedaleko Birminghamu utekli dva muži a jeden z nich se dostal do Belfastu. Tvrdí, že na těch odporných místech jsou uvězněni nejenom muži, ale také ženy a děti. Podmínky v táborech jsou úžasně. Nikdo nebyl obviněn z žádného zločinu - jsou prostě jen zadržováni proti své vůli. Je to víc než zločin proti jednotlivcům - je to zločin proti národu!"

Lincoln mlčky naslouchal a hleděl z okna ven do houstnoucí temnoty, zatímco cítil, jak temnota houstne i v něm. „Musíme s tím něco udělat - ačkoliv mne ani trochu nenapadá co. Musím svolat zasedání kabinetu. Na zítřek na ráno. Možná že chladnější a moudřejší hlavy vymyslí nějaké odpovědi. Myslím, že na místě by byl vládní protest..."

Stanton zavrtěl hlavou. „Budou ho ignorovat úplně stejně, jako ignorovali všechny ostatní." A pak, očividně v logické souvislosti, se zeptal: „Jsou už nějaké zprávy od generála Shermana?"

„Žádné. Kéž by už nějaké byly. Během uplynulých válečných let jsem na něm hodně závisel. Tato země má vůči němu nesmírný dluh. Je to bezpochyby muž, na něhož se v době národní tísně lze spolehnout. Obávám se o jeho bezpečí, protože jsem si jist, že se zapletl do nějakého zoufalého podniku. Jen si říkám, kde teď asi je."

Na druhé straně oceánu, nedaleko břehů země, která je tak sužovala, hleděl Sherman skrze dalekohled na poloostrov vybihající z rychle se přibližujícího pobřeží.

„Nese název The Lizard," pravil Korženěvskij. „Divné jméno a velmi staré. Nikdo neví, proč se tak ten poloostrov jmenuje. Avšak na moderních mapách vskutku vypadá jako ještěrka - což lidé, kteří ho tak nazvali, nemohli vědět. Je to trochu záhada. Jeho samotný cíp se jmenuje Land's End - což vskutku je. Je to nejzápadnější položené místo v Anglii, nepočítáme-li Scilly Isles. Mezi Land's Endem a Lizard Pointem, blíže prvně jmenovanému, je Penzance."

Sherman pootočil dalekohledem a zaměřil ho na město. „Končí tu trať Great Western Railway."

„To je pravda."

„Rád bych se vypravil na břeh a navštívil to místo. Nebo by to bylo moc riskantní?"

„Byla by to hračka, starý brachu, jak by mohl říci hrabě Iggy. Nebude to jako vstoupit do vojenské zóny, navštívit lva v jeho doupěti, abych tak řekl. Tohle je poklidné, ospalé městečko. S přístupným dokem, kde můžeme zakotvit mezi ostatními jachtami. Procházka po břehu by nám přišla velmi vhod - dáme si trochu teplého britského piva a tak. Dokud budu jediný, kdo bude mluvit s domorodci, žádné nebezpečí nehrozí."

„Pak tedy pojďme," řekl důrazně Sherman.

Hřejivé sluneční paprsky se ostře odrážely od šikmých střech Penzance. Zatímco se blížili ke břehu, z přístavu se právě vynořil parní trajekt mířící ke Scilly Isles. Hrabě a tři američtí důstojníci, všichni v jachtingových úborech, byli ve veslovém člunu přepraveni na břeh. Korženěvskij měl pravdu: jejich příjezdu nikdo nevěnoval pozornost. Nějaký rybář, spravující na břehu síť, zvedl hlavu, a když ho míjeli, cvrnkl se opotřebovaným kloubem ruky do čela, načež se zase vrátil zpátky ke své práci. Byla neděle a po břehu se procházeli další lidé ve svátečních šatech. Byla to příjemná denní vycházka.

Vepředu, přímo před sebou, viděli shluk budov patřících k železniční stanici. Sherman se rozhlédl kolem, aby se ujistil, že ho nikdo nezaslechne, a řekl tiše hraběti:

„Existuje nějaký důvod, proč bychom nemohli zajít tam dovnitř?"

„Žádný. Já se trochu poptám u pokladny, zatímco vy, pánové, postojíte a počkáte na mě."

„A porozhlédneme se kolem," dodal s úsměvem fregatní kapitán Wilson. Od doby, co stanuli na břehu, si vše dychtivě prohlíželi.

Vyšli po pár schůdcích nahoru a stanuli na nádraží. Právě odjížděl nějaký vlak a oni, stejně jako mnoho ostatních, přihlíželi, jak se zabouchly dveře vagonů a výpravčí zahvízdal na píšťalku. Přednosta stanice, pyšně se vyjímající ve své uniformě se zlatým řetízem od hodinek na vestě, zamával svým praporkem na strojvůdce. Lokomotiva vychrlila oblak páry, zatroubila na píšťalku a supíc v oblacích dýmu vyjela se soupravou z nádraží.

„Pánové," pravil hrabě hlasitě, „mám dojem, že táhle je nějaké občerstvení. Je teplý den a já myslím, že bychom si všichni rádi dali sklenku osvěžujícího piva."

Mlčky seděli okolo stolu, zatímco jim servírovali sklenice piva. Pomalu popíjeli, letmo sledující okolní ruch, načež dopili a stejně lenivým krokem jako prve se zase odebrali zpátky k čekajícímu člunu.

„Jen co se vrátíme, musím pořídit pár kreseb," řekl Wilson. „Jen takové rychlé skicy, dokud mám vše v živé paměti."

„To rozhodně," odpověděl Korženěvskij. „Kdyby se k nám přiblížila nějaká loď, budete mít spoustu času schovat papíry do bezpečí. Byla to velmi uspokojivá návštěva, mám pravdu, pánové?"

„To vskutku ano," odpověděl Sherman. „Ale já bych toho rád viděl víc."

„A co by to, víc mělo jako být?"

„Malý výlet vlakem, hrabě. Byl bych rád, kdybyste mě doprovázel během návštěvy Plymouthu."

Korženěvskij zjistil, že má ústa dokořán, a hned je rychle zavřel. Byl to však Fox, kdo vznesl protest:

„Generále Shermane - myslíte to vážně? Plymouth je velká námořní základna, dobře strážena a hlídána. Bylo by pošetilé pokoušet se o vstup do města."

„Toho jsem si dobře vědom - nemám však v úmyslu zacházet do blízkosti vojenských objektů. Dovolte, abych vám objasnil svůj záměr. Hrabě, kdybyste byl tak laskav a vytáhl ze sejfů vaše mapy, rád bych vám vyložil své myšlenky."

Sherman rozložil na stole schémata a mapy a ostatní se naklonili blíž. I Wilson zanechal na chvíli kreslení, aby se podíval, oč jde. Generál přejel prstem podél cornwalského pobřeží, kde tužkou vyznačil linii vedoucí rovnou do vnitrozemí.

„Tohle je trať Great Western Railway, mistrovská stavba zbudovaná velkým inženýrem Isambardem Kingdomem Brunelem. Předtím než byla železnice postavena, nebyly zde žádné cesty, které by podélně procházely tímto kopcovitým hrabstvím. Což znamená, že veškeré dálkové spojení se muselo zajišťovat po moři. Brunei nejenom postavil železnici vedoucí tímto náročným terénem, ale rovněž zbudoval, tady v Saltashi, veliký most klenoucí se přes řeku Tamar. Byl otevřen jen před šesti roky - vzpomínám si, jak jsem o tom ve své době s velkým zájmem četl. Mnozí lidé brali jako samozřejmost, že řeka je příliš široká na to, aby se dala přemostit. Za použití běžných stavebních prostředků to jistě nešlo. Ale tento velký inženýr přišel se zcela novou stavební metodou, a tak nový most nahradil přívoz a vůbec poprvé spojil Cornwall po železnici se zbytkem Británie. A tady, na druhé straně řeky, je město Plymouth. Mám v plánu nasednout na vlak do Plymouthu a vrátit se příštím vlakem zpátky do Penzance. Nemám v úmyslu pouštět se někde do blízkosti námořní základny."

Fox se na něj bystře zahleděl. „Má tento výlet něco společného s tvými plány, o kterých ses zmínil před pár dny?"

„Možná. Řekněme, že potřebuji o téhle zemi spoustu informací, než budu moci pomýšlet na finalizaci svých záměrů. Ale budu potřebovat vaši pomoc, hrabě."

„Máte ji mít, samozřejmě, máte ji mít." Hrabě pocházel po kajutě, hluboce zadumaný. „Ale musíme podniknout pečlivé přípravy, má-li být tento poněkud - mám říci dobrodružný? - plán úspěšný. Budeme vám muset dobarvit vlasy a vousy,

nemají-li cestou budit podezření. Ráno podniknu výlet na břeh, abych zakoupil vhodné ošacení, ačkoli jen Bůh ví, jakou džentlmenskou výstroj se mi tam podaří sehnat. Pak musím koupit lístky, do první třídy - a předpokládám, že jste si pozorně prostudoval vašeho Bradshawa a máte vypracovaný časový plán, je to tak?"

„Ovšem." Sherman vytáhl z kapsy své blůzy kousek papíru a podal mu ho. „Tohle jsou vlaky, kterými pojedeme. Při podniknutí řádných příprav mám dojem, že tento výlet bude úspěšný."

„Nuže, pánové!" zvolal hrabě a radostně zatleskal rukama. „Musíme si nalít šampaňské a připít na zdar naší cesty."

Odhalení tajemství

Generál Ramsay, šéf zásobovacího oddělení armády Spojených států, přijel odpoledne předchozího dne z Washington City do Newport Newsu ve Virginii. Dopřál si dobré jídlo v hotelu a potom si vychutnal dýmku u baru, načež prožil příjemnou noc. Byl rád, že má aspoň na pár hodin pokoj od nekonečného úřadování ve své funkci na ministerstvu války. Nyní si, báječně odpočatý, dával kávu v nádražní kavárně, když spatřil buclatého muže, jak se zastavil u vchodu a rozhlíží se kolem. Ramsay vstal, aby nově příchozí viděl jeho uniformu. Muž spěšně vykročil k němu.

„Vy jste generál Ramsay, sire? Obdržel jsem váš vzkaz a moc se omlouvám, že jdu pozdě."

„Ale to nic, pane Davisi." Ramsay vytáhl z kapsy hodinky a pohlédl na ně. „Byl jsem informován, že vlak má zpoždění, takže máme spoustu času. Prosím, přisedněte si. Zdejší káva je, když ne báječná, tak alespoň ucházející. Vy jste, pokud vím, provozní ředitel závodů Johna Ericssona?"

„Mám tu čest."

„Pak mi snad můžete objasnit zprávu od vašeho zaměstnavatele. Prostě mne požádal, abych sem dnes přišel, a připojil instrukce, že tu má se mnou čekat alespoň jeden generál, důstojník, který má zkušenosti z pole. Proto jsem kontaktoval generála Granta, který přijede příštím vlakem. Jsem však velmi zvědavý, co má tohle pozvání znamenat. Mohl byste mi to vysvětlit?"

Davis si rudým kapesníkem otřel upoceně čelo. „To bych velmi rád, generále. Ale nikdo z nás nemá dovoleno šířit se byt' jenom slůvkem o naší práci, když jsme mimo slévárnu. Doufám, že to chápete..."

Ramsay se zamračil, načež zdráhavě přikývl. „Obávám se, že ano. I moje práce je z velké části tajná. Slyšíte - není to píšela od lokomotivy?"

„Myslím, že ano."

„Nuže - pojďme na nástupiště přivítat generála Granta."

Grant vystoupil z vlaku jako úplně první. Průvodčí se natahoval, aby mu pomohl, jenže on ho mávnutím ruky odbyl. Krácel pomalu k východu a levou rukou se přidržoval zábradlí, zatímco pravá ruka mu visela na černé hedvábné pásce. Ramsay přistoupil, aby ho pozdravil.

„Doufám, že jsem jednal správně, když jsem tě požádal, abys přijel, Ulyssee," řekl. „Ujistili mě, že se úspěšně zotavuješ."

„Jen co je pravda - a už mě to vysedávání zatraceně nudí. Tenhle malý výlet mi ohromně prospěje. Chceš-li to vědět, tvůj telegram přišel jako dar shůry. Ale ve tvé žádosti jsem postřehl nádech tajemství, nemám pravdu?"

„Máš. Generále, je to přesně tak. Ale i pro mne je to všechno velká záhada. Tohle je Garret Davis, ředitel závodů pana Ericssona. I on je v této věci velmi tajnůstkářský."

„Moc se omlouvám, pánové," pronesl Davis s malátným úsměvem. „Mám však specifické příkazy. Račte jít laskavě tudy - čeká tam kočár."

Z nádraží do Ericssonovy loděnice to kočárem netrvalo dlouho. Loděnici jako takovou obepínala vysoká zeď a u brány stál ozbrojený voják. Poznal Davise, zasalutoval důstojníkům a pak zavolal, aby otevřeli bránu. Vystoupili z kočáru přímo před hlavní budovou. Davis při vstupu do budovy zmínil krok, aby se přizpůsobil Grantovi. Přišel je uvítat sám Ericsson.

„Generál Ramsay, už jsme se viděli předtím. A je mi opravdu velikou ctí, že se setkávám s proslulým generálem Grantem."

„Omluvte mne, pokud vám nepodám ruku, sire. A teď mi dovoluňte být otevřený, ale velice rád bych se dozvěděl, proč jsme sem byli povoláni."

„Povím vám to s velkým zadostiučiněním - abych vám to vysvětlil. Račte následovat pana Davise." Zatímco šli, švédský inženýr se pustil do vysvětlování: „Předpokládám, že jste oba, pánové, obeznámeni s parním motorem? No samozřejmě, jistě máte za sebou hodně cest vlakem, mnohokrát jste byli na parnicích. Takže pak budete vědět, jak velký musí parní motor být. Takhle nesmírná velikost mi při konstruování nových obrněnců dělala starosti. Tyhle nové lodě jsou mnohem větší než můj první Monitor, což značí, že, abych dodal páru k motorům, jež otáčejí dělovými věžemi, musím rozvést parní potrubí po lodi. Roury jsou moc horké a nebezpečné, a proto vyžadují tlustou izolaci. A nejen to, mohou se snadno rozlomit a vůbec jsou nevyhovující. Když ale vyvíjím páru pro každý věžní motor individuálně, vytvořím tím mechanické monstrum, s motory a kotli po celé lodi. Jsem si jist, že můj problém chápete. Kdepak, pomyslel jsem si, tady musí existovat lepší řešení."

„Myslíte menší, samostatnější motory, které by otáčely věžemi?" zeptal se Ramsay.

„Přesně tak! Vidím, že vedle vojáka jste i inženýr, generále. Přesně to jsem potřeboval. Jelikož motor tohoto typu neexistuje, musel jsem ho z nutnosti vynalézt sám. Tudy, prosím."

Davis je uvedl do velké dílny, která byla dobře osvětlená obrovským stropním světlíkem. Ericsson ukázal na zavalitou kovovou masu nějakého černého stroje. Měl zhruba rozměry velkého lodního kufru.

„Můj Carnotův motor," pravil pyšně. „Jsem si jist, že, pánové, znáte Carnotův cyklus. Ne? Škoda. Svět by měl tento cyklus pochopit, protože skýtá vysvětlení spočívající za všemi hnacími a energetickými silami. Ideální cyklus sestává ze čtyř reverzibilních změn ve fyzikálním prostředí nějaké látky, hojně aplikovaných v termodynamické teorii. Musíme začít specifickými hodnotami proměnlivé teploty, specifickým objemem a tlakem, jimiž látka postupně prochází -"

„Omluvte mne, pane Ericssone," přerušil ho generál Grant. „To mluvíte švédsky?"

„Svensk? Nej. Já mluvím anglicky."

„Inu, pokud se jedná o mě, klidně by to mohlo být švédsky. Z toho, co říkáte, nerozumím ani slovu."

„Možná - pokud nejste tak technicky zaměřený," pravil Ramsay. „Takže, laicky řečeno..." obrátil se na Ericssona.

Ericsson se napřímil, zlost v očích, a cosi si pro sebe zamumlal. Znovu se přinutil k řeči.

„Fajn, takže co nejjednodušeji. Z horkého zdroje je odebráno jisté množství tepla a část je ho dodána na studenější místo - zatímco přebytek je transformován v mechanickou práci. Takhle funguje parní motor. Ale Carnotův cyklus lze aplikovat na odlišný stroj. A ten stroj vidíte zde před sebou. Mnou vyvinutý Carnotův motor má dva válce a je mnohem kompaktnější než jakýkoliv parní motor, který musí být za chodu závislý na vnějším zdroji páry. A tady, s využitím velmi prchavé kapaliny, kterou jsem získal rafinací z petroleje, se mi podařilo docílit spalování uvnitř válců samotných."

Grant neměl sebemenší tušení, o čem ten muž mluví, ale Ramsay přikyvoval na souhlas. Ericsson pokynul jednomu mechanikovi, jenž olejoval motor pomocí kanystru s dlouhou hubicí. Muž postavil kanystr na zem a uchopil rukojeť kliky, jež byla připevněná zepředu ke stroji. Zatočil jí, rychleji a rychleji, pak hmátl a zatáhl za nějakou páku. Motor s hromovým zaburácením naskočil a vzápětí se z něj vyvalil oblak páchnoucího dýmu. Ericsson dým ignoroval, jenom si ho odehnal z obličeje, zatímco ukazoval na záď stroje, na rychle rotující příslušenství. „Pohon, pánové," překřičel rámus motoru. „Pohon na otáčení té nejtěžší věže na té největší lodi. A konec smrtícího parního potrubí." Natáhl ruku, vrátil ovládací páku zpátky a hluk utichl.

„Velmi přesvědčivé," pravil Ramsay. Grant už tak ohromen nebyl, ale zachoval mlčení. Davis, který opustil dílnu, ještě než demonstrace začala, se nyní vrátil s dalším mužem, dobře oblečeným, pomešším a zavalitým.

„No ne, pan Parrott," pravil generál Ramsay se širokým úsměvem ve tváři, „jak rád vás zase vidím. Generále Grante, tohle je William Parker Parrott, náš přední zbrojař."

Tohle byla technologie, kterou generál Grant dokázal pochopit. „Pane Parrotte, je mi vskutku potěšením. Věřím, že vaše zbraně jsou ty nejlepší na světě. Bůh ví, že jsem s nimi vybojoval a vyhrál mnoho bitev."

Parrott zářil štěstím. „Takových slov si cením nade vše, generále. A teď mi dovolte, ať vám vysvětlím, proč jsem požádal tady pana Ericssona, aby vás sem s generálem Ramsayem pozval. Nebo spíše proč jsme pan Ericsson a já spolupracovali na jednom vynálezu. Všechno to začalo v okamžiku, když pan Ericsson před nějakou dobou navštívil mou kancelář a uviděl tam na zdi britskou žádost o vystavení patentu na totálně nemožný vynález."

„Tak, jak byl v té době navržen," řekl Ericsson. „Ale vylepšení originálu není pro geniální muže nemožné - což je přednost, již máme Parrott a já společnou." Ericsson nikdy nebyl typem muže, který by ukrýval své světlo pod kbelec. „Když jsem dokončil svou verzi Carnotova motoru, okamžitě jsem si vzpomněl na patent toho nepraktického parního vozu. A nyní, řekl jsem si, nyní to bude možné sestavit. A společně jsme udělali přesně to."

Po téhle přednášce je odvedl na druhý konec dílenské haly, k objemnému tvaru zahalenému plátnem. S dramatickým gestem stáhl kryt dolů. „Tady, pánové: praktický motorový vůz."

Byl to tak neobvyklý stroj, tak prazvláštní napohled, že ho v prvním okamžiku nebyli s to vstřebat. Vypadalo to jako jakási trojúhelníková platforma, která měla na dvou předních koncích kola po obvodu se špičatými hroty a jedno kolo vzadu. Příčně byl na tom zařízení posazený zavalitý černý motor. Na konci motorové hřídele bylo připevněno ozubené kolo. To přenášelo hnací sílu na těžké řetězové zařízení, které zase roztáčelo další ozubené kolo na hřídeli spojujícím dvě přední kola. Za motorem bylo malé sedátko čelem ke kormidelní páce, která byla napojena na říditelné zadní kolo. Na zadní části motoru byly rovněž nainstalovány nějaké měrky. Mechanik nastartoval motor a ustoupil vzad. Parrott vylezl pyšně na sedátko, pohnul nějakými pákami - a stroj se rozjel pomalu kupředu. Za použití páky na ovládání zadního kola se pomalu valil po dílně, až obepsal úplný kruh a vrátil se na výchozí místo, kde motor zase vypnul. I na Granta ta demonstrace učinila náležitý dojem.

„Pozoruhodné!" zvolal Ramsay. „Je dost silný na to, aby utáhl v těžkém terénu dělo."

„Ano, to dokáže," řekl Ericsson s úsměvem. „Ale umí ještě víc." Pokynul ke dveřím, kde už čekali dva muži. Ti vyšli ven a vrátili se s kanonem Gatling na kolovém podvozku. Zkušenými pohyby nainstalovali před stroj rampu a vytlačili dělo na platformu mezi předními koly.

„Tak to vidíte, pánové. Stačí jeden doplněk a ze samohybného vozu máme mobilní baterii."

Grant stále dumal nad tím, co přesně by tenhle nový stroj mohl znamenat, zatímco Ramsay, pro něhož byl dělostřelecký arzenál každodenním chlebem, zalapal po dechu, jak mu to náhle došlo.

„Mobilní baterie - kdepak, ne jedna - avšak celá brigáda! Mohly by přenést boj k nepříteli, zdecimovat ho."

„Váš motor převezde děla rychle do boje. V palebné síle, jaké žádná armáda nemůže odolat. Panečku - já myslím, že tenhle vynález navždy změní povahu války."

V srdci území nepřitele

„Všichni nastupovat, račte všichni nastupovat," řekl průvodčí a pokynul hlavou dvěma elegantně oblečeným mužům. Měli na sobě tmavé hedvábné klobouky, drahé obleky, zlaté manžetové knoflíčky; poznal panstvo, hned jak je uviděl.

„A kde je první třída?" zeptal se hrabě.

„Celý tenhle vagon, sire, děkuji vám.“

Hrabě Korženěvskij kráčel chodbou napřed a odsunul dveře prázdného kupé. Posadili se k oknu, tvářemi naproti sobě. Generál Sherman poplácal uznale dlaněmi čalouněné sedačky.

„Broušená zrcadla a mosazné kování,“ řekl. „Angličané dobře vědí, jak si zpříjemnit život.“ Korženěvskij kývl na souhlas.

„Libuji si v přepychu a drobných požitcích. Ale jen ti nahoře, obávám se. Kdybyste nahlédl do vagonu třetí třídy v této soupravě, nebyl byste tak ohromen. Mám popravdě dojem, že tahle země mi velmi často připomíná matičku Rus. Nahoře šlechta a velcí boháči, pod nimi pak hrstka lidí střední třídy, aby udržovali věci v chodu. A potom nevolníci - tady by to byly pracující třídy - na samém dně. Soužení chudobou, deprimovaní, nemocní.“

„Ale hrabě - vždyť vy mluvíte skoro jako republikán.“

Korženěvskij se ušklíbl. „Možná že jím jsem. Pokud má v mé zemi dojít k nějakým změnám, určitě musí přijít seshora. Buržoazie a kulaci svůj úděl měnit nechťejí, zatímco nevolníci jsou bezmocní.“

Sherman vyhlédl z okna, pohroužený ve svých myšlenkách, zatímco vlak se rozjížděl. Pár mil se kodrcal podél břehu, až potom koleje zahruly do vnitrozemí. Nebyl to spěšný vlak, ale přesto to byla příjemná projížďka napříč zelenou krajinou, kolem farem a lesů, s občasnou zastávkou v nějakém městečku na trase. Sherman měl s sebou malý bloček vázaný v kůži, do něhož si pečlivě činil poznámky, pohled neustále upřený z okna. Zastavili na jednom větším nádraží, na kopci nad pěkným městem, za nímž se prostíral oceán.

„Falmouth,“ řekl hrabě. „Je tu velmi dobrý přístav - kousek ho můžete zahlédnout, tam nad střechami domů.“

Sherman pohlédl přes skleněné dveře kupé a potom ven oknem v chodbě za nimi. Objevil se tam nějaký důstojník v námořní uniformě, uchopil dveře za kliku a lehce je odsunul. Sherman pohlédl stranou a přitom si zastrčil bloček do vnitřní kapsy u saka. Hrabě hleděl rovně před sebe, nově příchozího jen zhlédl koutkem oka. Samozřejmě že spolu nemluvili, protože nebyli představeni. Jakmile vlak vyjel z nádraží, Korženěvskij ukázal na některé budovy za oknem a pak řekl něco Shermanovi rusky.

„Da,“ odpověděl Sherman a nadále upíral zrak z okna. Poté uběhlo několik dlouhých minut v naprostém tichu, až si nově příchozí dal ruku před obličej a zlehka zakašlal. Žádný z mužů u okna se k němu neotočil. Potom zakašlal znovu a předklonil se.

„Panečku, doufám, že ze sebe nedělám blázna, ale přísahal bych, totiž myslím si, že jsem vás slyšel mluvit rusky...“

Hrabě obrátil svůj ledový pohled k tomu muži, který měl tolik slušnosti, že zrudl až po kořínky.

„Pokud se mýlím, sire, omlouvám se. Ale myslím si, že vás znám z Portsmouthu - byl jste o několik ročníků výš než já, docela slavná postava. Hrabě, leč vaše jméno, obávám se, si nepamatuji. Omlouvám se, že jsem se tak ozval...“

„Hrabě Korženěvskij. Máte vskutku dobrou paměť. Nicméně se obávám, že si nevzpomínám...“

„Kdepak - není třeba se omlouvat. Nemyslím, že bychom se někdy formálně setkali. Poručík Archibald Fowler, k vašim službám.“

„Jak příjemné překvapení, Archie. A vidím, že jste pořád ve službě.“

„No ovšem. Posádkou na palubě Defenderu v Plymouthu. Jen jsem si odskočil, abych na pár dní navštívil bratrance ve Falmouthu.“

„Jak milé. Tohle je můj přítel Boris Makarov. Obávám se, že anglicky nemluví.“

„Je mi potěšením.“

„Dasvidania,“ odvětil Sherman s mírnou úklonou hlavy.

„O tom budu vyprávět ještě za mnoho roků,“ řekl Fowler nadšeně. „Jak jsme záviděli vám a vašim přátelům, ty večírky, šampaňské - avšak v pondělí ráno jste vždy byli v pilném záprahu.“

„Byli jsme mladí a nadšení, a musím říci, že i docela silní, když jsme to takhle vydrželi.“

„Byly to báječné časy, vidíte? A co vás přivádí do Cornwallu nyní?“

Dost nevinná otázka - nebo ne? Korženěvskij se zamyslel nad odpovědí, aby získal nějaký čas. „Pro mne je to vždy velká radost, navštívit vaši líbeznou zemi, vidět staré přátele.“

„Jakkak by ne.“

„Ne však tentokrát,“ pravil hrabě v náhlé inspiraci. „Tady Makarov je profesorem inženýrství na Moskevském institutu technologie. Jelikož jsme tudy projížděli, požádal mne, abych ho doprovázel. Jinak by tenhle výlet nemohl podniknout.“

„Výlet?“ otázal se zmateně Fowler.

„Ano. Chce navštívit světoznámý tamarský most, zbudovaný vaším mistrem stavitelem Brunelem.“

„Je to učiněný div! Jeho nadšení dokážu snadno pochopit. Pořádali jsme vyjížďky kočárem a pikniky nahoře na útesech, zatímco jsme sledovali, jak roste. Sázeli jsme se, že se to nemůže podařit. Já sám jsem na tom vydělal pár liber, víte. Prý je řeka nepřeklenutelná, říkali. Jenomže starý Brunei postavil tyhle velké rudé pilíře, festovní kámen. A pak jednotlivé mostní sekce, postavené na zemi a převezené na prámecích, jež byly vyzvednuty na vrcholy pilířů. Uvidíte sami, už brzy přes něj pojedeme - hned za Saltashem.“

Vlak vjel pomalou rychlostí na most, pod obrovské trubkové oblouky. „Támhle, koukejte!“ zvolal nadšeně Archie. „Oblouky, pevné, vystavené velkému pnutí. A hned vedle nosné kabely, rovněž namáhané velkým pnutím. Tímhle způsobem je to celé postaveno, síly se na konci sekcí vyruší, proto je celá váha nasměrována rovnou na pilíře. Díky téhle stavební metodě může být každá sekce zase vyzvednuta a vyměněna jako samostatný díl. Je to div světa.“

„To vskutku je.“

„Da, da,“ dodal Sherman, uchvácen tou vyhlídkou.

Vlak vjel o pár minut později do Plymouthu a oni vystoupili.

„Mohu vás provést po naší lodi? Bylo by mi velkým potěšením,“ řekl Archie. Hrabě zavrtěl hlavou.

„Kéž by to jen šlo. Leč musíme se dalším vlakem vrátit - máme jen těchto pár hodin.“
„No tak až příště. Víte, kde mě najít. A chci, abyste věděl, že starý přítel z Portsmouthu je vždycky vítán.“
Potřásli si rukama a rozešli se. Poručík zamířil ven z nádraží.
„Takový nudný buržoa," řekl hrabě s očima upřenými na vzdalující se záda námořního důstojníka. „Starý přítel, jen co je pravda! Och, jak ten zelenáč musel závidět svým starším a výše postaveným spolužákům.“
Sherman a hrabě si teď museli najít svůj vlak. Když stoupali do schodů, aby se přesunuli k dolní koleji, hrabě si poklepal kapesníkem na čelo.
„Obávám se, že pod palbou nedokážu zachovat takový klid jako vy, generále. Doufám, že tenhle malý výlet stál za tu námahu.“
„Mnohem víc, než si myslíte. Až se vrátíme na vaši loď, rád bych vás požádal o jednu poslední laskavost, dovolíte-li.“
„Jsem vám plně k službám.“
„Nuže - mohli bychom eventuálně navštívit řeku Mersey?"
„To bychom mohli. Myslíte Liverpool?"
„Ano, Liverpool. A pak - jsem si jist, že si s radostí vyslechnete, že naše malé dobrodružství je u konce.“
„Bože můj!" povzdechl si hrabě nahlas. „Takhle se Rusové obracejí k Bohu v okamžicích velkého vypětí - nebo po jeho skončení. Pojďte, ať nezmeškáme vlak.“

• • •

Prezidentu Abrahamu Lincolnovi bylo neveselo. Zasedání kabinetu nejen nepřineslo žádnou odpověď na problémy země - ale rychle se začínalo zvrtávat v láteřivou vřavu protichůdných názorů.

„Existuje mez, za kterou nemůžeme a nehodláme jít," řekl pevným a neústupným hlasem ministr financí Salmon P. Chase. „Kdyby byla válka, dejme tomu, lidé by se smířili s vysokými daněmi, jakož i s jistou mírou fyzického diskomfortu a obětování se. Ale válka dávno skončila a oni teď očekávají za svoje snahy jistou odměnu, trochu hmotného zajištění. Nemohu a nebudu souhlasit s dalším zvyšováním daní.“

„Myslím, že jste mi dost jasně nerozuměl, pane Chasei," pronesl s ledovým vztekem v hlase Gideon Welles. „Jako ministr námořnictva mám za úkol řídit se tím, co mi diktuje Kongres. A Kongres ve své prozíravosti nařídil rozšíření námořnictva v souladu se světovými trendy. Když ostatní země zbrojí, musíme se přizpůsobit, abychom zajistili první defenzivní linii této země. Síla námořnictva dnes spočívá v obrněncích. Ty jsou nyní větší, rychlejší, silnější, lépe vyzbrojené a lépe opancéřované. A to všechno stojí peníze. Vyjádřil jsem se dost jasně?"

Ještě než rozlícený Chase stačil něco říci, vložil se do věci Edwin M. Stanton, ministr války.

„V tomto bodě vám musím připomenout, že to stojí jeden a půl milionu dolarů denně, udržet v poli dvě stě tisíc dobře vycvičených vojáků. Stejně jako pana Wellese a námořnictvo, i mne Kongres pověřil vybudováním a zabezpečením této armády -"

„Pánové, pánové," řekl Lincoln, který zvýšil hlas, aby to hašteření umlčel. „Mám dojem, že se tu přeme každý o něčem jiném. Že jsou vaše argumenty opodstatněné, o tom naprosto nepochybuji. Ale svolal jsem tohle dnešní zasedání proto, abych vás požádal o radu a abychom společně vymysleli, jak čelit našemu současnému a hlavnímu problému, jmenovitě nesmiřitelnosti Britů a jejich znevažujícímu postoji vůči mezinárodním vztahům mezi našimi zeměmi. Tuhle radu od vás nyní zoufale potřebuji. Snažně vás prosím, zanechte svých sporů a mluvejte jenom k tomuto bodu, můžete-li.“

Muži usazení kolem dlouhého stolu zmlkli. A to tak, že byl slyšet bzukot čmeláka, který vlétl do místnosti otevřeným oknem. Než našel cestu ven, několikrát ve vzteku narazil do okenní tabule. V nastalém tichu byl jasně slyšet hluboký hlas Williama H. Sewarda.

„Jako státní tajemník mám povinnost odpovědět na prezidentovu žádost. Moje ministerstvo nezahálelo. Naši ambasadoři a státní zaměstnanci v zahraničí se až dosud snažili přimět ostatní země, aby se k nám připojily v protestu proti britským zločinům. Jsem nucen přiznat, že tohle nám nevyšlo. Mnohé z evropských zemí, dost velkých a dost silných na to, aby daly Britům pocítit své postoje, jsou pokrevně propojeny s britskou královskou rodinou, zatímco menší země zůstaly nevyslyšeny. S politováním musím popravdě konstatovat, že už nic moc dalšího udělat nemůžeme.“

„Mohu jen doporučit vašim zástupcům, aby se činili horlivěji," řekl Judah P. Benjamin. Po porážce v prezidentských volbách se uvolil vrátit se na svůj předchozí vládní post ministra pro Jih. „Každý den mi docházejí další a další stížnosti od pěstitelů bavlny. Nemohou být závislí pouze na domácím trhu, ale musejí prodávat i v zámoří, aby prosperovali. Britové jim však zabavili tolik lodí s bavlnou, že jsou na nejlepší cestě k bankrotu.“

Muži u stolu chápavě pokyvovali hlavami, plně si uvědomující tu nešťastnou situaci. Než však stačil někdo něco říci, otevřely se dveře a dovnitř vklouzl John Hay, prezidentův tajemník. Potichu něco řekl Lincolnovi a ten přikývl.

„Rozumím," řekl. „Počkejte okamžik, Johne, já to zatím přednesu kabinetu. Pánové, právě mi bylo sděleno, že dole čeká prezident Irska s irským ambasadorem. Minulou noc, krátce po mém příjezdu, mě kontaktoval a žádal o schůzku. Informoval jsem ho o tomto vládním zasedání a požádal ho, aby se k nám připojil. Budete se mnou doufám souhlasit, že to, co má na srdci, je svrchovaně důležité pro vás pro všechny, jak jste tady shromážděni.“

„To je vskutku pravda," připojil se Seward. „Musíme ho pozvat dovnitř.“

Hay vyšel ven a kabinet potichu čekal, až se vrátí. Když přišel, uvedl dovnitř dva muže v tmavých oblecích. Jejich vzezření jen odráželo barvu jejich oděvů, neboť v jejich tvářích se nezračilo nic než neštěstí - hraničící se zoufalstvím.

„Prezident Rossa," řekl John Hay a prezident kývl. „Se svým velvyslancem O'Brinem.“

„Je nám velkou ctí," pravil Lincoln. „Johne, přineste támhle ty židle. Jeremiahu, když jsem vás viděl naposledy, bylo

to v době velkých potíží."

„Bohužel, Abrahame, ty potíže stále přetrvávají - dokonce vzrostly, až se obávám, že má nebohá země je vydána na milost a nemilost nějakému biblickému moru."

„A já mohu jmenovat příčinu tohoto moru," pravil irský ambasador. „Prosím, omluvte mne za má slova, ale derou se mi přímo z duše. Britové - to oni jsou tím morem, který souží naši nebohou zemi."

„Je to tak," přitakal Rossa a přikývl na souhlas. „Jak láskyplně vzpomínám na ty idylické dny naplněné štěstím, když se prezident Lincoln účastnil mé inaugurace. Jaká to naděje visela ve vzduchu! Právě jsme prodělali muka války, ale nikdo z nás nelitoval obětí. Irsko bylo svobodné - svobodné, po všech těch staletích útlaču. Mohli jste cítit tu svobodu ve vzduchu, slyšet ji ve vyzvánění kostelních zvonů. Konečně jsme byli jedna země, od Belfastu na severu po Cork na jihu. Sjednocená a svobodná, abychom mohli utvářet svůj vlastní osud."

Rossa se rozhlédl kolem po naslouchajících členech kabinetu, oči hluboce zapadlé a temně zastřené zoufalstvím.

„A jak rychle to mělo skončit. Místo přebudování a znovusjednocení Irska jsme opět nuceni ho bránit. Naši rybáři přihlížejí tomu, jak jsou zapalovány jejich lodě. Naše přímořská městečka a města jsou napadána a drancována. Zatímco irští mužové a ženy - a děti! - jsou odváděni ze svých domovů v Anglii a uvěznováni v odporných koncentračních táborech. Co s tím? Co s tím?"

„Prezidente Rosso - právě si klademe tutéž otázku," řekl Seward. „Mám pocit, že můj státní department zrazuje americký lid. Navzdory našim snahám o nalezení mírového řešení - jsou naše lodě s bavlnou stále konfiskovány na moři."

„Možná že existuje jediná odpověď," řekl Rossa hlasem plným zoufalství. „Možná že žádné mírové řešení ani neexistuje. Možná že musíme znovu udělat tu strašnou a děsivou věc. Já žádný jiný možný závěr nevidím, s ohledem na fakta, jak je známe." Napřimil se a rozhlédl se kolem po shromážděném kabinetu.

„Možná musíme udělat to, co jsme udělali - co jste udělali - už předtím. Výzvat Brity ještě jednou a naposledy, ať zanechají a upustí od své záškodnické činnosti. Dát jim pocítit váhu historie. Povědět jim, že musí okamžitě přestat. Neboť pokud to neudělají, dospějeme pouze k jedinému závěru. Že nám vyhlásili válku. Pokud se rozhodnou pro tohle - tak ať. My jsme menší stát a taky slabší. Ale v naší zemi se nenajde jediný člověk, který by nesouhlasil s tím, že když k tomu rozhodnutí budeme přinuceni, Republika Irsko vyhlásí Velké Británii válku.

Když to uděláme, co uděláte vy, země demokracie a svobody, připojte se k nám v tomto vznešeném počínu?

Spojíte se s námi ve válce proti Velké Británii?"

V pasti!

Když vplouvali do Liverpoolského zálivu, Aurora napřed spatřila majákovou loď Bar Light Vessel. V brzkém odpoledni pokračovali v plavbě zčeřenými přílivovými vodami, kudy se vplouvalo do ústí řeky Mersey. Letní bouře po celý den sílila. Přihnal se od Atlantiku, cestou přes území Irska nabrala na síle a nyní mohutně čeřila Irské moře. Hrabě Korženěvskij a generál Sherman byli na palubě, na sobě nepromokavé obleky, aby byli alespoň zčásti chráněni před smetajícím se deštěm. Nízko položené pobřeží po obou stranách řeky bylo v té mlze a dešti stěží vidět.

„Neměli bychom spustit kotvu a počkat, až bouře skončí?" zeptal se hrabě.

„Jenom pokud to pokládáte za nutné. Nechci se tady v té oblasti zdržovat moc dlouho. Chci si pouze prohlédnout příjezdové trasy do Liverpoolu a jeho polohu vzhledem k řece."

„To bude poměrně snadné, bez ohledu na dešť. Dostali jsme se až tak daleko a blížíme se ke konci naší mise. Ano, pojďme do toho - pak tyto vody opustíme. Jsem si jist, že se nám všem velmi uleví, až to všechno dokončíme."

„Plně s vámi souhlasím. Plujeme dál."

Vítr poněkud polevil, když opustili širé moře a vpluli do mělkých vod takřka uzavřeného ústí, ale dešť je nemilosrdně smáčel dál. Navzdory dešti dokázali snadno najít cestu. Kanál byl dobře značený bójemi a jejich malá parní jachta, se stoupajícím přílivem v zádech, měla velmi dobrý čas. Minuli menší rybářské čluny pod plnými plachtami a pak obrovský nákladní kolesový parník směřující za mohutného cákání po řece k moři. Na sklonku odpoledne už bylo ve předu vidět liverpoolské kostelní věže. Když se z dešťové clony vynořily první doky, Aurora zabočila blíže ke břehu. V podpalubním salonku, kam ho zahnal dešť, zatím fregatní kapitán Wilson pilně skicoval pobřeží, vykukuje ven kulatým okénkem v boku lodi, a do toho si mumlal pod vousy kletby na adresu špatného počasí.

Řeka se nyní zužovala a jejich malá loď se držela uprostřed kanálu, nechávajíc se unášet přílivem proti proudu řeky.

„Ten dok tam vzadu, který jsme právě minuli, bude zřejmě poslední," řekl Sherman.

„O tom nepochybují. Každá loď s hlubším ponorem než ta naše by už touto dobou drhla o mělčinu."

„Fajn. Myslím, že jsme toho viděli dost - a nechci naši věrnou loď vystavovat nějakému dalšímu nebezpečí. Jestli chcete, můžeme se vrátit zpátky."

„Jestli chci! Já po tom přímo prahnu." Hrabě zavolal pár povelů nahoru na můstek a příd' se začala obracet. Navzdory tomu, že čelili stoupajícímu přílivu, pluli po řece vytrvalým tempem. Když se Sherman a hrabě odebrali do podpalubí, Aurora už vesele ukrajovala cestu. Když se vysoukali z nepromokavých obleků, hrabě zavolal na stevarda. Jen pár okamžiků nato už přicházel se sklenkami a lahví koňaku na podnose. Hrabě nalil a pak podal jednu přetékající číši generálovi.

„Napijeme se na úspěšné završení mise?"

„Skvělý nápad. A potom se převlékneme do nějakého suchého oblečení."

Dveře na palubu se otevřely a vpustily dovnitř spršku deště, jak jimi vešel poručík Simenov. Vychrlil ze sebe něco ruský. Hrabě nahlas zaklel a začal si zase natahovat nepromokavý oblek.

„Vepředu je velká loď, pluje proti proudu směrem k nám," řekl.

„Viděli jsme už i jiné," odvětil Sherman.

„Ale žádnou takovou ne. Tato má děla. Je to válečná loď."

Sherman se spěšně oblékl a vyšel za ním na palubu. Děšť ustával a oni mohli jasně vidět obrněnce, jak pluje proti proudu směrem k Liverpoolu. Dvě děla ve věži na přídi zlověstně mířila jejich směrem.

Hrabě křikl nějaký povel v ruštině. „Nařídil jsem uhnout s lodí blíže ke břehu," řekl Shermanovi. „Chci jim nechat co největší prostor."

„Určitě je to jen náhodné setkání," pravil Sherman.

Jenom co to dořekl, palebná věž se zvolna natočila jejich směrem a oni si mohli poprvé jasně přečíst jméno lodi.

„Defender!" vydechl Sherman. „Nebylo to jméno té lodi v Plymouthu - té, na níž byl posádkou onen důstojník z vlaku?"

Hrabě neměl čas, aby mu odpověděl - ale jeho hlasité povely byly odpovědi víc než dostatečnou. Z komína jachty se vyvalila oblaka dýmu, zatímco motor nabíral plnou rychlost. Přitom se prudce naklonili, jak loď provedla tu nejostřejší možnou obrátku. Potom se ocitli zádi k bitevní lodi a supěli plnou parou zpátky proti proudu řeky.

„To ta malá odporná svině Archie Fowler," zavrčel vztekle Korženěvskij. „Měli jsme ho zabít, když jsme s ním byli sami ve vlaku."

„Obávám se, že nechápu proč."

„Při zpětném ohlédnutí je to až příliš jasné. Když se s námi rozloučil, vracel se na svou loď - kde se chtěl vychloubat s tím, že mě potkal - řekl byste, že je to velký snob. Někdo z posádky musel být na té večeři v Greenwichi - nebo o tom slyšel. Ať už to bylo jakkoli, víme, že Britové nemají Rusy v lásce a určitě nestrpí, abychom čmouchali podél jejich břehů. Jakmile pojali podezření, Auroru bylo jistě snadné sledovat, protože jsme se svou přítomností v těchto vodách nedělali žádné tajnosti..."

Náhle zmlkl, když jedno z děl v přední věži obrněnce vypálilo. Okamžik nato vytryskl u příďe na pravoboku mohutný sloupec vody. Pak zahřmělo druhé dělo a střela dopadla do vody na levoboku.

„Zastříleli se!" zvolal Sherman. „Ještě že nemají třetí dělo."

Vzdálenost mezi oběma loděmi se zvětšovala, neboť menší plavidlo rychleji nabralo maximální rychlost. Ale také motory Defenderu už záhy pracovaly na plný výkon, a třebaže je nedoháněl, ani nezaostával za jejich zádi.

„Ustali v palbě," řekl Sherman.

„Nemusejí střílet. Není žádná možnost, jak bychom jim unikli. Jsme tu jako v láhvi a oni jsou zátka."

„Co můžeme dělat?"

„Prozatím jen velmi málo, jenom se držet před nimi." Hrabě zvedl zrak k stmívajícímu se nebi a vstříc prudkému dešti. „Přiliv se asi za hodinu zastaví, to bude nejvyšší stav vody."

„A pak...?"

„Pak budeme v rukou božích," pravil hrabě s pochmurným ruským fatalismem.

Pluli dále proti proudu řeky a černý ocelový mstitel supěl vytrvale za nimi. Na levoboku se vynořil z deště Liverpool a rychle se mihl kolem. Potom minuli poslední dok a řeka se zúžila.

„Zpomalují, zaostávají vzadu!" zvolal Sherman.

„Nic jiného jim nezbyvá - nemohou riskovat, že najedou na mělčinu. A velmi dobře vědí, že nás mají v pasti."

HMS Defender se s kolébáním zastavil asi uprostřed řeky. Dívali se, jak se jeho silueta zmenšuje, až jim zmizela za ohbí Mersey.

„Zastavíme také?" zeptal se Sherman.

„Ne. Plujeme dál. Mohli za námi vyslat čluny. Mohli by také kontaktovat břeh, vyslat armádu, aby nás lapila do pasti. A tohle je past." Pohlédl k obloze a pak na hodinky. „Ještě několik hodin nebude úplná tma. Tyhle zatraceně dlouhé letní noci." A praštil vztekle pěstí do zábradlí. „Musíme něco udělat, ne tu jen stát a třást se jako králík chycený do oka." Sklopil zrak k blátivé říční vodě, potom mrkl znovu na hodinky. „Počkáme, až nastane odliv, déle ne. Bude to už zanedlouho. Pak budeme jednat."

„Co můžeme dělat?"

Hrabě se zešíroka usmál, až málem vycenil zuby. „V tu dobu, můj drahý generále - zamíříme nejvyšší rychlostí po proudu. Když k tomu připočtu ještě klesající odliv, bude to znamenat, že se jenom na tu nejkratší možnou dobu vystavíme jejich kanonádě. Snad se nám podaří proklouznout kolem nepřátelské lodi a ukázat jí záda. Pak musíme spoléhat pouze na štěstí, a doufejme, že se nám ho dostane vrchovatě! Jste-li nábožensky založený člověk, můžete se modlit o zásah shůry. Bůh ví, že by se nám to mohlo hodit."

Aurora nadále zvolna plula proti proudu, až se hrabě začal strachovat o hloubku řeky Mersey; pak spustili kotvu.

Tou dobou byli už na palubě také Fox a Wilson, nedbající na děšť, a Sherman jim vysvětloval, co se stalo. Mluvílo se jen málo - ani moc nebylo co říkat. Prozatím byli v bezpečí. Hrabě se odebral na příď, kde zůstal stát a shlížel dolů na řeku, na úlomky větví a nejrůznější trosky, které je mýjely.

„Bude chvíli trvat, než se směr proudu obrátí. Pojdme zatím z toho deště, ať se převlékneme do suchého."

V kajutě si generál Sherman svlékl oděv a osušil se ručníkem. Pak se znovu oblékl, sotva si uvědomuje své počínání, jak byl ponořený v myšlenkách. Tohle byla nebezpečná situace. Když se v hlavní kajutě připojil k ostatním, hrabě právě rozdával naplněné pohárky, patrně s brandy. Sherman si jeden vzal a napil se.

„Řekl bych, že se nedá nic dělat než čekat, až se přiliv obrátí."

„Nic," přitakal zasmušile hrabě a vyzunkl polovinu sklenky. „Kdyby se někdo jiný kromě mne dokázal vydávat za Angličana, vysadil bych ho na břeh se všemi mapami a skicami a pověřil ho, ať se s nimi dostane do neutrální země. Ale nikdo takový tady není - a já se nemohu přinutit, abych opustil svou loď."

„Neměli bychom ty mapy zničit?“ optal se Sherman. Hrabě zavrtěl hlavou.

„Myslím, že ne. Půjde-li loď ke dnu - půjdou s ní. A podaří-li se nám uniknout - potom díky nim budou všechny ty zkoušky, kterými jsme prošli, stát za to.“ Hrabě dopil sklenku a odložil ji; nezdálo se, že by na něj silná lihovina měla nějaký vliv.

„Výplatí se vůbec takhle riskovat?“ zeptal se sklíčeně Wilson.

„Výplatí!“ odpověděl nanejvýš důrazně Fox. „Když se tyto informace dostanou domů, budou k nezaplacení - to vám mohu slíbit. Moderní válka se stala závislou na vojenském zpravodajství. Moderní armády nepostupují jen kupředu, až narazí na nepřítele - a pak hurá do boje. To skončilo s Napoleonem. Generál Sherman vám to poví. Telegraf pohotově přenáší informace generálovi v poli. Vlaky přivážejí na pomoc munici a materiál. Bez informovaného zpravodajství je válčící armáda slepá.“

„Pan Fox má pravdu,“ řekl hrabě. „Tohle riziko, můj drahý Wilsone, se vsutku vyplatí.“ Pohlédl na hodiny připevněné k lodnímu pažení. „Přiliv by se měl brzy obrátit.“

Američané, kterým se nelíbilo zůstat dole, ho následovali na palubu. Déšť mezitím přešel ve vytrvalé mrholení. Hrabě šel k zábradlí a pohlédl na řeku. Většina plujících trosek se teď jen pohupovala na okolní hladině. A pak, pomaloučku, nastávala změna. Listy a větve se dávaly do pohybu, unášené proudem, pořád rychleji a rychleji. Hrabě spokojeně kývl a houkl povel na můstek. Kotva byla zvednuta a motor naskočil: lodní šroub se roztočil.

„Pánové, kostky jsou vrženy. Jen sám osud ví, co se nyní s námi stane.“

Z komína se vyvalil dým, jak lodní motor nabíral otáčky; Aurora nyní plula tak rychle, že se v prvním ohbí řeky naklonila na bok. Rychleji a rychleji, uháněla po proudu řeky vstříc svému osudu. Za další zátočinou se opět rozkolébala...

A tam stál Defender, blokující úsek před nimi.

Konvoj v nebezpečí

„Odpuště, kapitáne, ale oni nereagují na moje signály.“

Vmysl se mu vyrojila spousta hrubých odpovědí, ale kapitán Raphael Semmes ovládl svůj jazyk a jen kývl v odpověď. Za tuhle dezorganizaci v konvoji nemohl vinit signalistu. Od okamžiku, co vypluli z Mobile Bay, to byla jedna hrůza za druhou. Signalizace byla ze všech problémů zřejmě nejhorší: loď s bavlnou si jeho signály vykládaly špatně nebo je ignorovaly. Nebo je chtěly pořád dokola opakovat. Ne že by jejich úkoly byly tak složité. Chtěl je prostě udržet pohromadě, aby nezbloudily nebo nezaostaly vzadu.

A za každého rozbřesku to bylo to samé - loď byly rozesety všude po Atlantiku, některým ani nebyl vidět trup ukrytý za obzorem. A tak je Semmes musel znovu poshánět dohromady, dávaje signály vzteklym houkáním z parní píšťaly USS Virginie, aby upoutal jejich pozornost. Naháněl je zpátky na přidělená místa, asi jako když pastýř nahání vrtošivé, hloupé ovce.

A pokaždé to byla ta zatracená Dixie Belle, věčně někde mimo. Zaostávala vzadu a ignorovala všechny Semmesovy pokusy o navázání komunikace. Nejhorší na tom bylo, že to byla paroloď, jediná z pětičlenného konvoje. Plavidlo s vlastním pohonem, od něhož by čekal, že se udrží v pozici. Zatímco klipry pod bílými plachtami zlehka uháněly se západním větrem v zádech, paroloď den za dnem zaostávala vzadu. Největší starost vždycky měl o Dixie Belle.

„Pruďte na levobok, pomalu kupředu,“ nařídil kormidelníkovi. „Plujeme za ní.“

Virginia vykrojila v moři širokou brázu, jak se na místě otočila a zamířila zpátky ke zbloudilé lodi. Tohle nebylo dobré místo na to, aby se konvoj začal rozpadat. Francouzské pobřeží bylo necelých sto mil vpředu - takže tyto vody byly příhodným lovištěm pro válečné loď Britů. Zajali tady příliš mnoho amerických lodí s bavlnou, což si vynutilo opatření v podobě střežených konvojů. Konvojů, které byly pouze tak silné, jako jejich nejslabší článek. Jeho obrněná bitevní loď mohla zabezpečit ochranu, jen pokud se konvoj držel pohromadě.

Virginia opět zatočila, tentokrát proto, aby srovnala kurs s druhou lodí. Pak zpomalila, aby se udržela na její úrovni. Když se k sobě přiblížily na doslech, Semmes pozvedl k ústům megafon - musel se ovládat, aby odolal nutkání vynadat kapitánovi za to, že ignoroval jeho signály; bylo by to jen mrhání silami.

„Proč jste zpomalili?“ zavolal raději. Musel svá slova zopakovat, až se druhý kapitán konečně objevil na palubě.

„Přehřívá se hřídelové ložisko. Budu muset zastavit motor, abych ho vyměnil.“

Proč se přehřálo? Kvůli línému, nekompetentnímu mechanikovi, který ho nenamazal, proto. Semmes musel sebrat všechny svou vůli, aby kapitánovi druhé loď nevynadal za laxní přístup jeho posádky; stejně by to k ničemu nebylo.

„Jak dlouho bude trvat oprava?“

Mohl vidět, jak se na palubě radí, pak ten druhý muž znovu pozvedl k ústům megafon. „Dvě, možná tři hodinky.“

„No tak do toho.“

Kapitán Semmes mrštil megafonem o palubu, nadávaje jako dlaždič. Kormidelník a signalista na sebe za kapitánovými zády ostražitě kývli na znamení souhlasu. Všichni cítili totéž, co on - nic než pohrdání vůči obchodním lodím, které doprovázeli. Lepší je rychlá plavba - ba i bitva na moři; cokoli, jen ne tohle.

Semmes měl dilema. Má vzít ostatní čtyři svěřenkyně do přístavu a nechat ostudnou Dixie Belle napospas osudu? Myšlenka na to, že by ji tu načapala britská válečná loď, byla skutečně lákavá. To však bylo v rozporu s jeho posláním. Měl za úkol ochránit je všechny. Pokud by ovšem ostatní loď zastavily, aby počkaly na zbloudilé plavidlo, následovaly by nekonečné stížnosti a nářky nad časem promarněným na moři, opožděný příjezd do přístavu, možná i vyšetřování.

Přesto neměl jiné východisko. Když znovu dohonili ostatní loď z konvoje, řekl signalistovi:

„Vyšlete signál, ať spustí kotvy.“

Samozřejmě že ostatní lodě neuposlechly okamžitě. Následovaly vzteklé dotazy; další ho úplně ignorovaly. Semmes vydal signál znovu, načež se plnou rychlostí vrhl za ostatními plachetnicemi a prudce jim přeťal trasu; to konečně upoutalo jejich pozornost. Ale jedna z nich, Biloxi, stále ne a ne zastavit; její kapitán byl z celé té chásky nejvzpurnější. Virginia ji začala pronásledovat, její píšťala vrískala na celé kolo. Semmes jen letmo pohlédl dozadu na Dixie Belle, která teď byla několik mil odsud.

Kapitán Biloxi nechtěl zakotvit a dychtil pokračovat v plavbě na vlastní pěst. Semmes, kterého rychle unavilo pokřikování mezi loděmi, vydal rozkaz, aby z příďové věže vystřelili traskavý granát do moře před lodí s bavlou. Jako vždy to dokázalo divy a on uviděl, jak lodi schlíply plachty, zatímco se natáčela proti větru.

„Kapitáne,“ ozvala se hlídka shora. „Dým na horizontu, u příďe na levoboku.“

„Zatraceně!“ zaklel Semmes a pozvedl k očím dalekohled. Ano, byl tam, pohyboval se ve směru zbloudilé Dixie Belle. „Plnou parou kupředu,“ přikázal, když vyrazili zpátky ke stojící lodi.

Dvě parolodě byly na sbíhajících se kursech a rychle se k sobě přibližovaly. Tyčící se chocholy dýmu vypovídaly o jejich rychlosti. Druhá loď už měla trup nad horizontem, černý trup a - ano, Semmes mohl vidět, že jsou to palebné věže. No jasně, Britové: žádná válečná loď jiné země by se tu nepotloukala.

Bylo to jen o vlásek. Virginia vklouzla mezi Dixie Belle a druhou loď a zastavila motory.

„Má vyvěšený bílý prapor, sire,“ zavolala hlídka.

„To tedy má,“ řekl Semmes a blaženě se usmál. Lodě na moři, protivníci na moři. Tohle byl život, který měl rád - ve kterém si doopravdy liboval. Během americké občanské války převážel bavlnu z Jihu do Anglie a byl vděčný za každý okamžik každé plavby. Hodně ho pronásledovali, když pronikal bloádou s náklady bavlny, ale nikdy ho nechytili.

„A teď se uvidí, co uděláš, můj anglický příteli. Tohle není další šance šikanovat neozbrojenou obchodní loď. Máš co dělat s pýchou amerického námořnictva. Jenom do toho. Vystřel granát. Dej mi nějakou záminku, abych tě poslal pod vodu.“

Věže druhé válečné lodi se natáčely jeho směrem. Semmes se ještě pořád usmíval. Byla to však ledová grimasa muže připraveného na cokoli.

• • •

Severně od proti sobě stojících obrněnců, poblíž místa, kde se řeka Mersey napojovala na Irské moře, probíhala konfrontace úplně jiného druhu. Tohle nebyla bitva gigantů, avšak přihlížejícímu by se mohlo zdát, že menší loď útočí na tu větší. Aurora se vynořila z ohbí řeky s motorem běžícím na plné otáčky. Potíci se, umounění topiči házeli do pece lopatu uhlí za lopatou. Poručík Simenov ve strojovně se koukl na tlakoměr - pak rychle strhl pohled jinam. Ukazatel se vytrvale blížil k rudému poli: tak vysoký tlak nikdy předtím neměl. Jenže hrabě požadoval maximální rychlost - a tak ji bude mít.

Hrabě Korženěvskij na můstku byl klidný, jak by námořní důstojník měl být. „Koukejte,“ řekl. „Její příď stále míří proti proudu. Bude se muset otočit, aby mohla vyrazit za námi.“

„Pokud podél ní proklouzneme,“ řekl zasmušile Sherman. „Nebudou na nás mířit její děla, až poplujeme kolem?“

„Budou, pokud udělám chybu,“ odvětil hrabě. Pak ruský promluvil do hlásné roury vedoucí do strojovny. „Poloviční rychlost,“ řekl.

Shermanovi se při těch slovech rozšířily oči, neřekl však nic. Teď byl závislý na Rusově profesionalitě. Korženěvskij na něj letmo pohlédl a usmál se.

„Nejsem šílenec, generále, ještě ne tak docela. Pozoruji její příď, čekám, až se začne otáčet - ano, teď. Držte rychlost. Otáčí se doprava, takže ji mineme podél pravoboku.“ Potom vyštěkl nějaký ruský povel na kormidelníka. „Budeme se držet co nejbližší od její příďe. Tak nebude moci sklopit svoje přední děla, aby na nás namířila - a zbytek děl nás nezaměří, dokud je nemíneme.“

Byl to obtížný manévř a musel být proveden s krajní přesností. Kdyby pluli moc pomalu nebo moc rychle, děla by po nich mohla vystřelit.

„A teď - plnou rychlost!“

Délka trupu HMS Defenderu byla v tomto místě skoro stejná jako šířka řeky. Hrozilo, že narazí příď do břehu. Aurora musela proniknout tou rychle se zužující mezerou. Lodní šroub Defenderu mohutně zpěnil vodu, jak loď prudce zařadila zpětný chod. Hrabě se zvesela zasmál.

„Na tak mimořádnou situaci to jejímu kapitánovi nemyslí moc rychle. Měl ji nechat, ať se dotkne břehu a ucpe nám únikový otvor. Kdyby to udělal, jeho loď by neutrpěla žádné vážné škody - ale my určitě ano, kdyby nás zasáhla její pancéřová příď - koukejte! - projeli jsme to. A teď plnou parou kupředu.“

Malá jachta prudce vyrazila po proudu. Britská bitevní loď nyní takřka stála napříč řeky. Začínala se znovu otáčet, ale velmi pomalu. Aurora se zatím řtila kupředu - a do pásma dostřelu jejích děl.

Ta jedna za druhým, jak ji zaměřovala, pálila. Před příďí Aurory, notný kus od ní, vytryskly do výše sloupce vody.

„Ještě nemohou sklopit děla dost nízko, aby nás zasáhli. Budou muset počkat. Teď musí dobíjet.“

Hrabě triumfoval, zatímco Sherman zachovával klid jako vždy, když byl pod palbou. Z komína Aurory se vinul černý dým, zatímco plnou rychlostí svištěla po proudu řeky. Děla Defenderu začala znovu střílet, ale jejich cíl byl velmi nevypočitatelný kvůli zvětšující se vzdálenosti a díky tomu, že loď zrovna v tom okamžiku provedla obrátku.

Vtom se v zadní části paluby s kajutou ozvala ohlušující exploze, nato vyšlehly plameny a dým. Kdosi vykřikl, znovu a znovu. Štěstí je provázelo pouze do tohoto okamžiku.

„Jdu se na to podívat,“ řekl Sherman a vykročil rychle ke schůdkům.

Granát zasáhl zadní stěnu hlavní kajuty a vyrval v ní velkou díru. Jeden stevard ležel na zemi, prosáklý krví, a stále křičel. Fox se nad ním shýbl s ubrusem, který strhl ze stolu v kajutě, a zkoušel mu ovázat rány. Objevil se lodník s kýblem vody a vychrstl ho na doutnající oheň. Skrze otvor ve stěně bylo vidět, jak na řece vybuchují další střely.

Poté palba ustala.

Objevil se hrabě a jedním pohledem přejel celou scénu. „Trup neutrpěl žádnou vážnou škodu. Naši jedinou ztrátou je chudák Dimitrij. A jsme za ohbím řeky. Defender se brzy požene za námi a pak to bude stíhání v kýlové čáře. Myslím, že jsme rychlejší než on. Aurora byla postavena s ohledem na rychlost, zatímco náš pronásledovatel je stavěný pro boj. Nyní rozhodne osud.“

Fox vstal a potřásl nešťastně hlavou. „Obávám se, že tenhle muž je mrtev.“

Hrabě se pokřižoval ruským pravověrným způsobem. „Je to tragédie, zemřít tak daleko od Ruska. Byl to dobrý muž - a zemřel pro dobrou věc.“ Zavolal několik povelů v ruštině. „Než to tady uklidí, budu na palubě. Potom musíme počkat. Nakonec si přijijeme koňakem na úspěšnou plavbu - nebo z nás budou zajatci Britů.“

„Jaké jsou šance?“ zeptal se Sherman.

„Velmi dobré - dokážeme-li pronásledovateli ujet. Když se nám to podaří, potom to vezmeme rovně přes moře do Irska.“

Stáli na můstku, bok po boku, a skrze clony smetajícího se deště hleděli dozadu na svého mohutného pronásledovatele. Obloha před nimi se postupně stmívala.

„Jsme rychlejší než on?“

„Věřím, že ano.“

Když do západu slunce zbývala už jen chvilka a vzdálenost mezi nimi se zvětšovala, kapitán Defenderu závod neochotně vzdal. Silueta lodi se najednou prodloužila, jak natočila příď a ukázala jim svůj bok. Jakmile její děla zaměřila ruskou jachtu, vystřelila. Aurora tak znovu čelila salvě granátů, ale žádný z nich nedopadl do její blízkosti.

Skýtali jenom velmi malý a ustavičně se pohybující cíl, který vytrvale měnil kurs, a byl proto nezachytitelný. Děšť byl hustý, snášela se noc a krátce po této boční salvě se Aurora stala pro svého pronásledovatele neviditelnou.

„A teď si dáme koňak!“ houkl nahlas Korženěvskij, zasmál se a poplácal Shermana po zádech. Pak ho uchopil za ruku a nadšeně jí zatřásl. Sherman se jen usmál, chápeje Rusovu radost.

Podařilo se to.

Katastrofální střetnutí

Blížící se britský obrněnec zpomalil motory a příďová vlna poněkud poklesla. Kapitán Semmes na něj ledovým zrakem hleděl, jak se přibližuje k USS Virginii. Mohl si přečíst jeho jméno, napsané velkými bílými písmeny: Devastation. Je tu možnost, jistá možnost, že se britský kapitán rozhodne pro útok. Kéž by. Semmes věděl, že jeho loď se může měřit s kteroukoli lodí na světě, má tři otočné, párou poháněné věže a každá z nich nese dva kanony s nabíjením vzadu. I když ho nepřítel převyšoval v počtu děl - velice silně pochyboval, že by ho dokázal deklasovat. Jeho děla, která se nabíjela zepředu, měla mnohem menší rychlost palby než jeho vlastní děla.

Poznal typ lodi: byl to jeden z nově postavených obrněnců kategorie Warrior. Měl všechny přednosti jako originál - dvacet šest osmašedesátilibrovek a deset stolibrovek - mohl vychrlit strašlivou boční salvu. Podle zpráv rozvědky, které měl možnost vidět, stavitelé vyřešili slabost Warrioru tím, že nové lodi opancérovali zádí, pak odstranili stěžně a plachty. Na Semmese to nedělalo naprosto žádný dojem - ani po těchto změnách. Každý palec na jeho lodi navrhoval největší loďařský inženýr na světě John Ericsson; však to také bylo nejmodernější plavidlo na světě.

Na lodním můstku se objevil signalista.

„Signalizují nám zprávu, kapitáne,“ oznámil mu. „Říkají -“

„Přestaň s tím,“ odsekl Semmes. „Nemám chuť s touto lodí komunikovat. Zůstaneme tu na stráž, dokud neodpluje.“

Kapitán lodi Devastation kypěl vzteky.

„To nečtou naše signály? Pošlete tu zprávu znovu. Je plně v naší pravomoci provést inspekci nákladu lodi, která porušuje mezinárodní právo. Sakra, pořád žádná odpověď - ale já je vidím támhle na můstku - drze na nás civí. Loďmístře, vypalte z uvítacího kanonu - to by mělo upoutat jejich pozornost.“

Malé dělo bylo rychle nabito, jen prachem, žádná koule, a s mohutným zahřměním vystřelilo.

Kapitán Semmes na palubě Virginie právě vysílal signál Dixie Belle, aby zjistil, jak probíhá oprava, když uslyšel explozi. Otočil se na podpatku a spatřil oblak dýmu těsně pod můstkem druhé lodi.

„To byl výstřel?“

„Ano, sire. Znělo to jako uvítací kanon.“

Semmes zůstal stát, na dlouhý okanzík dočista ztuhl, zatímco kouř zřídla a rozptýlil se. Mezitím učinil rozhodnutí, rozhodnutí, které by mohlo učinit přítrž těm frustrujícím měsícům, co sloužil v konvojích.

„Loďmístře - chcete říct, že na palubě britské lodi vypálil kanon?“

„Ano, sire. Ale myslím -“

„Nemyslete. Odpovězte mi. Viděl jste dým, slyšel zvuk kanonu, který vystřelil na palubě britské lodi?“

„Ano, ano, sire.“

„Dobře. Budeme palbu opětovat. Ať dělostřelci zaměří hořejší partie britské lodi.“

Šest děl vypálilo takřka zároveň. Paluby druhé lodě zasáhla smršť ocelových fragmentů, salva zničila oba komíny, odpálila můstek i s důstojníky, kormidelníky, všechny. Překvapení bylo naprosté, destrukce totální. Na palubě poškozené lodi nebyl vydán žádný rozkaz k palbě a posádka u děl, naučené poslouchat rozkazy a nemyslet, neudělaly

nic.

O lodi, se kterou se právě střetl, věděl Semmes všechno. Věděl, že všechny její kanony jsou uvnitř mohutně obrněné citadely, ocelového boxu, který je od zbytku lodi oddělen. Děla mířila z pravoboku a z levoboku - a jenom jedno otočné stolibrové dělo na zadní palubě mířilo dozadu. Virginia nyní proplouvala podél zádi Devastation a všechna její děla, střelící o překot, bombardovala tento jeden cíl.

Žádná loď, sebelépe postavená a sebevíce obrněná, by nemohla takovou smrt přžít. Otočné dělo vyslalo pouze jedinou střelu, která se odrazila od pancíře Virginie, načež bylo odpáleno z podstavce a zničeno. Granáty jeden za druhým explodovaly uvnitř trupu britského obrněnce, plundrujíce ho, prorážejíce obrovské díry do vnějšího pancíře. Zažehly i sklad střelného prachu.

Strašná exploze oděvala větší část lodní zádi a do útroby se vlil oceán. Když loď pozbyla výtlač, příd' jí vylétla do vzduchu. Hluboko uvnitř trupu se ozvaly další exploze a vyvalila se mohutná oblaka páry, jak voda zatopila kotle. Příd' nyní trčela do výše, ukazujíc k zenitu. A pak, za mohutného bublání a chrčení, obrněnec klesl do hlubin oceánu a zmizel z dohledu. O místě jeho potopení vypovídaly jen plující trosky.

„Spusťte člun," nařídil Semmes. „Vyzvedněte všechny, co přežili." Musel rozkaz zopakovat, dokonce ho zakřičet, než se ohromení námořníci vzhopili k činu.

Z posádky čítající přes šest set mužů přežili jen tři. Jeden z nich byl tak ošklivě raněn, že zemřel, ještě než ho stačili dopravit na palubu. Bylo to pronikavé vítězství americké námořní moci.

A HMS Devastation vypálila z děla, které konflikt rozpoutalo. Kapitán Semmes na to měl mnoho svědků. Ne že by čekal, že bude muset zodpovídat nějaké vážné míněné dotazy: věc byla jednou provždy odbytá. Dějství skončilo.

Teď už nebyla žádná cesta zpátky. Čin byl vykonán.

Jakmile Aurora pod bezpečným příkrovem noci vyplula z Liverpoolského zálivu a ocitla se na otevřeném, deštěm bičovaném Irském moři, nasadila méně vysilující rychlost a snížila tlak v kotlích. Na palubě byly rozmístěny zvláštní hlídky pro případ, že by jim pronásledovatel mohl být stále v patách. Námořníci zatím odklidili trosky a zakryli plachtou díru prostřelenou v kajutě. Jakmile s tím skončili, usedli k pozdní večeři, při níž se jako obvykle podávalo vydatné množství hraběcího prvotřídního šampaňského. Protože ohně v lodní kuchyni byly stále vyhaslé, bylo to studené jídlo v podobě kaviáru a nakládaného slanečka; žádné stížnosti však nezazněly.

„Jak nás našli?" zeptal se Wilson, usrkávaje vděčně ze svého šampaňského. „Tohle vůbec nechápu."

„Je to výlučně moje vina," přiznal Korženěvskij. „Po tom malém trapasu v Greenwichi jsem se měl mít více na pozoru. Jakmile pojali podezření, mohli nás snadno sledovat až do Penzance. Spousta lidí tam viděla, jak vyplouváme na sever. Bylo rovněž pošetilé, že jsme zastavili kvůli doplnění zásob v Anglesey. Koupil jsem tam v krámě mapy říčního ústí a zálivu. Když se to dozvěděli, bylo jim jasné, kde nás mají hledat. A zbytek, jak se říká, je už historie."

„Kterou píší vítězové," dodal generál Sherman a pozvedl sklenici. „A teď si připijeme na hraběte, našeho vítěze. Ať už si myslíte, že jste se dopustil jakýchkoli trestuhodných opominutí tím, že jste na nás Brity navedl - z pohledu mne, pouhého suchozemce, jste se skvěle ospravedlnil při neuvěřitelně obratné ukázce lodního manévrování."

„Bravo, bravo," zvolal Fox a rovněž pozvedl svou sklenici.

„Pánové, děkuji vám." Hrabě se usmál a s povzdechem usedl zpátky na židli.

„A co bude dál?" zeptal se Sherman.

„Irsko. Plujeme v severozápadním kursu, abychom se vyhnuli Anglesey a velšskému pobřeží. Za pár hodin zamíříme na západ ve směru Irska a přístavu Dublin. Kam dorazíme asi za rozbřesku. A potom - co bude vzápětí, to už je na vás, generále. Moje role v této zajímavé průzkumné výpravě skončila. Nechám Auroru v Irsku opravit, pak vyplujeme na sever do Ruska, protože zdejší vody již nejsou tak přátelské jako kdysi."

„To je mi líto," pravil Sherman. „Že vaše přátelství s Angličany skončilo -"

„Prosím, nad tím se netrapte! Od krymské války bylo moje přátelení se s Angličany pouhým humbukem. Svým způsobem jsem rád, že ta přetvářka je u konce. Teď jsou to pro mne nepřátelé stejně jako pro vás." Jeho výraz se zachmuřil. „Bude válka?"

„To nevím," odvětil Sherman. „Vím jen to, že jestli válka doopravdy přijde, my na ni budeme připraveni. Za což patří nesmírný dík vám."

„Pokud jste obdrželi potřebné vojenské informace, stálo to za to."

„To tedy ano."

„Dobře. Takže - ještě jednu laskavost, prosím. Bude-li vyhlášen nepřátelský stav - mohl byste mne doporučit na post ve vašem námořnictvu?"

„Z celého srdce..."

„A já taky!" zvolal nahlas fregatní kapitán Wilson. „Jsem si jist, že kdybyste byl mým velitelem vy, byl bych hrdý, že pod vámi mohu sloužit, sire, kdykoli."

„Jsem vám převelice vděčný..."

Pouze Fox zaváhal. „Je mi líto, že o vás přijdu."

„Chápu. Ale mám už po krk toho tajnůstkářství, plížení ve tmě. Ale postarám se, aby se vám dostalo veškeré pomoci, kterou můžeme poskytnout. Až půjdu příště do války, doufám, že to bude na palubě jedné z vašich velkolepých bitevních lodí. To si přeji ze všeho nejvíc."

„Musíte nám povědět, jak vás kontaktovat," řekl Sherman. „S trochou štěstí opustíme Irsko, aniž bychom stanuli nohou na suché zemi. Po těch britských nájezdech kotví v Dublinu vždy jedna nebo dvě lodě amerického námořnictva. To bude náš transport domů."

„Stačí poslat telegram na department ruského námořnictva a brzy mi bude doručen. A nyní - přeji vám šťastnou

cestu."

Během noci přestalo pršet a vyjasnilo se, takže ráno mokré dublinské střechy se ve vycházejícím slunci zlatě blyštěly, zatímco Aurora mījela maják Pigeon Coop a vplouvala do Liffey.

„U celní budovy kotví nějaký obrněnec," řekl Korženěvskij hledící do dalekohledu.

„Mohu se podívat, sire, moc vás prosím!" požádal Wilson se zjevným vzrušením. Zvedl dalekohled k očím a stačil mu jen kratičký okamžik, aby loď poznal. „Ano, je to tak, myslel jsem si to. Je to moje loď Dictator. To je moc dobré znamení."

Sherman přikývl. „Máte vskutku pravdu, fregatní kapitáne. To nejlepší znamení ze všech. Když jsme se loučili, prezident Lincoln trval na tom, abych mu ihned po skončení naší mise podal hlášení. Myslím, že váš velící důstojník bude zajedno s rozkazem od svého vrchního velitele a poskytne mi potřebný transport domů."

Popřáli hraběti sbohem a posadili se do člunu spuštěného z Aurory; jejich zavazadla již byla uložena na palubě. Zamávali hraběti a jeho malé lodi na rozloučenou. Na jeho halasný povel srazili všichni námořníci na palubě podpatky do pozoru a zasalutovali.

„Bude mi chybět," pravil Wilson. „Je to báječná, statečná loď."

„Se skvělým kapitánem," doplnil ho Sherman. „Jsme hraběti velice zavázáni."

Když nastoupili na palubu Dictatoru, zjistili, že se zrovna chystá vyplout na moře. Sám kapitán Toliver jim v důstojnické menze řekl proč.

„Samozřejmě že jste o tom nemohli slyšet - sám jsem se to právě dozvěděl. V Corku se na cestě domů zastavila Virginia. Její kapitán mi telegrafoval sem. Virginia svedla bitvu. Jak to podle hlášení vypadá, byla napadena britským obrněncem."

„Co se stalo?" zeptal se Sherman, jehož slova se rozlehla v ohromném tichu.

„Potopila ho, samozřejmě. Udělala jedinou správnou věc."

„Pak to znamená..."

„Znamená to, že prezident a vláda musí rozhodnout, co bude vzápětí," řekl Sherman. Kapitán Toliver přitakal na souhlas.

„Budou nás všechny čekat nové rozkazy. Doufám, že poplujete s námi, generále. A vy taky, pane Foxi. Jsem si jist, že Washington bude mít pověření pro nás pro všechny."

Říci, že Britové byli potopením HMS Devastation rozrušeni, to by byla mistrovská ukázka řečnické zdrženlivosti.

Bulvární tisk pěníl; Hromovládece, jak se říkalo Timesům, hřímál. Parlament byl pro okamžité vyhlášení války.

Ministerský předseda lord Palmerston byl předvolán královnou. V její přítomnosti strávil více než dvě vyčerpávající hodiny. Lord John Russell čekal trpělivě v čísle 10 na Palmerstonův návrat. Vzhlédl od novin, když dveře nejdříve zarachotily a pak se dokořán rozlétly. Dovnitř vešel jeden z portýrů, pak co nejrychleji otevřel dveře. Napřed se objevila ovázaná noha, za níž opatrně následoval zbytek lorda Palmerstona, usazeného na invalidním vozíku, který tlačil druhý portýr. Jeho chvilková nepozornost měla za následek, že kolo vozíku zavadilo o muže, který držel otevřené dveře. Palmerston nahlas vyjekl bolestí a ohnal se svou holí se zlatě kovanou rukojetí. Byl to však jen chabý úder a portýr se pouze přikrčil. Russell odložil svazek papírů, které pročetl, a povstal.

„Přečetl jsem si všechny návrhy na zbrojení," řekl. „Všechny zní velmi rozumně a jsou po všech stránkách v pořádku."

„To by měly být - vždyť jsem je sestavil sám."

Palmerston namáhavě zavrčel, když se těžce zvedl z vozíku a svezl se do fotelu za svým masivním pracovním stolem, načež dal portýrům mávnutím ruky znamení, že je propouští. Vytáhl si z rukávu kapesník, otřel si tvář a promluvil až poté, co se dveře zavřely a Russell a on osaměli.

„Její Veličenstvo bylo dnes úděsně nerozumné. Myslí si, že bychom měli jít nejpозději zítra ráno do války. Hloupá ženská. Mluvil jsem do ní o přípravách, organizaci, shromáždění vojsk, až jsem ve tváři zmodral. Nakonec jsem ji jenom omrzl. Zavolala své dvorní dámy a vynesla se ven."

Palmerston mluvil zastřeným hlasem, velmi odlišným od jeho běžného asertivního tónu. Lord Russell byl znepokojen, ale věděl své, aby nevyřkl své výhrady nahlas. Palmerstonovi ostatně bylo přes osmdesát a trápila ho dna - kromě všech obvyklých vrtochů stáří.

„V poslední době je skoro pořád taková," řekl Russell.

„Ta německá přepjatost - neřku-li šílenství - měla vždycky své slabé stránky. Leč v poslední době si zoufám nad tím, že se mi z její strany nedostává žádné spolupráce nebo rozumné odpovědi. Jistě, pohrdá Yankeeji a má zájem na tom, aby je ta jejich proradnost přišla hodně drahé. Stejně jako my všichni. Ovšem když na ni naléhám, aby schválila tu či onu akci, ona prostě přejde do jednoho ze svých vztekklých záchvatů."

„Musíme brát její přání tak, jako by to byly naše rozkazy, a podle toho jednat," pravil nanejvýš diplomaticky Russell. Nedodal však, že ani samotnému popudlivému ministerskému předsedovi nejsou cizí tvrdohlavost a iracionální záchvaty vzteku. „Do aktivní služby se shromáždí selská jízda, jak si to žádá jakýkoli stav národního ohrožení. Odešly rozkazy do Indie a k protinozcům, aby sem byly přeloženy pluky, jakmile to bude možné. Skoro už dva roky staví loděnice na Clyde a Tyne ta nejlepší obrněná plavidla, jaká kdy naši geniální inženýři vymysleli. Nic moc dalšího se v rámci příprav na výjimečný stav dělat nedá. Zatímco na diplomatické frontě se naši ambasadoři neúnavně činí, aby Američany připravili o jakékoli výhody..."

„Tohle všechno vím," odsekl dost podrážděně Palmerston a mávnutím ruky odbyl jakýkoli argument ze strany Russella. „Přípravy, ano, těch probíhá dost. Jenže přípravy na co? Existuje nějaká celková strategie, která by tohle

všechno, a taky národ, slučovala v jeden soudržný celek? Pokud ano - já ji nevidím. Jistě je, že královna nám v této věci není s to poskytnout jakoukoli pomoc či podporu."

„Ale na vévodu z Cambridge, vrchního velitele armád, se jistě lze spolehnout, že -"

„Že udělá co? Zakolísá? Opije se? Věnuje svůj čas jedné ze svých dam? Odsud spása nepřijde. Má ve svém štábu pár dobrých mužů, ale většinou je stejně převálcuje."

„Pak, bohužel, leží to břímě pořád na vás."

„Je to tak." Palmerston kývl znaveně na souhlas. „Ale roky už začínají být znát. Už dávno před touhle patálií jsem měl odejít do penze. Ale vždycky dojde k nějaké další krizi, je třeba učinit nějaké další rozhodnutí - a konec je v nedohlednu."

Zatímco mluvil, svezl se hlouběji do křesla. Jeho tvář, navzdory mohutným lalokům, byla ochablá a povislá, jeho kůže byla nevzhledně šedá. Za všechny ty roky jejich společného působení ho Russell takhle nemocného nikdy neviděl a chtěl se k tomu vyjádřit, ale prozatím se komentáře zdržel. Místo toho zkusil hrát na čas.

„V poslední době jste moc tvrdě pracoval, bral jste si toho na sebe moc. Možná že taková kratší pauza na venkově, vydatný odpočinek..."

„Nepřipadá v úvahu," řekl zlostně lord Palmerston. „Tato země se řítí jako divá do pekla a já nebudu ten, kdo by ji tam ještě popoháněl. Je třeba udělat příliš mnoho věcí, příliš mnoho..."

Ale zatímco Palmerston říkal tahle slova, jeho hlas slábl, až přešel v nesrozumitelné mumlání. Russell zděšeně přihlížel, jak Palmerston zvrátil oči v sloup a překotil se prudce dopředu; hlavou se přitom praštil o stůl, až to zadunělo. Russell vyskočil a jeho židle dopadla s rachotem na podlahu, ale i když se rozběhl dopředu, aby ho zachytil, Palmerston mu zmizel z očí, jak se ztěžka svezl na koberec.

Velitelské rozhodnutí

Generál Sherman se sešel s prezidentem Lincolnem v Bílém domě. Odsud se vycházkou odebrali na ministerstvo války. Trochu spolu rozmlouvali o horkém počasí, které už dva týdny mělo město v nelítostném sevření. Potom se Sherman optal na zdraví paní Lincolnové, jež se lepšilo. Lincoln odvětil, že všichni jsou rádi, že i poraněná paže generála Granta se tak dobře zhojila. Bavili se o všem možném s výjimkou události, která je zajímala nejvíc. Ale Gus Fox byl v této věci neoblomný: o detailech výletu na Auroře se nesmí mluvit jinde než v pokoji 313. Kam právě teď měli namířeno.

Když procházeli chodbou, dva strážní srazili podpatky do pozoru.

Sherman jejich pozdrav opětoval - načež zaklepal na dveře. Fox je zevnitř odemkl a ustoupil stranou, aby oba muži mohli vejít. Dveře za nimi zase zamkl a potom prošel menší předsínkou, aby odemkl druhý, vnitřní pokoj. Jakmile se ocitli uvnitř, zjistili, že okna jsou všechna zavřená a zapečetěná a atmosféra je dusná k zalknutí.

„Malý okamžik," řekl Fox, rychle rozhrnul široké záclony a obě okna otevřel. Tlusté mříže zamezovaly jakémukoli přístupu zvenčí, alespoň teď však mohl cirkulovat vzduch. Lincoln vytáhl kapesník a osušil si tvář a zátylek, potom se svezl do fotelu a podstrčil si jednu ruku pod koleno svých dlouhých klátivých nohou.

„Dozvíím se konečně fakta o vaší záhadné misi?"

„Ano, dozvííte," řekl Sherman. „Byla nebezpečná, možná zřeštěná, ale jelikož dopadla velmi úspěšně, myslím, že všechna rizika tím byla ospravedlněna. Navrhuji, abys řekl prezidentovi o našem ruském příteli, Gusi."

„Přesně to právě teď udělám. Začalo to, když jsme ještě byli v Bruselu. Tehdy jsme se sešli s hrabětem Korženěvským, velmi vysoce postaveným představitelem ruského námořnictva - jakož i jejich vojenské rozvědky. Mohu se za jeho hodnověrnost zaručit, protože kontakty s jeho organizací jsem měl již v minulosti. Mluví perfektně anglicky a vzdělání nabyl v Anglii, dokonce navštěvoval námořní akademii v Portsmouthu. Od krymské války však pojal odpor k Britům, kteří napadli jeho zemi. Při vědomí toho, jaké potíže máme s Británií my, pokládal naše země za přirozené spojence. Tehdy pronesl velmi velkorysou nabídku, když nám řekl, že by nám rád dal k dispozici svoji jachtu. Aby nás dopravila, kam budeme chtít."

„To je od hraběte moc laskavé," usmál se Lincoln. „Měli jste ho požádat, aby vás vzal do Anglie."

„Právě tam jsme zamířili."

Prezident se nechal jen zřídka zaskočit - ale tentokrát se to povedlo. V divokém úžasu pohlédl z jednoho muže na druhého.

„To myslíte vážně, opravdu vážně? Vy - jste se vypravili tam?"

„Přesně tak," odvětil Fox. „V převlečení za ruské důstojníky."

„Ve své době jsem si vyslechl pár fantastických historek - ale tohle jim všem dává na frak. Prosím, vyprávějte mi, do největších podrobností, o tom, kam jste se vydali a co přesně jste dělali."

Sherman se pohodlně opřel a mlčky naslouchal, zatímco Gus v hlavních rysech líčil rozličné aspekty jejich riskantní výpravy. Na okamžik to ani nevypadalo, že by se prezident zajímal o to, co objevili, jak byl zaujat všemi těmi překvapeními a těsnými úniky při jejich pátrání v anglickém vnitrozemí.

„Pluli jsme po celou noc a ráno jsme dorazili do Dublinu. Tehdy jsme se dozvěděli o námořní bitvě mezi těmi dvěma obrněnci. Samozřejmě jsme se museli vrátit sem, takže to byl konec naší malé průzkumné plavby," uzavíral Gus.

Lincoln se s mohutným povzdechem opřel v křesle - poté se plácl nadšeně přes koleno. „Kdybych si ten příběh vyslechl od kohokoli jiného, Gusi, kohokoli kromě vás - pak bych si řekl, že si zaslouží titul lhář roku - ne, rovnou století! Bylo od vás správné, že jste mne před odjezdem o vašich plánech neinformoval. Okamžitě bych je byl vetoval. Ale nyní, když jste se vrátili, můžu jen říci - skvělá práce!"

„Děkujeme vám, pane prezidente," odvětil Sherman. „Při zpětném ohledu se naše malá průzkumná plavba jeví malinko zřeštěná. Ale uspěli jsme. Prozkoumali jsme anglické přístavy, města a krajinu. A odhadli jsme míru jejich obranyschopnosti. Jsou to tvrdě vydobyté informace - bohužel, za cenu života jednoho muže. Jeden z ruských námořníků byl zabit, když po nás obrněnec pálil. Ale výprava stála za to, o tom vás ujišťuji."

„A vaše závěry -?"

„Z vojenského hlediska toho teď víme o Britech mnohem více než kdykoli předtím. Jak tyto informace využít, to samozřejmě záleží na vývoji mezinárodních událostí. Všechn tisk je totálně zmatený a přináší více zvěstí než informací. Ještě než půjdu, rád bych se dozvěděl, jaké byly oficiální reakce Britů ohledně ztráty jejich lodě."

Koutky Lincolnových očí znovu zbrázdily hluboké ustarané vrásky. Zatímco naslouchal líčení smělých dobrodružství Shermana a Foxe, na tyto patálie dočista zapomněl. Nyní se mu paměť opět vrátila.

„Jsou velice rozlícení, nekompromisní, povolávají muže do zbraně, připravují zemi na válku. Požadují okamžité vyplacení deseti milionů liber jako odškodného za ztrátu jejich obrněnce."

„Lze se válce vyhnout?" zeptal se Sherman.

„Pokud vyplatíme deset milionů, které požadují, a přestaneme vyvážet bavlnu na světové trhy, a rovněž dovolíme, aby jejich válečné námořnictvo zastavovalo a prohledávalo všechny naše lodě na moři, a to ještě není všechno. Mají nekonečné požadavky a jen srší výhrůžkami. Situace je velmi napjatá."

„Jak k tomu střetu na moři došlo?"

„Pochybuji, že se to někdy dozvíme. Kapitán Semmes říká, že po jeho lodi vystřelili. Jeho důstojníci a muži se s ním všichni shodují. Tohle tvrdí, a já upřímně pochybuji o tom, že by nám lhali. Zůstává však záhadou, proč britské plavidlo zahájilo palbu. Dva Angličané, kteří to přežili, nic nevěděli, pouze to, že se rozpoutala kanonáda a všude kolem to bouchalo a oni byli odhozeni do moře. Podle slov vyšetřovatelů to zřejmě nejsou kdovíjak bystří hoši. Patrně pracovali v lodní kuchyni a zrovna vyhazovali z paluby odpadky - což je taky zachránilo. Samozřejmě že poté, co byli posláni zpátky domů, své výpovědi pozměnili - nebo jim byly pozměněny - a nyní se to prezentuje tak, že Virginia vypálila jako první, aniž byla k útoku vyprovokována. To však nehraje moc roli. Na původní příčinu se již zapomnělo v mračnu politických invektiv."

„Bude válka?" zeptal se Gus, bezmála šeptem.

Lincoln se svezl hluboko do křesla a s přežalostným výrazem tváře potřásl hlavou.

„Já nevím, to vám nemohu říci... Nemám prostě tušení, kde to celé skončí."

„Pokud přijde válka," pravil Sherman s ledovým odhodláním, „my na ni budeme připraveni. A já rovněž vím, jak ji vyhrát."

Lincoln a Fox oba pohlédli na Shermana, čekající, až bude pokračovat. Jeho obličej byl semknutý a on hleděl upřeně z okna, neviděl ale žhavé a mosazně zbarvené washingtonské nebe, ale místo toho jinou zemi, jež se nacházela za oceánem.

„Je mnoho způsobů, jak zaútočit na takovou zemi, a já jsem si naprosto jist, že vím, jak to úspěšně provést. Ale nejdřív chci říci, že to, co musíme udělat, je mnohem důležitější než způsob, jakým to uděláme. Za prvé, pokud nechceme zabřednout do dlouhé, protahované a vražedné války, musíme být připraveni vést nový druh války bleskové, jako jsme to dělali v bitvě o Irsko. Abychom uspěli, musíme napřed do nejmenších detailů zhodnotit sílné - a taky slabé - stránky nepřítelů. To spolu s přípravami na válku zabere přinejmenším několik měsíců. Takže bych řekl, že na jakýkoli podnik tohoto druhu budeme připraveni nejdřív na jaře. Dokážeme nějak získat ten čas?"

Lincoln zvolna přikývl. „Politik umí vždycky získat čas, což je jedna věc, ve které jsme dobří - a taky v marnění času. Ta jednání se povlečou zvolna kupředu. Můžeme učinit několik ústupků, potom je nechat, ať si myslí, že je po jejich."

Belgický král Leopold nám nabídl neutrální půdu, na které bychom mohli o našich sporech diskutovat. Využijeme jeho nabídky a ještě jednou uvedeme do pohybu těžkopádnou mašinerii mezinárodních jednání."

„Je nějaká možnost, že by mohli udeřit dříve, než budeme připraveni?" otázal se znepokojeně Gus. Sherman se nad otázkou zamyslel.

„Není snadné vést útok přes oceán. Jste si jist, že vás vaše zpravodajské zdroje budou průběžně informovat o všech přípravách?"

Gus zavrtěl hlavou. „Všichni naši informátoři ve Velké Británii byli Irové - a ti jsou teď všichni pochytní nebo na útěku. Ale vedl jsem mnoho rozhovorů s hrabětem Korženěvským a on slíbil, že nás bude s radostí zásobovat informacemi ze své tamní sítě. V současné době společně budujeme jakýsi pracovní vztah."

„Musím být informován o vývoji všech událostí," pravil Sherman.

„To budete. Stejně jako vy, pane prezidente."

Sherman se vrátil na ministerstvo války a napsal množství telegrafických rozkazů. Trvalo mu jen den, než učinil nutná opatření. Když s tím skončil, poslal pro Ulysease S. Granta.

„Generál Grant, sire," řekl kapitán, otevřel dveře a ustoupil stranou.

„Panečku, jak rád tě zase vidím," pravil generál Sherman, vstal a s očividně radostným úsměvem na tváři obešel stůl. Už chtěl zvednout ruku - pak ji zase spustil. „A co ruka?"

„Dobře se zahojila, díky, Cumphe." Grant potvrdil svá slova tím, že uchopil Shermana za ruku a mohutně jí zatřásl. Pak sklopil zrak k výkresům rozloženým na pracovním stole a pokýval hlavou. „Poslal jsem ti je, protože jsem najisto věděl, že tě zaujmou stejně jako mě."

„Víc než to - tohle řešení mobilního děla je odpovědí na mou nevyřčenou modlitbu. V poslední době jsem se zabýval možnostmi bleskových útoků a rychle dosažených vítězství. Tenhle vynález Parrotta a Ericssona se přímo skvěle shoduje se vším, co mám v plánu udělat."

„Plánujeme táhnout do války?" zeptal se Grant a tvář se mu pojednou zatvrdila a zachmuřila.

„Voják musí být vždycky připravený na válku. Když ne teď, myslím, že na jaře budeme tak jako tak postaveni před možnost války. Ale prosím, posaďte se.“ Sherman si sedl rovněž a poklepal prstem na výkresy. „Tehle pekelný stroj potřebuji. Britové mluví o válce a jenom hýří agresivitou. Je to možnost, kterou musíme důkladně uvážit. Proto jsem pozval inženýra Ericssona, aby se k nám dnes dopoledne připojil.“ Vytáhl z kapsy hodinky a pohlédl na ně. „Každou chvíli tu bude. Než přijde, musím ti ještě povědět o malé výzvědné výpravě k anglickému pobřeží, ze které jsem se právě vrátil.“

„To snad ne!“ Grant se zvrátil na židli a nahlas se rozesmál. „Na mou věru - ty máš víc drzosti než celá lotrovská banda.“

„Bylo to vážně zajímavé. Avšak kromě mužů, kteří jeli se mnou, o té návštěvě víš jen ty a prezident - a musí to tak zůstat. Byl to velmi plodný průzkum, protože to, co jsem objevil, je přesně ten pravý způsob, jak provést úspěšnou invazi do této země.“

„Teď máš moji plnou pozornost.“

Sherman mu jen v hrubých rysech nastínil, co má v plánu udělat, včetně Grantova podílu na úspěšném provedení invaze. Když byl ohlášen Ericsson, odložili papíry a mapy, s nimiž pracovali, a stočili pozornost zpátky k plánům mobilní baterie.

„Mám spoustu věcí na práci a nerad marním čas cestami do Washingtonu,“ řekl Ericsson podrážděně, když byl uveden dovnitř.

„Rád vás zase vidím,“ zvolal Sherman, ignoruje inženýrovo vzplanutí. „Generála Granta samozřejmě znáte.“

Ericsson stroze kývl. Pak se zeptal: „Proč jste mě sem zavolali?“

„Inu, kvůli jedné věci,“ pravil Sherman a otevřel zásuvku vespod psacího stolu. „Pokud vím, námořnictvo vám dost líknavě platí za obrněnce, které jsou teď ve výrobě.“

„Vždy mají zpoždění! Mám velkou pracovní sílu, a musím nakupovat železo a ocel...“

„To je zcela pochopitelné.“ Sherman mu přes stůl podstrčil obálku. „Myslím, že jednání s armádou vám bude připadat mnohem uspokojivější. Tohle je šek na první platbu za vývoj mobilní baterie.“

Ericsson se usmál - vůbec poprvé, co ho kdy takhle viděli. Roztrhl obálku a pohlédl úkosem dovnitř. „Velmi uspokojivé.“

„Dobře. Pak se tedy můžeme pustit do práce.“ Sherman ukázal na výkresy na stole. „Od doby, co mi je generál Grant předal, jsem je velmi podrobně studoval. Mám pár návrhů.“

Ericssonova tvář ztuhla. „Nejste přece inženýr...“

„To ne - ale jsem důstojník velící armádám, jež musí tento přístroj využívat. Chci, abyste uvážil tohle. Řidič a střelec budou čelit intenzivní palbě nepřitele. Nebylo by možné, abychom je zaštilili nějakým pancířem?“

„To nebude problém. Už jsem o tom uvažoval.“ Ericsson vytáhl z kapsy u saka tužku a natáhl se nad výkresy. Rychlými, precizními tahy naskicoval ocelový štít.

„Kdybychom se pokusili opancérovat vůz po všech stranách, byl by při jízdě moc těžký. Ale poněvadž bude na nepřitele útočit čelně, pak štít vpředu zajistí všechnu potřebnou ochranu, až pojedou do boje. Hlavně gatlingu budou střílet skrze tento otvor v pancíři.“

„To zní velmi slibně,“ řekl Sherman se spokojeným úsměvem. „Jak dlouho bude trvat, než postavíte prototyp?“

„Jeden týden,“ řekl Ericsson bez sebemenšího zaváhání. „Když ode dneška za týden přijedete do mých závodů, uvidíte tehle nový stroj v akci.“

„To bude vskutku uspokojivé.“ Hluboce zamyšlený Sherman se zatahal za vousy. „Ale musíme tomuto novému vynálezu ještě opatřit nějaké jméno.“

„I o tom už jsem přemýšlel. Musí to být heroické jméno. A tak navrhuji Fafnir - drak ze severské legendy, který chrlí oheň a zkázu na všechny, kdo se mu postaví.“

„To myslím ne. Chceme nějaké jméno, které bude v případě zaslechnutí nebo zmínky v korespondenci znít velice neškodně a nebude mít žádnou spojitost s tímto válečným vozem. Tajemství jeho existence musí být zachováno za každou cenu.“

„Prý neškodně!“ Ericsson znovu vzplál hněvem. „To je absurdní. Chcete-li něco neškodného, tak proč tomu neříkat balík sena - nebo - nebo vodní tank!“

Sherman přikývl. „Skvělý návrh. Vodní tank, ocelový tank - nebo jen prostě tank. Takže ujednáno. Ale je tu ještě jedna věc, kterou bych s vámi rád konzultoval. Vojenská záležitost.“

„Ano?“

Sherman vytáhl z kapsy u vesty klíč, odemkl horní zásuvku u svého stolu a vytáhl svazek nákrešů. Postrčil je přes stůl směrem k Ericssonovi.

„Jsou to rozličné projekce a detaily pevnosti bránící říční ohbí.“

Ericsson si vzal výkresy a souhlasně pokýval hlavou. „No jasně. Typická stavba, již najdete všude po Evropě. Zhruba se jedná o triangulární redan. Tyto výběžky po stranách střeží přístupové cesty k pevnosti, a vidíte, tady naproti těm klínům, na sebe hradby berou tvar hvězdy, na čemž můžeme vidět, kudy se ubíral vývoj kleštité hradby. Tehle ravelin má důležitou defenzivní roli při zabezpečení hlavního vstupu. Je to dost otřepané konstrukční řešení - a má už svou dobu za sebou. Proti modernímu dělostřelectvu nemůže obstát. Předpokládám, že si chcete tuto pevnost podrobit, vidíte?“

„Ano.“

„To je dost snadné. Umístěte do dostřelové vzdálenosti obléhací trén a za tři nebo čtyři dny vám z hradeb zbude hromada sutin.“

„To nebude možné. Pevnost je obklopena vodou a močály. A navíc - i tak by to trvalo moc dlouho.“

„Moc dlouho! Vy tedy chcete zázrak.“

„Já nechci zázrak - ale chci ta děla zničit za několik hodin, a ne dní. O budovu pevnosti jako takové mi nejde - v každém případě bude obežita.“

„Zajímavé,“ řekl inženýr a uchopil nákres pevnosti nahlížené shora. „Tady je ta řeka, no samozřejmě. Umlčíme-li děla, válečné lodě mohou proplout kolem. Přišel jste s tím za mnou, protože jsem námořní inženýr a tohle bude vyžadovat námořní řešení. Mohu si ty nákresy vzít s sebou?“

„To nemůžete. Studujte si je, jak dlouho chcete - ale nesmí opustit tuto místnost.“

Ericsson se kvůli tomu zákazu zaškaradil a zamýšleně si hnětl čelist. „Fajn, už vím, jak na to. Ale ještě jedna otázka - ta flotila, která popluje po této řece, budou to říční lodě?“

„Ne, nebudou. Než připlují k ústí té řeky, musí přeplout oceán.“

„No výborně.“ Ericsson při těch slovech vstal. „Ukážu vám, jak se to dá provést, až se za týden uvidíme při demonstraci mého nového balíku sena.“

„Tanku.“

„Balík, tank - všechno jsou to nesmysly.“ Vykročil ke dveřím, pak se ještě otočil. „V tu dobu vám budu moci předvést, jak umlčet ta děla. Tou myšlenkou jsem se již zabýval.“ Vyšel ven a zapráskl za sebou dveře.

„Myslíš, že to dokáže?“ zeptal se Grant.

„Pokud ne, pak to nikdo jiný na světě nedokáže. Je to originální myslitel. Nikdy nezapomínej, že to jeho Monitor navždy změnil povahu námořní války.“

Na druhé straně Atlantiku se odehrávala mnohem všednější událost. Do přístavu Dover právě dorazil ranní poštovní parník z Calais, poté co bez zvláštních komplikací přeplul kanál La Manche mezi Anglií a Francií. Albert Noireau byl jen jedním z mnoha pasažérů, kteří sestoupili z lodní lávky a stanuli na anglické půdě.

Většina ostatních pasažérů spěchala na vlak jedoucí do Londýna. Avšak několik z nich, jako pan Noireau, mělo nějaké vyřizování tady v přístavním městě. Jeho návštěva nemohla být plánována nadlouho, protože s sebou nevezl žádné zavazadlo. Současně to vypadalo, že nemá naspěch, když se procházel po nábřeží. Občas se zastavil a zadíval se na lodi, které tady byly shromážděné, jindy si prohlížel obchody a budovy, jejichž průčelí směřovala k dokům. Zvláště jeden dům upoutal jeho pozornost. Nakoukl na štítek s vyrytým jménem venku přede dveřmi, potom pokračoval v chůzi. Na dalším nároží se zastavil a rozhlédl se kolem. Pokud mohl říci, nikdo ho nesledoval. Vrhle letmý pohled na lístek papíru uvnitř kapsy a nepatrně přikývl. Byl to opravdu ten název, po kterém se měl pít. Trinity House. Vykročil zpátky k domu, potom vešel do hostince, který s budovou sousedil. The Cask and Telescope. Trés naval.

Nově přichozí si dobrou angličtinou objednal pintu piva - ačkoli měl výrazný francouzský přízvuk. Francouzsky uměl dokonale: žil ve Francii už mnoho roků a mezitím pod svou novou personou spolehlivě ukryl Michaila Ševčuka. Ale nikdy nezapomínal, kdo jsou jeho nadřízení.

Bylo snadné zapříst v baru hovor. Zejména když nešetřil penězi, jakmile na něho došla řada, aby objednal rundu. Ke konci odpoledne už měl za sebou spoustu rozhovorů s lodivody z Trinity House a zjistil si od nich vše, co potřeboval vědět. Pro ně to byl jen přívětivý agent s kapsami plnými peněz, který pracoval pro francouzské lodní dodavatele.

Když se spěšně loučil, aby chytil odpolední poštovní parník zpátky do Francie, ještě za ním rozjařeně volali.

KNIHA DRUHÁ

VĚTRY VÁLKY

Plovoucí hrom

Rok 1865 končil zimou ve znamení nespokojenosti. Ukázalo se, že to byl nejstudenější prosinec za spoustu let, neustále zuřily sněhové metelice a mrzlo, až to praštělo. Zamrzl i Potomac. Britská vláda ve svých neustálých právnických a diplomatických útocích na Američany poněkud polevila, když se lord Palmerston, který se ze svého záchvatu nikdy plně nezotavil, a tak či tak mu táhlo na jedenaosmdesát, nastudil a po krátké nemoci v říjnu zemřel. Lord John Russell se vzdal svého postu ministra zahraničí a stal se ministerským předsedou namísto Palmerstona. Ale politika britské vlády zůstala nezměněná, a třebaže došlo ke krátké pauze, během které se formovala Russellova vláda, tlak na Spojené státy pokračoval až do jara 1866.

V prosinci 1865 zemřel belgický král Leopold. Svou intervencí napomohl obtížným jednáním mezi oběma zeměmi. Na trůn nastoupil jeho syn jako Leopold II., ale nikdy se z něj nestal takový diplomat, jako byl otec. Různice a konfrontace v nezmenšené míře pokračovaly, ale válce jako takové se obě strany stále vyhýbaly.

• • •

Lincoln dodržel svůj slib a získal čas, který generál Sherman potřeboval a o který ho žádal. Sherman byl perfekcionista a bylo těžké se mu něčím zavděčit, ale v březnu 1866 měl dojem, že udělal všechno možné, aby připravil svou zemi na válku. Nejen tak, aby ji mohla vést - ale aby ji vyhrála. Byl to sychravý a vichrný den, když se sešel s generálem Grantem a admirálem Davidem Glasgowem Farragutem v Ericssonově slévárně a loděnici v Newport Newsu.

„Viděl jste už ty nové námořní baterie?“ zeptal se admirál Farragut, načež usrkl ze své sklenky sherry. Čekali na Ericssona v jeho kanceláři, ale ten byl jako obvykle zaneprázdněn někde v prostorách své obří továrny.

„Ještě ne,“ odpověděl Sherman. „Ale moc se na ně těším. Chovám v ně veliké naděje, naše vítězství nebo porážka na těchto bateriích závisí. Provedl jsem však inspekci nových přepravních lodí ve zdejším přístavu a jsem s nimi víc než spokojen.“

Farragut se silně zachmuřil. „Dělají mi starosti ty rampy uvnitř lodí, které ústí ven na různých úrovních. Ohrožují integritu trupu.“

„Jsou pro náš úspěch nezbytně nutné, admirále. V našem eventuálním přístavu byla provedena přesná měření, co se týče výše přílivu a odlivu, která umožnila vkomponovat výstupy z ramp do správných požadovaných výšek.“ Nezmínil se o tom, jak byly tyto údaje získány; Fox a Rusové navázali velmi úzkou spolupráci.

„Ale neměli bychom brát na lehkou váhu ani tlaky na vzednutém moři,“ opáčil Farragut.

„Asi ne. Ale Ericsson mě každopádně ujistil, že vodotěsné zabezpečení výklopných dveří bude uspokojivé i v tom nejděsivějším počasí.“

„Upřímně doufám, že máte pravdu.“

Generál Grant se zahleděl do sherry na dně své sklenky a rozhodl se, že už si více nedá. „Mám v našeho švédského inženýra převelikou důvěru. Ukázalo se, že ve všem, co až dosud udělal, měl pravdu. Viděl jste už ty tanky s nainstalovanými děly, admirále?“

„Viděl - a jsou vsuktu ohromné. Je to inovace, kterou umím ocenit, ale jen abstraktně, protože si neumím představit, jak by se daly využít v boji. Jsem více doma na moři než na pevnině.“

„Věřte mi,“ řekl Sherman se sverepou jistotou, „že pro mou strategii nejsou jen důležité, nýbrž životně nutné. Změní navždy povahu bitevního pole.“

„Lepší bude, když s těmi vynálezy potáhnete do války vy než já.“ Farragut byl pořád skeptický. „To mne spíše zajímá koncepce nových obrněných válečných lodí s těmi jejich otočnými věžemi a děly, která se nabíjejí zezadu.“

„I Britové mají nové válečné lodě,“ řekl Grant.

„To mají - a já jsem studoval zprávy o nich. Jsem si jist, že naše lodě je v bitvě předčí co do palebné síly i manévrovacích schopností.“

„Dobrá,“ řekl Sherman a otočil se, když se dveře do místnosti otevřely. „A tady je náš muž osobně.“

Ericsson cosi nesrozumitelného mumlal, spěchaje ke svému pracovnímu stolu, kde se začal rychle prohrabovat svazkem výkresů. Ruce měl umouněné od kolomazi, ale nevšímal si tmavých skvrn, jež na výkresech zanechával.

„Tady,“ řekl, vytáhl jeden výkres a ukázal ho přítomným, aby si ho mohli prohlédnout. „Na tomto vám mohu vysvětlit, jak jsou zkonstruovány námořní baterie. Mnohem lépe než slovy. Vidíte?“

Přejížděl prstem podél dolního okraje výkresu, ukazuje na silnou ocelovou konstrukci. „Jistě si všimnete, že moždíře jsou seřazeny podél centrální linie plavidla, přímo nad tímhle ocelovým kýlem. Když moždíře pálí - jeden po druhém, na tom musím trvat - zpětný ráz je absorbován kýlem. Moždíře takové velikosti nebyly do žádné lodi nikdy předtím instalovány. Obávám se, že kdyby vystřelily všechny najednou, utrhl by se dno trupu. Je to jasné, admirále? Rozumíte přesně tomu, co vám říkám?“

„Je mi to naprosto jasné,“ řekl Farragut, který se nesnažil skrývat svoji zlost, popuzen arogantním postojem švédského inženýra. „Všichni důstojníci z posádek těchto lodí obdrželi řádné instrukce. Budou střílet, jen když bude aktivován váš elektrický telegraf.“

„Telegraf je jenom stroj - a v boji může snadno selhat. Vrchní dělostřelecký důstojník vyšle elektrický signál, který aktivuje solenoid u konkrétní palebné pozice - který vztýčí rudý praporek instruující pozici, že má střílet. Ale pokud bude mít stroj poruchu, signály se musí předávat manuálně. Tehdy by nemělo dojít k žádnému zmatku. Jedno dělo na jeden povel, to je nejdůležitější.“

„Instrukce v tom smyslu byly již vydány. Všichni důstojníci jsou si vědomi situace a byli vyškoleni, aby podle toho jednali.“

„Hmh,“ zamumlal Ericsson a pak si hlasitě odfrkl. Očividně věřil v dokonalost strojů - ale ne lidí. Jeho špatná nálada polevila až tehdy, když se znovu na výkres zahleděl.

„Určitě jste si všimli, jak se toto konstrukční řešení podobá římskému ‚želvímu‘ obrannému manévru. Při němž vnější řady útočící strany drží na všech stranách štíty, aby je chránily před nepřátelskými střelami. Zatímco prostřední řady drží štíty nad hlavami, takže toto obranné postavení připomíná želví krunýř. Stejně je to i s našimi námořními bateriemi. Tady v trupu je šest palců ocelového pancíře, vyztuženého dubem, převyšujícího palebné pozice děl. Sekce ocelových štítů, umístěných nahoře, zajišťují ochranu paluby. Štíty jsou nasazeny na pantech po stranách lodí a otevírají je parní písty, ovšem jen když jsou moždíře připraveny k palbě.“

Třebaže jeho popis zařitění byl poněkud matoucí, na výkrese to bylo jasně vidět.

„A nyní pojďte,“ vyzval je Ericsson, „prohlédneme si USS Thora, první dokončenou loď. Thor je bůh hromu - a třímá kladivo, které rozdrtí nepřítel.“

Po letech nátlaku ze strany vynálezce, aby jedné z jeho lodí přidělili vikingské jméno, se ministerstvo námořnictva neochotně podvolilo. Ale vedle Thora tu byly lodě Thunderer, Attacker a Destructor.3 Příhodné názvy pro tato mohutná plavidla.

Když Sherman, Grant a Farragut opustili kancelářní budovu a přemístili se do doku, mohli poprvé ocenit hrubou sílu plavidel vyzbrojených moždíři. Tato děla byla v podstatě obléhacími zbraněmi, které nebyly nikdy zamýšleny pro námořní účely. Do široké hlavě jednoho z moždířů by se docela snadno vešel dospělý muž; třaskavé granáty, jimiž pálily, budou šířit strašlivou zkázu mezi všemi dělostřeleckými bateriemi, ať už sebelépe opevněnými.

„Úžasně,“ řekl Sherman, pokyvuje uznale hlavou, zatímco si prohlížel hrozivě vyhlížející námořní baterii. „Úžasně.“

Tohle je klíč, který nám otevře cestu k vítězství. Či spíše jeden z klíčů od bran vedoucích k vítězství. Při útoku pojedou vepředu tanky vezoucí děla."

„A nyní vám ukážu jejich nový ochranný plášť."

„Obávám se, že nyní mě musíte omluvit," řekl rozhodně admirál Farragut. „Ty už spadají do vaší kompetence, generále Shermane - ne do mojí. Nemám potřebu vidět je znovu."

Ne tak Sherman a Grant. Když pohlédli na ty smrtící stroje, viděli vítězství v boji, nikoli černou ocel a ostré hrany.

„Tohle je nejnovější vylepšení," pravil Ericsson a poplácal zaoblený ocelový štít, který chránil střelce. Byly vidět jen vyčnívající hlavně gatlingu. „Ten štít, to samozřejmě vidíte, to je zřejmě každému, ale uvnitř stroje samotného najdete zařízení, která jsou dílem mechanického génia." Nadzvedl poklop a ukázal na vnitřnosti stroje. „Tady, na zádi motoru, vidíte to pouzdro?"

Oba generálové přikývli, že vidí, ale neřekli nahlas, že jim to nic neříká.

„Vezměte si přenos energie," pravil Ericsson, a Sherman v duchu zasténal při představě další nepochopitelné lekce. „Motor roztáčí hnací hřídel. Ten musí zase pohánět druhý hřídel, ke kterému jsou přimontována kola. Ta jsou ovšem v klidu. Jak jim lze dodat rotační energii?"

Ericsson, vášnivě zapálený pro svůj vynález, si ve své blaženosti nebyl vědom zmatených výrazů na tvářích jeho malého obecenstva. „To řeší můj vynález převodové skříně. Ke konci rotujícího hřídele je připevněn zdrsněný ocelový plát. Naproti němu je pak druhý ocelový plát přichycený drážkami k hřídeli s koly. Tahleta páka posouvá druhý plát kupředu, takže až se oba pláty setkají, dochází k přenosu energie, kola se otáčejí, vůz se pohybuje kupředu."

„Je to vskutku dílo génia," pravil Sherman. Zazněla-li v jeho slovech nějaká ironie, švédskému inženýrovi ušla, protože se usmál a přikývl na souhlas.

„Vaše stroje jsou připraveny k boji, generále - ať budete kdekoli."

Stíny války

Bitevní plány konečně nabyly svou definitivní podobu, že definitivnější už být nemohla. Nesčetné šanony a celé zásuvky s detailními dokumenty spočívaly v archivech místnosti 313 na ministerstvu války. Generál Sherman přesně věděl, oč mu jde. Znal do posledního muže stavy vojenských jednotek, kterým měl velet, množství a sílu lodí, jež se chystal nasadit. Ve značně rozšířeném pokoji 313 nyní pracovali armádní důstojníci, žádní úředníci, a doplňovali Shermanovy rozkazy o přesné detailní údaje týkající se lidské síly, důstojníků, materiálu a podpory. Nebyli tak efektivní ani tak rychlí jako školení úředníci: zato však velmi dobře věděli, jak zachovat tajemství. Vzpomínka na to, jak na ministerstvu války došlo bezmála ke katastrofě kvůli krádeži jistých rozkazů, byla příliš živá na to, aby se dala ignorovat. Poručíci a kapitáni, kteří mezi sebou reptali, že je to otročina jako ve škole, nicméně přepisovali stovky kopií dokumentů potřebných k vedení moderní války. Poněvadž na výsledku operace se mělo zásadní měrou podílet námořnictvo, Shermanovi neustále asistoval admirál Farragut. Jeho rady byly svrchovaně důležité a oba velitelé se mezi sebou usnesli, jakých sil bude zapotřebí, pak navrhli flotilu rozličných lodí, která měla zabezpečit vylodění vojsk a zajistit vítězství. S vášnivým zaujetím pro detail, které jeho důstojníky dohánělo k vyčerpání, Sherman stále znovu a znovu procházel organizační plány, až byly přesně takové, jaké je chtěl mít.

„Je to nový druh války," řekl generálu Grantovi. Byl první dubnový den a časné jaro svíralo Washington ve svém hřejivém objetí. „Hodně jsem se nad tím zamýšlel a dospěl jsem chtít nechtět k závěru, že jsou to stroje, nikoli muži, které teď rozhodují války."

„Nemůžeš vést válku bez vojáků."

„To tedy nemůžeš. Oni musí ovládat ty stroje. Jen si napřed vezmi opakovací pušku zadovku a to, jak změnila povahu války. Uvědom si, že jeden muž je teď schopen střilet za celou četou ve srovnání s dřívějškem. Potom si vezmi dělo Gatling. Nyní má jediný muž palebnou sílu skoro jako celá rota. Postav několik gatlingů za obranný val a máš neporazitelnou pozici, kterou nepřátelští vojáci nemohou ztéci - ať jsou sebestatečnější. A nyní si dej gatlingy na jejich samohybné nosiče a máš nový druh smrtící kavalérie, která dokáže smést jakéhokoli nepřítele, který se jí postaví."

„Tehle nový druh války má více společného s jatkami než s udatností," řekl Grant poněkud nespokojen.

„Tos řekl velmi správně. Pokud tehle nový druh armády v plné síle zaútočí, může zničit všechno, co se jí postaví do cesty. Čím rychlejší je útok, tím rychleji konflikt skončí. Právě proto tomu říkám blesková válka. Jde o to, přenést válku k nepříteli a zničit ho. Jak jsi říkal - jatka místo udatnosti. Zaručené vítězství. Takhle musí být vedeny budoucí bitvy. Tygr válečné mašinerie byl puštěn z řetězu a my na něm musíme jet. Anebo zahynout. Starým metodám odzvonilo, nahradily je nové. Já jen doufám, že až nepřítel zjistí tento fakt, bude pro něj už příliš pozdě a on bude zničen. V minulosti to byla vášeň a odvaha, jež vyhrávaly bitvy. Síly Severu a Jihu byly u Shilohu natolik vyrovnané, že bitva mohla dopadnout tak i onak."

„Kdepak," řekl Grant. „Ty bys to nedovolil. Velel jsi toho dne zepředu a tvoji vojáci se tebou nechali strhnout. To tvoje odvahy dobyla vítězství."

„Snad. Ale prosím, věř mi. Já nesnižuji vůli a statečnost našich mužů. Jsou ti nejlepší. Chci jim však dát zbraně a organizaci, které budou vyhrávat bitvy. Chci, aby nadcházející konflikt přežili. Už nikdy více nechci vidět na bojišti dvacet tisíc mrtvých za jediný den, jako jsme to zažili u Shilohu. Mají-li být mrtví, necht' jsou v řadách nepřítele. Koneckonců chci, aby má odvetná armáda přimaširovala vítězně domů ke svým rodinám."

„To je přetěžký úkol, Cumphe."

„Ale je možné ho splnit. On bude splněn. Je jen třeba doladit pár zbylých detailů a já vím, že je mohu bezpečně přenechat tobě."

„Neboj se, než se vrátíš zpátky, budu to mít dávno hotové.“

„Zvlášť když nikam neodjíždím.“

„To je pravda. Oficiálně se připojíš k admirálovi Farragutovi při inspekci flotily. Tohle se tvrdí v novinách - a my víme, že ty nikdy nelžou. Kdy odjíždíš?“

„Dnes večer, hned po setmění. Na lodi se se mnou setká generál Robert E. Lee.“

„I navzdory tomu, že si užíváš doma dovolenky?“

„Musíš vždycky věřit tomu, co čteš v novinách. Já vím, může se to ode mě jevit jako troufalost, vzít si tak obrovskou loď, jako je Dictator, na dlouhou cestu do Irska a zase zpátky za osobními účely - ale tenhle výlet je zásadním způsobem důležitý. Musím být u toho, až se Lee a Meagher setkají. Musíme být všichni zajedno v tom, co je třeba udělat.“

„Plně s tebou souhlasím a vím, že mi říkáš jenom pravdu. Vyříd' ode mě pozdravy generálu Meagherovi. Je to skvělý důstojník.“

„To ovšem je. A já vím, že nás nenechá na holičkách, on a jeho irští vojáci. Ale musím mu zdůraznit, jak je jeho role důležitá - a oč je ještě důležitější přesné načasování. Ví, že to pochopí, když mu celou operaci vysvětlím. Je to úžasné, ta organizační práce, již odvedl jen s omezeným množstvím informací o nadcházející operaci, které mu bylo poskytnuto.“

„To proto, že ti věří, Cumphe. Jako my všichni. Tento nový druh války je tvým dílem, jen a jen tvým. Ano, byly tam všechny ty zbraně a stroje, aby si je mohli všichni prohlédnout. Jenže tys viděl víc než my. Tys měl tu předvídavost, a troufám si říci génia, na to, abys z toho všeho sestavil nový druh bojové organizace. My vyhrajeme, my musíme dobýt rozhodující vítězství. Abychom britskou otázku vyřešili jednou provždy. Pak si toho možná politici všimnou a řeknou si, že války jsou moc strašné na to, abychom v nich pokračovali.“

Sherman se suše usmál. „Nevěřím, že bych se toho někdy dožil. Jak víš, já osobně si myslím, že válka je peklo - jenže většina lidí si to nemyslí. Jsem přesvědčen o tom, že politici si vždy najdou důvod k tomu, aby rozpoutali ještě jednu další válku.“

„Obávám se, že máš pravdu. Přeji ti hladkou a rychlou plavbu - a až se vrátíš, zase se uvidíme.“

V Irsku panoval deštivý dubnový den, jako ostatně skoro pořád, ale generál Thomas Francis Meagher bral stěží na vědomí deštěm bičovaná pole a nasáklé stany v The Burrenu. Jeho muži byli čerství vojáci, nezkušení zelenáči - ale srdce měli jako lvi. Shromáždili se pod trikolorovou vlajkou, když zazněla výzva svolávající dobrovolníky, kteří se začali hrnout ze všech koutů vlasti. Jejich země byla nejmladší na světě a nyní čelila ohrožení ze strany té nejstarší. Irsko bylo republikou akorát tak dlouho na to, aby si vychutnalo přednosti svobody. Nyní, když tato nově nalezená nezávislost stanula tváří v tvář agresi, se jeho populace semkla na její obranu.

Před rokem, když Meagher provedl inspekci svých prvních dobrovolníků, poklesl na mysli. Bůh ví, že dobrou vůli měli, ale podvýživa trvající kolik pokolení si vyžádala těžkou daň. Paže měli tenké jako píšťalky, kůži zašedlou a zsinanou. Někteří z nich měli vyklenuté nohy, což je klasické znamení špatné stravy a křivice. Všichni poddůstojníci v nové armádě byli z irské brigády, všechno irsko-američtí imigranti, jejichž předkové před jednou nebo dvěma generacemi opustili starou vlast. Avšak jaký rozdíl těch pár generací znamenalo. Soustavná a tvrdá práce, kterou měli, zlepšila jejich úděl - zatímco řádná strava zlepšila jejich fyzickou konstituci. Většina z nich byla o hlavu vyšší než jejich irští bratrance, někteří vážili jedenapůlkrát tolik.

Generál Meagher se obrátil na americké vojenské lékaře s žádostí o radu. Měli letité zkušenosti s péčí o velké skupiny mužů, o jejich zdraví a blahobyt jakož i o jejich bojová zranění.

„Vykrmte je,“ řekl náčelník zdravotnické služby. Na žádost lékařů z irské brigády vykonal mimořádnou návštěvu Irska. Tím, co viděl, byl naprosto šokován. Jakmile to bylo možné, domluvil si schůzku s generálem Meagherem a jeho štábem.

„Jsem překvapen, že se ti chlapi vůbec dožili dospělosti. Víte, z čeho v této zemi sestává strava? Z brambor - skoro výlučně z brambor. Vskutku cenný zdroj výživy, ale nelze je jíst jenom samotné. A jsou-li brambory před uvařením oloupané, mnohé z výživných látek se ztratí. Kvůli chuti je jedí máčené ve slané vodě a zapíjejí všechno černým a neslazeným čajem. To není vůbec zdravá strava - to je rozsudek smrti.“

„Ale jsou na to zvyklí,“ pravil Meagher. „Velmi se vzpírají konzumaci hotových jídel, a jak říkají - „špécií“...“

„Tohle je armáda,“ zavrčel náčelník zdravotnické služby. „Budou poslouchat rozkazy. Ráno bude ovesná kaše - nemají-li rádi osolenou, mohou si ji osladit cukrem, aby se to dalo jíst. Ví, že říkají, že oves je jen pro koně - ale můžou přece napodobit své skotské bratrance a jíst každý den ovesné vločky. A do večere žádný čaj! Budou-li mít žízeň, pak jim dejte džbáný mléka. Potom dohlédněte na to, aby měli maso, alespoň jednou denně, a zeleninu jako tuřín a zelí. A taky pórek. Vlastně existuje velmi chutné irské jídlo zvané colcannon, které sestává z brambor a zelí. Postarejte se, ať to taky jedí. Pak cvičte, zprvu ne moc namáhavě, ale pořád jim přidávejte. Udělají se jim svaly a nabudou na váze a půjde jim to lépe.“

Lékaři měli pravdu - za necelý rok nastaly pozoruhodné změny. A poněvadž se zlepšilo zdraví těchto mužů, vzrostla i jejich vojenská zdatnost. V nové irské armádě byli rovnoměrně rozmístěni vycvičení vojáci ze zahraniční irské brigády. Ti, kteří měli potřebné dovednosti a inteligenci, byli jmenováni poddůstojníky; zbytek účinkoval jako vycvičený ústřední sbor, příklad pro chlapce z vesnických farem a městských chudinských čtvrtí. Ti se jen dychtili učit, toužíce přispět svým dílem k obraně vlasti.

Meagher měl z toho všeho obrovskou radost. Ačkoli čas od času byl pokrok žalostně pomalý. Nicméně tito nevzdělaní mladí muži měli neotřesitelnou vůli bojovat - a vítězit. Bylo jim řečeno, co mají dělat, a oni se do toho pouštěli s nadšením. Nyní z nich byla armáda, která se mohla proměňovat a maširovat na přehlídce a která rovněž

projevovala stále větší schopnosti při výcviku s puškami. Dokázali ze svých opakovacích zadovek Spencer spustit zkrušující palbu. Kdyby měli kuráž postavit se nepříteli, byla by to úctyhodná síla v poli.

Výcvik dělostřelců nebyl tak snadný. Bylo zde však několik farmářských chasníků, kteří věděli, jak zapřahat a zvládat koně, a ti zaplnili kádry jednotek obsluhujících dělové lafety. Zdravé jádro irsko-amerických dělostřelců přispělo svými schopnostmi a věděním, tak aby vznikl efektivní dělostřelecký sbor.

Tohle všechno bylo vykonáno. Dříve než vyšel ven, aby se účastnil přehlídky, stanul generál Meagher ve vchodu svého stanu a sledoval muže, jak drilují v neutuchajícím dešti. Vyrvali. Nedaleká rota stavěla nové stany; jeden z nich, nasáklý vodou, se z bortil na vojáky pracující pod ním. Vynořili se zmáčení - a smáli se své směle. Morálka byla skvělá. Už brzy budou tito muži prověřeni v boji. Generál Sherman, velitel armád, poslal po poštovním parníku jezdcům týdně do Galwaye zprávu, že spolu s generálem Robert E. Leem velmi brzy přijede do Irska, válečnou lodí přímo do Dublinu. Sherman mu vysvětlí, čeho je zapotřebí. Meagher si jasně pamatoval, co říkal před pár měsíci během jejich posledního setkání na ministerstvu války ve Washington City.

„Musíte vybudovat armádu, Francisi, která bude bojovat a bude vás následovat tam, kam ji povedete. Pokud skutečně přijde válka, případně vám nejdůležitější úkol, jehož splněním se zaručíte o naše vítězství. Připojí se k vám americké jednotky, ale vaši muži musí být rovněž připraveni bojovat. Budete mít ztráty, kterým se nelze vyhnout, ale chci, aby každý muž ve vašich řadách věděl, ještě než nastoupí do boje, že bojuje za svobodu Irska. Vítězství v poli bude navždy znamenat nezávislost vaší vlasti.“

Budou připraveni, pomyslel si Meagher a přikývl; budou připraveni.

Bouře polevovala, temné mraky mu uháněly nad hlavou. Na jihu se jimi prodralo slunce a znenadání vyslalo zlatý paprsek, který ozářil krajinu. Znamení, řekl si Meagher. Vskutku dobré znamení.

Bouře hnaná západním větrem, která předtím bičovala Irsko, se přehnala nad Anglií a nyní dorazila k pobřeží Lamanšského průlivu. Pasážéři, kteří se vynořili z calaiského parníku, sklopili hlavy, přidržující si v tom dešti na hlavách klobouky. Hromotluk s dlouhými vlasy a povíjajícím vousem déšť zcela ignoroval, kráčeje pomalu a flegmaticky podél nábreží. Když přišel k hostinci, zastavil se a pomalu odříkal slova „The Cask and Telescope“. Přikývl a opřel se do dveří.

Když vešel, muži, kteří tam popíjeli, po něm vrhli několik letných pohledů, ale nikdo se o něho doopravdy nezajímal. Cizinci byli tady v přístavišti běžní.

„Pivo,“ řekl hostinskému, když ho přišel obsloužit.

„Pintu? Půl pinty?“

„Velký vun.“

„Takže pintu.“

Ani zahraniční námořníci tu nebyli novinkou. Hostinský před něj postavil sklenici a shrábl pár penny z hrstky mincí, které muž položil na bar. Nově příchozí na jeden mocný lok vypil půlku sklenice, hlasitě si řihl a s zuchnutím ji postavil na bar.

„Hledám lodivoda,“ řekl hrdelní angličtinou, silně zabarvenou cizím přízvukem.

„Tak to jsi přišel na to správné místo, brachu,“ řekl hostinský, který při odpovědi leštil sklenici. „Jenom pár yardů odsud je Trinity House. Lodivodi, který sháníš, jsou všichni tam.“

„A lodivodi tady?“

„Mí nejlepší zákazníci. Táhle ten stůl u zdi, všichni do jednoho lodivodi.“

Nově příchozí bez dalšího slova uchopil svou sklenici a odstrachal se ke stolu, který mu hostinský ukázal. Muži u něj vzhledli a ustrnuli, když si přitáhl židli a svezl se na ni.

„Lodivodi?“ řekl.

„Po tom je ti víc co,“ řekl Fred Sweet. Pil již od časného rána, a byl tak notně zmožený. Už se chtěl zvednout, ale muž sedící vedle ho stáhl zpátky dolů.

„Zkus to vedle. Trinity House. Ti, co sháníš, jsou všichni tam,“ řekl tiše. Nově příchozí se k němu otočil.

„Sháním lodivoda jménem Lars Nielsen. On je můj broders?, jak to říkáte... synovec.“

„Hrome! - to vypadá, jako by tady náš kámoš byl příbuznej starýho Larse. A já vždycky myslel, že takovej ničema ani nemůže mít nákou rodinu.“

„Včera sed na uhlák, co jel do Londýna,“ řekl jeden z dalších pijanů. „Podle toho, co ho čeká, až se vrátí zpátky, moh by tu bejt každou chvíli.“

„Lars - on tady?“ zeptal se cizinec.

Po několikerém zopakování konečně pochopil, o co kráčí. „Já počkat,“ řekl, odsunul se od stolu a vrátil se k baru. Lodivodi u stolu ho nijak zvlášť nepostrádali.

Hrstka mincí na baru byla koncem odpoledne mnohem menší po tom množství pint, které za tu dobu vypil. Larsův strýc pil pomalu a vytrvale, a taky trpělivě, a vzhledl pokaždé jenom tehdy, když do baru vešel někdo nový. Už se stmívalo, když se přiběhl šedovousý muž, dusající dřevěnou nohou po prknech podlahy. Lodivodi v místnosti vydali nesouvislý pokřik.

„Máš společnost, Larsi,“ houkl kdosi.

„Tvá rodina chce zpátky prachy, kterys ukrad, když jsi vypad z Dánska!“

„Je stejně hnusnej jako ty - musíte bejt příbuzní.“

Lars je hlasitě a sprostě proklel a přiběhl se k baru. Vousatý muž se otočil a pohlédl na něj.

„Co tak zíráš?“ křikl na něj Lars.

„Jeg er deres onkel, Lars,“ řekl ten muž tiše.

„Nikdy v životě jsem tě neviděl," křikl Lars dánsky, když sjel toho druhého od hlavy až k patě. „A mluvíš, jako bys byl z Kodaně - ne z Jyllandu. Má rodina jsou všechno Jyskové."

„Chci s tebou mluvit, Lars - o penězích. O spoustě peněz, který by mohly být tvoje."

„Kdo jsi?" zeptal se Lars nedůvěřivě. „A jak mě znáš?"

„Vím o tobě. Jsi dánský námořník, který tu dělá už deset let lodivoda. Je to pravda?"

„Ja," zamumlal Lars. Rozhlédl se po šenku, ale teď, když mluvili dánsky, jim nikdo nevěnoval pozornost.

„Fajn. Teď ti koupím pivo a dáme feč jako staří přátelé. Spousta peněz, Lars, a taky cesta zpátky do Aarhusu."

Poté se spolu tiše bavili nad stolem potřísněným pivem, hlavy těsně u sebe. Ať už si řekli cokoli, Larse to tak potěšilo, že tvář se mu rozzářila nezvyklým úsměvem. Objednali si nějaké jídlo - spoustu masa, brambory a chléb -, které s gustem zhltili. Když dojedli, společně odešli.

Na druhý den se Lars Nielsen nehlásil do služby v Trinity House. Proslechlo se, že řekl hostinskému v nálevně, že náhle přišel k dědictví a vrací se do Dánska.

Nikdo ho ani trochu nepostrádal.

Vzhůru do boje

Velké lodě po jedné či po dvou vyplouvaly z Ameriky, po celou cestu doprovázené obrněnci z námořnictva Spojených států. Bylo to množství dopravních lodí rozličných druhů, pár z nich dokonce tvořily dřevěné plachetnice, které byly vybaveny parními motory. Některé z těchto modifikovaných lodí měly omezené palivové prostory, takže všechny konvoje dělaly zastávku v St. John's na Newfoundlandu. V tamním přístavu nyní nebyly žádné britské lodě; od místních se Američanům dostávalo vřelého přijetí. Po tomto přistání na pevnině konvoje zamířily daleko na sever na naději, že se vyhnou britským patrolám: tento plán vyšel. Pouze jednou narazily na britskou válečnou loď, která při pohledu na větší plavidla vyklidila pole. Jejich cesta vedla na sever, až skoro k Islandu, poté zahnuly na jih na shromaždiště v Galwayi. Když přijíždějící lodě vyložily svůj náklad, většinou munici, který směřoval vlakem do Dublinu, vyprázdňené se přemístily do kotviště v Galwayském zálivu. Koncem jara se už záliv černal loděmi, kterých tam bylo k vidění víc než kdy předtím. Zdržovaly se pokojně v kotvišti a čekaly na rozkazy.

Ty na sebe dlouho nenechaly čekat. Finální rozkazy přivezl sám USS Avenger, vítěz bitvy na Potomaku. Jednoho rána si to majestátně přisupěl přes záliv do doku v Galway City. Avengeru nyní velel ostřílený námořní kapitán Schofield, protože stárnoucí komodor Goldsborough mezitím odešel do dlouho zasloužené penze. Loď měla i nového prvního důstojníka, Rusa se vším všudy, hraběte Korženěvského, který v minulosti dokonce navštěvoval britskou námořní akademii. Schofield zprvu choval podezření ohledně tohoto neobvyklého jmenování, ale to brzy ustoupilo uznání, neboť hrabě byl snaživý a schopný důstojník.

Rozkazy, které Avenger přivezl, rychle směřovaly k čekajícím lodím, zatímco jeden armádní plukovník, doprovázený ozbrojenou stráží, nasedl na rychlík do Dublinu s rozkazy pro generála Meaghera a generála Roberta E. Leea.

Přípravy nebyly v žádném bodě unáhlené či uspěchané. Postupovaly s majestátnou definitivností, takže za rozbřesku 15. května 1866 lodě jedna po druhé zvedly kotvy a vypluly na moře. Minuly Aran Islands, plavíce se severozápadně od pobřeží Connemary, potom zabočily na sever - když posléze obepluly severní pobřeží, nasadily kurs Severní průliv mezi Irskem a Skotskem. Dlouho před tím, než dopluly do průlivu, ještě když míjely Dongeal Bay, oblaka dýmu na horizontu ohlásila přítomnost amerických obrněnců.

Válečná flotila takové velikosti nebyla nikdy předtím k vidění, ani během předchozí invaze do Irska. Žádná britská flotila, i když sebesilnější, by se neodvážila stanout tváří v tvář tak mohutnému válečnému loďstvu.

Žádná nepřátelská loď však nebyla v dohledu; přesun proběhl nepozorovaně a americká flotila Brity zaskočila. Lodě pluly na jihovýchod, skrze Severní průliv, kde mohly být snadno zpozorovány ze Skotska. Byly také vskutku spatřeny, když míjely Mull of Kintyre, a telegraf v Campbeltownu rychle odeslal tu zprávu na jih. Jenže než stačili Britové zareagovat, kotvily už nákladní lodě bezpečně v přístavech Dublin a Dun Laoghaire.

Obrněnce zaujaly pozice na otevřeném moři, aby zadržely všechna plavidla, která by se neuváženě přiblížila k irskému pobřeží. Těch pár lodí, jež se přesto odvážily blízko, bylo zas vcelku rychle vyprovozeno. Na paluby čekajících lodí ze břehu pochodovala vojska, zatímco palebné baterie zaujaly pozice v blízkosti nekonvenčních námořních transportérů postavených speciálně pro účely blížící se invaze. Když tyto lodě přirazily k dokům, v jejich ocelových bocích se otevřely velké otvory, ze kterých parní písty vysunuly kovové rampy. Jejich povrch pokrývaly příčně položené dřevěné trámce, takže koně mohli snadno vytáhnout děla s lafetami na jejich paluby. Tímto způsobem se nalodila i jízda, stejně jako čeledíni s koňmi důstojníků. Nalodování skončilo těsně po setmění v noci 19. května.

Krátce po půlnoci 20. května se lodě seřadily a vypluly na moře. Byla to předlouhá řada čítající skoro stovku plavidel, táhnoucí se v délce čtyřiceti mil napříč Irským mořem ve směru britského pobřeží. Úsvit je zastihl v Liverpoolském zálivu, zatímco první válečné lodě již supěly proti proudu Mersey.

Útok byl pro šokované obyvatele Liverpoolu naprostým překvapením. Dunění těžkých děl bylo prvním náznakem, že jejich země je ve válce. Každá pevnost, dělostřelecká baterie a vojenský objekt byly na amerických mapách pečlivě označeny. Roky výzvědné činnosti nevyzněly nadarmo. Každý z obrněnců měl vytyčený svůj specifický cíl. Slunce bylo ještě stále nízko nad východním horizontem, když vypálila první děla.

Těžké brizantní granáty hustě zasypaly přístavní opevnění a vzniklý vír smrti vychrlil do výše děla, zdivo a kusy lidských těl. Jeden kavalerista, jenž se držel za poraněnou paži, cválal na koni prázdnými ulicemi k telegrafní ústředně. Rukojetí šavle bušil na zavřené dveře, až se nakonec vlámal dovnitř. Záhy se objevil zděšený telegrafista, usedl ke stroji, na sobě stále noční úbor, a odeslal zprávu o invazi do Londýna.

Poprvé po osmi stech letech Británie čelila nebezpečné invazi. Šok - a v jeho patách hrůza - se šířily po ostrově. U jeho bran stanuli barbari.

Generál Sherman si zřídil velitelství na celnici ve městě Cork. Byla to hezká bílá budova z kamene, stojící na samém konci ostrova, na kterém vyrostl střed města. Z vysokých oken měl pěkný výhled na řeku Lee. Hned pod jeho okny se spojovaly Severní a Jižní kanál řeky, jejíž modré vody poklidně vtékaly do Cork Loughu. Hladina řeky se nyní jenom hemžila rozličnými plavidly jižní invazní flotily. Dopravní lodě byly nedaleko, mnohé z nich kotvily u městských nábřeží. O něco dále po proudu řeky, v corksém přístavu, byly válečné obrněnce a další patrolovaly o něco dále na východě, kde se řeka vlévala do moře. Nepřátelské válečné lodě se pokoušely v tomto směru sondovat, ale byly odraženy, ještě než stačily cokoli zjistit. Pokud to bylo možné, všechny přesuny lodí byly udržovány v tajnosti - až na pár náhodných pozorování, s nimiž se dalo počítat. Američané veřejně vyhlásili, že chrání irské loďstvo před vpády zahraničních mocností. Protesty Británie ohledně narušení jejich pobřežních vod byly okázale ignorovány.

Generál Grant vešel do místnosti a spočinul zrakem na velkém nápisu 20. KVĚTEN, jenž se vyjímal v kalendáři, načež usedl za stůl naproti generálu Shermanovi. Zamyšlen si prohrábl vousy.

„Dvacátý květen," pravil. „Dublin telegrafoval, hned jak vypluly poslední lodě. Pokud nebudou mít na moři defekty, město Liverpool se dnes ráno stane terčem útoku."

„S jistým procentem ztrát v loďstvu se v operačních rozkazech počítalo," řekl generál Sherman. „Takže útok proběhne podle plánu."

„Kdy se něco dozvíme?"

„Až za pár hodin. Teprve poté, co padnou všechny opěrné body a budou obsazeny první vlaky, doručí nejrychlejší z plavidel zprávu do Dublinu. Tam se to dozvědí jako první a pak tu novinu zatelegrafují nám."

Sherman pokynul hlavou směrem k otevřeným dveřím a telegrafistovi, jenž pracoval v místnosti naproti přes chodbu. Ze stropu visely girlandy drátů a vedly ven z okna. Spojovaly je s centrální poštou a flotilou.

„To čekání není vůbec snadné," řekl Grant. Vytáhl si z náprsní kapsy černé viržinko, škrtl sirkou a zapálil si ho.

„To není nikdy," odpověděl Sherman. „Ale našim heslem musí být trpělivost. Jedna věc, kterou si můžeme být jisti, je to, že zpráva o útoku teď už bude otelegrafována do Londýna. Britská vláda bude nepochybně chtít vyhlásit okamžitou mobilizaci. Musíme jim ponechat alespoň jeden den na to, aby zjistili, co se stalo, pak aby se rozhodli, co udělají."

„To bude zítra, jedenadvacátého."

„Ano, to bude. A ten jeden den jim ponechávám také na rozšíření zmatku. Vláda musí zasednout, plánovat, radit se, běžet s tím za královnou a zase zpátky."

„Odhaduješ, že takhle uběhne celý den, než budou podniknuty nějaké rozhodné akce?"

„Ano."

Grant vydechl oblak dýmu a vyhlédl nepřítomně z okna. „Ty jsi muž, který tu rozhoduje, Cumphe. Neraď bych byl ve tvé pozici a měl zodpovědnost za průběh téhle války. To já bych přešel k další fázi invaze okamžitě."

„Avšak možné taky je, že bys to neudělal - kdybys byl na mém místě. Je to velitelské rozhodnutí - a jakmile jednou zazní, nelze ho změnit. I v Londýně budou muset vyhodnotit situaci, napsat rozkazy a předat je dál. Jejich vláda bude muset zcela změnit způsob svého uvažování, což není nikdy snadná věc, protože v takové pozici nikdy předtím nebyli. Jejich armády vůbec poprvé nebudou útočit - ale bránit se. Samozřejmě je tu vždycky možnost, že na takovou eventualitu byly vypracovány plány. Ale i kdyby nějaké takové plány měli, budou je muset vyhrabat, prozkoumat, modifikovat. Dá-li se to tak říci, myslím si, že jsem přespříliš konzervativní, když jim na šíření zmatku ponechávám jeden jediný den. Ale teď už se na tom nedá nic změnit. Jsem si jist, že zítřek bude pro všechna nepřátelská vojska v zemi klidným dnem. Jsem přesvědčen, že k významnějšímu přesunu jednotek dojde až dvaadvacátého."

„A to pak všichni vytáhnou směrem k Midlandsu, aby čelili invazi."

„Ano, to udělají," řekl Sherman; jeho úsměv přitom nebyl vůbec hřejivý. „Takže ty se svými muži vypluješ třiadvacátého."

„Už se na ten okamžik těším - stejně jako vojáci. Tou dobou už jistě budeme vědět, jak probíhá první invaze v Liverpoolu."

„Spoléhám na tebe, že útok dovedeš do vítězného konce."

„Nezklam tu," řekl Grant vyrovnaným hlasem, který byl odhodlaný, ba drsný. Odvede tu práci na výbornou. Sherman věděl, že dokáže-li nějaký generál na celém světě uspět, je to Ulysses S. Grant.

Jakmile byla liverpoolská opevnění zplanýrována a jejich posádky umlčeny námořním bombardováním, transportní lodě invazní armády jedna po druhé zakotvily v centrálních městských docích. Lodím, které tam již stály, byla neobřadně přeseknuta uvazovací lana. Pak byly otaženy na birkenheadskou stranu řeky a navezeny na tamní mělčiny. Zatímco se to dělo, na irských lodích se spouštěly lodní můstky. První muži, kteří stanuli na břehu, byli irští střelci, kteří se rozvinuli do obranných pozic a ukryli se před případným protiútokem.

Jenom co se dostali do krytů, už byly vysunuty nakládací rampy ze speciálních dopravních lodí a do ranního světla vycválala americká kavalerie.

Do hodiny bylo nábřeží zajištěno a útočníci se rozeběhli v rojnici do města. Byla zde ohniska odporu, která byla hbitě eliminována. Hbitě proto, že po vyloštění kavaleristů, kteří vyrazili do boje, byly vyloženy i kanony. Když je spouštěli po rampách na nábřeží, měli je uvázané na lanech, která pomalu a opatrně odvíjeli z palubních navijáků, aby se nerozjely nezadržitelně kupředu. V závěsu za děly byli během pár minut vyvedeni koně. Děla Gatling, která byla mnohem lehčí, byla po rampách do doků svezena ručně, kde do nich zapřáhli koně. Rovněž kanony, po připravení do

kolesen a připevnění muničních beden, byly brzy připraveny vyrazit do boje. Metodicky a zcela neúprosně, invazní vojska postupovala hlouběji směrem do města.

Generál Robert E. Lee si zřídil velitelství poblíž řeky Mersey. Vojenské spojky, a občas nějaký kavalerista, mu přinášeli zprávy.

„Tady u těch kasáren je silné obranné postavení," řekl plukovník Kiley a ukázal prstem na mapu města rozloženou na stole. Lee přikývl.

„To se dalo čekat. Už ho obešli?"

„Ano, generále, přesně podle vašeho rozkazu. Vzadu byla ponechána jedna rota, aby pokračovala v palbě, a spolu s ní dva gatlingy."

„Dobře. Přitáhněte tam baterii děl, ať to místo vyčistí od nepřítele."

Zatímco útočný výpad do nitra Liverpoolu probíhal metodicky a naprosto precizně, o postupu úderných oddílů proti Lime Street Station se to říci nedalo. Vepředu se hnala jako o závod kavalerie, pronikajíc všemi vzdorujícími pozicemi, a neustále útočila. Ohniska odporu byla obežita a jejich vyčištění bylo přenecháno pečotě. Mobilní gatlingy chrlily záplavy kulek do vojáků, kteří měli tu smělost se jim postavit. Vlaková stanice, vlaky a železniční seřadiště musely být za každou cenu získány nepoškozené. Generálu Leeovi se ulevilo, ač jenom mírně, když obdržel zprávy o tom, že primární cíle byly obsazeny.

„Přesunuji své velitelství podle plánu na nádraží. Vyšlete spojky, zařídte, ať jsou o tom všechny jednotky zpraveny." Ustoupil kousek stranou, zatímco důstojníci vyrazili ke stolu, aby srolovali mapy.

„Tato operace nyní přechází do své druhé a finální fáze. Generál Meagher a irské oddíly se v co nejkratší době přichystají k odjezdu." Pokynul čekajícímu kavaleristovi a předal mu zprávu, kterou právě napsal.

„Doručte to veliteli Darteru. Ať hned vyrazí do Dublinu."

Důstojník zasalutoval - pak se vyšvihl do sedla a odcválal k lodi. Lee za jeho zády jen pokýval hlavou.

Všechno se dělo přesně podle plánu.

Tasený meč

Jako když použije parní buchar na rozlousknutí ořechu: síly, které zde byly nasazeny, byly neúměrně velké vůči zvolenému cíli. Avšak úspěch či nezdar celé invaze závisel na prostém aktu: dostat jistého muže na břeh na to správné místo v Cornwallu - vyzbrojeného jedním veledůležitým nástrojem. Pro tenhle úkol byly vybrány USS Mississippi a USS Pennsylvania. Byly to nově postavené a vylepšené dvouvěžové obrněnce kategorie Monitor. Stejně jako jejich předchůdce Virginia, i ony byly pojmenovány podle států Unie. Politicky uvědomělé ministerstvo námořnictva dohlédlo na to, aby byly pokřtěny jak po severanském, tak po jižanském státu.

Oba obrněnce uháněly před zbytkem válečné flotily, když opustila přístav Cork. Supěly pořád na jih a zahuly na východ, až když překročily padesátý stupeň severní šířky a stanuly v ústí Lamanšského průlivu. Poté udržovaly kurs, plující notný kus jižně od Scilly Isles - tohle souostroví bylo vidět jen jako malé skvrnky na horizontu po levoboku. Tou dobou už bylo pozdní odpoledne a obě lodi až do setmění zpomalily chod. Nyní nadcházela doba největšího nebezpečí: byly necelých čtyřicet mil od Plymouthu - druhé největší námořní základny na britských ostrovech. Hlídky na pozorovatelnách byly zdvojnásobeny a muži s dalekohledy a teleskopy nepřetržitě obhlíželi horizont. Poblíž břehu zaregistrovali rybářské čluny, ale ty se daly ignorovat. Zajímalo je britské námořnictvo; měli pro to dobrý důvod. Nejdůležitější ze všeho bylo dosažení momentu překvapení.

Už se stmívalo, když Mississippi vyslala signál Pennsylvanii. Plula notný kus před svou sesterskou lodí a držela se o něco dále na moři. Tato pozice byla záměrná - a životně důležitá - jelikož její krátký vzkaz zněl:

Vepředu spatřeno neidentifikované námořní plavidlo. Křížím jeho trasu.

Zatímco Mississippi tuto zprávu odesílala, z jejích komínů se vyvalila oblaka dýmu, jak nabrala rychlost. V jihovýchodním kursu. Bude-li zpozorována a pustí-li se nepřítel za ní, celá akce bude probíhat hodně z dohledu Pennsylvanie.

Plán vyšel. Setmělo se. Nyní, nepozorována ve tmě, s motory jedoucimi na nejnižší chod, americká válečná loď se tiše blížila vstříc cornwalskému pobřeží.

„To musí být světlo na Zone Pointu," pravil první důstojník, když se přiblížili k pobřeží. „Je to v ústí Falmouth Bay - a tamto vzadu budou světla Falmouthu."

„Držte stálý kurs," nařídil kapitán.

Bylo krátce po půlnoci, když proklouzli kolem St. Austellu a vpluli do St. Austell Bay. Když se plynové osvětlení města ocitlo za zády lodí, zastavili motory a pluli unášení kupředu, zatímco bylo slyšet pleskání vlnek o ocelové boky lodí.

„Vylodovací skupina vysedat."

Ozval se dusot nohou běžících na palubě. Pár okamžiků nato bylo slyšet slabounek vrzání dobře promazaných lodních jeřábů, jak se dva čluny přehouply přes bok lodí a klesaly dolů do moře. Námořníci vyrazili po lanových žebřících napřed, připraveni pomoci neohrabanějším vojákům do čekajících člunů. Jako další šli telegrafisté, následovaní zbytkem skupiny. Pušky neměli nabitě a munici si nesli uschovanou v pečlivě zavázaných váčcích. Kdyby narazili na nějaký odpor, mělo dojít na pažby a bajonety.

Doufali, že na žádný nenarazí. Tato část pobřeží byla vybrána ze dvou velmi důležitých důvodů. Většinu pevniny přiléhající k pobřeží zde tvořily zalesněné soukromé pozemky, na kterých se volně potulovala vysoká zvěř. V noci by měly být liduprázdné, protože v blízkosti nestály žádné farmy ani jiná obydlí; vedla tudy pouze železniční trať mezi

pobřežní linií a strmými kopci. A ta železniční trať byla hlavním důvodem, proč tu byli.

Na Cornwallu se vyjímá skalnatý kopcovitý hřeben táhnoucí se v celé délce poloostrova. Když Great Western Railway vychází ze své nejzápadnější konečné stanice v Penzanci, koleje se stáčí do vnitrozemí, z dosahu moře. Vedou přes Redruth a Truro, pak do St. Austellu, kde se trať znovu přibližuje na dohled moře, notný kus za půli cesty mezi Penzancí a Plymouthem. Míjí bažinatý Blackmoor a pak vede několik mil podél pobřeží, než znovu a naposledy zahne do vnitrozemí. A tenhle úsek tratě byl cílem Američanů.

Čluny s drhnutím najely na štěrkový břeh. Byly slyšet šeptané povely, jak námořníci vyskakovali do zpěněného příboje a po kolena ve vodě vlekli čluny o něco výše na pláž. Ubývající měsíc poskytoval akorát dost světla vojákům, aby mohli vysednout. Jeden z nich upadl, až to zařinčelo, a jeho zbraň sebou pleskla o oblázky. Ozvalo se krátké bolestivé vyjeknutí, jak mu kdosi šlápl na ruku. Ostatní ho vytáhli do stoje a pak důstojník zasyčel na povel, ať všichni zůstanou stát. Noc byla tak tichá, že bylo slyšet houkání sovy mezi stromy na vzdálené straně jednokolejné železniční tratě. Její kolejnice se v měsíčním světle stříbrně třpytily.

Hned vedle kolejí stála řada sloupů, mezi nimiž vedly telegrafní dráty.

„Seržante - ať se muži rozestoupí nalevo a napravo, dvacet yardů od trati. A tentokrát potichu. Telegrafní četo - víte, co máte dělat.“

Když došli ke kolejím, telegrafisté se rozdělili na dvě skupiny a jedna z nich se vydala po pražcích na východ. Ještě než zmizeli ve tmě, muž pověřený úkolem už si připínal na nohy stupačky. Ložil po sloupech, rychle a sebejistě, hroty jeho stupaček se přitom zabodávaly do dřeva. Ozývalo se ostré cvakání štipáček a šustění, jak telegrafní dráty dopadaly na zem.

„Seberte ten drát,“ přikázal potichu seržant. „Odřízněte ho a hodte do oceánu.“

Sto, dvě stě yardů drátu bylo odříznuto a vhozeno do moře. Vojáci skončili s přiděleným úkolem a vrátili se do člunů dlouho předtím, než se měla vrátit drahá skupina. Muži se neklidně ošivali, až je seržanti museli rázně umlčet. Poručík pocházel sem a tam, klepáváje prsty neklidně po pouzdru své pistole, ale nahlas neříkal nic. Druhá skupina pověřená přezářením drátů obdržela rozkaz, ať jde patnáct minut podél kolejí, či ať tu dobu alespoň přibližně odhadne. Měli vyříznout další úsek drátěného vedení a vrátit se. Teď už se zdálo, že doba potřebná k návratu dávno uplynula; ačkoli zřejmě ještě ne, uvědomil si poručík.

Vojín O'Reilly, jeden muž z hlídky umístěné ke kolejím, pojednou uviděl, jak se nocí blíží temná postava. Už na ni chtěl zavolat, když tu mu došlo, že dotyčný přichází od západu - zatímco druhá skupina zamířila na východ. O'Reilly se předklonil a zatahal desátníka za rukáv, současně se dotkl ukazováčkem rtů. Pak ukázal podél trati o kus dál. Oba vojáci se přihrbili, snažíce se splynout s tmou.

Postava šla pořád dál, v ramenou podivně široká, a tiše si hvízдалa.

Pak se zastavila, jak si náhle všimla temných obrysů vepředu hned vedle kolejí. Cizinec se v tu ránu otočil a ztěžka se rozběhl po kolejích zpátky.

„Za ním!“ sykl desátník a vyrazil jako první.

Prchající muž uslyšel hlasité křupání jejich bot a na moment zpomalil. Na koleje dopadla jakási temná postava a muž pokračoval v běhu. Ne však moc rychle. Desátník bodl puškou dopředu, vrazil ji muži mezi nohy a sejmul ho s rachotem na zem. Ještě než muž stačil vstát, byl na něm O'Reilly a tiskl mu zápěstí k zemi.

„Nezabíjejte mne - prosím, nezabíjejte mne!“ žadonil ten muž pisklavým hlasem. Takhle zblízka mohli vidět, že jeho dlouhé vlasy jsou rozčuchané a šedivé.

„Proč hned myslíš na tak strašný věci, dědoušku?“

„To jsem nebyl já. Já tu léčku nenastražil. Jen jsem o něj zakopl, čistě náhodou.“

O'Reilly popadl za parohy jelení mrtvolu. „Pytlák, no tohle!“

„Kdepak!“ kvílel ten muž a desátník jím zatřásl, až zmlkl.

„Hodnej chlapík. Jen buď pěkně zticha a nic se ti nestane. Přines toho jelena,“ zašeptal desátník k O'Reillymu. „Někdo si na tom čerstvém masíčku rád pochutná.“

„Co se to tu děje?“ zeptal se poručík, když dověkli vydešeného starce na pláž. Desátník to vysvětlil.

„Fajn. Svažte mu zápěstí a dejte ho do člunu. Odvezeme ho zpátky - jako našeho prvního zajatce.“ A potom ledovým hlasem dodal: „Bude-li působit nějaký hluk, umlčte ho.“

„Ano, sire.“

„O'Reilly, běž s ním. A vezmi toho jelena. Generál si jistě rád dá trochu zvěřiny, tomu bych se nedivil.“

„Skupina se blíží,“ ohlásil ze tmy tlumený hlas.

Ozval se víc než jeden ulehčený povzdech, když muži zaslechli křupání šterku pod podrážkami vojenských bot.

„Odstrčte čluny! Naskočte, hned jak budou na vodě!“

Dráty byly úspěšně přezářeny. Nikdo je přitom neviděl.

Hned za rozbřesku začne vyloďení.

Pro pašeráka válka skončila, ještě než začala. Když si konečně uvědomil, co se mu stalo, velmi se mu ulevilo. Tohle přece nejsou hajní sira Percyho; nestane před falmouthským soudem, jak se obával. Být válečným zajatcem Američanů je mnohem lepší než být deportován na druhý konec světa.

Světla v Buckinghamském paláci plápolala po celý večer, i přes půlnoc, až do časných ranních hodin. Kavaleristé neustále přicházeli a odcházeli, občas přihřel a odhrčel nějaký kočár. Veškerá tato aktivita se soustředila kolem poradní místnosti, kde probíhalo vedlejší zasedání. Před dveře byl postaven plukovník, aby zadržoval zprávy; druhý plukovník uvnitř pak předával všechny ty, které se jevíly sdostatek důležité na to, aby mohly být důvodem k přerušení porady.

„Nedovolíme, aby byla znesvěcena nedotknutelnost naší země. Vyjádřili jsme se dostatečně jasně?”

„Ano, madam, velmi jasně. Ale musíte chápat, že ke znesvěcení již došlo, ta vylodění jsou již věcí minulosti. Nepřátelské síly jsou pevně uchyceny na břehu v Liverpoolu, město bylo dobyto, všechny boje podle posledních zpráv dávno ustaly.”

„Mí drazí vojáci by se nikdy nevzdali!” Viktorie ta slova bezmála zavřeštěla, její hlas s každou hodinou - s každým dnem - hlubokého pohnutí hrubl. Plet' měla tak znachovělou, až to všechny přítomné děsilo.

„To jistě ne, madam,” řekl trpělivě lord John Russell. „Ale mohou být už klidně mrtví. Obránců bylo početně jen málo, zato útočníků mnoho a neznali slitování. A vypadá to, že Liverpool není cílem jediným. Zprávy z Birminghamu hovoří o intenzivních bojích, které tam probíhají.”

„Birmingham - ale jak?” Viktorii klesla čelist, jak se zmateně pokoušela vstřebat tuto novou a hrozivou informaci.

„Vlakem, madam. Byly obsazeny naše vlastní vlaky, jež pak byly nuceny přepravit nepřátelská vojska na jih. Američané vlakům velmi holdují a v rozličných válkách je ve velkém využívali.”

„Američané? Bylo mi řečeno, že ta invazní vojska jsou irská...”

„Yankee nebo Paddy - na tom nezáleží!” odsekl vévoda z Cambridge. Hodiny těch tahanic už mu šly silně na nervy; nejraději by byl v poli a přenesl bitvu k nepříteli. Všechny ty bastardy by pobil.

„Proč by Irové chtěli podniknout invazi?” vyhrkla ochromená Viktorie. Pro ni byli Irové napořád vzpurnými dětmi, které je třeba korigovat a navracet pod pozeňnanou britskou nadvládu.

„Proč?” zavrčel vévoda z Cambridge. „Protože jsou možná pohoršení tím, že jsme jejich příbuzné vrzli do těch koncentračních táborů. Ne že bychom měli na výběr. Je to jako hrát si na prsou hady. Vypadá to, že byl obsazen Sefton Park, tábor východně od Liverpoolu. Jako další je nepochybně na řadě Aston Hall u Birminghamu.”

Zatímco mluvil, postřehl, že někdo zlehka zaklepal na dveře. Ty se teď na škvíru pootevřely a bylo slyšet zrychlený šepot, jak se tam někdo domlouval, než se zase zavřely. Skupina kolem stolu vzhledla, když se přiblížil plukovník s útržkem papíru.

„Telegram z Whitehallu -”

Vévoda ho vytrhl důstojníkovi z prstů, zrovna když se po něm natahoval Russell.

„K čertu s nimi.” Vévoda kypěl zuřivostí. Hodil lístek na zem a přidusl k velké mapě britských ostrovů, která visela na zdi.

„Zpráva z Defenderu, telegraficky odeslaná z Milford Havenu - tady.” Poklepal prstem na mapu západního Walesu, kde do Svatojiřského průlivu vyčníval poloostrov. „Vypadá to, že před pár hodinami zahlédli velký konvoj obeplovávající tenhle mys. Mířili na jih.”

„Na jih - proč na jih?” zeptal se Russell, jenž se nový vývoj událostí snažil usilovně pochopit.

„Inu, nemá to být invaze do Francie - o tom vás mohu ujistit,” zuřil vévoda. Přejel rukou podél Lamanšského průlivu, podél jižního pobřeží Británie. „Sem mají namířeno - k teplému a měkkému podbrříšku Anglie!”

Za rozbřesku se útočná flotila přiblížila ke cornwallskému pobřeží. Přístav Penzance, obehnaný kamenem, byl velmi malý, vhodný akorát pro výletní lodě a rybářské čluny. Přívaz jezdící na Scilly Isles, kde přes noc kotvil, zabíral vevnitř většinu místa. S tím se při vylodění taky počítalo a parní pinasa z Virginie byla jediná americká loď, která se pokusila vplout do přístavu. Byla napěchovaná vojáky, kterých bylo tolik, že její roubení sahalo jen několik palců nad hladinu moře. Muži se jako temná vlna vlili do přístavu, vzali ho útokem a rychle obsadili celnici a plovárenský objekt.

Mezitím se podél pobřeží Penzance blížily ke břehu malé čluny. Vyloděovaly se na zakřiveném břehu mezi přístavem a železniční stanicí a na dlouhých prázdných plážích, které se v oblouku táhly směrem na západ od přístavu. První vylodivší se vojáci přiklusali po silnici na stanici a potom dále na železniční seřadiště za ní. V čele těchto vojsk chvátil generál Grant; vlaky byly klíčem k úspěchu celé operace. Proběhl přes nástupiště a vtrhl na telegrafní stanici, kde vojáci mířili zbraněmi na vyděšenou noční obsluhu.

„Spal nad klapkou, generále,” řekl seržant. „Čapli jsme ho, ještě než stačil odeslat nějaké varování.”

„To jsem stejně nemohl udělat, vaše ctihodnosti,” protestoval muž. „Nešlo to, protože vedení do Plymouthu je stržené.”

„Ptal jsem ho na nějaké vlaky jedoucí z města,” řekl major Sandison. Pracoval jako přednosta stanice, než založil v St. Louis rotu dobrovolníků a odvedl je do války. Jeho vojáci, mnozí z nich bývalí železničníři, obsadili stanici a přilehlé seřadiště.

„Je to jenom nákladní vlak ze St. Austellu do Trura, to je vše, co na trati je.”

Sandison rozložil na stole mapu a ukázal na stanici. „Než se tam dostaneme my, měl by už stát na vedlejší koleji.”

„Měl by’ nestačí,” řekl na to Grant.

„Souhlasím, generále. Vypravím lokomotivu, která před naším prvním vlakem potlačí pár nákladních vagonů. Plus vagon s vojáky. S kladivy a kolejnicovými hřeby pro případ, že by byla trať nějakým způsobem poškozena. Postarají se o to, že trať bude čistá - a průjezdná.”

„Generále - první gatling už připlouvá na břeh,” ohlásil nějaký voják.

„Dobře. Vyložte i ty ostatní - a pak okamžitě sem.”

Sherman a Grant předtím strávili spoustu hodin nad organizací vojsk vyčleněných pro tenhle útok na Cornwall.

„Přístav je nemožně malý,” řekl Sherman. „Viděl jsem ho na vlastní oči, než naše jachta zakotvila uvnitř. Ale za obvodovou hradbou přístavu je hluboká voda. Když jsme odjížděli, pověřil jsem posádku Aurory měřením hloubky dna. Námořnictvo souhlasí s tím, že nákladní lodě s dostatečně mělkým ponorem mohou zakotvit na přímořské straně a navijáky odtáhnout těžké kusy na břeh.”

„Kanony?”

Sherman zavrtěl hlavou. „Ty jsou příliš těžké - a moc pomalu se vykládají. A nemáme žádná tažná zvířata, za která bychom je zapřáhli. A taky by se dost těžko nakládaly do vlaků, i kdyby se nám je podařilo dostat na nádraží. Kdepak kanony. Musíme postupovat rychle.“

„Takže gatlingy.“

„Přesně tak. Jsou dostatečně lehké, aby je mohli muži odtáhnout.“

„A co jejich munice? V boji vždy pohltí nesmírné množství střeliva.“

„To znovu zůstane na vojácích. Vybereš ze svých mužů ty největší a nejsilnější. Utvoříš speciální dělostřelecké roty. Místo puškami je ozbrojíš revolvery. Budou pak lehčí, aby náklad unesli - a v boji zblízka zrovna tak efektivní. Ke každému gatlingu přiděl speciální čet. Pár mužů, kteří potáhnou dělo - ostatní ponesou munici. Tak bude každý gatling za všech okolností soběstačný.“

„Nikdy předtím se to nedělalo,“ pravil Grant a prohrábl si v hlubokém zamyšlení vousy. Sherman se usmál.

„Ani blesková válka jako tahle se nikdy předtím nevedla.“

„Bože - ty máš pravdu, Cumphe!“ zvolal nahlas Grant. „Nastoupíme na ně jako vlk na stádo ovcí. Dříve než zjistí, co to na ně udeřilo, budou z nich zajatci - nebo mrtvolky!“

A tak se taky stalo. První nákladní loď s černým trupem vyhodila odrazníky a zakotvila na přímořské straně přístavu Penzance. Odrazníky zlověstně skřípěly, jak se trup na vzdutém moři kolébal nahoru a dolů, ale vydržely. Pak zařinčely parní navijáky a dlouhé nákladní krakorce začaly zvedat seřazené gatlingy z paluby a přenášet je vzduchem na široký obvod přístavního valu. Když námořníci rozvázali smyčky, čekající vojáci je vyvezli na břeh, kde už byly na silnici shromážděny dělostřelecké roty. Jakmile byla dělostřelecká rota kompletní, včetně munice a nosičů, vyrazila poklusem po přístavní silnici na železniční stanici, kde stála již připravená první vlaková souprava. Sám generál Grant jel na stupátku vedle strojvůdce, když lokomotiva vysupěla z nádraží a zamířila podél pobřeží na východ.

Druhá americká invaze na britskou pevninu byla v plném proudu.

Strážka v parlamentu

„Tahle země - v dnešní den - byla postavena tváří v tvář největšímu nebezpečí, jaké ji potkalo za celou její historii.“ Ztichlí členové parlamentu zcela mlčky naslouchali řeči Johna Russella. „Zpoza oceánu, ze vzdálené Ameriky, byla na naše suverénní břehy vypuštěna mohutná síla. Někteří z vás řeknou, že rozličné akce podnikané předchozí vládou dlouhou dobu směřovaly k podnícení amerického hněvu. To nepopírám. Byl jsem členem vlády lorda Palmerstona a jako takový cítím jistou zodpovědnost v souvislosti s těmito událostmi. Ale to už je minulost a minulost člověk nemůže změnit. Mohl bych také říci, že byly učiněny jisté chyby ve správě Irska. Jenže vztahy mezi Británií a Irskem nebyly nikdy snadné. Nejsem však tady, abych se vypořádával s historií. Co se stalo, stalo se. Já tady hovořím o přítomnosti, a o katastrofálních a zbabělých útocích, které nyní souží naši zemi. V rozporu s mezinárodním právem, ba i prostými pravidly slušného chování, jsme byli bodnuti do zad, utrhli jsme jeden zbabělý úder za druhým. Na našich březích se vylodila irská a americká vojska. Naše země jsou plněny, naši občané zabíjeni. A tak vás nyní vyzývám, abyste spolu se mnou utvořili jednotnou vládu, která sjednotí tuto rozrušenou zemi a odmrští vetřelce zpátky do moře.“

Russell nebyl nijak přitažlivý muž. Byl drobný a vratký a při řeči se vrtěl, až se zdálo, že není schopen ovládnout své ruce a nohy. Hlas měl slabý a útlý, ale bez ohledu na to byla sněmovna s pěti sty členy umlčena, aby bylo slyšet každé jeho slovo. Mluvil jako rozumný a uvážlivý muž, morálně na výši. Ale ne na všechny to udělalo dojem. Když se Russell odmlčel, aby nahlédl do svých poznámek, Benjamin Disraeli byl v tu ránu na nohou.

„Mohl by nám ministerský předseda laskavě sdělit rozsah škod způsobených yankeeskými invazními vojsky? Noviny jen vztekly pění a láteří a nic jiného nedělají - takže z hluchiny jejich invektiv je těžké oddělit holá fakta.“

„Zájem ctihodného džentlmena je pochopitelný. Je tudíž mou smutnou povinností sdělit sněmovně všechny detaily, které vůdce konzervativní strany požaduje.“ Russell nahlédl do svých papírů a vzdychl. „Před několika dny, jedenadvacátého května, byla v Liverpoolu vyloděna zahraniční vojska, podle všeho z větší části irská - ale my víme, kdo tu tahá za provázky. Město bylo dobyto. Naši udatní muži se bili statečně, ačkoliv tváří v tvář mohutné přesile. Útočníci poté postupovali dále do Birminghamu a po krutém překvapivém útoku obsadili město a jeho okolí.“

Disraeli byl už zase na nohou, ve svém hněvu neodbytný. „Není snad pravda, že útočící vojska zamířila rovnou do Sefton Parku v Liverpoolu, kde se utkala s našimi vojáky a porazila je? Jak nepochybně víte, je tam tábor pro irské zrádce koruny. Není též pravda, že zatímco se tohle dělo, další invazní jednotky obsadily vlaky a pokračovaly v cestě do Birminghamu? Je velice pravděpodobné, že kvůli přerušenému telegrafnímu vedení tamní vojska neobdržela žádné varování a byla napadena a zmasakrována v Aston Hallu. Je to také pravda?“

„Bohužel, je to pravda. Alespoň tahle fakta zveřejnil tisk správně.“

„Pak nám tedy povězte - není rovněž pravda, že v těchto městech byly tábory, kde byli koncentrováni občané irského původu - ženy a děti stejně jako muži? Lidé, kteří byli zatčeni a uvězněni, aniž byli obviněni z nějakého zločinu?“

„Vaše dotazy budou zodpovězeny za chvíli. Dovolíte-li mi pokračovat, jakékoli otázky zodpovím velmi detailně později.“

Členové parlamentu cosi zamumlali na souhlas. Disraeli se sklonil před jejich rozhodnutím a zase se posadil.

„Jakmile jsme se dozvěděli o těchto zbabělých útocích, ozbrojené složky této země povstaly na její obranu. Pod velením vévody z Cambridge jsou v této chvíli skotské jednotky z Glasgowu a Edinburghu na cestě do Midlandsu. Kavalerie, selská jízda jakož i další oddíly jsou nyní v poli a my v brzké době očekáváme zprávy o vítězství. Následující pluky dostaly rozkaz...“

Russellův hlas zanikl v šumění hlasů, jež se rozlehlo sněmovnou. Zvedl zrak a uviděl jednoho z parlamentních

úředníků, jak vešel do sálu a spěchá k předním sedačkám s jediným listem papíru v ruce. Muž napráhl ruku se zprávou k Russellovi a ten ji od něj převzal.

Zalpal po dechu a zapotácel se, jako kdyby schytl silný úder.

„Útok -“ řekl. „Další útok - tentokrát proti námořní základně v Plymouthu!“

Byl to okamžik velkého rozhodnutí. Lokomotiva vezoucí první vlak s vojáky zastavila ve stanici Saltash. Z komína se linul proužek dýmu a kovový plášť rozpáleného kotle potichu lupal. Generál Grant seskočil z lokomotivy a vykročil přímo k předsunuté lokomotivě, která zastavila těsně před Albertovým mostem na řece Tamar. Když se blížil, z oken prvních dvou vagonů vyhlíželi vojáci; z lokomotivy se vyhoupl mladý kapitán a zasalutoval.

„Postarali jste se o telegrafní vedení?“ zeptal se Grant.

„Přesně jak jste rozkázal, generále. Na každé stanici jsme vysadili četnu, aby zadržela obsluhu telegrafu, pokud tam nějaká byla. Při výjezdu z každého nádraží jsme za pomoci vlaku strhli půl tuctu sloupů a drát jsme smotali. Tam v nákladním vagonu ho máme spousty.“

„Dobrá. Takže se mi můžete bezpečně zaručit - že dopředu nebylo odesláno žádné varování?“

„Naprosto žádné, sire. Postupovali jsme příliš rychle. Kdykoli jsme vpadli na stanici, žádný z telegrafistů u přístroje nebyl.“

„Výborně.“ Grant se na okamžik zahleděl přes most; na druhém konci nepozoroval žádnou aktivitu. Železniční orgány už teď jistě vědí, že telegraf vedoucí přes Cornwall je mimo provoz. Pokládaly za nutné zpravit o této skutečnosti armádu? Byl pouze jeden způsob, jak to zjistit.

„Pojedete přes most - pomalu, až dorazíte na druhou stranu. Pak pusťte páru naplno a nezpomalujte, dokud nedorazíte na plymouthské nádraží. Tam zastavíte - ovšem ponecháte za sebou místo pro vlak s vojáky. Zbraně mějte neustále nabitě - ale střelte jen tehdy, když po vás někdo vystřelí jako první. Mnoho štěstí.“

„Nám všem, generále!“

Důstojník se rozběhl zpátky k lokomotivě, jež se, už když do ní nastupoval, dávala do pohybu. Pomalu jížděla na ten podivuhodný most neuvěřitelného rozpětí. Vlak s vojáky ji po sto yardech následoval. Jakmile se ocitli na mostě, první lokomotiva jim zmizela z dohledu. Když sjeli bezpečně z mostu, i oni přidali rychlost, víc a víc, projíždějící jako střela lokálními nádražími: St. Budeaux, Manadon a Crownhill. Tři následující vlaky měly každý zastavit v jedné z těchto stanic, zajistit ji a pak z kopců nahoře oblehnout přilehlé městečko pod nimi. Když první vlak projížděl stanicemi, šokovaní cestující na nástupištích nestačili uskakovat, až souprava nakonec zastavila ve stanici Plymouth. Vojáci vyskákali z vagonů a vytvořili rojnici, ignorující civilisty. Došlo k menší potyčce, při níž byl přemožen jeden policista, kterého spoutali a zamkli do telegrafní kanceláře spolu s telegrafistou, který se pokoušel poslat zprávu do Londýna, když ho vojáci zatkli. Nepodařilo se mu to, poněvadž předsunutá skupina odvedla svou práci a hned za nádražím strhla vedení.

Vojáci z vlaku se zformovali a vypochovali z nádraží. Generál Grant byl s nimi. Hned před nádražím stála řada čekajících drožek.

„Zabavte ty koně,“ přikázal generál Grant pobočnickovi. „Můžeme je zapřáhnout do pár gatlingů.“

„Co se to tady děje. Chci to vědět!“ Před Grantem stanul dobře oblečený a rozzlobený džentlmen a hrozil jeho směrem hůlkou se zlatou rukojetí.

„Válka, sire. Jste ve válce.“ Muže se chopili dva vojáci, a ještě než to Grant dořekl, už ho vedli pryč.

Plymouthskými ulicemi postupovali takřka bez odporu. Zdálo se, že ve městě jako takovém žádné vojenské jednotky nejsou; těch pár námořníků, na které narazili, bylo beze zbraně a dali se před hrozivě vyhlízejícími vojáky na útěk. Mezitím byl však vyhlášen poplach a Američané se po přiblížení k námořní základně ocitli pod palbou.

„Přitáhněte gatlingy,“ nařídil Grant. „Předsunuté čtyři at' obejdou všechny opěrné body a nechají gatlingy v závěsu za nimi, aby si je podrobily.“

Královští mariňáci houževnatě bránili svá kasárna, ale automatická děla je rozdrtila poté, co rozstřílela tenké dřevěné zdi. Američtí vojáci, vítězně hulákající, vtrhli do budov a hrstka přeživších mužů se jim rychle vzdala. Malý počet námořníků, kteří se chopili zbraní, byl skosen gatlingy - a střeleckým uměním amerických veteránů.

Ani jeden kanon z pobřežních baterií na útočníky nevystřelil, protože byly všechny namířeny ven na moře. S útokem vedeným z pevninské strany přístavu se nikdy nepočítalo.

Američané byli nezastavitelní. V Devonportu zabrali a obsadili námořní plavidla, jež tam kotvila. Plymouthské doky byly větší a méně přehlednější a chvíli trvalo, než se v nich zorientovali. Americký útok se tím zpomalil - stále však postupoval kupředu.

Jako by tomu náhoda chtěla, u bóje v Plymouth Soundu byl uvázaný HMS Defender, který připlul toho rána. Jeho kapitán byl na palubě, protože ho zavolal důstojník držící hřídku, když zaslechli z města zvuk palby.

„Co to je, Jedničko?“ zeptal se, když vylezl na můstek.

„Kanonáda, sire, nic víc nevím.“

„A co jste s tím udělal?“

„Poslal jsem na břeh člun s poručíkem Osbornem. Myslím, že jako dělostřelecký důstojník by mohl poznat, co se děje.“

„Výborně. Vypadá to na nějakou pitomou revoluci.“

„Tady jsou, sire, veslují jako diví.“

„Tohle se mi vůbec nelíbí. Dejte signál do strojovny. Přidat páru.“

„Rozkaz, sire.“

Poručík Osborne supěl vyčerpáním, když lezl na můstek. Jeho tvář pod tropickou snědí byla bleďá.

„Všechno je to v hajzlu, sire," řekl a ležerně zasalutoval. „Vojáci jsou všude, střilejí, viděl jsem mrtvé..."

„Dejte se dohromady, člověče. Podejte hlášení."

„Rozkaz, sire." Osborne se napřímil v ramenou a postavil se do pozoru. „Nechal jsem člun čekat v docích pro případ, že bychom museli rychle vypadnout. Dál jsem šel sám. Málem jsem narazil do skupiny vojáků. Strkali před sebou tři matrózy, které zajali. Křičeli a hlasitě se smáli, mě však neviděli."

„Jací vojáci?" obořil se na něho kapitán. „Buďte konkrétní."

„Modré uniformy se seržantskými prýmký špatnou stranou nahoru. Mluvili jako - Američané."

„Američané? Tady? Ale jak...?"

Nešťastný dělostřelecký důstojník se vzmohl jen na pokrčení ramen. „Viděl jsem i jiné jejich skupinky, sire. V budovách, dokonce nastupovaly na lodi. Všechny druhy střelby. Pořád se ke mně blížila, zepředu i z obou stran. Tehdy jsem se rozhodl, že se raději vrátím a podám hlášení o tom, co jsem viděl."

Kapitán si dal svoje myšlenky rychle dohromady. Musel učinit vážné rozhodnutí. Má připlout se svou lodí blíže k doku a ostřelovat útočníky? Jak je ale má identifikovat? Pokud se zmocnili některé z britských válečných lodí, má střílet po svých vlastních námořnících? Byl-li útok úspěšný, jak říkal dělostřelecký důstojník - pak mohl být celý přístav v nepřátelských rukou. Bylo-li strženo telegrafní vedení - potom se nikdo nedozví, co se tady stalo. Nyní bylo jeho povinností informovat o tomto debaklu Whitehall.

Trvalo mu pár dlouhých vteřin, než k tomu rozhodnutí dospěl, a on si najednou uvědomil, že na můstku zavládlo ticho a všichni čekají na jeho rozkazy.

„Signál pomalu kupředu. Dejte přerážnout lano od boje. Tady nic nezmůžeme. Můžeme však kontaktovat Londýn a dát jim vědět, co se stalo. Jakmile budeme ven z přístavu, nasadíte kurs Dartmouth. Plný výkon. Bude tam telegrafní stanice. Musím ohlásit, čeho jsem byl svědkem."

Z lodního komína se vyvalil dým a obrněnec zamířil na moře.

Zasazení mohutného úderu

Když vylodění v Penzance úspěšně proběhlo, USS Pennsylvania přidala páru. Když loď zastihla zpráva, že generál Grant a jeho vojska vyrazili ve vlcích do Plymouthu, zvedla kotvu a vyplula na moře. Dva další obrněnce, které zůstaly kotvit u břehu, budou víc než dostatečnou zárukou pro případ, že by se nějaká nepřátelská loď nerozumně rozhodla ohrožovat město. Kapitán Sanborn obdržel od generála Granta specifické instrukce. Měl pokračovat v plavbě k té části pobřeží, kterou znal z minulé noční akce. Pennsylvania supěla zvolna na východ, až doplula k St. Austellu, kde zakotvila v hluboké vodě u břehu. Vylodění z minulé noci bylo pro mladé důstojníky dobrou zkušeností. Teď si ovšem Sanborn chtěl prohlédnout nepřátelské území sám.

„Povedu vylodovací skupinu," řekl důstojníkovi na hlídce. „Ztlumte ohně pod kotli a dohlédněte na to, ať se hlídka dole trochu vyspí - někteří z nich jsou vzhůru už dva dny. Ať dva muži hlídají na hlavním stěžni s dalekohledy. Budou vám hlásit cokoliv většího, než je rybářský člun. Pokud zahlédnou nějaké lodě - pak musíte třikrát dlouze zatroubit na píšťalu a přidat páru. Jasně?"

„Jasně, sire."

Čtyři lodní čluny byly zavěšeny na jeřábech připevněných zvenku k pancíři. Kdyby byly zničeny v boji, bylo je možné snadno nahradit, což neplatilo pro Pennsylvanii jako takovou. Teď byly spuštěny do vody, pak do nich rychle nasedla vylodovací skupina a odveslovala na břeh. Jako první vysedli mariňáci přidělení k lodi a rozběhli se po pláži k ulici za ní. Sanborn je následoval se svými námořníky trochu mírnějším tempem, usmívaje se při pohledu na šokované výrazy chodců. Vydal se po kolejkách až k malinkému nádraží, kde opětoval pozdrav seržanta, který mu vyšel vstříc.

„Stanice zajištěna, sire, telegrafní dráty přerušeny. Mám tam uvnitř pod zámek nějaké zajatce, včetně dvou místních policistů."

„Nějaké potíže?"

„Nic, co by stálo za řeč, sire. Generál Grant říkal, že vás mám očekávat."

Bylo to dlouhé čekání, trvající po většinu odpoledne. Kapitán Sanborn se s vojáky podělil o trochu proviantu a vyslechl si příběh o dobytí Penzance a vítězné jízdě vlakem přes Cornwall. Každou stanici, do které vjeli, napřed obsadili a pak na postupu přerušili veškeré telegrafní spojení.

Městečko obklopující stanici bylo tiché, zpacifikované - ve skutečnosti šokované - a většina lidí se raději nezdržovala v ulicích. Nebylo zde očividně zapotřebí velké okupační síly, a tak námořníci byli posláni zpátky na loď a zůstali jen mariňáci. Sanborn už skoro podřimoval, když zaslechl zvuk vlakové píšťaly o kus dále na trati, jež vedla do Plymouthu. Sanborn se připojil k vojákům na nástupišti, když lokomotiva vjela do stanice, tlačíc před sebou jeden vagon. Ještě než zastavila, seskočil na peron armádní důstojník a zasalutoval veliteli lodi.

„Vy budete kapitán Sanborn."

„To jsem."

Důstojník vytáhl z kapsy obálku a podal mu ji. „Od generála Granta, sire."

„Jak to šlo v Plymouthu?"

„Řekl bych, že skvěle, sire. Ještě než jsem odjel, bylo jasné, že všechna přístavní opevnění a plymouthské doky byly přemoženy. I většina nepřátelských lodí již byla obsazena a pod naší kontrolou. Britové se vzmohli na jistý odpor - ale proti gatlingům neměli šanci."

„Zdá se, že jste odvedli výbornou práci." Pak mu položil otázku, která ho zaměstnávala nejvíc. „Podařilo se některé z nepřátelských lodí uniknout?"

„Prinejmenším jedné, sire. Obrněnci. Když jsem byl na železniční stanici, viděl jsem ho, jak se zdržuje na moři. Ale byl pouze jeden.“

„Jeden stačí. Vyřídíte generálovi, že mu gratuluji.“

Obálka nebyla zapečetěná, což očividně znamenalo, že si má Sanborn přečíst její obsah. To ale mohlo počkat do doby, než se vrátí na palubu lodi; beztak byl už dost dlouho pryč. A generál Sherman bude čekat na tohle hlášení. Byl si vědom toho, jak je důležité. Osud celého tažení závisel na tom, co je v této obálce.

Čekání bylo ze všeho nejtěžší.

Generál Sherman seděl ve své kanceláři v Corku a hleděl nepřítomně z okna. Řeka Lee, nyní důvěrně známá, již nepoutala jeho pozornost. Místo toho hleděl za ni směrem k Anglii a snažil se představit si vývoj situace v této zemi, vycházející ze strohých zpráv, jež ležely rozprostřené na stole před ním. Vylodění v Liverpoolu znamenalo brilantní úspěch. Také tamní koncentrační tábor, jakož i tábor poblíž Birminghamu, byl obsazen. V posledních zprávách, odeslaných z obou měst, stálo, že byly hlášeny protiútoky. Byly však zatím jenom sporadické a dezorganizované; skvěle vyzbrojení obránci dokázali své pozice udržet. To se mohlo snadno změnit. Jakmile by se britská válečná mašinerie dala do pohybu, bylo by těžké ji na vlastní půdě zastavit. Do irských a amerických vojáků by se pustila těžká děla: až by jim došla munice, byli by rozdraceni. Toho rizika si byli od samého začátku operace vědomi. Byli postradatelní a dobře to věděli. Ale zemřeli by v boji.

K tomu ovšem nemusí dojít. Britští velitelé budou jistě vyvedeni z míry obsazením jejich námořní základny v Plymouthu. Od toho útoku uběhlo již přes čtyřadvacet hodin - a orgány v Londýně se o tom určitě dávno dozvěděly. Na cestě tam budou vojáci - teď už by mohli klidně dorazit do cíle.

Avšak byly to už skoro čtyři dny od doby, co byly atakovány a osazeny tábory. Určitě se o ně povedou ukrutné boje. Vyjde mu tahle riskantní hra? Podnítí útok na Plymouth Brity, aby odklonili své síly od midlandských měst? Uvědomí si britští generálové, že mrhají časem a silami při útocích na takticky bezvýznamné cíle? Nebo je britské vojenské uvažování příliš těžkopádné na to, aby k tomuto závěru dospělo? Pokud to tak je - pak budou strádat pouze vojska okupující koncentrační tábory. To by na výsledek invaze nemělo žádný vliv a ta by stále mohla pokračovat podle plánu.

Nejhorší bylo, že generálové Lee a Meagher si byli těchto nebezpečí vědomi - stejně jako jejich muži, kteří tyto tábory obsadili. Přesto trvali na tom, že do toho musí jít. Měli to být všechno dobrovolníci; o té misi by se klidně dalo říci, že je sebevražedná, kdyby měl Sherman nějaké pochybnosti. On však žádné neměl. Byli to velmi stateční muži.

Právě proto bylo tak těžké čekat, zatímco vojáci bojovali a umírali. Nicméně to byl plán, na kterém se všichni shodli, správný kurs, a on ho musí dovést do úspěšného konce. Vtom zaklepal jeho pobočník a vzápětí otevřel dveře.

„Jsou tu admirál Farragut a kapitán Dodge, generále.“

„Nějaké další zprávy z fronty?“

„Žádné, sire.“

„V pořádku - uveďte je dovnitř.“

Dodge byl velitelem USS Thundereru, jenž byl dosazen do čela lodí vyzbrojených moždiři. Farragut, jakožto vrchní velitel námořnictva, si ho pro začátek operace vybral za vlajkovou loď. Tento ostřílený velitel jako obvykle vyrazel do boje první. Jen co k nim Sherman začal hovořit, ozvalo se rychlé zaklepaní na dveře a vešel pobočník - s náručí plnou novin.

„Kapitán Schofield z Avengersa vysadil na břeh ve Fishguardu přepadovou skupinu - a ta se tam zmocnila těchto novin, které právě přivezli vlakem z Londýna.“

Sherman si od něj vzal Timesy a pohlédl na řvavý titulěk.

INVAZE NA JIHU. PLYMOUTH OBSAZEN.

Byly tam i další podobné titulky. Sherman rychle listoval stránkami, hledaje nějakou zmínku o přesunech vojsk. Ano, hotová záplava informací: dobrovolníci se hromadí do armády, byly vyčleněny vlaky pro vojenské účely, vyhlášeno stanné právo. V místnosti zavládlo ticho, přerušované jenom šustěním novin, jak si všichni pročítali první spolehlivé zprávy o aktivitách nepřítele. Nakonec to byl Sherman, kdo upustil na stůl poslední noviny.

„Jak zde vidím, píchli jsme do učiněného vosího hnízda,“ řekl.

„To tedy ano,“ řekl Farragut. „Vypadá to, že jde všechno podle plánu.“

„Všechno,“ přitakal Sherman. „Jenom bych rád viděl více zpráv o událostech v Liverpoolu a Birminghamu.“

„Naši čelí útoku, zuří tam líté boje, podle tady toho článku,“ řekl Schofield.

„Ano, ale nestojí tam nic o odklonech jednotek.“ Sherman potřásl hlavou. „Mám dojem, že od veřejných prohlášení učiněných jejich vládou ani víc chtít nemůžeme. Není důvod, aby armáda světovala všechny detaily svých operací tisku. Zřejmě to bude právě naopak. Nuže, přejděme k věci, kvůli níž jste tady. Ve vaší poslední zprávě, admirále, jste uvedl, že flotila je připravena vyplout na moře.“

„To taky je. Uhelné bunkry jsou plné, potraviny a voda jsou uskladněny na palubách. Vojska asi před dvěma hodinami skončila s naloďováním.“

„Pak vyplujeme podle plánu?“

„Zajisté.“

„Uvědomujete si, že tenhle finální útok proběhne skoro přesně dva dny po vylodění v Penzance?“

Oba námořní důstojníci pokývali hlavami. Věděli, co tím Sherman myslí, a nechtělo se jim, stejně jako jemu, vyřknout nějaké pochybnosti nahlas. To dvoudenní zpoždění bylo záměrné. Další dva dny pro Brity, aby pochopili, co se děje

na západě - dva dny na to, aby podnikli rozhodnou akci proti invazi na jihu. Dva dny na to, aby shromáždili svá vojska a odveleli je na místa invaze.

Leč byly to i dva další dny pro muže generála Granta, kteří drželi nepřítele v odstupu.

A celkem čtyři dny pro generály Leea a Meaghera, a jejich vojáky, během nichž museli bránit koncentrační tábory, které obsadili. Všechno vycházelo podle plánu - byl to však plán, který mohl poslat značný počet vojáků do záhuby. „Nu dobrá," řekl zase Sherman a povstal. „Spust' me operaci."

Když byl kapitán Dodge na své pinase převážen zpátky na loď, viděl, jak od boku Thundereru odráží další člun. Vylezl po žebříku a skrze otevřený průlez nahoru, kde zjistil, že ho tam očekává Gustavus Fox, náměstek ministra námořnictva.

„To je ale příjemné překvapení, pane Foxi."

„Radost je na mé straně, kapitáne. Mrzí mě to zpoždění, ale vyskytly se nečekané potíže, než jsme sem, ještě než vyplujete, dostali vašeho říčního lodivoda. Teď už je tu." A ukázal na podmrčeného, šedovousého muže v držení dvou mariňáků. Nebyl čas vysvětlovat, že Lars Nielsen, jenž se dostal v bezpečí zpátky do svého rodného Jutska a propíjel peníze, které dostal, zrovna nedychtil opustit znovu Dánsko. Urychleně tam museli vypravit menší oddíl; noční vylovení a nečekaný zátah situaci napravily.

„To se mi moc ulevilo, pane Foxi. Musím říci, že jsem si dělal nemalé starosti."

„To my všichni, sire. Jsem rád, že jsem mohl posloužit."

Vypluli za denního světla. Kvůli nutnosti držet se notně stranou od anglického pobřeží, vzali to větší oklikou zasahující až do Atlantiku. Byl to navíc pomalý konvoj, neboť nemohli plout větší rychlostí než jejich nejpomalejší plavidlo. Některé z předělaných plachetnic měly slabý pohon a cestou se vlekly - stejně jako nově postavené námořní baterie. Jejich motory byly sice velké dost, ale tuny ocelových plátů, jakož i nesmírná masa samotných obřích moždírů, z nich činily nemotorné, těžké kolosy.

Byl to neuvěřitelný pohled - jenž snad ušel pozornosti nepřítele -, když se tyto lodě jedna za druhou nořily z ústí řeky Lee, aby se připojily k válečným lodím, které tamjiž čekaly v pozicích. Cestou se zformovaly; nákladní lodě s vojáky zaujaly místa uprostřed konvoje. Spolu s nimi pluly i lodě vyzbrojené moždíři, poněvadž měly své pancéřové štíty spuštěné a jako takové nemohly svádět boj na otevřeném moři. Jejich den měl však brzy přijít.

Na stráž na bocích, vpředu i vzadu byly obrněnce. Některé z nich si pospíšily napřed a zaujaly pozice mezi konvojem a neviditelným britským pobřežím. Tohle byla velice rušná část Atlantiku a námořní trasy využívaly i jiné lodě. Obrněnce střežící konvoj je vytěsnilo stranou, aby se držely bezpečně za horizontem a žádná z nich ani nezahledla jádro konvoje.

Lodě v této formaci pluly až do setmění a potom zaujaly noční pozice tak, aby každá loď mohla následovat odstíněná světla lodě plující v řadě před ní. Deštivý úsvit je zastihl, jak vplouvají do ústí Lamanšského průlivu. Po jedné straně byla Francie, po druhé Anglie, obě v ranním oparu neviditelné. Díky pečlivé navigaci se konvoj dostal ve správnou dobu na správné místo. Obrněnce se pohybovaly na levoboku a pozorovaly anglické pobřeží, prověřující přesnost jejich pozice.

Generál Sherman na můstku USS Thundereru mohl vidět, že námořní baterie se teď těžkopádně sunou vpředu před zbytkem konvoje, jak bylo naplánováno. Thunderer s vojáky a válečnými stroji se měl k britskému pobřeží přiblížit jako první. Déšť mezitím ustával a v oparu na levoboku se objevil šedý proužek pevniny.

Anglie.

Pokud byly Shermanovy kalkulace správné, Američané brzy vstoupí do finální a rozhodující fáze jeho kombinovaných útoků. Všechno, co bylo až dosud vykonáno, směřovalo k tomuto okamžiku. Pokud byli Britové zaskočeni, jak pevně doufal, jejich vojska a zbraně budou již plně nasazeny proti dvěma předchozím invazím.

Pokud však jejich plány prohlédli - pak tomuto poslednímu úderu hrozí vážné nebezpečí. Posílená obrana by mohla jeho postup zastavit, loď potopená v říčním kanálu by jeho útok zablokovala a zmařila. Kdyby tady byl odražen, pak by vojáci Granta a Leea byli odepsaní. Bez posil a zásob by byli ve svých pozicích odsouzeni k záhuby. Na Shermana během toho čekání před akcí dotíraly pochybnosti; zarytý je odrážel. Stejně už nebyla cesta zpátky.

Není možné, že by ho britští generálové přetrumfli? Neuhádli nějak skutečnou povahu jeho blížícího se útoku? Nedožvěděli se nějak, kde udeří vzápětí?

Londýn.

Srdce Britského impéria, námořní mocnosti, místo spočinutí koruny.

Mohli by ti drzí Američané napadnout a dobýt toto historické město a přivodit pád celosvětového impéria?

„Ano," řekl si pro sebe Sherman a přešel na druhou stranu můstku, aby viděl, jak se vpředu otevírá ústí Temže. Ano, pomyslel si, čelisti pevně semknuté. Mohli by a udělají to.

Vtažení do boje

Bylo mlhavé jitro a skrze opocená okýnka lodivodského kutru Patricia, který nyní kotvil u North Forelandu, nebylo moc vidět. Caleb Polwheal vylezl ještě potmě z postele, šel do lodní kuchyně a připravil si ve světle lampy konvici čaje. Byl mistr první směny, lodivodů, kteří budou stát hned za rozbřesku připraveni, aby provedli čekající loď vzhůru po Tenži. Caleb si vzal šálek čaje, otevřel dveře a vyšel na palubu. Venku na moři, v přibývajícím světle sotva viditelné, viděl tmavé obrysy lodí, právě se nořící z dešťové bouře, která se tudy přehnala. Bylo jich víc a víc: tohle bude rušný

den.

Byly tam i válečné lodě, což bylo naprosto zřejmé z jejich hrozivě vyhlížejících děl. Caleb nebyl o přesunech flotil informován, jenže to nebylo nic neobvyklého. Námořnictvo si v tajnostech libovalo. Déšť ustával, nebe se vyjasňovalo; zašel zpátky do lodi a poklepal na barometr na stěně. Ručička stoupala; slibovala krásný den. Když se opět vrátil na palubu, připlouvající lodě už byly blíž a byly vidět jasněji: Caleb si ani neuvědomil, že mu šálek vypadl z prstů a rozbíl se o plaňkování.

Co je to tam vepředu za lodě? Vysoké, objemné trupy s černým pancířem. Hned na přídí měly obrněné můstky - a na zádi, vedle sebe, dva komíny. Caleb znal obrysy všech britských lodí - a tyhle se nepodobaly ničemu z toho, co kdy v královském námořnictvu viděl. A tamty obrněnce v řadě za nimi, každý se dvěma dvoudělovými věžemi, ty rovněž neznal. V britském námořnictvu se jim nic ani vzdáleně nepodobalo. Pokud nejsou britské, nebylo by možné, že tyhle lodě jsou...

Invaze!

Rozrazil dveře, vpadl do nocležny a křikem vytrhl lodivody ze spánku.

„Vstávejte, vstávejte! Honem do člunu. Musíme se dostat k telegrafní stanici na břehu. Okamžitě kontaktujte Trinity House v Londýně. Musí se dozvědět, co se tady děje.“

Když zpráva o invazní flotile dorazila do Trinity House, rychle ji předali do Whitehallu a na ministerstvo války. Necelou hodinu poté, co byly lodě spatřeny, zpráva spočinula na stole brigadýra Somervilla. Byl po celou noc v úřadě a pracoval na koordinaci přesunů pluků a divízi, které byly spěšně posílány do boje v Plymouthu. Několik hodin si pročetl všechny zprávy z bojových front, z nichž bylo jasné, aspoň jemu, že útoky na midlandské koncentrační tábory byly jen fingované. Nepřítel tam neměl žádné únikové cesty, a tak ho bylo možné ignorovat. Nakonec budou stejně přemoženi a rozdraceni - teď však ještě ne. Skutečná hrozba vyvstala na jihu. Vlaky, které již ujížděly na sever, bylo třeba zastavit a odklonit, udat jim nové cíle cesty. Byl ve svém úřadě už po dva dny a strádal nedostatkem spánku. Vévoda z Cambridge tam byl skoro stejně dlouho. Ale před půlnocí se odešel trochu prospat a už se nevrátil. Což bylo pro Somervilla jen dobře. Už nemusel vysvětlovat každý krok svému vrchnímu veliteli, který měl občas potíže sledovat brigádýrovo hbité a spletité myšlení. Převzal od kurýra telegrafní papír se zprávou a jedním pohledem ho přečetl.

Flotila válečných lodí vplouvající do ústí Temže!

Najednou mu to došlo. No jistě - toto měli po celou tu dobu v plánu. Ostatní útoky byly jen na odvrácení pozornosti. Zatímco mysl mu běžela na plné obrátky, naškrábal rychle vzkaz; jak spěchal, poprskal a potřísnil inkoustem papír. Odložil papír stranou, uklidnil se a napsal další vzkaz. Pak oba listy, s inkoustem ještě nezasknutým, vrazil do ruky poslovi, který přišel na jeho zavolání.

„Odneste je ihned k telegrafu. Tenhle je určený pro velitele námořní základny v Southamptonu. Ten druhý musí být okamžitě doručen veliteli Tilbury Fort.“

„Co je to za pevnost, sire?“

„Telegrafisté už budou vědět, vy idiote. Dejte to sem - připišu to tam. A teď běžte!“

Dříve než muž opustil místnost, Somerville už ho pustil z hlavy a vrhl se na sepisování depeší určených obrněným silám, nyní rozstrkaným křížem krážem po celé Anglii. Měnil všechny jejich rozkazy. Bože - jak se jen nechal napálit! Pak přestal, narovnal se a zhluboka se nadechl. Teď bylo zapotřebí především myslet, a až pak jednat.

Dosucha otřel špičku svého pera a vytáhl perořízek. Liboval si ve staromódních brkách a ta nová ocelová pera se mu nelíbila. Pečlivě brko seřízl do nového hrotu, zatímco si třídil myšlenky. Útok vedený vzhůru po Temži má jistě za cíl Londýn. Uvědomil si, že ze všeho nejdřív musí zabezpečit obranu hlavního města. 7. rota z coldstreamské gardy byla ve svých kasárnách v Chelsea - budou to první vojáci, které vyšle na obranu Buckinghamského paláce. Vojáci jsou i v arzenálu ve Woolwichi; okamžitě pro ně musí poslat. Do Wiltshire musí být vypraveny speciální vlaky, aby transportovaly jednotky utábořené na Saliburské pláni. Je zapotřebí vzbudit a informovat ministerského předsedu. Ještě že úkol informovat Buckinghamský palác připadne na něj - a ne na Somervilla.

Vzal nový list papíru a začal, jasně a rozvážně, sepisovat své rozkazy. Až poté, co budou odeslány, nechá vzbudit vévodu z Cambridge. Po vydání řádných rozkazů bude dost času na to, aby snášel jeho cholerický hněv.

Admirál Spencer přesně věděl, co má dělat, když si přečetl telegram. Flotila sestávající z nepřátelských válečných lodí nyní vplouvá do Temže. Byly tady za jediným možným cílem. Londýn. Úder na samo srdce Impéria by měl strašlivé následky, kdyby byl úspěšný. Teď už bylo zřejmé, že rozličná další vylodění a přepadení dějící se po celé zemi byly jen akcemi na odvrácení pozornosti. Od útoku na Plymouth byla každá loď podléhající jeho velení obsazena posádkou a v pohotovosti.

Nyní už konečně věděl, kam musí plout. Nepřítel se nemohl dostat po řece dále než k Londýnskému mostu. Jeho vojáci se tam už nepochybně vylodí. Však gardové pluky už na ně dohlédnou! Válečné lodě je budou krýt, tím si byl jist. Větrfelci budou muset čelit dělům jeho vlastních obrněnců. Nepřítel se ocitl v hrdle láhve a nenabízela se mu žádná úniková cesta - a admirál Spencer se nyní chystal zarazit zátku. Nemají šanci vyvážnout ven: čekala je pouze zkáza.

Generál Bagnell nařídil seržantovi, jenž přinesl telegram, ať rozhrne závěsy, a pak v ranním světle mrkl na list papíru. Pořád ještě napůl spal a trvalo mu pár okamžiků, než pochopil závažnost zprávy.

Útok.

Zrovna když mu došlo, jaká je realita, skrze otevřené okno uslyšel trubače, jak hlasitě vytrubuje. Službu konající důstojník si již zprávu přečetl a měl tolik duchaplnosti, že vyhlásil poplach. Generálův sluha, jenž vpustil kurýra dovnitř, mu už přinášel uniformu. Spousta součástí, které tvořily vojenskou mašinerii, se dávala do pohybu. Ať už útok přišel odkudkoli - budou připraveni. Natáhl si kalhoty a právě si obouval boty, když si vzpomněl na zesnulého lorda

Palmerstona. Díky jeho zásahu a iniciativě byla Tilbury Fort přezbrojena a rozšířena. Stejně jako mnohé další pevnosti, které střežily Anglii. To předvídavost toho velkého muže mohla ještě zachránit Anglii.

Byl jasný, hezký den. Generál Bagnell stanul pod vlajkou, na nejvyšším cimbuří Water Gate, a hleděl po proudu Temže na její klidnou hladinu. Výplňové zdi Tilbury Fort, u východních a západních bašt, byly postaveny na obloukových opěrných základech, bytelně zbudovaných z portlandského vápence. Robustní hradby a předprsně za nimi byly z cihel a vyztužovaly je ještě hliněné valy, které byly dost silné na to, aby odolaly jakékoli nepřátelské obléhací palbě. A zatím velká děla ukrytá v opevněních budou jejich palbu opětovat. Byla tam také další opevnění: řady děl venku před hradbami, v bezpečí za vlastními ochrannými valy, táhnoucí se východně i západně od Water Gate. Šestipalcová a dvanáctilibrová děla. Všechna obsazena, všechna připravena.

O něco dále po proudu řeky bylo slyšet palbu z těžkých děl. To musí být baterie v Coalhouse Fort. Hřmění kanonády nabývalo na intenzitě - potom odeznělo. Pár minut nato se nepřítel objevil v dohledu. Proploval ohbím Temže mezi East Tilbury a Cliffe. Podivně tvarované obrněnce vypadaly jako černí brouci plazící se po vodní hladině. Měly vysoké, zkosené boky, nad nimiž čnely ještě pancéřové štíty. Bagnell však neviděl žádné střelny.

„Připravte se k palbě, jakmile budou v dostřelu,” přikázal pobočníkovi, který rozkaz okamžitě předal čekajícím kanonýrům.

Čtyři lodě byly teď zase o něco blíž - ale rozdělovaly se. Jedna z nich odplovala od ostatních, směrem k palebným postavením na Gravesendu, na protilehlé straně řeky. Dobrá, dělostřelci tam s ní udělají krátký proces - zatímco Bagnell může soustředit palbu na zbylé tři.

Dělostřelecký důstojník silným hlasem zavelel „Pal!” a děla v Tilbury Fort zahřměla. Poklidná hladina Temže se vlničku změnila ve změt tryskajících gejzírů, jak do vody dopadly koule, které jen těsně minuly cíl. A byly i zásahy - hodně zásahů. Plně dělové koule, jež udeřily do nepřátelského ocelového pancíře.

A odrazily se pryč. Bagnell viděl rozmázlé odrazivší se střely, jak se vymrštily zpátky do vzduchu.

Z dálky to vypadalo, že obrněnce neutrpěly žádnou škodu. A dělo se s nimi něco divného, zatímco spouštěly kotvy, odvíjející řetězy na předních a zadních. Natáčely se bokem k pevnosti a jejich horní pancíře se pohybovaly, očividně se zvedaly. Ne, nezvedaly, spíše otevíraly, ty ocelové pláty chránící nepřátelská plavidla se rozvíraly dokořán.

Jeho kanony znovu vypálily, avšak zvednuté štíty odklonily dělové koule stejně jako dolní pancéřování. Potom se první loď jako by zachvěla a klesla hlouběji do vody, až se od ní do všech směrů rozeběhly bílé zpěněné vlny. Vyvalil se temný oblak dýmu a on krátce zahlédl obrovský projektil letící vysoko do vzduchu. Načrtl na nebi tmavou čáru, která skončila na baště vedle Water Gate. Ozvala se hromová exploze, a když se dým rozplynul, generál ke své hrůze uviděl, že tři děla byla ze svých pozic vymrštna a zničena, zatímco jejich posádky v tom strašlivém výbuchu zmizely. Jediný granát způsobil takový masakr.

A to už na pevnost dopadaly další obří granáty, až bylo slyšet takřka nepřetržitě hřmění detonujících třaskavin. Na rozdíl od normálního kanonu, který střílí přímo na cíl, tyhle moždíře pálily obloukem vysoko do vzduchu gigantické střely, které se skoro vertikálně řítily na cíl pod sebou. Cimbuří a hradby, jež čelily nepříteli, neskýtaly proti takovému útoku žádnou obranu.

Ale generál Bagnell si toho debaklu již nebyl vědom. Byl spolu se všemi svými důstojníky roztrhán na kusy třetím granátem, který na pevnost dopadl. Nepřežil, aby viděl tu zkázu své pevnosti či to, jak čtvrtý moždířový granát vyhladil palebná postavení na druhé straně řeky. Během třiceti zákazonosných, vyhodnocených minut byla všechna opevnění na řece v Tilbury zničena. Zatímco palba ustávala, první z dlouhé řady lodí se zjevila za ohbím řeky a šinula se, nedotčená, vstříc Londýnu.

USS Atlas nechával běžet motory naprázdno, udržuje se na řece v pozici tváří v tvář odlivovému proudu. Když lodě vyzbrojené moždíři ustaly v palbě, jeho kapitán uviděl, že člun, který byl až dosud zaštitěný masou Thundereru, nyní odráží od jeho boku. Dobře. Admirál Farragut převáží svou vlajku na Mississippi - a bere s sebou temžského lodivoda. Vše probíhalo podle plánu. Jakmile člun doplul k obrněnci, kapitán Curtin nařídil vyplout pomalu kupředu. Trojím zatroubením ze své parní píšťaly dal signál zbytku čekajících lodí, ať ho následují proti proudu řeky. Jak se daly do pohybu, USS Mississippi vyrazila kupředu, minula pomalejší loď a zaujala pozici v čele. Po úspěšném vylození v Penzance pokračovala v plavbě k ústí Temže, aby se připojila k útočné flotile. Nyní ujížděla vpřed, děla nabitá a připravená, aby vyhledala jakákoli další říční opevnění.

Vedle Curtina stál na můstku Atlasu generál Sherman, který si prohlížel dýmající ruiny Tilbury Fort, zatímco pluli pomalu kolem. „Totální zkáza za necelou půlhodinku,” konstatoval Sherman. „Ještě nikdy jsem nic takového neviděl.”

Curtin chápavě přikývl. „To proto, že jste voják a na válku pohlížíte jako na něco, co se musí vybojovat na souši. Nesmíte však zapomínat na úspěch moždířových lodí generála Granta na Mississippi ve Vicksburgu. Žádný železniční kanon se svou velikostí nemůže rovnat některému z moždířů v naší námořní baterii - a žádné spřežení koní by s takovým moždířem nehnulo. Když je však umístíte na ocelovou loď, můžete je převážet přes oceány. Přesně jako se to stalo. Je však zapotřebí geniálního námořního inženýra, aby je dokázal navrhnout a taky vyrobit.”

„Plně s vámi souhlasím. Pan Ericsson je pro naši zemi velkým přínosem - a zasloužil se o úspěch v této válce. Jste spokojen s lodí, které velíte, kapitáne? I ta je jeho dílem.”

„Nikoliv potěšen - uchvácen, dovoluji-li mi použít slovo s mnoha významy. Věřím, že Atlas je nejmocnější loď, jaké jsem kdy velel. Se svými dvěma motory a dvěma lodními šrouby je to třída sama o sobě. A stejně jako její jmenovec, Atlas, sice přímo neunes svět na ramenou - ale má k tomu nebezpečně blízko.”

Zatímco pluli proti proudu, Temže se klikatila v širokých obloucích. Když dopluli do blízkosti Creekmouthu, spatřili záblesky z děl Mississippi plavící se před nimi.

„To bude arzenál ve Woolwichi,” řekl Sherman. „Mají tam pár baterií namířených na řeku, ale celkem nic, co by stálo za řeč. Tilbury Fort je největší pevnost na Temži a nikdy se nepočítalo s tím, že by nějaká nepřátelská flotila proklouzla

podél jejich hrozivých děl nebo že by ji porazila při obléhání."

„To možná platilo ve věrejších válkách," řekl Curtin. „Ne však v těch dnešních."

Když míjeli Woolwich, Mississippi již byla v dalším ohbí řeky. Z tamních opevnění zůstalo jen pár poničených a hořících palebných pozic na říčním břehu.

Temže se zde v mohutném oblouku vinula kolem Isle of Dogs, a když se pak znovu napřímila, jejich zrakům se otevřel pohled na obchodní centrum Londýna. V docích podél obou břehů byly uvázané lodě, obchodní plavidla ze všech koutů Impéria. V Limehouse právě vykládali čerstvé ovoce - odtud jeho jméno. Řada černých lodí v závěsu za Atlasem plula vytrvale kupředu - invazní síla, která pronikala přímo do srdce Londýna.

Vepředu se rozezněla další střelba, jak se americký obrněnec kontaktoval s bateriemi z londýnského Toweru. Jenže zdejší opevnění, stejně jako ve Woolwichi, nebyla vůbec bytelná. Jedna z věží známého kastelu se pod palbou z lodí zborčila.

Děla Mississippi jedno po druhém umlkala, dílo bylo dokonáno, pobřežní opevnění spočívala rozstřílena v ruinách. Komíny obrněnce byly proděravělé jako řešeto, čluny měl ustřílené, ale jinak vypadal nepoškozený. Z jeho komínů se valil dým, jak si těžkopádně razil cestu vstříc říčnímu břehu, přenechávaje Atlasu pozici na čele flotily plující hlavním kanálem.

Řeka vepředu byla čistá. Sherman ji poznával z mnoha nákrešů a map, nad nimiž trávil hodiny v zamyšlení. Napravo byla silnice lemuující Embankment a za ní výstavní budovy. Za budovami byly novogotické věže parlamentu, hlavní věž s obrovskými hodinami viditelnými už zdaleka. Ručičky ukazovaly poledne. Sherman vyšel ven k pažení můstku a mohl slyšet hluboké vyzvánění Big Benu, ohlašující dvanáctou hodinu. Britskému impériu nadcházelo odpoledne.

Motory Atlasu byly zticha, jak loď plula volně unášena k Embankmentu, pomaleji a pomaleji. Na silnici tam stáli dvoukolové drožky a valníky, soukromé kočáry a chodci. Ti se teď všichni dali na útěk, když se mohutná černá loď se zaskřípáním otřela o žulové nábřeží.

Ještě než se dotkla pevniny, námořníci vyskakovali přes zmenšující se mezeru, popadli lana, která jim druží podali z paluby, a rychle je uvázali ke kamenným kúlům na nábřeží. Vtom zarachotila střelba z pušek; dva z námořníků sebou škubli a spadli. Kulky rozezněly kovový můstek a vystřelily jedno z oken. Od Parliament Square pochodovala řada vojáků v červených uniformách. První řada se zastavila, aby vypálila - zrovna když příďová baterie Atlasu vychrlila kartáčovou střelu. V postupujících řadách červenokabátníků se pojednou objevily mezery. Pak se nad Atlasem mihl temný stín, jak Mississippi proklouzla kolem; její děla zahájila palbu, jen co je stihli zaměřit.

Kapitán Curtin stál na kraji můstku, naprosto ignoruje palbu ze břehu, a jen vykřikoval povely. V okamžiku, kdy jeho loď bezpečně zakotvila, nařídil vysunout horní rampu. Vnější dveře se pomalu odsunuly stranou a ozvalo se mohutné řinčení, jak parní písty vytlačely tuny oceli dolů a ven. Informace poskytnuté ruskými agenty se ukázaly být správné. V tuto denní dobu, tohoto data, na tomhle konkrétním místě, kde hladina řeky s odlivem a přílivem kolísala v rozmezí dvanácti stop, se rampa nacházela přesně dvě stopy nad žulovým nábřežím. S řinkotem zapadla na místo; kov zaskřípěl, jak písty neúprosně vysunuly rampu kupředu do předepsané pozice.

Uvnitř Atlasu, na horní palubě, stály sešikované mobilní nosiče gatlingu, jejichž vyrovnané řady se táhly od příďe po zád'. Jakmile mohutná loď vplula do temžských vod, tankové posádky začaly odstraňovat pojistky a napínadla, kterými byly stroje během plavby přes oceán zajištěny na místě. Petrolejové lampy na lodních přepážkách poskytovaly akorát dost světla na to, aby muži na tu práci viděli.

Seržant Corbett, řidič vedoucího stroje, zuřivě zaklel, když si odřel klouby ruky o poslední vzdorující pojistku, vytáhl ji z oka uchyceného v podlaze a mrštil stranou. Zrovna když to udělal, naskočila zelená elektrická světla na stropě, ovládaná z lodního můstku.

„Nastartujte motory!" zahulákal. Řidiči a střelci v délce každé řady vyskočili, aby povel splnili. Vojín Hoobler, Corbettův střelec, se rozběhl k přídi jejich stroje a uchopil startovací kliku. „Baterii odpojit," zvolal.

„Odpojena," houkl Corbett v odpověď.

Hobler se připravil a čtyřikrát podle předpisu zatočil klikou, sténaje námahou, jak pumpoval olej do motorových ložisek a palivo do válců; střelci byli vybíráni pro sílu svých paží jakož i přesné zaměřovací schopnosti.

„Baterii zapojit," vyhrkl.

„Zapojena," houkl seržant v odpověď a brnkl do malého bajonetového spínače na ovládacím panelu, čímž zapojil obvod. Musel zvýšit hlas, aby přehlušil četné kuckání a bušení z útrob Carnotových motorů, které na tomto podlaží ožívaly. Hoobler mohutně zatočil klikou, ale místo aby motor naskočil, došlo ke zpětnému zážehu. Hoobler vykřikl bolestí, jak se startovací klika zatočila v opačném směru a zlomila mu ruku.

V tom samém okamžiku se příďové dveře otevřely a záplava slunečního světla ho ozářila vsedě na palubě, jak proklíná zlomenou ruku. Seržant Corbett, jenž klel ještě zběsileji, seskočil ze stroje a shýbl se nad raněným mužem; jeho nepřírozeně zakřivené předloktí bylo živým důkazem toho, co se stalo.

Na palubě s tanky se nyní rozpoutalo peklo, jak se rozkašlaly výfuky chrlící oblaka páchnoucích zplodin. Zatímco se vyloďovací rampa sklápěla dolů, vojáci od strojů vzadu se rozběhli dopředu, aby Corbetta i s raněným střelcem odstrkali stranou a odtlačili na bok i jejich zhaslé vozidlo. Chvilí nato už kolem nich prohrčel na rampu druhý gatling, vedoucí ostatní stroje do boje. Hroty na jeho kolech se zarývaly do dřevěného plaňkování rampy, zatímco nabíral rychlost. Corbett, kašlající uprostřed smrdutých výparů, jedním trhnutím rozepnul Hooblerovi blůzu, potom mu vytáhl z rukávu zdravou ruku a prostrčil jeho raněné předloktí do uvolněného rukávu, aby ho vyztužil; voják se zajíkl bolestí. Za jejich zády zatím rachotily stroje jedoucí do útoku, když Corbett otevřel dveře vedoucí na palubu a napůl vytáhl, napůl vynesl raněného vojáka ven na sluneční světlo. Jakmile muže usadil k pažení, otočil se a zavolal:

„Potřebuji střelce!"

Jeho slova utonula v zahřmění kanonu, který stál poblíž. Rozběhl se tím směrem, vyhnuv se odhozené granátové

nábojnici, která se k němu kutálela. Zavolal znovu, právě když obsluha u děla s řinkotem zacvakla závěr na místo a dělo zaburácelo. Jeden ze dvou nosičů munice houkl v odpověď:

„Střelil jsem z jednoho z těch gatlingů při výcviku.“

Velitel děla se chopil odpalovací šňůry. „Jednoho muže mohu postrádat,“ křikl a znovu z kanonu vystřelil. Seržant Corbett zamířil poklusem zpátky, s dělostřelcem těsně v patách. „Nasedni,“ přikázal mu. Zkontroloval bajonetový přepínač a jedním mohutným rozmachem roztočil motor. Ten okamžitě naskočil, zaburácel a zahřměl, zatímco Corbett se vyhoupl do sedátka. Ohlédl se přes rameno po řadě vozů rachotících kolem. Na horní palubě už teď žádné vozy nebyly. Ještě než mohly začít vozy z dolní paluby najíždět zespodu na rampu, Corbett zvýšil otáčky motoru, přenesl výkon na kola a s trhnutím se rozjel kupředu. Na denní světlo a pak dolů po vyloďovací rampě, pospíchaje do boje.

Štěkání jeho motoru se připojilo k burácení ostatních, jež se rozléhalo uvnitř prostorné lodi. Ven z lodi a dolů na říční břeh se valila souvislá řada tanků, samohybných podvozků s gatlingy. Další a další stroje - nebralo to konce. Mezitím byly na přidi a na zádi spuštěny schůdky a dolů z lodi na anglickou půdu se vylila vlna modrých uniform.

„Pal!“ křikl Corbett, když jejich vozidlo sjelo s rachotem z rampy na dláždění. Jeho nový střelec se shýbl k hledí a zalomil rukojeť děla. Začalo chrlít kulky, zatímco střelec ho podélně natáčel, kopíruje přitom řadu rudě uniformovaných vojáků.

Bránící se Britové byli rychlou palbou z gatlingů skoseni jako pole stojícího obilí. Někteří z nich palbu opětovali, ale jejich kulky se pouze s řinkotem odrážely od obrněných předních štítů vozů.

Na můstku Atlasu, vysoko nahoře, zatím generál Sherman shlížel dolů na zuřící bitvu. Zdálo se, že nepřátelské linie jsou rozbity, obránci mrtví nebo na útěku před modře oděnými pěšáky, kteří teď předběhli pomalejší vozy.

„Jízda!“ křikl kdosi, a když Sherman vzhlédl, uviděl vojáky na koních hrnoucí se ulicemi, které vedly k Whitehallu a na přehlídkovou pláň jízdní gardy. Brigádýr Somerville odvedl při zburcování defenzivy příkladnou práci. Američtí vojáci se obrátili, aby čelili této nové hrozbě na křídle - ale vozy s gatlingy se prohnaly kolem nich. Za hlasitého burácení motorů, chrlicích oblaka štiplavého dýmu, ujížděly kupředu směrem k nepřátelské jízdě. Kavaleristé s pozvednutými meči, nablýskanými helmami a kyrsy vyrazili tryskem na ztěč.

A byli pobiti. Stejně jako lehká brigáda, když záutočila proti ruským liniím na Krymu. Tady však byla rychlopalná děla, v boji zblízka mnohem vražednější, než by kterýkoli kanon mohl kdy být. Muži a koně křičeli a umírali, až byli vyhlazeni, ležíce nehybně natažení na silnici, která se teď změnila v rudý potok krve.

Ani jediný nepřežil. Generál Sherman sestoupil z lodního můstku, aby se připojil ke svému štábu, který na něj už čekal na břehu.

HMS Viperous, pýcha britského námořnictva, vedla útok. Poté co u North Forelandu nabrala na palubu lodivoda, pokračovala majestátně rychlostí pěti uzlů v plavbě do hlavního kanálu Temže. Další britské obrněnce, seřazené za ní, ji následovaly. Viperous měla svá děla naládovaná a připravená; byla přichystána utkat se s kterýmkoli yankejským obrněncem a dát mu co proto. Když se vynořily zpoza posledního ohbí řeky před Tilbury Fort, kapitán ze své pozice na okraji můstku jako první uzel čekajícího nepřítele.

Byla to americká válečná plavidla, čtyři mohutné černé lodě rýsující se v řadě napříč řeky.

„Až je zaměříte, palte,“ přikázal, pozoruje nepřítele dalekohledem. Nikdy předtím takové lodě neviděl. Viděl jenom pancíř - vůbec žádný náznak nějakých střelen. Ozvalo se dunivé zaburácení, jak příďové dělo vypálilo; struktura lodi se mu pod nohama otřásla.

Dobrý zásah. Kapitán mohl vidět, jak granát explodoval při nárazu na pancíř lodě stojící uprostřed řady. Když se dým rozplynul, neviděl však ani stopu po nějaké škodě - pak zpoza nepřátelského pancéřování vyšlehl oblak dýmu. Kapitán na okamžik zahlédl obrovský granát stoupající obloukem vysoko do vzduchu; jako by zůstal zavěšený v prostoru, než dopadl zpět. Vedle příde na levoboku vytryskl mohutný gejzír vody a smáčel přední palubu.

Ještě než první granát dopadl, byl už na cestě druhý. Ten zasáhl Viperous uprostřed a strašlivá exploze takřka roztrhla loď vedví.

Moždířové baterie, zakotvené a připravené, znamenaly pro pomalu plující nepřátelské lodě stejné smrtící nebezpečí jako předtím pro pevnosti na souši. Smrtelně raněná Viperous během minuty klesla na říční dno. A zatímco granáty chrly do výše mohutné sloupy vody, zbytek úderné britské flotily se stáhl z jejich dostřelu.

Shermanova obrana v týlu byla zabezpečená. Dokud budou plovoucí baterie v pozici, žádných útoků vedených po řece se nemusí obávat.

Útok na Buckinghamský palác

Z Atlasu se vynořovala další a další vozidla s gatlingy a rachotila po rampě dolů. Tyhle byly umístěny hluboko v trupu lodi a prostřednictvím řady vnitřních ramp mezi palubami se vyhrabaly na vyloďovací podlaží.

Leč Atlas nebyl jedinou lodí kotvící u Embankmentu. Zatímco obrněnce se zdržovaly v pozici na půli toku řeky, dopravní lodě u nábřeží vysazovaly své vojáky hrnoucí se na břeh. Zatímco na Embankment byly spouštěny první kanony, už se tady formovaly střelecké pluky. Podkoní vyváděli koně, klusající s nimi k Shermanovu štábu; když se pak generál vyšvihl do sedla, připadal si lépe.

„Vyslali jsme jednotky po těchto ulicích vzhůru k Whitehallu,“ řekl jeden pobočník, ukazuje mu ty pozice na mapě. „Naši muži zaujmou pozice v budovách po obou stranách. Z toho směru nám už žádné další překvapivé útoky kavalerie nehrozí.“

Sherman přikývl na souhlas a přitom ukázal prstem na mapu. „Musíme neutralizovat ta vojska na Parliament Square. Pak mohou gatlingy zaujmout obranné pozice v tamních budovách."

„Nepřítel nás ohrožuje střelbou z Westminsterského opatství," ohlásil jeden důstojník.

„Opětujte ji," řekl ledovým hlasem Sherman. „Pokud se pro to rozhodli, já říkám, že životy našich mužů mají přednost před nějakou historickou památkou. Než potáhneme na Mall, chci mít všechny defenzivní pozice nepřítele eliminované. Bude to dvojhrotý útok, tudy a po této cestě - opravdu se tomu říká Birdcage Walk?"

„Ano, sire."

„V pořádku. Štáb se připojí k útočnému šiku zde - sdělte to útočícím jednotkám. Až budete připraveni, podejte mi hlášení."

Práskání děl, zběsilou, pronikavou kanonádu, bylo snadno slyšet i v Buckinghamském paláci. Z druhé strany St. James Parku, nad korunami stromů, se k obloze valila oblaka dýmu. Královna Viktorie stála na balkoně, tvář bílou jako stěna, a vrtěla nevěřicně hlavou. Tohle nebyla pravda - to nemohla být pravda. Pod ní bylo slyšet klapání koňských kopyt a smýkání kol na dlažbě nádvoří. Byla si vědoma toho, jak na ni její dvorní dámy volají, prosí ji, ale ona se nehýbala. Ani když se jedna z nich natolik osmělila, že jí sáhla na rukáv.

Ve dveřích za ní se ozval mužský hlas, jenž umlčel pištivé hlasy žen.

„Pojďte, Vaše Veličenstvo. Kočáry jsou tu."

Hlas vévody z Cambridge byl velmi naléhavý. Jako Viktoriin bratranec se s ní natolik znal, že ji uchopil za paži. „Děti už jely napřed. Musíme vyrazit za nimi."

Děti! Při zmínce o nich se jí vyjasnilo v hlavě a ona pocítila jistou naléhavost. Odvrátila se od okna a nechala se vévodou vyvést z místnosti. Vévoda rázoval napřed, spoléhaje na její dámy, že na Viktorii dohlédnou.

Měl spoustu věcí na práci a málo času na to, aby je vykonal. Když jím jeho sluha toho rána zatřásl, stále byl popletený únavou a zpočátku nebyl s to pořádně pochopit, co se děje. Válečné lodě? Na Temži? Když přichvátil do své kanceláře, brigádýr Somerville mu to vše až příliš jasně vysvětlil.

„Útoky v Midlandsu - dokonce obsazení Plymouthu - to všechno byla lest. A vyšla jim. Nyní vedou útok vzhůru po Temži a jejich cílem je Londýn."

„Tilbury. Ta pevnost je zastaví."

„V to upřímně doufám - ale nemůžeme k ní upínat všechny své naděje. Při této invazi šlo všechno až dosud přesně podle jejich plánu. Obávám se, že musí mít nějakou strategii, jak na pevnost zaútočit. Londýn musí být ubráněn a já jsem udělal všechno pro to, aby se to stalo. Zalarmoval jsem tělesnou stráž a nechal jsem poslat pro posily. Teď musíme zachránit vládu - a královnu. Musíte ji přesvědčit, že kvůli vlastní bezpečnosti musí odjet."

„Odjet? Odjet kam...?"

Vévoda byl toho rána ještě natvrdejší než obvykle; Somerville se musel hodně přemáhat, aby se mu do hlasu nevetřel hněv. „Prozatím na hrad Windsor. Ministerský předseda a jeho kabinet se tam k ní mohou připojit. Jakmile bude v bezpečí, bezprostřední ohrožení bude odvráceno a mohou být vytyčeny další plány. Vám dopřeje sluchu. Musíte ji přesvědčit, že odjezd je jediná správná věc. Vojska, jež na nás útočí, mají zdrcující převahu. Kdyby byla královna zadržena v Buckinghamském paláci - pak by bylo po válce ještě dříve, než by vůbec pořádně začala."

„Ovšem, samozřejmě." Vévoda si mmul čelist, přejížděje si prsty po neoholených štětinách. „Jenomže co obrana města?"

„Všechno, co šlo udělat, už zde bylo uděláno. Pouze bezpečnost královny je na vážkách."

„Ano," řekl vévoda a pomalu vstal. „Zavolejte mi kočár. Vezmu si tu záležitost na starost."

Hodiny v Buckinghamském paláci měly jako minuty. Vévoda povolal jízdní gardu, ať nasedne a připraví se k odjezdu. Ve stájích za palácem zavládl čilý ruch. Nyní nadešel čas k odjezdu. Kanonádu bylo slyšet stále hlasitěji, stále blíž. Ano, teď, dveře posledního kočáru se zabouchly. Za práskání bičů a klapání kopyt se vyřítili na přední nádvoří, projeli vjezdem do paláce a vjeli do Buckinghamské brány. Ujížděli na západ do bezpečí.

Odpor britských sil v okolí Parliament Square postupně slábl. Vojáci z masa a krve nemohli obstát proti mechanizovanému útoku, gatlingům a zdrcujícím salvám rychlopalných pušek amerických útočníků. Generál Sherman postupně registroval zprávy, jak k němu přicházely, a vydával úsečné povely. Tihle veteráni věděli, co si počít. Během hodinky byl nepřítel zatlačen do St. James Parku a schylovalo se k finálnímu útoku. Sherman napsal poslední rozkaz a předal ho čekajícímu jezdcí.

„Pro plukovníka Fostera v Admiralty Archu. Až uvidí, že jsme v pohybu, má vyrazit taky do útoku."

Během toho krátkého čekání byla k vozům s gatlingy velice rychle dodána munice. Koně rovněž přitáhli povoz naložený sudy tekutého paliva na doplnění jejich vyprazdňujících se nádrží. Sherman si pozorně přečetl poslední zprávy a přikývl.

„Zatrubte do útoku," prohlásil.

Jen co se tóny trubky rozlehly mezi budovami, už utonuly v hřmění nastartovaných motorů. Když se vozy s Gatlingy rozjely kupředu, přes náměstí se valila oblaka modravého dýmu z jejich bafajících výfuků.

Pro obránce to znamenalo vyhlazení a smrt. Vozy chráněné ocelovými štíty, plivající olověnou smrt, se valily vstříc spěšně zbudovaným barikádám a masakrovaly vojáky, kteří se tam ukrývali. Gatlingy pálily jako divé, dokud neúčinná defenzivní palba neustala. Ochotné ruce poté rozebraly barikády, aby vozy mohly projet skrze britské obranné linie. Když se před útočníky objevil Buckinghamský palác, obránci podnikli po Birdcage Walk další jízdní útok; nebyl však o nic úspěšnější než ten předchozí a pouze hrstka přeživších kavaléristů se dala klopýtavě na ústup.

Před postupujícími vojáky rachotily vozy vyzbrojené gatlingy, které zastavily, až když dojevy k paláci. Gardový pluk

ve zdejší pozici se vzmohl na heroický odpor, ale tenké kovové kyrysy nebyly jeho mužům nic platné tváří v tvář americkým kulkám. Útočníci se nahrnuli do objektu branami a na okamžik je zastavili obránci paláce jako takového. Ale ničivá palba z gatlingů roztrhla okna v přízemí, načež vychrlila ocelovou smrtící sprchu i na obránce střelící z horních podlaží. Američtí vojáci za halasného ryku vtrhli do paláce samotného.

Když o pár minut později vjel do paláce generál Sherman se svým štábem, krvavá bitva již skončila. Na dláždění ležely natažené mrtvoly. Tu a tam bylo vidět pár raněných přeživších vojáků, kteří již byli v péči zdravotníků. Ze vchodu se vynořili dva američtí vojáci s puškami přes rameno a mezi sebou postrkovali elegantně oděného muže s bílou látkou v ruce.

„Přišel rovnou za námi, generále, a mával tady tím ubrusem," řekl desátník. „Říkal, že prý chce mluvit s někým, kdo to tu má na povel."

„Kdo jste?" zeptal se ledovým hlasem Sherman.

„Podkoní Jeho Veličenstva královny Viktorie."

„To je dobře. Zaveďte mne k ní."

Muž se trochu povytáhl, pokoušeje se dostat pod kontrolu své roztřesené končetiny tváří v tvář ozbrojenému nepříteli.

„To nebude možné. Není tu. Prosím, odvolejte tento útok a to nesmyslné zabíjení."

„A kde je?"

Muž ztuhl, semknuv pevně ústa. Sherman už ho chtěl začít vyslýchat, ale pak si to rozmyslel. Otočil se ke svému štábu.

„Budeme prozatím předpokládat, že nám říká pravdu. Prohledejte palác, promluvte se služebnictvem, zjistěte, kam královna zmizela. Já tu mezitím zřídím své velitelství."

„Koukněte, generále, tam," zvolal nějaký důstojník a ukázal na střechu Buckinghamského paláce. Všichni, kdo ho slyšeli, se podívali tím směrem.

Na střeše se objevil americký voják a právě spouštěl prapor, který tam vlál. Třepetající se prapor sklouzl podél fasády budovy a zůstal ležet zmuchlaný na dlažbě. Nyní jeho místo zaujaly hvězdy a pruhy. Přihlížející vojáci propukli v mohutný jásot; i Sherman přikývl a usmál se.

„Tohle je veliký okamžik, veliký den, sire," řekl náčelník jeho štábu.

„To tedy je, Andy, to tedy je."

Smělý únik

Ze svého okna s výhledem na Whitehall mohl brigádýr Somerville nerušené pozorovat bitvu o Londýn. Jakmile informoval jízdní tělesnou stráž a pěší gardu - všechna vojska, která zůstala na obranu města - o blížící se hrozbě, obrana Londýna už nebyla v jeho rukou. Ze směru Embankmentu k němu nepřetržitě doléhala dělostřelba: kanony hřměly i na Parliament Square. Díval se, jak hrdí kavaleristé klušou kolem, helmy a kyrysy nablýskané. Tohle bylo už podruhé, co viděl jízdu útočit na nepřitele; z první vlny se nikdo nevrátil.

Nyní byl Somerville svědkem toho, jak se oťřesené zbytky poslední vlny vracejí z boje. Bylo to strašné, ale nedokázal odvrátit zrak. Pokud se ani ti nejlepší vojáci v zemi nedokáží postavit nepříteli - zbývá jim ještě nějaká naděje? Viděl jen krvavá jatka, smrt a zkázu. Tohle byl konec. Z temných úvah ho vytrhlo zaklepání na dveře. Otočil se a uviděl vcházet hlavního seržanta Browna, který srazil podpatky do pozoru a zasalutoval.

„O co jde, hlavní seržante?" Slyšel svůj vlastní hlas, jako by přicházel z veliké dále; jeho mysl byla stále ohromena hrůzami, kterých byl právě svědkem.

„Žádám o svolení, abych se mohl připojit k obraně města, sire."

„Ne. Potřebuji vás u sebe." Somerville řekl ta slova automaticky - ale důvod přesto měl. S vypětím všech sil si rovnal myšlenky v hlavě, jak se mu v ní začal formovat zárodek plánu. Jeho práce v Londýně skončila. Avšak ještě stále může být v této válce nějak platný, přispět na obranu své země. Hrubá představa toho, co musí vykonat, byla tam, sice ještě neúplná, leč skýtala naději. Věděl, co musí udělat pro začátek. Uniknout. Uvědomil si, že hlavní seržant pořád stojí v pozoru a čeká, až jeho nadřízený dokončí, co chtěl říci.

„Pohov. Vy a já teď opustíme tohle město a připojíme se k vojskům Jeho Veličenstva tam, kde budeme moci odvést maximum." Zahleděl se na seržantův červený kabátec s řadami metálů. Bezpečný prostor této budovy nemůže opustit takhle. „Máte tu nějaké jiné oblečení?"

Vojáka ta otázka zaskočila, ale přikývl v odpověď. „Nějaký civil, sire. Nosím ho, když nejsem ve službě."

„Tak si to oblečte a přijďte sem zpátky." Brigádýr sklopil zrak k vlastní uniformě. „Já budu taky potřebovat civilní oblek." Vytáhl z kapsy nějaké peníze a podal mu je. „Budou potřebovat kalhoty, sako, plášť. Sežeňte mi mezi úředníky něco v mé velikosti. A hleďte jim za to oblečení zaplatit. Pak mi to přineste sem."

Hlavní seržant Brown zasalutoval a provedl elegantní čelem vzad. Somerville pozdrav automaticky opětoval - ale pak na Browna zavola: „To bylo prozatím poslední zasalutování. Budou z nás teď civilisté, příslušníci davu. Na to nezapomínejte."

Když dal Brownovi peníze, uvědomil si, že mu jich v peněženke moc nezůstalo. Bude potřebovat finance, aby zosnoval jejich únik z města, možná spoustu financí. To se dalo snadno napravit. Vydal se chodbou a nahoru po schodech ke kanceláři hlavního pokladníka.

Chodby a kanceláře byly liduprázdné; všichni se buď dívali z oken na ulici, nebo utekli někam do bezpečí. Narovnal převrženou židli a zamířil přes místnost k velkému sejfu. Klíč měl na kroužku v kapse; odemkl sejf a otevřel dveře.

Nejlepší budou zlaté guineje - královské mince, všude vítané. Vytáhl odsud těžký měšec, který s žuchnutím upustil na stůl. Potřeboval něco, v čem je poneše. Otevřel skříň a mezi deštníky našel cestovní brašnu. Skvělé. Vhodil do ní dva měšce s mincemi a začal ji zapínat. Pak ji zase otevřel, vyndal z jednoho měšce hrst mincí a dal si je do kapsy.

Byl opět zpátky ve své kanceláři, když se vrátil Brown, oblečený v civilu, s náručí plnou šatstva. „Není to ta nejlepší kvalita, sire, jenomže v této velikosti jsem nic lepšího nesehnal.“

„To bude v pořádku, seržante... Browne. Ponesete tuhle brašnu. Opatrně, obsahuje zlaté mince.“

„Ano, sire...“ Brown se zarazil, když otevřeným oknem, jeden za druhým, dolehly do místnosti výstřely z nějakého děla. Následovalo burácení a randál, jaké ještě nikdy předtím neslyšel. Somerville a Brown přešli k oknu a opatrně vyhlédli na ulici. V tichém úžasu zírali na podivné vynálezy projíždějící dole po ulici.

Měly kola - ale nebyly tažené koňmi. Byly poháněné nějakým pekelným způsobem, neboť za nimi se valila oblaka dýmu, jež souvisela s tím podivným tlukoucím zvukem. Na zádi každého vynálezu jel modře uniformovaný voják a nějakým způsobem ho řídil.

Vepředu, přikrčený za ocelovým štítem, seděl střelec. Ten nejbližší od nich otáčel klikou své rychlopalné zbraně, která chrtila záplavu kulek.

Jedna kulka roztránila okno těsně nad jejich hlavami a oni se zase rychle stáhli, když ještě v posledním okamžiku zahlédli vojáky útočící v závěsu za gatlingy.

„Postupují ve směru Mallu,“ řekl zachmuřeně Brown. „Budou útočit na Buckinghamský palác.“

„To nepochybně. Musíme počkat, až projdou kolem i poslední opozdilci - pak vyrazíme za nimi. Jdeme na Strand.“

„Jak poroučíte, sire.“

„Tam si musíme sehnat drožku. V ulicích by měly ještě nějaké být.“

Stáli ve dveřích, dokud poslední vojáci neproběhli kolem. Ulice nyní byly plné mrtvol v uniformách; nedaleko ležel vedle svého koně mrtvý kavalerista, natažený ve zvířecích vnitřnostech. Ještě několik dalších postav, tak jako Somerville a Brown, pelášilo po chodnících do bezpečí. Oba muži nasadili rychlou chůzi a ukryli se v dalším vchodu, když se kolem prohnal nějaký americký kavalerista. Potom rychle zamířili na Strand a dále po ní kolem stanice Charing Cross. Mohli vidět lidi natěsnané uvnitř nádraží, ale nezastavovali se. Všechny drožky byly z nádvoří pryč. Museli jít až k hotelu Savoy, než našli drožku čekající před hlavním vchodem. Vyděšený drožkář stál a držel svého koně, tvář bílou strachem.

„Potřebuji vaši drožku,“ řekl Somerville. Muž mlčky zavrtěl hlavou, neschopen slova. Brown předstoupil a ukázal mu svoji velkou pěst; Somerville pozvedl ruku, aby ho zadržel. „Míříme do doků -“ Rychle přemýšlel. „Jedte přes město, stranou od řeky, až budete notný kus za Towerem. Na East Endu budete v bezpečí.“ Vylovil z kapsy jednu guineu a podal mu ji.

Pohled na minci víc než jakákoli slova dokázal rozhýbat drožkáře k činu. Vzal si ji, otočil se a otevřel jim dveře drožky. „East End, sire. Pojedu přes Aldgate, pak do Wappingu. Možná až k Shadwell Basinu.“

„Jak říkáte. A teď už jedte.“

Jak se rozjeli vzhůru po Kingsway, zvuk kanonády postupně slábl. Bylo tady více lidí, spěchajících ulicemi, a taky pár drožek. Londýnská City vypadala nevzrušeně, ačkoli u Bank of England stály ozbrojené stráže. Bez jakýchkoli incidentů dojeli až k Shadwell Basinu a tam brigádýr Somerville uviděl, že v přístavní zátoce kotví přesně to, co hledal.

Na vzdálené straně temžského doku stál nákladní říční člun, uvázaný pod schlíple visící hnědou plachtou. Brigádýr zavolal okénkem na drožkáře. Na palubě robustní nevelké lodě seděli tři muži, když vysedli vedle ní. Jak přicházeli k lodi, ten nejstarší, s prošeďnými vousy, vstal.

„Potřebuji si najmout váš člun,“ řekl Somerville bez okolků. Muž se zasmál a ukázal dýmkou ve směru řeky. Nad střechami řadových domků byl vidět pohybuující se temný tvar obrovského obrněnce.

„Kanony a střelba. Dneska starýho Thomase na řece neuvidíš.“

„Na takový člun střílet nebudou,“ opáčil Somerville.

„Prosím za prominutí, vaše ctihodnosti, ale tohle nikomu neuvěřím.“

Brigádýr zalovil v kapse a vytáhl pár zlatých mincí. „Pět guinejí za to, že nás vezmete po řece dolů. Pět dalších, až se tam dostaneme.“

Thomas se zatvářil ostražitě. Pět guinejí si na řece nevydělal ani za měsíc - dva měsíce tvrdé dřiny. Chamtivost se v něm svářila se strachem.

„Tyhle si vezmu hned,“ řekl posléze. „Ale až se tam dostaneme, dostanu deset dalších.“

„Ujednáno. A teď už jedme.“

Jakmile s pramíci vypluli z doku, její velká plachta byla vytažena vzhůru a oni svižně proplouvali blátivými vodami.

Když obepluli Isle of Dogs, ohlédlí se a viděli, že po řece za nimi pluje válečná loď. Thomas křikl několik povelů a plachta šla dolů; pak driftovali těsně podél tanních doků. Loď se mihla hladce kolem a námořníci viditelní na palubě jim nevěnovali žádnou pozornost. Když je obrněnec minul, pluli zase dál, rychle a bez komplikací, až se v dohledu objevila Tilbury.

„Bože můj...“ vydechl kormidelník, jenž stál a zakrýval si oči. Všichni v šokovaném tichu hleděli na dýmající ruiny rozstřílené pevnosti. Hradba a cimbuří byly zničeny, hlavně děl urvané z podstavců trčely k nebi. Nikde žádný pohyb. Thomas automaticky zahrnul blíže ke břehu, když spatřil čtyři mohutné temné lodě kotvící napříč řeky. Na vlajkové žerdi na zádi nejbližší bitevní lodi vlál americký prapor s hvězdami a pruhy. Za nimi, uprostřed proudu, trčely pár stop nad vodu stěžně, komín a pár hořejších partií potopené lodi.

„To je... jedna... z našich?“ zeptal se Thomas tlumeným, chraplivým hlasem.

„Možná,“ odvětil Somerville. „Na tom nezáleží. Pokračujte po proudu dál.“

„Ne, vždyť jsou tam ty lodě!“

„Nejsou tady proto, aby si braly na mušku plavidlo, jako je tohle.“

„To říkáte vy, vaše ctihodnosti, ale kdoví?“

Somerville chtěl toho muže napřed přemlouvat, ale místo toho raději sáhl do kapsy. „Pět dalších guinejí hned teď - a těch již dohodnutých deset, až nás dopravíte na dolní tok řeky.“

Nakonec zvítězila hrabivost. Pramice se šinula podél říčního břehu, pomalu míjejíc zničenou pevnost. Válečné lodě kotvící na řece ji ignorovaly. Jakmile se ocitli za zády invazní flotily, Thomasovo plavidlo přidalo rychlost a s napjatou plachtou zahnilo za ohbí řeky.

Před nimi, zakotvený v průlivu, stál další obrněnec, ježící se děly.

„Skasat plachtu!“

„Nedělej to, ty blázne,“ křikl na něj brigadýr. „Jen se podívej na tu vlajku!“

Na záďovém stěžni visela bílá britská válečná vlajka.

Vladařka v úzkých

Generál Sherman počkal ještě třicet minut, aby měl absolutní jistotu, že bitva o Londýn je opravdu vyhraná. Pozorně si procházel zprávy a konzultoval informace s mapou města, jež ležela rozložená na ozdobně vyřezávaném stole. Skrze otevřené okno za svými zády mohl slyšet zvuky bitvy, jak postupně umlkají. V dále zahřměl kanon - podle zvuku jeden z těch obrněnců. Při eliminaci říčních opevnění se ukázaly být k nezaplacení. Do toho se vmísilo praskání nějakého gatlingu.

„Myslím, že jsme to dokázali, Andy,“ pronesl spokojeně, opřený v křesle. Náčelník jeho štábu přikývl na souhlas.

„Stále narážíme na ohniska odporu, ale hlavní uskupení nepřátelských vojsk byla už všechna poražena. Jsem si jist, že ten zbytek vyčistíme ještě před setměním.“

„Dobrá. Dohlédněte na to, aby před odchodem mužů na kutě byly rozestaveny hlídky. Nepřejeme si žádné překvapivé noční útoky.“

Když bylo město pod kontrolou, vrátil se v myšlenkách k další a svrchované důležité záležitosti, jež byla na pořadí dne.

„Provedli jste šetření. Zjistili jste už, kam odjela královna?“

„To není žádné tajemství - snad každý v Londýně to ví, lidé, co se vyskytovali v blízkosti paláce, ji viděli projíždět kolem Windsor Castle, na tom se všichni shodují.“

„Ukažte mi to na mapě.“

Plukovník Sommers rozložil mapu vyhotovenou ve velkém měřítku a položil ji na plán Londýna.

„Je to docela blízko,“ pravil Sherman. „Pokud si vzpomínám, z Londýna tam vedou dvě železniční tratě.“ Když spatřil výraz svého pobočníka, usmál se. „To není žádná černá magie, Andy. Jenom jsem pilně studoval svého Bradshawa - onen svazek, který obsahuje jízdní řády pro všechny železniční tratě v Británii. Pošlete jízdní oddíl na Paddington Station. Obsadte stanici i vlaky.“

Na velitelství neustále přicházely zprávy a žádosti o pomoc a Sherman se nějakou dobu zabýval řízením amerických útoků. Když posléze vzlédl, zjistil, že Sommers se vrátil zpátky.

„Nějakou dobu teď vlakem nikam nepojedeme, generále. Lokomotivy a koleje v Paddingtonu byly sabotovány.“

Sherman jen kývl zasmušile na souhlas. „A vsadím se, že v ostatních stanicích taky. Začíná jim docházet, že jejich železniční park se nám náramně hodí. Jsou však i jiné cesty, jak se dostat do Windsoru.“ Pohlédl zpátky na mapu.

„Tady, o něco dále proti proudu Temže, je ten hrad. Cestou tam je na řece spousta zákrutů a kliček. Ale po silnici je to pěkně rovnou za nosem. Přes Richmond a Staines, pak do Windsor Great Parku.“

Sherman se podíval na měřítko mapy. „Musí to být zhruba pětadvacet mil.“

„Asi tak.“

„Tihle vojáci mají za sebou celodenní boj. Po tom všem po nich nemůžu chtít ještě zrychlený pochod. Můžeme postrádat jízdu?“

„To jistě můžeme - teď, když bylo město dobyté. A jsou pořád čerství.“

„Nedá se sehnat více koní?“

„Město je jich plné - většinou tažní koně.“

„Dobře. Chci, aby do toho byla zapojena celá eskadrona. Sežeňte všechny koně, jež potřebujete, a připráhněte je k několika gatlingům. Až budou děla připravena, vytáhneme s nimi. Já se ujmu velení. Vy tu zatím dohlédnete na to, aby město zůstalo v klidu.“

„A co řeka, generále?“

„Na tu jsem myslel taky. Na Temži je spousta malých člunů, které můžeme zrekvírovat. Do každého nasadíte pár našich námořníků, abychom měli jistotu, že posádky se budou řídit rozkazy. Pošlete tak po řece vzhůru rotu vojáků. Bude jim velet generál Groves. Dostane-li se tam jako první, chci, aby jeho muži hrad obstoupili, ale neútočili, dokud ode mne neobdrží rozkazy. Ať už je teď na tom hradě kdokoli - chci, aby tam byl i v době, kdy ho obsadíme.“

„Jasně.“

Kavalerie vyrazila lehkým poklusem na západ, s generálem Shermanem a jeho štábem v čele útvaru. Jenom co se dostali kousek za Chelsea, kde se předtím strhla krutá bitva o tamní kasárna, nechali za sebou i všechny stopy po válce. Stále bylo z dále slyšet sporadické burácení děl, ale klidně by se to dalo pokládat za hřmění. Ulice byly na tu denní dobu podivně prázdné, ačkoli vojáci si byli vědomi kradmých pohledů zpoza oken, která cestou míjeli. K jedinému nečekanému incidentu došlo, když projížděli přes Putney.

Ozval se výstřel a generála Shermana těsně minula kulka.

„Támhle nahoře!“ zvolal jeden z vojáků, ukazuje na obláček dýmu stoupající z okna nějakého bytu. Kavaleristé začali jeden za druhým střilet a jejich kulky roztržily sklo v okně a vytrhaly kusy rámu.

„Nechte toho,“ nařídil jim Sherman. A jeli dál.

Odpoledne už se chýlilo k večeru, když projeli přes Windsor Great Park a vepředu spatřili cimbuří a věže hradu. Zatímco projížděli lesem, viděli, že jsou tady američtí střelci, kteří mezitím zaujali pozice za četnými stromy naproti odkrytému zelenému poli. K hradu za ním vedl svažující se trávník. Major od kentuckých střelců sklouzl z koně, předstoupil kupředu a zasalutoval Shermanovi.

„Všichni muži se nacházejí v pozici, všude kolem hradu, sire.“

„Nějaký odpor?“

„Zkoušeli střilet naslepo z oken, ale když jsme palbu opětovali, nechali toho. Drželi jsme se zpátky, jak jste nařídil. Brány jsou neprodyšně uzavřeny, ale víme, že tam uvnitř je spousta lidí.“

„Je mezi nimi královna?“

„To popravdě nevím. Ale vytáhli jsme z města pár obyvatel. Všichni říkají totéž, a já si myslím, že strach jim nedovolí lhát. Dneska přijela spousta kočárů - a jeden z nich byl královnin. Od té doby nikdo nevyšel ven.“

„Dobrá práce, majore. Odtědka přebírám velení.“

Sherman opětoval mužův vojenský pozdrav a potom se otočil, aby si prohlédl hrozivě vyhlížející žulové hradby. Má počkat, až přivezou nějaké kanony, aby si do nich prostřílel díru? Byla tam velká spousta oken a dveří; při náhlém útoku by mohli hrad ztéci. Kdyby však obránci kladli tuhý odpor, mnoho dobrých mužů by zahynulo. Okamžik nato byl tíže rozhodování zbaven.

„Velká přední brána se otevírá, generále,“ zvolal nějaký voják.

„Ustaňte v palbě,“ přikázal Sherman.

Brána se otevřela dokořán a zevnitř hradu se ozvalo dunění bubnu. Vynořil se armádní bubeník, v doprovodu důstojníka nesoucího bílý prapor.

„Přiveďte je ke mně,“ rozkázal Sherman, jemuž se mohutně ulevilo. Ke dvěma vojákům se rozběhla četa, aby je doprovodila, muži přitom automaticky srovnali krok s rytmem bubnu. Britský důstojník, plukovník, stanul před Shermanem a zasalutoval. Sherman tu zdvořilost opětoval.

„Přeji si mluvit s vaším velicím důstojníkem,“ řekl britský plukovník.

„Jsem generál Sherman, velitel americké armády.“

Důstojník vytáhl zpoza opasku složený list papíru. „Tenhle vzkaz je od Jeho Milosti vévody z Cambridge. Píše: „Veliteli amerických vojsk. Jsou zde ženy a děti a já se obávám o jejich bezpečí, bude-li konflikt pokračovat. Proto vás žádám, abyste vypravili posla za účelem sjednání podmínek kapitulace.““

Shermana zaplavila mohutná vlna úlevy - nedal to však na svém vzezření znát. „Půjdu sám. Seržante, vyberte malou čet, která mne bude doprovázet.“

Byla to poměrně velká a elegantně zařízená místnost, zaplavená světlem z oken sahajících až po strop. Ve velkém křesle seděla drobounká žena, oděná v černém. Byla poněkud buclatá, měla napuchlou tvář, neustále pootevřená ústa a vystoupilé oční bulvy. Přes ramena měla přehozený kožešinový helmín, na hlavě bílý vdovský čepce s dlouhým závojem a korunku zdobenou démanty a safíry. Skupina dvorních dam okolo ní vypadala neklidně a vyděšeně. Po jejím boku stál lord John Russell, drobný a sešlý věkem. A spolu s ním uniformovaný vévoda z Cambridge, ve tváři tradičně sebejistý výraz.

Generál Sherman a jeho doprovod se zastavili před čekající skupinou; nikdo nepromluvil. Po chvíli Sherman odvrátil pohled od královny a oslovil vévodu z Cambridge.

„Setkali jsme se už předtím,“ řekl Sherman.

„Ovšem, setkali,“ odpověděl vévoda, pokoušeje se potlačit svůj hněv. „Tohle je lord John Russell, ministerský předseda.“

Sherman přikývl a otočil se k Russellovi - čímž nastavil záda královně. Dámy zděšeně vyjekly, což Sherman ignoroval. „Vy jste šéf vlády, zatímco vévoda velí armádě. Jste zajedno v tom, že by konflikt měl skončit?“

„Bude třeba zahájit diskuse...“ řekl Russell. Sherman zavrtěl hlavou.

„To nepřipadá v úvahu. Mám instrukce od prezidenta Lincolna, že válku lze ukončit pouze bezpodmínečnou kapitulací.“

„Troufáte si příliš, sire!“ rozlítil se vévoda. „Kapitulace je slovo, které se neříká jen tak -“ Sherman ho trhnutím ruky umlčel.

„Je to jediné slovo, které budu používat.“ Otočil se zpátky ke královně. „Jelikož se říká, že v této zemi jste nejvyšší instance vy, musím vám sdělit, že válka je prohraná. Vaší jedinou volbou je bezpodmínečná kapitulace.“

Viktorii spadla čelist ještě níž; takhle k ní nikdo nepromluvil už od dětství.

„Já nemohu... nebudu,“ vyjekla posléze.

„Bože - tohle už je přespříliš!“ běsnil vévoda, udělal krok vpřed a chtěl tasit meč. Dřív než ho vytáhl z pochvy, chopili se ho dva vojáci a znehybnili mu paže.

„To je skandální...“ vyhrkl Russell, ale Sherman jeho i vévodu ignoroval a obrátil se zpátky ke královně.

„Jakmile bude sjednána kapitulace, všechny vojenské operace ukončím. Jistě si vzpomenete, že jste ke mně vyslala bílou vlajku. A tak mi teď povězte, má to zabíjení skončit?“

Všechny zraky v místnosti se teď upíraly k drobounké postavě ve velkém křesle. Z tváři ji zmizela všechna barva a ona si přitiskla ke rtům černý kapesník. Zahleděla se na Russella, dožadující se úpěnlivě pomoci. Russell se napřímil, ale

neřekl nic. Když se otočila zpátky ke generálu Shermanovi, nenalezla v jeho zachmuřené tváři žádný soucit. Nakonec jen přikývla a svezla se zpátky do křesla.

„Dobře," řekl Sherman. Pak oslovil vévodu z Cambridge: „Nechám vám připravit kapitulaci listiny, abyste je podepsal z pozice velitele všech ozbrojených sil. Podepíše je i ministerský předseda. Do té doby zůstanete tady." Poté znovu promluvil ke královně.

„Pokud já vím, máte na Isle of Wight rezidenci jménem Osborne House. Dohlédnu na to, že tam budete i s rodinou a služebnictvem převezena. Válka tímto skončila."

Mezitímco se rozhlížel po přepychovém zámku Windsor a ztichlých svědcích, Sherman v sobě nedokázal potlačit náhlý triumfální pocit.

Dokázali to. Šarvátky sice ještě nějaký čas potrvají, když je teď však Londýn dobyt a královna pod ochranným dozorem, válka nepochybně skončí.

Nyní jim jen zbývalo vybojovat mír.

KNIHA TŘETÍ

ÚSVIT NOVÉHO VĚKU

Rozdělená země

Byla to doba zmatku, doba nucené kontroly. Národy Velké Británie byly ochromeny a ustrnuly v nečinnosti následkem těch náhlých, otřesných událostí, až se zdálo, že nejsou plně schopny pochopit zdrcující tragédii, která je postihla. Navenek to vypadalo, že po dvou dnech nejistoty a hrozících rebelií život pokračuje v zaběhnutých kolejích. Lidé museli jít - a tak farmáři nadále vozili na trh svoje produkty. Obchody a krámy se znovu otevřely. Místní policisté na většině území zůstali na svých místech, jako symboly zákona a pořádku. Jen ve větších městech bylo vidět zneklidňující důkazy, že svět se vskutku obrátil vzhůru nohama. V ulicích hlídkovali modře uniformovaní vojáci, ozbrojení a připravení zasáhnout v jakékoli kritické situaci. Sřežili všechny větší železniční stanice, byli ubytováni v policejních kasárnách a hotelech nebo v úhledných řadách zvonových stanů postavených v městských parcích. V Aldershotu a Woolwichi, i v ostatních armádních objektech, byly pravidelné jednotky lokalizovány v kasárnách a odzbrojeny; dobrovolné oddíly a selská jízda byly rozpuštěny a poslány domů.

Cornwall a důležité námořní město Plymouth byly již obsazeny, a tak se zde vylodily další posily. Vlaky naložené vojáky potom zamířily na západ a na sever a Američané potichu zabrali Wales a severní hrabství. Pouze Skotsko zůstalo v klidu - ačkoli bylo odříznuto od veškerého spojení s jihem. Telegrafní vedení bylo strženo a vlaky nejezdily. Skotští vojáci pro nedostatek instrukcí zůstávali ve svých kasárnách, zatímco se množily zvěsti. Anglické noviny nepřicházely, zatímco skotské, i ty, které měly jindy přístup k hodnotným informacím, přinášely více divokých spekulací než faktických zpráv.

Bylo vyhlášeno stanné právo a první obětí byl národní tisk. Američtí důstojníci nyní tiše vysedávali v každé redakci a s velkým zájmem pročetli každodenní výtisky. Nedošlo k žádnému pokusu o zavedení redakční cenzury - noviny si mohly tisknout, co pokládaly za vhodné. Pokud však Američané měli dojem, že jejich redakční materiál je nepřesný nebo by mohl ponoukat populaci k výtržnostem či by mohl jakkoli jinak ovlivnit nově nastolený mír, pak již vytištěné noviny prostě nebyly distribuovány. Během pár dní se zprávy v novinách vyjasnily a všechny jejich stránky vyzařovaly jen umírněnost a fluidum harmonie.

„Jsi si jist, že to s tou cenzurou nepřeháníš, Gusi?" zeptal se generál Sherman, zvolna obraceje stránky Timesů. Povolal Gustava Foxe do svého úřadu v Buckinghamském paláci. Fox se usmál a zavrtěl hlavou.

„Když u dveřího prahu stane válka, pravda hned vyletí oknem," řekl Fox. „Jistě si vzpomínáš, že prezident Lincoln během americké občanské války nechal řvavé, rozkolnické severanské noviny zavřít. Myslím, že my nyní můžeme být trochu kultivovanější. Lidé uvěří tomu, co si přečtou v novinách. Budou-li národy Británie číst jen o míru a prosperitě - a nebudou vidět kolem sebe žádné důkazy, které by je nutily smýšlet jinak - pak bude v zemi mír. Ale můžeš zůstat klidný, generále, tohle je jen dočasné opatření. Jsem si jistý, že i ty teď raději pracuješ v ovzduší otupělého míru než dezorganizace a neklidu, zatímco se zavádějí do praxe tvá - jak to jen nazvat? - pacifikační opatření."

„Pravda, svatá pravda," řekl Sherman a za usilovného přemýšlení si mnul plnovous. Ukazovalo se, že dobytí míru bude mnohem obtížnější, než bylo vyhrát válku. Musel se stále více spoléhat na státní zaměstnance a úředníky - ba i politiky - aby mohl zorganizovat mírovou okupaci země. Díky bohu, že bylo stále v platnosti stanné právo. Přijímal rady, dokonce o ně žádal, ale když došlo na rozhodnutí, byl konečnou autoritou on.

„Inu - nechme tuto záležitost prozatím stranou. Poslal jsem pro tebe, protože tu mám jistou delegaci, kterou jsem po většinu dopoledne nechal sedět v čekárně. Chtěl jsem, abys byl tady, až je pustím dovnitř. Obdržel jsem komuniké od prezidenta Lincoln." Ukázal mu dopis. „Gratuluje nám k našemu vítězství a nechává se slyšet, že je velmi hrdý na naše ozbrojené síly. Nechám to přečíst všem vojákům a námořníkům, kteří k tomuto vítězství přispěli. Dej to i novinám - pokud to otisknou. Přiložil i dopis pro britský lid - ten noviny jistě otisknou. Rád bych, abys to těm politikářům přečetl. Uvidíme, co nám na to řeknou."

„S radostí, generále." Fox vzal dopis a rychle si ho přečetl. „Báječné. Přesně tohle chce každý slyšet."

„Dobrá. Pustíme je dovnitř."

Delegaci vedl ministerský předseda lord John Russell; generál Sherman si ho pamatoval ze setkání s královnou. Russell představil ostatní, většinou, ne však výlučně, členy svého kabinetu. Jediný člověk ze skupiny, který na Shermana dělal pozitivní dojem, byl Benjamin Disraeli, vůdce parlamentní opozice. Jeho štíhlá, až hubená postava byla oblečena do perfektně stříženého obleku; na prstech měl nádherné prsteny.

„Jsou tu židle pro všechny," pravil Sherman. „Prosím, posadte se."

„Generále Shermane," začal Russell, „jsme zde jako zástupci vlády Jejího Veličenstva a jako takoví jsme nuceni předložit jistě stížnosti..."

„Které si v pravý čas vyslechnu. Ale napřed tu mám komuniké od Abrahama Lincolna, prezidenta Spojených států, které vám přečte tady pan Fox, náměstek ministra námořnictva. Pane Foxi."

„Děkuji vám." Fox se zahleděl na nasupené tváře před sebou, na ta svraštlá obočí. Jen Disraeli se zdál být v klidu, ne-li přímo zvědavý.

„Dopis je adresován lidu Velké Británie. Jako jeho zvolení zástupci máte jen a jen právo vyslechnout si ho jako první. Pan Lincoln píše: ‚Všem lidem na britských ostrovech. Velká válka byla nyní dovedena ke svému závěru. Dlouhé roky svárů mezi našimi zeměmi jsou u konce. Nyní byl vyhlášen mír a já si z celého srdce přeji, aby byl dlouhý a vydařený. Za tím účelem vás musím ujistit, že si přejeme být přáteli vás všech.'"

Zatímco to piší, dozvídám se, že tady ve Washington City se shromažďuje delegace, která se k vám už zakrátko připojí v Londýně. Jejich úkolem bude sejít se s vašimi vůdci, aby zajistili, že v Británii bude v co nejbližší době obnovena vláda demokracie. Při nejlepší dobré vůli vám nabízíme tuhle přátelskou ruku. Upřímně doufáme, že se jí chopíte v zájmu naší vzájemné prosperity.'"

Podepsán Abraham Lincoln."

Britští politici nějakou dobu mlčeli, zamýšlejíce se nad závažností tohoto prohlášení. Pouze Disraeli ho pochopil okamžitě - sešpulil rty a mírně se usmál, pozoruje Američany nad konečky prstů přitisknutými k sobě.

„Pane Foxi, generále Shermane, mohu vám položit menší otázku, kvůli vyjasnění?" Sherman přikývl. „Děkuji. Všichni zde přítomní s vaším prezidentem souhlasí, poněvadž my všichni straníme demokracii. Ve skutečnosti ji už zažíváme pod benevolentní vládou královny Viktorie. Proč není v tom dopise ani zmínka o monarchii? Je to opominutí záměrné?"

„To budete muset posoudit sami," pravil příkře Sherman, kterému se zrovna nechtělo nechat se vtáhnout do nějakého hašteření. „Musíte tu záležitost probrat s delegací, která přijede zítra."

„Já protestuji!" zvolal Russell v náhlém návalu vzteku. „Nemůžete pošlapat náš životní styl, naše tradice..."

„Váš protest se bere na vědomí," pronesl ledovým hlasem Sherman.

„Kážete tu demokracii," pravil Disraeli klidně. „Vládnete však silou zbraní. Okupujete tento palác, zatímco královna byla vykázána na Isle of Wight. Dveře našeho parlamentu jsou uzamčené. Tohle je demokracie?"

„Tohle je nouzová situace," řekl Fox. „Smím panu Disraelimu připomenout, že to byla vaše země, jež původně vtrhla do naší? Válka, kterou jste začali, nyní skončila. Naše vojska v této zemi nezůstanou ani o den déle, než bude zapotřebí. Co pan Lincoln píše, to se mi zdá velmi jasné. Až bude v Británii zřízena demokracie, uvítáme vás jako partnera v míru. Doufám, že s tím souhlasíte."

„To jistě ne -" spustil lord Russell - ale generál Sherman ho přerušil.

„To pro dnešek stačí. Děkuji, že jste přišli."

Politikové začali prskat na protest a jen Disraeli zareagoval klidně. Mírně se poklonil směrem k Shermanovi, otočil se a odešel. Jakmile byla delegace pryč, šéf Shermanova štábu plukovník Summers přinesl stoh papírů naléhavě vyžadujících jeho pozornost.

„Jsou některé z nich důležité, Andy?" zeptal se Sherman, pohlížeje nešťastně na tu velkou hromadu.

„Všechny, generále," řekl plukovník Summers. „Některé jsou však důležitější než jiné." Vytáhl list papíru. „Generál Lee hlásí, že nepřátelská aktivita v Midlandsu ustala. Morálka je vysoká - docházejí ovšem potraviny, nejen jeho vojákům, ale i osvobozeným irským civilistům."

„Vyřešil jste to?"

„Ano, sire. Hned jak přišel jeho telegram, kontaktoval jsem ubytovací správu. Touto dobou by už měl vyjždět z Londýna vlak s potravinovou pomocí."

„Výborně. A co je tohle?" Podržel ve výši telegram, který mu Summers právě podal.

„Je to od našich pohraničních hlídek umístěných u Carlisle. Vypadá to, že zastavili vlak, vlastně jenom lokomotivu a jeden vagon, jedoucí ze Skotska na jih. Pasažéry byli generál McGregor, který tvrdí, že je velitelem ozbrojených sil ve Skotsku. Byl tam také jeden politik, nějaký Campbell, který prohlašuje, že je předsedou Horalské rady. Kontaktoval jsem redakční oddělení Timesů a ti mi jeho totožnost potvrdili."

„Jak budete moci, přiveďte je sem."

„Myslel jsem, že to budete chtít. Už se stalo, a míří sem i čestná stráž, vypravená na jih speciálním vlakem, který teď už bude na cestě."

„Skvělé. Někáká zpráva od generála Granta?"

„Hlásí obsazení Southamptonu beze ztrát. Měl problémy s někým z flotily, ale nestojí to za řeč. Asi za hodinku by měl přijet do Londýna."

„Jen co přijede, chci ho vidět. Je tam ještě něco důležitého?"

„Pár rozkazů k podepsání."

„Sem s tím. Čím dříve s tím papírováním skončím, tím lépe."

John Stuart Mill byl celý nespůj. Chvilí se prohraboval stohem papírů na stole před sebou, potom tu hromadu zase srovnal a odsunul stranou. Okolní místnost byla velká a zdobená, zdi ověšené portréty dávno mrtvých anglických králů. Venku za vysokými okny se prostíraly bezvadně ošetřené zahrady Buckinghamského paláce. Na vzdáleném konci konferenčního stolu generál Sherman podepsal poslední z rozkazů v šanonu, zavřel ho a pak zvedl zrak k hodinám na zdi.

„Inu - vidím, že naši hosté nejsou tak pohotoví, jak by se mohlo zdát," řekl. „Však oni přijedou, tím si buďte jist." Mluvil nadneseně, neboť doufal, že tím rozptýlí ekonomův neklid. Mill se vyčerpaně usmál.

„Ano, jistě. Musí přece vědět, jak je tato schůzka důležitá."

„Pokud však ne - spoléhám na vás, že jim to objasníte."

„Vynasnažím se, generále, ale musíte mít na paměti, že já nejsem muž činu. Jsem více doma ve své pracovně než na debatní půdě."

„Vy podceňujete své schopnosti, pane Mille. V Dublinu vám politici zobali z ruky. Když jste promluvil, hned zmlkli, jak dychtili pochytit trochu vaší moudrosti. Zvládnete to."

„Ach, ano - ale to byl Dublin." Mill mluvil nervózně a na čele se mu skvěly korálky potu. „V Irsku jsem jim říkal to, co po celý život chtěli slyšet. Pouze jsem jim ukázal, jak by si konečně mohli vládnout ve své vlastní zemi. Museli mi naslouchat." Mill se nyní nešťastně zamračil při vzpomínce na události z novější doby. „Avšak mí krajané nesli mou přítomnost v Dublinu velmi dotčeně. Timesy zašly dokonce tak daleko, že mě nazvaly zrádcem své země a své třídy. Ostatní noviny byly - jak to jenom říci? - více než rozhořčené, ve skutečnosti chrlily kletby na mou hlavu..."

„Můj drahý pane Mille," pravil klidně Sherman. „Noviny existují proto, aby prodávaly výtisky, ne aby zprostředkovávaly pravdu - nebo aby zachovávaly nestrannost. Před pár roky jsem byl po krátkou dobu bankéřem v Kalifornii. Když na moji banku dolehly zlé časy, bylo slyšet volání, ať mě za trest pomažou dehtem a obalí peřím - nebo ať mě raději rovnou upálí u kůlu na hranici. Na noviny nedejte, sire. Jejich miazmatické výpary vystupují z jámy a rozplynou se v čistém povětří pravdy."

„Máte v sobě něco z básníka, generále," řekl Mill s malátným úsměvem.

„Prosím, nikomu dalšímu o tom neříkejte; ať to zůstane naším tajemstvím."

Plukovník Summers diskrétně zaklepal a potom vešel dovnitř. „Skončil jste s tím, generále?" zeptal se a ukázal na šanon.

„Vše je podepsané. Postarejte se o to, Andy."

„Jsou tady za vámi ti dva angličtí džentlmeni, sire," řekl, když bral papíry ze stolu.

„Rozhodně je uveďte dovnitř."

Když se dveře znovu otevřely, John Stuart Mill byl na nohou; generál Sherman se k němu zvolna připojil.

„Lord John Russell, pan Disraeli," ohlásil plukovník, načež diskrétně zavřel dveře a odešel.

Oba politici vkročili do místnosti, vzhledově natolik odlišní, že už to více ani nešlo. Aristokratický, leč křehce vyhlížející Russell, ztracený v záhybech svého staromódního hedvábného obleku. Disraeli, úspěšný romanopisec, suverénní politik, muž znalý města, štíhlý a elegantní a oblečený podle nejposlednější módy. Pohlídl si svůj krátký, zašpičatělý vous a pokynul zdvořile vstříc Shermanovi.

„Znáte, džentlmeni, pana Johna Stuarta Milla?" zeptal se Sherman.

„Jen podle pověstí," odvětil Disraeli, pokloniv se mírně směrem k Millovi; jeho tvář politika byla prostá jakéhokoli výrazu.

„Já už jsem se s panem Millem sešel a sledoval jsem jeho politické aktivity. Nemám žádnou potřebu být v jeho společnosti," řekl ledovým hlasem Russell a odvrátil od něho tvář. Millova tvář se pojednou stáhla a zbělela.

„Pane Russele - dovoluji si navrhnout, abyste byl zdvořilejší. Jsme tady v jisté záležitosti důležité pro vás pro oba i pro vaši zemi, a vaše špatná nálada proto ničemu neprospívá, sire." Sherman ta slova vyštěkl jako nějaký vojenský povel.

Russell při těch drsných slovech, pro Shermana běžnou formou oslovení, zrudl jako rak. Semkl pevně ústa a zahleděl se z okna, nasupený, že ho ten yankeeský drzoun takhle umlčel. Sherman se posadil a pokynul ostatním směrem ke křeslům.

„Prosím, posadte se, pánové, a tahle schůzka může začít." Chvilí počkal, načež pokračoval: „Požádal jsem vás, abyste sem přišli ve svých oficiálních funkcích. Jakožto ministerský předseda vlády a vůdce opozice. Byl bych rád, kdybyste z těchto svých pozic svolali zasedání Dolní sněmovny v parlamentu."

Russell s námahou potlačoval vztek, a když promluvil, jeho slova byla studená a prostá emocí, jak to jen šlo. „Rád bych vám připomenul, generále, že parlamentní sněmovny byly neprodyšně uzamčeny - na váš rozkaz, sire."

„To je pravda." Shermanův hlas byl zrovna tak plytký jako Russellův. „Až nadejde čas, budou zase odemčeny."

„Obě sněmovny?" zeptal se Disraeli, jehož hlas vůbec neprozrazoval, že si je velmi dobře vědom jedinečné důležitosti své otázky.

„Ne." Sherman do toho slova vložil všechnu důraznost vojenského povelu. „Sněmovna lordů byla zrušena a již se více nesejde. V demokracii není žádné místo pro dědičné tituly."

„Bože, sire - to nemůžete!" vyhrkl Russell důrazně.

„Bože, sire - mohu. Prohráli jste válku a teď za to zaplatíte daň."

Disraeli v nastalém tichu zlehka zakašlal a pak řekl: „Mohu se zeptat - byly podniknuty všechny přípravy pro to, aby královna otevřela parlament?" Tón jeho hlasu opět nedával tušit, že si je velmi dobře vědom obrovské důležitosti své otázky.

„To se nestane. Soukromá občanka Viktorie Sasko-Coburgská prozatím zůstane ve své rezidenci na Isle of Wight. Tohle je nová Británie, svobodnější Británie, a vy, pánové, se musíte naučit těmto podmínkám přizpůsobit."

„Tohle je stále konstituční Británie," přerušil ho Russell. „Je to královnin parlament a ona musí být při jeho otevření. Takový je zákon této země."

„Byl," řekl Sherman. „Opakuji. Prohráli jste válku a vaše země byla obsazena. Královna parlament neotevře."

Disraeli pokýval rozvázně hlavou. „Předpokládám, že existuje nějaký důvod ke svolání tohoto zasedání parlamentu." Sherman přikývl. „To máte pravdu. Pan Mill vám to s radostí objasní, až promluví před vaším shromážděním. Jsou nějaké další otázky? Ne? Dobře. Parlament se shromáždí za dva dny."

„To je nemožné!" Lord John Russell se bezvysledně snažil ovládnout svůj hlas. „Členové parlamentu jsou rozptýleni po této zemi, všude možně..."

„Nepředpokládám žádné problémy. Všechny telegrafní linky jsou teď zprovozněné a vlaky jezdí podle řádu. Se shromážděním těchto džentlmenů by neměly být žádné problémy." Sherman povstal. „Přeji vám dobrý den."

Russell vydusal z místnosti, ale Disraeli se ještě okamžik zdržel. „Čeho tím doufáte dosáhnout, generále?"

„Já? Ale vůbec ničeho, pane Disraeli. Moje práce skončila. Je po válce. To pan Mill k vám bude hovořit o budoucnosti."

Disraeli se otočil k ekonomovi a usmál se. „V tom případě, sire, vás žádám, zda byste nebyl tak laskav a nepřipojil se ke mně. Můj kočár čeká venku, mé londýnské apartmá je nedaleko. Jakékoli informace ohledně toho, o čem se chystáte mluvit, bych s vděčností uvítal."

„Jste velmi laskav, sire." Mill stále nebyl ve své kůži. „Musíte však vědět, že lidé na těchto ostrovech nenesou mou přítomnost moc dobře."

„Pak je tedy budeme ignorovat, pane Mille. Vaše díla mi přinesla velké potěšení, ba inspiraci, a považoval bych to za jedinečnou čest, kdybyste mě pozvání akceptoval."

Sherman chtěl už něco říci - ale potom si raději nechal svůj názor pro sebe. Mill se v této věci bude muset rozhodnout sám za sebe.

„Ale velmi rád, sire," pravil Mill a napřímil se. „Bude mi velkým potěšením."

Až když Mill a Disraeli odešli, přinesl plukovník Summers generálu Shermanovi zprávu.

„Tohle přišlo jen před několika minutami," řekl, podávaje mu obálku. „Posel je stále tady a čeká na odpověď. Nepřál si být viděn, jak s námi mluví, a tak jsme ho uvedli do jedné z místností o kus dále na chodbě."

„To je mi nějaké tajnůstkářství."

„Je k tomu dobrý důvod - jak ostatně uvidíte, až si dopis přečtete."

Sherman si přečetl krátkou depeši a přikývl. „Tohle se týká vyslanců, kteří právě přijeli ze Skotska?"

„Přesně tak. Generála McGregora a pana MacLarena z Horalské rady. Přicestoval s nimi ještě třetí muž, ten však neprozradil svoje jméno."

„Je to stále záhadnější. Chtějí po mně, abych se po setmění zúčastnil schůzky v domě jednoho skotského šlechtice. Víme o něm něco?"

„Známe jen jeho titul, hrabě z Eglintonu, a skutečnost, že to byl člen Sněmovny lordů."

„Nespadá tahle záležitost spíše do kompetence Guse Foxe?"

„Posel trval na tom, že musí nejdříve mluvit neoficiálně s vámi. Zeptal jsem se, jaké má zmocnění. Teprve potom, až dost zdráhavě, mi prozradil skutečnost, že je hrabětem z Eglintonu osobně."

„Čím dál zajímavější. Vpusťme ho dovnitř."

Hrabě z Eglintonu byl vysoký a šedovlasý a jeho vojenské držení těla bylo v rozporu s jeho všedně vyhlížejícím, černým civilním oblekem. Nepromluvil, dokud voják, který ho uvedl dovnitř, zase neodešel.

„Je od vás moc hezké, že jste mne přijal, generále." Kývl na Summerse. „Jsem si jist, že tady plukovník vám již řekl o nutnosti udržet vše v tajnosti."

„To ano - ačkoli mi nesdělil důvod."

Hrabě vypadal dost rozpačitě, a než promluvil, zarazil se. „Tohle je, jak to mám říci, krajně svízelná záležitost. Opravdu bych velmi rád odložil jakoukoliv diskusi na později, až proběhne vaše schůzka s mým společníky v mém domě. Pan MacLaren je člověk, který vám poskytne kompletní vysvětlení. Jsem tady jako jejich hostitel - a abych vám objasnil jejich dobré úmysly. Nicméně vám mohu říci, že je to záležitost národní důležitosti."

„Mám předpokládat," zeptal se Sherman, dívaje se zblízka na hraběte, „že je do toho nějak zapojeno Skotsko?"

„Máte mé slovo, sire - je to tak. Mám kočár se spolehlivým kočím, který brzy přijede. Mohl byste mne, až odjedu, doprovázet?"

„Možná. Pokud pojedu, plukovník Summers bude doprovázet zase mne."

„Ano, samozřejmě."

Summers mezitím skotského šlechtice pozorně sledoval. „Mám jednu jedinou starost," řekl. „Ta se týká bezpečnosti generála Shermana. Je to koneckonců vrchní velitel našich okupačních sil."

Tvář hraběte z Eglintonu pojednou zbledla. „Máte mé slovo, že žádné nebezpečí, nebo potenciální nebezpečí, nic takového, neexistuje."

„Vezmu toho džentlmena za slovo, Andy," řekl tiše Sherman. „Myslím, že bychom s ním raději měli jet a zjistit, o čem tu běží."

Nečekali dlouho. Hned po setmění přišel strážník se vzkazem, že džentlmenův kočár už čeká venku. Sherman a Summers s sebou oba měli meče, jako ostatně pořád od doby, co válka začala. Plukovník měl nyní v pouzdře na opasku ještě jezdecký revolver. Kočár zastavil mimo dosah nádvorního osvětlení, a tak do něj mohli nastoupit nepozorovaně. Jakmile se dveře zavřely, rozjel se. Za pár minut přijeli na Myfair. Jen co zastavili, dveře se otevřely. Dovnitř nakoukl nějaký muž a kývl na hraběte.

„Nikdo vás nesledoval," řekl s výrazným skotským přízvukem. „Tady Angus říkal, že ulice je prázdná."

Vešli do stájí, kde stály zaparkované kočáry. Hrabě z Eglintonu je vyvedl ven branou a k domu za nimi. Když se přiblížili, dveře se otevřely a oni potmě vtápali dovnitř. Teprve poté, co se dveře za jejich zády bezpečně zavřely, sluha odtemnil lampu, kterou nesl. Následovali ho po schodech nahoru a do zářivě osvětlené místnosti. Když vešli, tři muži povstali. Hrabě chvíli počkal, až se dveře zavřou, a potom je představil.

„Pánové, tohle je generál Sherman a jeho pobočník plukovník Summers. Generál McGregor je velitelem veškerých vojsk Jejicho Veličenstva ve Skotsku. Džentlmen vedle něj je pan MacLaren z Horalské rady. A tohle je pan Robert Dalglish, který je předsedou...“ Hrabě z Eglintonu se zarazil, než větu dokončil, vypadaje rozrušeně. Potom se napřímil a pevným hlasem řekl: „Předsedou Národní strany Skotska.“

Podle toho, jak ti tři muži zareagovali, mohl Sherman říci, že došlo k velmi závažnému odhalení. „Odpusťte, pane Dalglishi, ale o této organizaci mi není nic známo.“

Dalglish se suše usmál a přikývl. „Ani jsem si nemyslel, že ji budete znát, generále. Někteří by ji mohli nazvat ilegální organizací, která věří ve skotský nacionalismus. Naším předchůdcem bylo Sdružení za prosazení skotských práv. Byla to významná organizace, která usilovala o reformu administrativy ve Skotsku. Její cíl byl dobrý - ale nakonec uskutečnila jen málo vskutku významných věcí. My z Národní strany jsme si od doby, co začal konflikt s Američany, vytyčili vyšší cíle. Panuje velká shoda v tom, že všude po celém Skotsku uzrál čas na změnu. My, a naši sympatizanti na vysokých místech, si klademe za cíl svobodu Skotska.“

Sherman přikývl; důvod této tajné schůzky postupně vycházel najevo.

„Pánové, prosím, posadte se,“ řekl hrabě z Eglintonu. „Tady na stole je karafa pravé horalské sladové whisky - mohu vám nabídnout?“

Zatímco se nalévalo pití, Sherman měl chvíli k zamyšlení. Pak pozvedl sklenici a klidně řekl:

„Takže si připijeme na svobodu skotského národa?“ zeptal se.

Při těch slovech jako by napětí ze vzduchu vyprchalo. Byli názorově zajedno, šlo jim o společnou věc. Některé věci však potřebovaly vyjasnit. Sherman se obrátil k McGregorovi.

„Říkal jste, generále, že jste vrchním velitelem vojsk Jejicho Veličenstva ve Skotsku.“

„Tak vskutku zněl můj titul. Ted' se raději nazývám velitelem armády ve Skotsku. Moji vojáci jsou všichni ve svých kasárnách - kde zůstanou, dokud neobdrží další instrukce. Vy samozřejmě víte, že skotští vojáci, kteří bojovali v Liverpoolu, byli odzbrojeni a vráceni na sever.“

„Co si o tom zvratu událostí myslí vaši důstojníci?“

„Budu k vám zcela upřímný, sire. K našim plukům jsou přiděleni někteří angličtí důstojníci. Ti byli dočasně zadrženi. Všichni ostatní důstojníci v tom stojí za námi.“

Sherman se nad tím zamyslel, potom se otočil k Robertu Dalglishovi. „Když je armáda názorově zajedno - myslím, že vím, jak se musí cítit členové vaší Národní strany. Ale co zbytek populace ve Skotsku?“

„Za ně samozřejmě mluvit nemohu,“ odpověděl Dalglish. „Kdyby však zítra proběhl plebiscit, o jeho výsledku nemám žádné pochybnosti. Naši lidé by se vyslovili jednotně. Osvobodit Skotsko od anglického vlivu. Restituovat naše svrchované právo na samosprávu, která nám byla před sto šedesáti lety odňata, když byl náš vlastní parlament zrušen tím vyděračským zákonem o Unii. Jsem si jist, že toho lze docílit bez použití násilí.“

„Jsem téhož názoru, pane Dalglishi. Spojené státy podporují v ostatních zemích demokracii, což je cíl, který se zdařil v Mexiku, Kanadě a ve velmi nedávné době i v Irsku. Co si o tom myslíte?“

Dalglish se usmál. „V současné době máme v Irsku své zástupce, kteří sledují, jak tamní demokracie funguje. Nechceme nic lepšího než svobodné volby ve svobodném Skotsku.“

„Nuže, o zbytek je postaráno,“ řekl Sherman. „Moje země bude při tomto počínu stát při vás.“

„Ať se to brzy podaří,“ řekl Dalglish v návalu dojetí. „Pozvedám svou sklenici a děkuji vám, generále. Tohle je ten nej památelnější okamžik v historii mé země.“

Prudký liják z předchozí noci se mezitím vyřádil. Rozbřesk dne, který měl přinést první zasedání parlamentu od začátku války, byl jasný a zářivý. Ulice se třpytily ve slunečním světle, zatímco bohatě zdobený kočár Benjamina Disraeliho ujížděl po Whitehallu směrem k Parliament Square. Když zastavil u vchodu do parlamentu, Big Ben právě odbíjel jedenáctou hodinu. Sluha se rozběhl, aby spustil schůdky, načež odstoupil stranou, aby Mill a Disraeli mohli vystoupit. Oba muži, s hlavami sklopenými, prošli podél řad modře oděných vojáků střežících vchod.

Parlament opět zasedal.

Úvod byl krátký, ba dokonce strohý, a členové parlamentu mumlali hlasitě na protest. Lord John Russell v přední řadě pomalu vstal a pokynul opozici v protilehlých lavicích, zcela přitom ignoruje Johna Stuarta Milla, ačkoli byl jen pár stop od něj.

„Pánové, tohle je velmi tragický den.“ Hlas měl poněkud dutý a ztěžklý neblahou předtuchou. „Nevím, jak vám podat hlášení, protože od našeho posledního zasedání se přihodilo až příliš mnoho hrůz. Naše vojenská síla je zlomena, naše země okupována. Naše královna je vězněna v Osborne House.“ Při těch slovech zazněly hněvivé hlasy - ba divoké výkřiky. Předseda musel opakovaně udeřit kladivkem do stolu, dožaduje se klidu. Russell pozvedl ruku a protesty zvolna umlkly.

„Bylo mi řečeno, že Sněmovna lordů byla zrušena - jedním škrtem pera tak byly vymazány stovky let naší historie.“

Obnovený křik, jenž následoval po tomto prohlášení, byl stále zběsilejší a hlasitější. Bylo slyšet vzteklé dupání nohou, které neustávalo, ať Russell sebevíce naléhal, zatímco předseda se až do ochraptění dožadoval ticha a neustále bušil svým kladivkem. Jen pár poslanců si povšimlo, že dveře se mezitím otevřely a že na prahu, s puškami připravenými, stojí američtí vojáci. Rozestoupili se, aby nechali projít svého generála; ten vykročil kupředu, zastavil se před Russellem a něco mu řekl. Russell zvolna kývl a pozvedl ruce, aby si zjednal klid. Hluk ve sněmovně pomalu a

zdráhavě polevoval. Když bylo opět slyšet vlastního slova, Russell řekl:

„Opět nám bylo připomenuto, že tato sněmovna nyní podléhá jistým omezením. Ano, musíme se nechat slyšet - ale musíme přejít k záležitostem, které jsou na pořadí jednání. Když to neuděláme, umlčíme sami sebe, ještě než promluvíme. Jsme zavázáni lidem této země, jež zastupujeme, abychom hovořili jejich jménem. Došlo ke strašlivým událostem a my jsme je přežili. Ale i tato sněmovna musí přežít a být slyšet, protože my mluvíme za národ.“

Nato se mezi poslanci ozvalo souhlasné mumlání, zatímco Russell opět zaujal své místo. Americký důstojník se otočil a opustil sál, následován svými vojáky; dveře se zase zavřely. Když se Russell posadil, místo něho povstal Benjamin Disraeli, vůdce opozice.

„Dovoluji si připomenout ctihodným džentlmenům naši historii. Když na historii zapomínáme, riskujeme, že se bude opakovat. Už jednou předtím byla tato země rozpolcena násilím. Král byl svržen z trůnu, parlament rozpuštěn. Muž, jenž si říkal protektor, získal nad touto zemí kontrolu a vládl jí železnou rukou. Já však nyní nevolám po žádném novodobém Cromwelovi. Žádám jen, abychom zachovali vládu zákona, jak je vyložena v Magna Cartě a Prohlášení práv. Žádám, abyste si vyslechli, co nám chce říci pan John Stuart Mill.“

Tichá nenávist ve ctihodné sněmovně byla takřka hmatatelná. Mill ji dobře cítil - ale ignoroval ji. Přišel sem vyzbrojen pravdou a v ní byla jeho síla i jeho štít. Vstal a rozhlédl se kolem, udržuje vzpřímený postoj, ruce sepnuté za zády.

„Rád bych k vám promluvil o tom, v jaké míře jsou formy vlády záležitostí volby. Mluví o principech, na kterých jsem pracoval po většinu svého života, a většina těchto praktických návrhů byla ostatními předjímana - mnozí z nich sedí tady v této sněmovně.“

Při vašich debatách se zdálo, že se liberálové a konzervativci různí. Ale já vám říkám, že musí být možná mnohem lepší doktrína, ne pouhý kompromis, kdy se difference rozštěpí mezi ty a ony, ale něco obsáhlejšího než to či ono, na což díky její svrchované komplexnosti může přistoupit jak liberál, tak konzervativce, aniž se vzdá něčeho, o čemž je doopravdy přesvědčen, že je to pro jeho vlastní kredo významné.

Žádám vás, abyste pohlíželi na svou vlastní historii, když pohlížíte na Američany, kteří jsou teď mezi námi.“ Mill trpělivě počkal, až zlostné mumlání ustane. „Nepokládejte je za cizince, protože jsou to vpravdě naši synové. Pravda je, že jejich země byla zbudována na našich doktrínách. Základními principy Spojených států byly od samého počátku britské ideje svobody. Je možné, že mezitím nám jaksi vyklouzly z rukou, ale jsou stále přechovávány na druhé straně Atlantiku.“

To, že Američané vytvořili svoji demokracii po vzoru naší, je fakt, kterým bychom měli být polichoceni, a ne dotčeni. Mají ve svém Kongresu horní a dolní sněmovnu, stejně jako my. Avšak s jedním výrazným rozdílem. Všichni jejich zástupci jsou voleni. Moc pochází od lidu, a ne shora, jak se to praktikuje tady.

Slyšel jsem, jak se mnozí z vás zlostně ohrazovali proti dekretu, kterým byla zrušena Sněmovna lordů. Ale představa, že moc může být předávána s krví, připadla Američanům absurdní. Což ovšem taky je. Jak tvrdil už onen bystrý Angličan Thomas Paine - jsou to lidé velkého talentu, a ne takzvaně vysokého původu, kdo by měl zemi vládnout. Pro něj byla dědičná vládnoucí třída stejně absurdní jako třeba dědičný matematik nebo dědičný mudrc - a stejně směšná jako dědičný poeta laureatus.“

Při těch slovech zazněly zlostné výkřiky - ale i volání, ať Mill mluví dál. Mill využil příležitosti a nahlédl do listu s poznámkami, který si vytáhl z kapsy, načež znovu hlasitým a jasným hlasem řekl:

„Existuje, jak jsem právě uvedl, jeden velký rozdíl mezi našimi dvěma demokraciemi. Opakuji: v Americe se vládne zdola nahoru. Tady je to odshora dolů. Je tu monarcha, který má absolutní moc, který dokonce vlastní zemi pod vašimi nohama. Královna otevírá a zavírá Parlament, který řídí její ministerský předseda. Na moři je to královské námořnictvo, které stráží naše břehy.“

V tomhle je Amerika úplně jiná, a sice v tom, že má svou ústavu, která vyjadřuje práva lidu. Nejblíže k této ústavě měla Británie v roce 1689 svým Prohlášením práv, v němž stojí: „A ježto řečený zesnulý král Jakub Druhý abdikoval, a vláda a trůn jsou tímto uprázdňené, Jeho Výsost princ Oranžský - a nyní vás musím upozornit na následující slova - „kteréhož Všemohoucí Bůh ráčil učinit nástrojem osvobození tohoto království zpod papeženství a arbitrární moci...“

Tohle je víc než jasné. Moc v této zemi nepochází od lidí nahoře, nýbrž shůry. Vaše panovnice vládne ze svého pověření, které jí propůjčil Bůh. A ona zase předává svoji moc vládě - zatímco lidé zůstávají v jejím područí.“

„Vy nás urážíte!“ zvolal jeden rozlícený poslanec. „Nemluvíte o pravomoci, již propůjčila Parlamentu naše Magna Carta.“

Mill přikývl. „Děkuji ctihodnému džentlmenovi, že nás na tento dokument upozornil. Ale ani Magna Carta, ani Prohlášení práv jasně nevymezují práva našich občanů. Pravda je, že Magna Carta se zabývá výlučně vymezením vztahu pětadvaceti baronů vůči králi a církvi. A pro moderního občana je její obsah neuvěřitelně neproniknutelný. Poslyšte tohle: „Všechna hrabství, kraje, okresy a okrsky zůstanou při starém pachtovním bez jakýchkoli dodatečných poplatků, s výjimkou našich panských statků.“ A tohle taky: „Žádný úředník nesmí být pokutován s ohledem na své světské držby, leda po způsobu ostatních výše uvedených.“ Jsem si jist, že všichni zde se shodnou, že tohle není praktický návod pro dobrou, moderní vládu. Rád bych vám proto ukázal tento dokument.“

Mill vytáhl z kapsy tenký vázaný foliant a podržel ho ve výši. „Tohle je Ústava Spojených států. Uděluje moc lidu - který propůjčuje část této moci vládě. Je to nejradikálnější vyhlášení lidských práv v historii lidské rasy.“

Chci tuto sněmovnu upřímně požádat, aby si tento dokument přečetla, prostudovala si vaše Prohlášení práv a Magna Cartu a pak zvážila následující návrh. Že se pak shromáždíte v konstitučním kongresu, abyste připravili svoji vlastní ústavu. Britský zákon pro britský lid. Děkuji vám.“

Mill se posadil - a za okamžik už se sálem neslo volání a výkřiky, jak byla hned půlka parlamentu na nohou a dožadovala se pozornosti. Předseda dal ze všeho nejdříve slovo ministerskému předsedovi.

„Dovoluji si s panem Millem nesouhlasit. Možná že je to Angličan, ale mluví cizím jazykem - a chce do způsobu vlády tohoto parlamentu importovat cizí ideje. Já říkám, že tady není vítán, ani jeho cizáckí šupáci. Naše vláda zákona byla dost dobrá pro naše otce a pro jejich otce před nimi. Je dost dobrá i pro nás.“

Russellova slova provázely nadšené výkřiky a nebylo slyšet žádné protichůdné hlasy. Potom následoval jeden řečník za druhým, většinou jenom papouškovali Russellovy názory, ačkoliv velice malá hrstka připustila, že ústavní reforma by mohla být tématem, které by stálo za úvahu. Tihle lidé byli křikem umlčeni. Benjamin Disraeli počkal, až povyk trochu poleví, načež povstal, aby promluvil.

„Dělá mi velké starosti, že můj učený oponent zapomněl na to, že i on byl v této záležitosti zainteresován. Což se nepokusil v roce 1860 prosadit nový zákon o parlamentní reformě, který by omezil podmínky pro udělení volebního práva v hrabstvích a městech v ještě větší míře než reformní zákon z roku 1832? Mám dojem, že pouze opozice ze strany zesnulého lorda Palmerstona vedla k zamítnutí této reformy.“

„Navrhoval jsem reformu,“ opáčil Russell. „Ne však destrukci našeho parlamentárního dědictví.“ Tato slova vyvolala nadšené souhlasné výkřiky.

„No tak dobře,“ řekl Disraeli, jenž měl stále slovo. „Předložme tedy návrh, že vcelku inteligentní návrhy pana Milla uvážíme...“

„To tedy ne!“ zvolal Russell. „Nebudu součástí parlamentu, který zasedá, aby uvažoval o velezradě. Odcházím - a vyzývám všechny podobně smýšlející poslance, aby se ke mně připojili.“

Následovaly nadšené ovace a silící dusot nohou, jak poslanci houfně vstávali a opouštěli jednací sál.

Nakonec zůstal jen Benjamin Disraeli a asi tucet dalších poslanců.

„Tohle vážně není reprezentativní část sněmovny,“ řekl potichu Disraeli.

„Já nesouhlasím,“ opáčil Mill. „Tohle je jádro kongresu. Ostatní se připojí.“

„Upřímně doufám, že máte pravdu,“ odpověděl Disraeli s mizivým nadšením v hlase. „Já jsem tu proto, že chci dohlédnout na to, aby byla v této zemi obnovena vláda zákona, namísto okupace cizí mocností. Je-li ten kongres, který navrhuje, jinou cestou - tak ať je po vašem.“

Hřmění za horizontem

Jakmile z Washingtonu přijeli členové nově ustavené okupační vlády, generál Sherman byl rád, že už jim konečně může předat své kanceláře v Buckinghamském paláci. Nedávno jmenovaní politici a úředníci z ministerstva zahraničí byli v přepychových palácových komnatách velmi vítáni. Sherman byl zase více doma ve Wellingtonových kasárnách, která se nacházela ne víc než sto yardů odsud. Jejich budovy zůstaly po nějakou prázdné, protože gardový pluk, který je obýval, byl rozpuštěn. Nyní se do kasáren nastěhoval právě dorazivší pluk pennsylvánských střelců a spolu s nimi i Sherman. Když už na něj kancelářské zdi a to nekonečné papírování doslova padaly, nechal si osedlat koně a potom si vyjel do Green Parku nebo do St. James's Parku, který byl hned na druhé straně korza Birdcage Walk, aby si na povětrí trochu vyčistil hlavu. Ubytovací prostory bývalého velitele byly prostorné a Shermanovi se moc zamlouvaly. Tento důstojník zanechal ve skříňkách plukovní trofeje - a na zdi stále visely vlajky proděravělé kulkami. Až okupace skončí, právoplatní vlastníci se vrátí a najdou tady všechno přesně tak, jak to zde zanechali. Mezitím na bronzovém stojanu před tím vším hrdě zaujaly své místo hedvábné hvězdy a pruhy.

Důstojnická menza byla přepychově zařízená a pohodlná. Sherman si právě pochutnával na pozdním jídle, když stráž uvedla Gustava Foxe.

„No ne, tebe už pomalu ani neznám, Gusi. Přitáhni si židli a posad' se. Jedl jsi?“

„Už mnohem dřív, díky, Cumphe.“ Od plavby na Auroře, navzdory věkovému rozdílu, se tito dva muži velmi sblížili. „Ale hrdlo mám vyprahlé jako troud; dal bych si něco k pití.“

„To není problém.“ Sherman pokynul číšnici. „Naši hostitelé tu při odjezdu zanechali spoustu sudů s výborným pivem. Dám si s tebou sklenku. Možná si můžeme připít také na gatling. Slyšel jsi tu krátkou báseň, kterou dělostřelci recitují?“

„Myslím, že ne.“

„Je to takhle: „Ať se děje co se děje, kdo má gatling, ten se směje.““

„Nic než pravda.“

„Přesně tak. A nyní - co tě sem přivádí?“

„Záležitost jistě důležitosti, jak vpravdě věřím.“ Fox se zhluboka napil ze sklenice a šťastně pokýval hlavou.

„Kapitální.“ Když číšnice odešla, vytáhl z kapsy svazek papírů a šoupl je přes stůl k Shermanovi. „Nechám je u tebe. Ale mohu ti to vcelku jasně shrnout. Pověřil jsem své úředníky, ať projdou všechny britské vojenské kartotéky, armádní i námořní. Hodně jich bylo zničeno, avšak kapitulace ozbrojených sil byla tak rychlá, že většina zůstala zachována. Nicméně v krbech na ministerstvu války jich velká kvanta shořela. Ještě štěstí, že námořnictvo nebylo tak pohotové a v jeho kartotékách byly nalezeny duplikáty dokumentů, které byly zničeny. V těch papírech najdeš podrobnosti o jednom konvoji lodí. Je nazván „Skupina A“. Vypluly před několika týdny z Indie.“

„Z Indie?“ Sherman se zamračil a přitáhl papíry k sobě. „Co je to za konvoj?“

„Vojáci. Čtrnáct plavidel převážejících vojáky, většinou zaoceánské parníky jako SS Dongola a SS Karmala. Mezi jednotkami je uveden 51. prapor radžputánských zákopníků. A spolu s nimi 2. prapor severolancashirských střelců, 25. prapor královských fyzilírů - a další takové. Doprovází je množství válečných lodí, mezi nimi HMS Homayun jakož i obrněnec HMS Goliath.“

„Tohle se mi vůbec nelíbí. Uskupení takové velikosti může napáchat spoustu neplechy. Kdy tu mají být?“

„Budou-li se držet svého plánu - tak asi za týden.“

„Myslíš, že byli zpraveni o válce - a okupaci?“

„Tím jsem si jist. Jak jistě víš, většina plavidel britského námořnictva, která již byla na moři, se do přístavů nevrátila. Z Portsmouthu unikla nejedna loď, aby se vyhnula zajetí. Některé z nich o tomto konvoji jistě věděly a vypluly mu vstříc, aby se k němu připojily. Rovněž je pravda, že konvoj cestou bude muset stavět v uhelných stanicích, které již budou telegraficky informovány o světových událostech. Můžeme si být jisti, že přesně vědí, co se tady stalo.“

„Ty jsi námořník, Gusi. Máš nějaké ponětí, co bychom měli udělat?“

Fox pozvedl ruce na znamení kapitulace. „Ne, sire! Tohle zdaleka nespadá do mé kompetence. Ale poslal jsem kopii záznamu o přesunech těchto lodí admirálu Farragutovi a požádal jsem ho, aby sem za námi přišel.“

„Rozumný krok. Je to výtečný taktik.“

Zatímco číšnice jim dolévala sklenice, Sherman si pročetl papíry, které mu Fox předal. Pak si poslal číšnici pro tužku a na druhou stranu jednoho z papírů si zanesl pár poznámek. Když znovu promluvil, hlas měl zasmušilý.

„Na cestě k nám je pěší uskupení značné velikosti. Pochybuji, že budou mít sílu na to, aby tuhle zemi dobyli nazpět, ale pokud se dokáží vylodit na břeh, dojde ještě k pár strašným bitvám. Pokud se jim to podaří, jistě nás čekají i povstání demobilizovaných britských vojáků. Tohle si rozhodně nepřejeme.“

Když přišel admirál Farragut, vyslovil se stejně: „To je vskutku špatná zpráva. Odeslal jsem rozkazy všem našim lodím, aby doplnily palivo a setrvaly v bojové pohotovosti.“

„Co máte v plánu?“ zeptal se Sherman.

„Nic - dokud nezjistíme, kam má konvoj namířeno. Nepoplují k vytyčeným přístavům, které jsou v těchto rozkazech uvedeny, tím si můžete být jist. Teď už budou o okupaci vědět a velitel vojsk bude podle toho jednat. Myslím, že rozhodnutí musí připadnout na vás, generále, protože tohle je vojenská záležitost. Jejich armádní velitelé budou plánovat vylodění - a možná nejedno. Jejich námořnictvo bude účinkovat jako eskorta a svou palbou jakékoli vylodění zaštití.“

„To si myslím také.“ Sherman dopil pivo a vstal. „Pojďme v této diskusi pokračovat do mé kanceláře, kde se poradíme s mapami.“

Na stole pod petrolejovou lampou rychle rozložili mapu britských ostrovů. Generál Sherman ji v zamyšlení studoval.

„Napadá tě něco, Gusi?“ zeptal se.

„Nic! O cíli jejich cesty nemám žádné informace a nejsem ani taktik. Nebudu se raději ani dohadovat.“

„Velmi moudré. Čímž ale zodpovědnost přechází na mě. Takže - nejprve omezme škálu možností.“ Poklepal prstem na mapu. „Myslím, že vylodění na severu a na západě můžeme vyloučit. Skotsko a Wales jsou příliš vzdálené od střediska moci, Cornwall rovněž. Musíme zaměřit pozornost na Londýn.“

„Nepokusí se připlout po Tenži jako my,“ prohlásil Farragut. „Obecně se ví, že naše plovoucí baterie jsou stále ve svých pozicích na řece. Ale tady na východě, v lokalitě The Wash, jsou chráněné vody, kde je vylodění uskutečnitelné. Nebo možná kousek dále na jihu, v přístavu Harwich.“

Sherman zavrtěl hlavou. „Zase jsme u toho - je to moc daleko od centra. Připusťme, že Harwich je lepší možnost než The Wash - určitě je to dost blízko od Londýna. Ale kdyby se tam vylodili, byli bychom včas varováni a mohli bychom snadno shromáždit jednotky, aby je zastavily. Proto věřím, že se musíme strachovat o jižní pobřeží. Budou vědět, že jsme obsadili Portsmouth, takže tam se na břeh nevyloží. Ovšem tady, o něco dále na východ podél jižního pobřeží, je to dočista jiné. Ploché pláže, mělké vody, snadný přístup z moře. Brighton. Newhaven. Hastings.“ A přejel prstem po pobřežní linii.

„Hastings, 1066,“ řekl Fox. „Poslední úspěšná invaze před tou naší.“

„Mohu napříč ústím Kanálu rozmístit bezpečnostní konvoj lodí,“ řekl admirál. „Od Bornemouthu až k Cherbourgskému poloostrovu. Kanál tu nemůže mít víc než osmdesát mil na šířku. Uskupení takové velikosti plující z Indie by bylo po přiblížení snadno zpozorováno. Pokud ovšem poplují západním směrem ke Cornwallu nebo až za něj, jistě je, že je nikdy nespatrieme. Než bychom se o tom něco dozvěděli, jejich vojáci by byli dávno na břehu.“

V nastalém tichu bylo jasně slyšet tikání hodin. Tohle bylo velitelské rozhodnutí - a generál William Tecumseh Sherman tu byl velitelem.

Břímě rozhodnutí spočívalo pouze na jeho ramenech. Jeho vrchní velitel se nacházel na druhé straně Atlantiku a on ho nemohl včas konzultovat. Všechno záviselo jedině na jeho úsudku. Pohlédl vzhůru k hodinám.

„Admirále, můžete se tu se mnou sejít v osm hodin ráno, abychom probrali vaše rozkazy?“

„Budu tady.“

„Fajn. Gusi, chci, aby tví úředníci prošťourali ty kartotéky. Zjisti mi stavy všech jednotek uvedených v těch rozkazech. Také tohle budu chtít nejpozději do osmi do rána. I dřív, pokud to zvládneš.“

„Hned se do toho pustím.“

„Dobrá. Až půjdeš, řekni službu konajícimu důstojníkovi, ať pošle pro můj štáb. Čeká nás dlouhá noc.“

Právě svítal nový den, když Fox přinesl šanony se stavy rozličných vojenských jednotek, které se nacházely v blízcím se konvoji. Přišel se zarudlýma očima a štábní důstojníci mu udělali místo, aby mohl předat dokumenty Shermanovi.

„Je to všechno tam, generále. Seznam všech vojsk zařazených v konvoji. Kéž bych mohl se stejnou jistotou určit počet doprovodných námořních plavidel. Tohle jsou původní seznamy, ale od doby, co konvoj vyplul, se k němu mohla připojit ještě velká spousta lodí. O trase konvoje a datech jeho zastávek se v britském loďstvu dobře vědělo. Kterákoliv z lodí, které unikly našemu zajetí, teď už může být součástí konvoje.“

„Výborně. A teď navrhuji, aby sis trochu odpočal. Udělal jsi vše, co se udělat dalo.“

Sám Sherman vypadal stejně bdělý jako předchozího večera. Jako ostřílený válečník byl zvyklý trávit dny a noci beze spánku. K osmé hodině, ještě než dorazil admirál Farragut, měl už plány pěkně pohromadě. Jakmile byly napsány rozkazy, štábní důstojníci se rozešli, aby je co nejrychleji vykonali. Sherman byl v místnosti sám a právě hleděl z okna do parku, když se dostavil admirál.

„Hotovo," pravil Sherman. „Byly vydány rozkazy a ještě dnes ráno začnou první přesuny vojsk."

„A... kam?"

„Sem," odpověděl Sherman a připlácl ruku na mapu, čímž zakryl velkou část jižního pobřeží Anglie. „Pokusí se vylodit tady - žádnou jinou možnost nemají. Avšak naše vojska se už brzy budou zakopávat v celé délce tohoto pobřeží. Od Hastingsu po Brighton. Jádrem naší obrany bude v Newhaven Fort, přímo tady. Některá z tamních děl byla poškozena, ale teď už budou všechna vyměněna. Pobřeží bude brzy hustě obsazeno americkými silami. Jakékoli snahy o vylodění budou rozprášeny ještě na vodě. Ale doufám, že k této katastrofě nedojde. Musí být odvrácena."

„Jak to hodláte udělat?"

„To vám budu moci sdělit, až se k vám připojím. Kdy by mohl konvoj, podle vašeho odhadu, dorazit nejdříve?"

„Mohou být pomalejší, než předpokládáme, ale v každém případě se nedostanou do Kanálu rychleji, než se původně plánovalo. Nejdříve až za tři dny."

„Dobře. Rozmístíte své lodě v ústí Kanálu, jak jste minulou noc nastínil. Já se k vám připojím za dva dny. Necháte mi v Portsmouthu lod?"

„Devastation se právě vrátila z hlídky na moři a doplňuje v Southamptonu palivo. Vydám po telegrafu rozkazy, aby tam na vás počkala, a pak se připojí k nám, kteří už budeme v pozici. Upřímně doufám, že ve svém hodnocení situace máte pravdu, generále."

Sherman se suše usmál. „Admirále, já musím mít pravdu, jinak je s námi konec. Pokud se britská armáda z Indie dostane na břeh, budou to jatka, smrtící invaze, při které si ani jedna strana nebude jista výsledkem. Vydal jsem své rozkazy. Co se stane vzápětí, to záleží na nepříteli."

Jakmile se situace zdála být bezpečná, dcera Johna Milla Helen přijela za otcem do Londýna. Prostřednictvím jednoho agenta si našla k pronajmutí velmi atraktivní a pohodlně vybavený dům v Mayfair na Brook Street. Věděla, jak důležité je pro Milla hřejivé domácí prostředí, a proto vyvinula všechny síly, aby mu ho zajistila. Práce, již otec vykonával, byla vskutku natolik namáhavá, až chodil se shrbenými rameny, jako by na nich nosil těžký náklad. Což byla taky pravda. Právě seděl v obývacím pokoji, na sobě stále noční čepici a župan, a vychutnával si ranní čaj, když mu Helen přinesla výtisk Timesů.

„Skoro se to bojím v tyto dny číst," řekl a opatrně se špičkami prstů dotkl novin. Helen se zasmála, zatímco on pohlédl na první stránku.

„Není to vážně tak zlé. Ve skutečnosti už zvažují argumenty pro a proti v souvislosti s navrhovanou ústavou - místo aby hřímali a divoce chrlili plameny jako na začátku." Hmátla do kapsy svých šatů a vytáhla pár obálek. „Ještě dřív než ranní pošta tu byl tvůj pan Disraeli a zanechal ti tady ta psaní."

„Báječné! S radostí odložím ty noviny stranou. Slíbil mi seznam možných členů navrhovaného kongresu - tohle snad bude ono." A rychle se jal papíry pročitat. „Tohle jméno je mi povědomé. Charles Brandlaugh?"

„Určitě si na něj vzpomínáš, papá. Je to zakladatel The National Reformer a velký pamfletář."

„No samozřejmě - ano! Zanícený republikán a volnomyšlenkář. Už slyším ty bolestné výkřiky, pokud do našeho kongresu vpustíme ateistu. Ale musíme ho tam mít. Ještě dnes mu pošlu pozvání. Ach - a je tu i Frederick Harrison. Džentlmen velmi známý mezi pracujícími třídami, který má i praktické znalosti o tom, jak fungují odbory. Disraeli jeho členství důrazně doporučuje a já mohu jen souhlasit."

Díky Disraeliho pomoci a politické obratnosti pomalu vznikl seznam členů konstitučního kongresu. Byli tam ostřílení politici a reformátoři jako třeba William Gladstone, jakož i slibní politici jako Joseph Chamberlain. Ačkoliv tisk už při samotné představě tohoto kongresu nešetřil jízlivými výpady a političtí karikaturisté se na jeho úkor skvěle bavili, zatím se pomalu formoval jeho možný výbor. Teď už zbývalo jen určit datum, které by bylo pro všechny zúčastněné strany přijatelné. Co zprvu vypadalo jako revoluční výmysl, to nyní konečně začínalo působit seriózním dojmem.

Čekání na osud

Uplynuly tři dny od doby, co se USS Devastation připojila k flotile lodí táhnoucích se napříč ústím kanálu La Manche. V místě, v němž se Kanál napojoval na Atlantský oceán, bylo možné zadržet všechna plavidla, která by se pokusila vplout do Kanálu. Nejsevernější loď této řady křižovala na dohled od Portland Billu. Jižně od ní, s natlakovanými kotli akorát tak na to, aby mohla čelit stoupajícímu přílivu, se pohybovala USS Virginia. Za touto lodí, až skoro na horizontu, byl v dohledu další americký obrněnec. Řada válečných plavidel se nyní táhla od anglického pobřeží, vzdáleného na dohled, až po Cap de la Hague na cípu Cherbourgského poloostrova. Každá loď se nacházela v dohledu přinejmenším dvou ostatních sester z flotily. Až Britové připlují - jestli ovšem připlují - nebyla zde žádná možnost, že by mohli proniknout nepozorováni.

Jestli připlují. Tohle slůvko pořád dokola zaznívalo v hlavě generála Shermanovi, zatímco pomalu pocházel po nejvyšším můstku Devastation. Když se připojili k flotile, zaujali pozici hned po boku USS Mississippi, vlajkové lodi admirála Farraguta, operující v samém středu řady. Mississippi byla stále v pozici po jejich boku, křižující vody průlivu stejně zvolna jako oni.

Generál Sherman se opět ocitl vstoje u zábradlí, pohlížeje přes prázdné moře na západ. Opravdu ten konvoj připluje?

Nemýlil se ve svém odhadu, že zaútočí na jižní pobřeží Anglie? Už snad potisící si v duchu procházel své logické dedukce, jež ho přivedly k nevyhnutelnému závěru, že právě tohle udělají. Stále věřil, že musí udeřit na toto pobřeží, ale během třídeního čekání byla jeho teorie vystavena tvrdému tlaku. Když se odvrátil, uviděl, že od boku Mississippi odráží malý člun. Vtom si uvědomil, že musí být už poledne: to byla hodina, kdy se měl sejít s admirálem. Budou spolu znovu probírat taktiku a stav flotily a Farragut se zdrží na oběd. Sherman opět zabloudil zrakem ke vzdálenému horizontu, načež opustil můstek a šel počkat na admirála na palubu.

„Pořad pěkné počasí,“ řekl Farragut, když si potřásl rukama. Sherman jen přikývl a vedl ho do podpalubí. Nebylo co říkat; nic, co by si už předtím nebyli řekli. Sherman vzal ze servírovacího stolu karafu a podržel ji ve výši.

„Nedáte si se mnou sherry, než poobědváme?“

„Skvělý nápad.“

Sherman právě nalil pití, když do dveří vpadl jeden námořník.

„Kapitán se klaní,“ vyhrkl. „Hlídka hlásí loď na jihovýchodě.“

Námořník musel rychle uskočit stranou, jak se oba důstojníci prohnali kolem. Když stanuli na můstku, na horizontu již bylo vidět řadu lodí. Kapitán Van Horn spustil dalekohled z očí. „Vedoucí loď je obrněnec - to poznáte podle horních partií. A je tam dým z dalších lodí, které ještě nejsou v dohledu. Je jich nejmíň osm, možná deset.“

„Jsou to oni?“ zeptal se Sherman.

Van Horn přesvědčivě kývl. „Bezpochyby, generále. Žádné další uskupení takové velikosti na moři být nemůže.“

„Řiďte se rozkazy generála Shermana,“ řekl admirál Farragut a odvrátil se. „Já se musím vrátit k velení a vydat signál, aby se celá flotila shromáždila sem.“

„Chci, abyste se přiblížil k těm lodím, jakmile odrazí admirálův člun. A to pomalu.“

Van Horn přikývl. „Pomalů kupředu,“ nařídil. „Pět uzlů, ne víc.“

„Kdybyste také vyvěsil ten prapor na přídi,“ pravil Sherman.

Kapitánovy rozkazy byly předány na palubu a dva námořníci se rozběhli kupředu s rancem látky. K jednomu z ubrusů z důstojnické menzy byla v rozcích přiháknuta očka, aby ho mohli hbitě připevnit na lano a vytáhnout na příďový stěžeň. Blížící se lodi nemohly bílý prapor nevidět. Ani hvězdy a pruhy vlající na vrcholu stěžně.

Když zkrátily vzdálenost od připlouvajícího konvoje napolovic, kapitán dal zastavit motory. Pomalu pluli unášeni setrvačností, až zůstali stát rozkolébáni na vzdutém moři. Svěží západní vítr zachytil provizorní vlajku a rozvinul ji, aby ji všichni mohli vidět.

„Co když zahájí palbu?“ zeptal se najednou kapitán Van Horn.

„Nezahájí,“ odvětil přesvědčeně Sherman. „Nebylo by to džentlenské. A jistě vědí i o dalších obrněncích za našimi zády. Budou už vědět, co to znamená.“

Měl-li Sherman nějaké pochybnosti o kontaktování nepřítele tímhle způsobem, nedal je najevo. V životě už dvakrát předtím ukončil konflikt s vlajkou příměří v ruce. Pevně věřil, že to dokáže znovu.

Vedoucí loď už teď bylo vcelku jasné vidět: černý pancíř a zlověstně vyhlížející děla. Nahoru vyjely signální vlajky a vypadalo to, že konvoj zpomalil. Avšak jeden obrněnec se oddělil od ostatních a zamířil k americké lodi.

„Defender,“ řekl Van Horn, když se znovu zadíval dalekohledem. „Hlavní palebnou sílu tvoří šest stolibrovek - je to nově modifikovaná loď třídy Warrior.“

Britská válečná loď plula přímo k nim, prudce rozrážejíc vodu, a z komínů jí stoupal dým. Jak se blížila, bylo vidět, že její děla míří na americkou loď. Když se ocitla na sto yardů od nich, natočila se a zpomalila a nastavila jim svůj pravobok. A zatímco se otáčela, její děla se otáčela také, neustále zaměřující Devastation.

„Byl už spuštěn člun?“ zeptal se Sherman.

„Je na vodě, jak jste nařídil.“

Sherman bez dalšího slova opustil můstek a pár okamžiků nato už slézal do čekajícího člunu. Osm vesel se naráz ponořilo do vody a loďka vyrazila hbitě kupředu. Zatímco se blížila k černému boku britské válečné lodi, bylo vidět, že přes lodní zábradlí byl spuštěn provazový žebřík. Sherman po něm co nejrychleji vylezl nahoru. Když se vytahoval na palubu, zjistil, že tam na něj už čeká nějaký armádní důstojník.

„Následujte mne,“ řekl ten muž příkře a obrátil se. Jakmile vykročili směrem k lodním schůdkům, zařadili se za ně dva námořníci vyzbrojení mušketami. V důstojnické menze v podpalubí čekali dva další armádní důstojníci, oba generálové. Sherman se postavil do pozoru a zasalutoval. Oni jeho pozdrav britským způsobem opětovali.

„Setkali jsme se už předtím, generále Shermane,“ pravil první z důstojníků.

„Ano, v Kanadě. Vy jste brigádýr Somerville.“

Somerville zvolna přikývl. „Tohle je generál sir William Armstrong, vrchní velitel vojsk Jejího Veličenstva v Indii.“

„Pročpak jste tady?“ zeptal se zprudka Armstrong, stěží ovládaje svůj hněv při setkání s mužem, který si podrobil jeho zemi.

„Jsem tady, abych zachránil životy, generále Armstrongu. Z dokumentů, které jsme ukořistili v Londýně, známe velikost a sílu vaší bojové skupiny. Uvidíte, že za mnou stojí velké uskupení obrněnců, které vám neumožní pokojně proplout, kdybyste se pokusili o vstup do Kanálu. Kdekoliv to bude možné, vašim válečným lodím se vyhnou a soustředí se na potopení vašich lodí s vojáky. Kdyby se některému z vašich námořních transportérů podařilo uniknout našim silám na moři, chci vám sdělit, že celé jižní pobřeží Anglie je nyní bráněno americkými vojáky a děly. Všechny čluny, které by se pokusily vylodit vojáky, by byly ještě na vodě rozstříleny.“

„Jak víte, co máme v plánu?“ obořil se na něj Armstrong hlasem plným ledového vzteku.

„Takhle bych to provedl já, generále. Je to jediná možná volba.“

„Máme vaše slovo, že vaši vojáci jsou rozmístěni tak, jak jste naznačil?“ zeptal se chladně Somerville.

„Máte mé slovo, sire. Měli jsme týden na to, abychom své obranné pozice připravili. Newhaven Fort byla

přezbrojena. Za pobřežní linií v Hastingsu je zakopaný Dvacátý texaský a má podporu pěti dělostřeleckých baterií. Chcete, abych vám uvedl seznam obránců v dalších pozicích?"

„To bude stačit, generále. Dal jste nám své slovo." Somervillův hlas byl během řeči rozkolísaný; on sám schlípl v ramenou. Zkusil to; všichni to ještě zkusili.

Ale nevyšlo to.

„Vraťte indické vojáky do Indie," pravil Sherman. „Když přijdou sem, čeká je pouze smrt. Naše flotila a děla čekají."

„Ale co má země!" zvolal Armstrong, hlas zdrsňelý hněvem. „Vy jste ji dobyli, zpustošili -"

„Dobyli, to ano," odsekl Sherman. „Ale nezpustošili. Chceme jen mír a ukončení této nebezpečné války mezi našimi národy. Zrovna teď vaši politici zasedají, aby založili novou britskou vládu. Až to udělají a znovu bude nastolena vláda zákona - těšíme se na návrat domů. Chceme mír - nikoli pokračování konfliktu. Až své zemi budete zase uspokojivě vládnout, půjdeme. O nic víc nám nejde."

„A tomu máme věřit?" řekl Somerville s hořkostí v hlase.

„Nemáte na výběr, generále, nemáte vůbec na výběr."

„Vezněte toho muže ven a držte ho tam," nařídil Armstrong ozbrojeným námořníkům stojícím u dveří.

Když po něm natáhli ruce, Sherman je odstrčil rameny, otočil se a odešel; dveře se za nimi zavřely. V chodbě zpražil námořníky ledovým pohledem; jen přešlapovali, oči sklopené k zemi, aby se nemuseli střetnout s jeho očima. Slyšeli, co zaznělo uvnitř. Ten vyšší z nich, podle odznaků námořní poddůstojník, se rozhlédl kolem a pak tiše řekl:

„Co se děje na břehu, sire? Slyšeli jsme jen málo, ty nejhorší fámy."

„Je po válce," řekl Sherman nikoli nelaskavě. „Naši vojáci zvítězili. Byli mrtví na obou stranách, ale teď už je mír. Budou-li vaši politici souhlasit, zavládne v příštích letech trvalý mír. Pokud tuto zemi opustíme pod zárukou míru - zaručíme se za mír také. Tohle si přejeme my, stejně jako si to musíte přát vy."

Sherman uslyšel, jak se dveře za ním otevřely, otočil se a vrátil se zpátky do salonku.

„Dospěli jste k rozhodnutí," řekl. Nebyla to otázka.

„Ano," odpověděl generál Armstrong s hořkostí v hlase. „Indičtí vojáci budou vráceni do Indie. Můžete jim zaručit bezpečnou plavbu?"

„Mohu. A co britští vojáci? Vzdají se?"

„Nejprve musí být dohodnuty podmínky."

„Samozřejmě. A vaše námořní lodě?"

„To musíte probrat s velícím admirálem. Já nemohu mluvit za něj."

„Přirozeně. Mám dojem, že jste učinili rozumné rozhodnutí."

„Nikoliv rozumné, ale jediné možné," odpověděl Somerville rezignovaně. Generál Sherman mohl jen souhlasně kývnout.

Nyní nadešla ta chvíle, kdy bylo možné říci, že dlouhá válka - jež začala tím, že z britské lodě byli odvedeni dva konfedační vyslanci, která se pak rozšířila z Ameriky do Mexika a Irska a která skončila tady v Anglii - je minulostí.

Úsvit nového dne

„U dveří je nějaký džentlmen, který tě chce vidět, otče," řekla Helen. „Poslal svoji vizitku."

John Stuart Mill od ní vzal vizitku a podržel ji na světle. „Ach, pan William Gladstone. Takže obdržel můj dopis a náležitě odpověděl. Prosím, pozvi ho dál."

Když Helen uvedla Gladstonea dovnitř, oba muži si potřásli srdečně rukama, neboť tohle bylo setkání, které si oba velmi přáli.

„Přišel jsem, hned jak jsem obdržel vaše psaní. Bohužel jsem byl při posledním parlamentním zasedání mimo zemi a upřímně lituji, že jsem ho zmeškal. Mám od svých kolegů smíšené zprávy - ale všichni mě ujišťují, prominete-li mi ten výraz, že to byla pěkná mela."

Mill se nahlas zasmál. „To jistě ano." Tenhle politik se mu zamlouval a on byl jen rád. Toto setkání bylo velmi důležité.

„Pane Gladstone," řekla Helen. „Dáte si s námi čaj?"

„Bude mi potěšením."

„Prosím, posad'te se," vyzval ho Mill. „Tohle je schůzka, kterou jsem si dlouho přál. S velkým zájmem, opravdu velkým, jsem si přečetl vaše politické spisy."

„Je od vás laskavé, že to říkáte."

„Je to jen a jen pravda. Stál jste za železničním zákonem z roku 1844, který otevřel třetí cestovní třídu pro všechny lidi v Británii. Jen díky vaší důraznosti teď vlaky staví v každé stanici v tomto státě. Obdivuji váš zájem o prostý lid této země."

„Opravdu mě zajímají - protože jsou to občané stejně jako vy a já."

„To nepochybně jsou, ale tohle není zrovna populární stanovisko. Rovněž mi neušlo, že i když jste vždy zavrhoval ideu parlamentní reformy, vyslovil jste se v její prospěch, jakmile Edward Baines přednesl svůj reformní zákon. Argumentoval jste tím, že je očividně nespravedlivé, aby hlasovací právo měla jen jedna padesátina pracujících tříd."

„To je vážně pravda - a možná je to i hlavní důvod, proč jsem své názory na reformu změnil."

Mill se předklonil a napjatým hlasem pronesl svou veledůležitou otázku: „Pak, jestli tomu rozumím, jste pro zavedení všeobecného hlasovacího práva?"

„To jistě jsem. Věřím, že každý člověk v této zemi by měl mít právo hlasovat."

Helen právě otevřela dveře a nesla dovnitř podnos s čajem; nemohla si pomoci, ale poslední pronesená slova

zaslechla. „Ale, pane Gladstone, aby bylo vskutku všeobecné, nemělo by se volební právo vztahovat na ženy stejně jako na muže?“

Gladstone při řeči vstal, elegantně se poklonil a usmál se. „Moje drahá slečno Millová, váš otec psal o věrné pomoci, kterou mu při jeho psaní poskytujete. Teď, když se s vámi setkávám, mohu najisto věřit, že je to opravdu tak. Ano, souhlasím s tím, že jednoho dne musí být volební právo rozšířeno i na ženy. Ale i ta nejdelší cesta začíná jedním krokem.

Tohle je konzervativní země a my budeme čelit velkému tlaku, abychom prosadili všeobecné hlasovací právo pro muže. Ale slibuji vám, že až uzraje čas, hlasovací právo bude rozšířeno tak, aby bylo vskutku všeobecné.“

Helen se usmála a odpověděla na jeho poklonu elegantním pukrletem. „Vezmu vás za slovo, sire. A teď - dovolte, abych vám nalila čaj, a pak vás nechám, pánové, o samotě, abyste mohli pokračovat v diskusi.“

Gladstone usrl čaj a pokynul směrem k zavřeným dveřím. „Vaše dcera je doopravdy poklad, pane Mille. Doufám, že se neurazíte, když řeknu, že smýšlí jako muž.“

„Chápu, jak to myslíte, sire, ačkoli Helen by se mohla cítit trochu dotčená.“

„Tak jsem to nemyslel! Chci prostě říci, že chápu, proč si ceníte jejího přínosu, toho, jak obohatila vaši práci.“

„To tedy cením, a velice. To ona mne přesvědčila, že univerzální hlasování musí být při všeobecných volbách zároveň hlasováním tajným. Zabránil se tím tomu, aby byly pracující třídy při hlasování ovlivňovány tím, že by nervózně pokukovaly po svých zaměstnavatelích a hospodářích.“

„To je vskutku výstižný postřeh. O tomto aspektu hlasování jsem dosud neuvažoval, jenže když se teď nad tím zamyslím, vidím, že to bude krajně důležité.“

„Ale uvědomujete si, že tajné hlasování - při němž by byli všichni muži způsobilí hlasovat - by mohlo být právě tou hybnou silou, která by navždy změnila tuto zemi?“

„Jakým způsobem?“

„V současnosti, jak dobře víte, nejvyšší moc v Británii nepatří lidu, ale korunnímu Parlamentu. Tahle parlamentární suverenita představuje britskou koncentraci moci. Znamená to, že Parlament je nejvyšší orgán a nic se mu nemůže postavit. Ani vůle lidu - ba ani zákon. Pokud je nějaký zákon v rozporu s vůlí Parlamentu, pak ho ministři mohou prostě změnit. I kdyby tou překážkou bylo zvykové právo vyvíjené během staletí.“

„Bohužel, to je vskutku pravda.“

„Pokud však moc bude pocházet od lidu, tak tohle nebude možné. Lidé musí volit své zástupce tak, aby při své práci respektovali společnou vůli. Pokud nebudou - pak budou moci zbaveni. Tohleto, plus kontroly a protiváha v podobě justice a nejvyššího soudu, bude ona síla, která zajistí, že vůle lidu bude nadřazená všemu. Žádní dědiční lordové nebo dědičný panovník. Ani Bůh na tom nemůže nic změnit.“

„Vy tedy věříte, že nezbytnou politikou je disestablishmentarismus?“

„Ano. Nebude žádná ustanovená církev ovládaná panovníkem. Stejně jako je to dáno v americké ústavě, vůbec žádná etablovaná církev by neměla být. Ve skutečnosti musí dojít ke striktní separaci církve a státu.“

Gladstone odložil šálek na podnos, přikývl a vzdychl.

„Tohle může být pro lidi na tomto ostrově dost hořká pilulka ke spolknutí.“

„Silná medicína je občas zapotřebí. Avšak s vaší laskavou pomocí, pane Gladstone, a s pomocí ostatních lidí v našem konstitučním kongresu by se vůle lidu mohla stát zákonem této země.“

„To je vznešená ambice - a snad i jediná možná. Jsem váš člověk, pane Mille, ve všem, co budete podnikat.“

Posádka sloužící na palubě nově spuštěné lodi USS Stalwart, pojmenované podle neohrožené válečné lodě potopené během bitvy o Irsko, se zájmem přihlížela, jak se v úžině The Solent objevila nádherná parní jachta a pomalu proplovává kolem nich. Jejich úkolem bylo střežit město Portsmouth a tamní velkou námořní základnu. V této malé, skvěle vypulírované lodi, na níž vlála královská lodní vlajka Belgie, však žádnou hrozbu nespatovali. Z její strany jim žádné nebezpečí nehrozilo - i kdyby neobdrželi striktní rozkazy, že tohle plavidlo mají nechat proplout nerušené kolem. V posledních paprscích večerního slunce se jachta pronesla přes Southampton Water a poté zamířila do Cowes Roads. Isle of Wight již měla za zády a nyní ji proud volně unášel k odrazníkům v přístavišti v Cowesu. Její příjezd musel být očekáván, protože už tam stál čekající kočár.

Kromě kočího zde na příjezd této elegantní lodě čekaly ještě další osoby. O kus dále v docích kotvila další jachta. Jachta stejně vypulírovaná a nablýskaná jako ta s belgickou královskou vlajkou.

Na můstku Aurory stáli dva muži a dívali se, jak druhé plavidlo přiráží ke břehu. Oba měli na sobě perfektně střižené hedvábné obleky, ale každý z nich měl držení těla jako voják.

„Můj hrabě, až dosud se zdálo, že vaše informace byly víc než přesné,“ řekl Gustavus Fox.

„To by taky měly být,“ odpověděl Korženěvskij, „protože jsem za ně zaplatil spoustu zlata. Belgie je malá země a její politici jsou notoricky chudobní. Avšak jeden či dva z nich vědí, že můj tamní agent za spolehlivé informace dobře platí. Vystojí si i frontu, aby se nechali uplatit. Zalarmoval jste námořnictvo?“

„Hned jak jsem dostal vaši zprávu a přijel sem. K té jachtě se nesmí nikdo přiblížit, nikdo ji nesmí prohledávat nebo nějakým jiným způsobem obtěžovat. Má garantovaný volný vjezd - a dokonce i volný odjezd.“

„To jsem rád,“ pravil hrabě a znovu se zadíval do dalekohledu. „Ale člověk si přesto říká, že by mohli být o něco diskrétnější. Tamto je už pátý velký kufr, který z toho valníku naložili na palubu.“

„Německá šlechta nikdy zrovna neproslula svou inteligencí.“

„To jistě ne.“ Hrabě zamžoural proti slunci zapadajícímu za zvlněné kopce. „Brzy bude tma.“

„Zas tak brzy ne. Čím dříve bude tahle eskapáda za námi, tím budu raději.“

„Jenom si nezaufejte, drahý Gusi.“ Hrabě se zasmál a zatahal Foxe za paži. Potom vyštěkl krátký povel v ruštině, jenž

patřil důstojníkovi na hlídce. „Pojďme dolů a dáme si spolu láhev šampaňského. Jakmile na molu zavládne nějaká aktivita, zavolají nás.“

V Osborne House nastal velký rozruch, když byl přijat belgický ministr zahraničí baron Surlet de Chokier. Královna už čekala, oděna v černých cestovních šatech, dělajíc si starosti o mladší děti. Kousek stranou od ní stál princ Waleský, po celé rodině známý jako Bertie, a vedle něho Alexandra, od dvou let jeho nevěsta. Byl to dost kontrastní pár: ona byla štíhlá a velmi atraktivní. Ač byl stále ještě mladý, měl-li zavalitý Bertie někdy nějaký šarm, už dávno vyprchal. Měl černý vous a vystouplé břicho a začínal již plešatět. Očividně znuděný přihlížel tomu, jak baron oslovil královnu.

„Všechno je dohodnuto, Vaše Veličenstvo. Král Leopold si dělal velké starosti o bezpečnost vaší osoby a vaší rodiny a vskutku se mu velmi ulevilo, když jste přijala jeho nabídku azylu. Jachta je zakotvená a čeká se jen na to, až ji počtíte svou přítomností.“

„Bude to bezpečné?“ Viktorie působila bezradně, nebyla si jista sama sebou.

„Ujist'uji Vaše Veličenstvo, že Belgie vám poskytne bezpečné útočiště, daleko od této zpustošené, válkou zmítané země. Vaše zavazadla se právě nakládají. Čekáme jen na vaši královskou osobu.“

Královna sklopila zrak k dětem, teple zahaleným do kabátků, pak pohlédla na Bertieho a Alexandru, jak tam stojí s holými pažemi.

„Nachladíte se,“ řekla přísně.

„Ale kdepak, mamá,“ řekl Bertie s potutelným úsměvem na rtech. „Myslím, že Alexandra a já budeme tady v Osborne House v bezpečí.“

„Ale - měli jsme v plánu. Kvůli bezpečí nás všech...“ Pak se Viktorii rozšířily oči a ona vyjekla: „Vy nejedete!“ Hlas měla ječivý, zlostný: „Vy zůstanete tady? Ale My jsme královna. Ty už vyjednááš s monarchisty, je to tak? Za mými zády!“

„Ale to víš, že ne, mamá,“ řekl. Jeho hlas však nezněl příliš přesvědčivě a nepatrný úsměv v jeho tváři odporoval významu předchozích slov.

„Chceš, abych odsud byla pryč!“ zaječela. „Až budu v Belgii, budeš chtít korunu pro sebe!“

„Nevzrušuj se, matko, onemocníš z toho. V Belgii se ti bude líbit, tím jsem si jist.“

Nakonec se Bertie omluvil a odešel, pokynuv mávnutím ruky šokované Alexandře, ať ho následuje. Nějakou dobu trvalo, než zděšené dvorní dámy dokázaly přesvědčit královnu, že musí jít na jachtu - už jenom kvůli bezpečnosti svých dětí. Plačící a rozrušená královna nakonec opustila Osborne House a tisknouc k sobě nařikající děti nastoupila do kočáru, který ji měl odvézt na jachtu.

• • •

Víc než půlka láhve archivního šampaňského byla už vypitá, když Guse a hraběte znovu zavolali na palubu Aurory. Třebaže lampy v docích nebyly rozsvícené, ubývající měsíc vrhal dost světla na to, aby jasně viděli, jak přijíždějí kočáry. Ze dveří se jedna za druhou nořily tmavé postavy a byly spěšně posílány po lodním můstku vzhůru na palubu královské jachty. Ještě když pasažéři nastupovali, z komína té nevelké lodi se vyvalil dým, jenž se rozprostřel nad přístavem. Krátce nato byla odhozena úvazná lana a jachta odpůlela vstříc průlivu The Solent. Pár minut nato Aurora pomalu vyplula v brázdě za ní. Prosmekly se podél zakotvených námořních plavidel a zamířily na oceán. Belgická jachta pokračovala v plavbě směrem od břehu ještě dobrých pár mil, než stočila kurs na východ.

„Nyní už je mimo britské teritoriální vody a pokračuje v cestě do Belgie,“ řekl zvesela hrabě. „A nyní - pojďme dopít tu láhev, neboť tohle vyžaduje menší oslavu.“

Když došli do salonku, nalil jim plné sklenice a pozvedl tu svoji do výše. „Tohle volá po připitku,“ prohlásil Korženěvskij. „Učí vás na těch vašich amerických školách o Bonnie princí Charliem?“

„Vlastně ne. Nejsme země, jež by se příliš zaobírala britskou historií.“

„Vážná chyba. Člověk musí vždycky znát své protivníky. Mám dojem, že ve Skotsku si na sesazeného prince připijeli jako na ‚krále nad vodami‘.“

„To zní moc pěkně.“ I Gus pozvedl svou sklenici. „Připijeme si tedy na královnu nad vodami?“ Přit'ukli si sklenicemi a zhluboka se napili.

„To si opravdu mysleli, že si ji tu chceme nechat?“ dumal Gus. „Král Leopold nám prokázal nesmírnou laskavost. Jaká škoda, že mu nemůžeme poděkovat.“

• • •

Zatímco v Anglii už byla tma, ve Washingtonu stále panovalo odpoledne. Prezident Abraham Lincoln hleděl znaveně do papírů, jež ležely rozesety na jeho stole, a po chvíli je odsunul stranou. Energicky zmáčkl elektrické tlačítko, kterým přivolal svého tajemníka. John Nicolay strčil hlavu do dveří.

„Odnes ty papíry pryč, John, buď tak laskav. Už se na ně nemůžu ani podívat. Pošetile jsem si myslel, že s příchodem míru toho papírování výrazně ubude. Přitom je ho přinejlepším mnohem víc. Pryč s tím.“

„Jak říkáte.“ John Nicolay srovnal listy do úhledné hromádky, načež vytáhl z kapsy další složené dokumenty. „Právě jsem se vám to chystal zanést. Ranní hlášení z ministerstva války.“

„Ach, to vojenské myšlení. Jejich představa o tom, z čeho sestává ráno, mne dočista zaráží. Je tam něco, co bych chtěl slyšet?“

„Většinou zprávy předané z Londýna. Konstituční kongres stále zasedá a očekává se, že příští týden touhle dobou

budou mít dokument, o němž budou moci hlasovat."

„To si tedy dávají na čas."

„Našemu Kontinentálnímu kongresu to trvalo ještě déle, než sestavil ústavu."

„To je pravda. Rád se nechám opravit. Něco dalšího?"

„Ano. Zpráva od generála Shermana. Teď už bude se svou komisí v Edinburghu. Podmínky separátního míru se Skotskem jsem všechny dohodl a nyní budou formálně podepsány."

„Takže Skoti budou mít vlastní parlament. To se Angličanům nebude moc líbit."

„Ano, už ho mají - ale jižně od jejich hranice se to vůbec nesetkalo s pochopením. Anglické noviny jsou pobouřené a prorokují bouře a krveprolití v ulicích."

„To dělají vždy - ale naštěstí se to nikdy nestane. Sherman je moc dobrý voják, než aby něco takového dovolil. Ať se jim to líbí nebo ne, byl jim vnucen mír."

„Je tu také tajná zpráva od Guse Foxe, že královna Viktorie má být potají propašována do Belgie."

„Bůh žehnej Gusovi! Nevím, jak to dokázal, ale tohle je ta nejlepší zpráva ze všech. Nebude-li přítomna v zemi, nebudou mít monarchisté žádnou živnou půdu. Byl bych víc než potěšen, kdyby tuhle ústavu odhlasovali, pak si zvolili reprezentativní vládu, abych už mohl vzít hochy domů."

„V této věci nebyly ze strany vojáků žádné potíže, pane prezidente. Jelikož generál Sherman okupační síly pozvolna redukuje, všichni ti, kdo se chtěli vrátit domů, se už vrátili. Moc dobrovolníků ale nebylo. Zdá se, že žold jim bude chodit ještě pěkně dlouho tam. Líbí se jim tamní hospody a ženské. Jediné stížnosti, které jsem slyšel, se týkaly počasí."

„Inu, armáda, která si stěžuje jenom na déšť, musí být po všech stránkách ve velmi dobrém stavu. Něco dalšího?"

„To je pro dnešek vše. Až na to, že paní Lincolnová vzkazuje, že vás dneska chce mít včas doma na oběd."

Lincoln vzhledl k hodinám a přikývl. „Tuším, že už bych měl raději jít. Přece chci, aby byl na světě mír."

„To se vám podařilo, pane prezidente," řekl Nicolay, jenž pojednou zvažněl. „Vaše první funkční období začalo válkou - stejně jako to druhé. Ale teď už je mír, a kéž by vydržel navždy."

„Ámen, John. Ámen."

• • •

Konečně mír, pomyslel si Sherman. Dohody jsou podepsané, zpečetěné. A teď smlouva o separátním míru se Skotskem. Velká Británie neochotně přistoupila na redukci své územní velikosti. Přesto to znamená mír pro naši dobu. Vítězství za ten boj rozhodně stálo. Ovšem v poslední době poznal příliš mnoho zatuchlých místností - a ještě zatuchlejších politiků. Přesl k oknům a otevřel je dokořán, zhluboka vdechuje chladivý noční vzduch. Pod ním byla světla Edinburghu a Royal Mile táhnoucí se z kopce do dále. Otočil se čelem vzad, když se ozvalo zaklepání na dveře.

„Dále," zvolal. Seržant držící hlídku nakoukl dovnitř.

„Je tu generál Grant, sire."

„Fajn. Uvedte ho dovnitř."

Grantův plnovous zářil úsměvem, když vykročil přes místnost a uchopil Shermana za ruku.

„Nuže, je po všem, Cumphe, po všem. Tohleto jsi vážně vyhrál."

„To my všichni. Bez tebe a Leea a Meaghera - nemluvě o našem novém námořnictvu - bych nebyl dokázal nic."

„Jistě, připouštím, že všichni jsme odvedli svůj díl - jenže nesmíme zapomínat, že strategie byla tvoje, i kombinované nasazení zbraní a blesková válka. Občas je mi britských vojáků líto, museli si připadat, jako kdyby po nich šlapalo stádo splašených buvolů."

„Možná to tak bylo. Naši američtí buvoli je však jen přišlápli a hnali se dál."

Grant si prsty prohrábl vousy a kývl na souhlas. „Pochybuji, že si toho cení - ale tohle bylo to nejlepší, co je kdy v boji mohlo potkat. Měli ztráty, to ano, ale ani zdaleka ne tolik, kolik by utrpěli, kdyby došlo k dlouhé vyhlazovací válce. Nyní je v Anglii, a s ní i v Irsku, mír a je tlačena k tomu, aby se z ní stal demokratický stát. A z toho, co jsem za poslední týden viděl, se mi zdá, že Skoti jsou v sedmém nebi z toho, že budou mít znovu vlastní stát."

„Jsou to dobří lidé, a stejně jako Irové se teď cítí být zavázáni Spojeným státům. Jsem dost hrdý na to, že máme takové lidi po mém boku. A mají ještě něco - tu nejlahodnější whisky, jakou jsem kdy pil. Mám tu jednu pravou skotskou, kdyby sis chtěl se mnou připít na oslavu, co poviš?"

„Jedna mi udělá dobře, ale jen jedna. Myslím na všechny ty roky, kdy jsem každou noc padal do postele opilý namol, a nemám žádnou potřebu se k tomu zase vracet."

„Ani se nevrátíš. Za ty roky válčení ses hodně změnil. Ten muž, který potřeboval nasávat, aby se nějak protloukl dnem, je dávno mrtev. Ale máš pravdu. Jedna určitě postačí."

Na servírovacím stole stála láhev Glen Morangie s několika sklenkami; Sherman oběma nalil a pozvedl svou sklenku.

„Takže připítek. Na něco příhodného."

„Nenapadá mě nic než jen na mír na tomto světě - a nebe na onom."

„Ámen."

Generál Sherman upil jemné whisky, otočil se k otevřenému oknu a vyhlédl ven na zemi, která ji zplodila. Generál Grant si stoupl vedle něj, pozoruje jiskřivá světla velkoměsta Edinburgh a krajinu ve tmě za nimi. Pokojná scenerie, i jejich myšlenky byly pokojné. Leč tam za Skotskem, daleko na jihu, byl kanál La Manche. Tradiční vodní cesta a bariéra, která udržovala znesvářené národy Evropy v odstupu skoro po tisíc let. A za touto bariérou se prostíral kontinent zmítaný ustavičnými zmatky, kde stále chtěli rovnat své spory silou zbraní.

„Tam na druhé straně je to stále v jednom varu, spousty a spousty problémů," řekl Grant, jehož slova odrážela i

Grantovy myšlenky. „Myslíš, že ti lidé, všichni ti Evropané s těmi jejich frakcemi a mstami a dlouhými vzpomínkami na válku a revoluce - myslíš, že dokáží své problémy udržet pod poklicí?“

„Pevně doufám, že ano.“

„V minulosti si nevedli moc dobře, vid?“

„To tedy ne. Ale snad se jim povede lépe v budoucnu.“ Sherman vypil svou sklenku a odložil ji na stůl vedle sebe.

„Přesto bude třeba mít je pod dohledem. Prezident mne pověřil úkolem zachovat Americe svobodu. My všichni jsme urazili dlouhý a svízelný kus cesty, abychom tu svobodu pojistili. Naše země nesmí být ohrožena, už nikdy více. A ani nebude, dokud budu dýchat.“

„Já stojím při tobě, Cumphe, my všichni. Naším cílem je mír - ale naším řemeslem válka. Nechceme ji. Ale když přijde, můžeme si jí líznout.“

„To jistě můžeme. Dobrou noc, Ulyssee. Vyspi se dobře.“

„My všichni budeme spát dobře. Teď ano.“

Léto - 1865

SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ

Abraham Lincoln: Prezident Spojených států

William H. Seward: Státní tajemník

Edwin M. Stanton: Ministr války

Gideon Welles: Ministr válečného námořnictva

Salmon P. Chase: Ministr financí

Gustavus Fox: Náместek ministra válečného námořnictva

Judah P. Benjamin: Ministr pro Jih

John Nicolay: První tajemník prezidenta Lincoln

John Hay: Tajemník prezidenta Lincoln

William Parker Parrott: Zbrojař

John Ericsson: Konstruktor USS Monitoru

ARMÁDA SPOJENÝCH STÁTŮ

Generál William Tecumseh Sherman

Generál Ulysses S. Grant

Generál Ramsay: Šéf vojenské zásobovací správy

Generál Robert E. Lee

Generál Thomas Francis Meagher: Velitel irské brigády

Plukovník Andy Summers

VÁLEČNÉ NÁMOŘNICTVO SPOJENÝCH STÁTŮ

Kapitán Schofield: Kapitán USS Avengers

Admirál David Glasgow Farragut: Vrchní velitel námořnictva

Kapitán Raphael Semmes: Kapitán USS Virginie

Kapitán Sanborn: Kapitán USS Pennsylvanie

Kapitán Dodge: Kapitán USS Thunderer

Kapitán Curtin: Kapitán USS Atlas

Kapitán Van Horn: Kapitán USS Devastation

Komodor William Wilson: Druhý důstojník na USS Dictatoru

VELKÁ BRITÁNIE

Victoria Regina: Královna Velké Británie a Irska

Lord Palmerston: Ministerský předseda

Lord John Russell: Ministr zahraničí/Ministerský předseda

William Gladstone: Ministr financí

Benjamin Disraeli: Vůdce opozice

John Stuart Mill

BRITSKÁ ARMÁDA

Vévoda z Cambridge: Vrchní velitel

Brigádýr Somerville: Vévodův pobočník

Generál Bagnell

Generál Sir William Armstrong:

Vrchní velitel vojsk Jejího Veličenstva v Indii

BRITSKÉ VÁLEČNÉ NÁMOŘNICTVO

Admirál Spencer

Poručík Archibald Fowler: Poručík na HMS Defenderu

BELGIE

Ambasador Pierce: Americký ambasador v Belgii
Leopold, král Belgie
Baron Surlet de Chokier: Belgický ministr zahraničí

IRSKO

Jeremiah O'Donovan Rossa: Prezident Republiky Irsko
Isaac Butt: Viceprezident Republiky Irsko
Ambasador O'Brin: Irský ambasador ve Spojených státech amerických
Thomas McGrath: Irský vězeň v Birminghamu
Patrick McDermott: Irský vězeň v Birminghamu

RUSKO

Admirál Pavlo S. Maximov: Admirál ruského námořnictva
Hrabě Alexander Korženěvskij: Kapitán Aurory
Poručík Simenov: Vrchní strojník na Auroře

SKOTSKO

Generál McGregor: Velitel vojsk Jejího Veličenstva ve Skotsku
Pan MacLaren z Horalské rady
Robert Dalglish: Předseda Národní strany Skotska